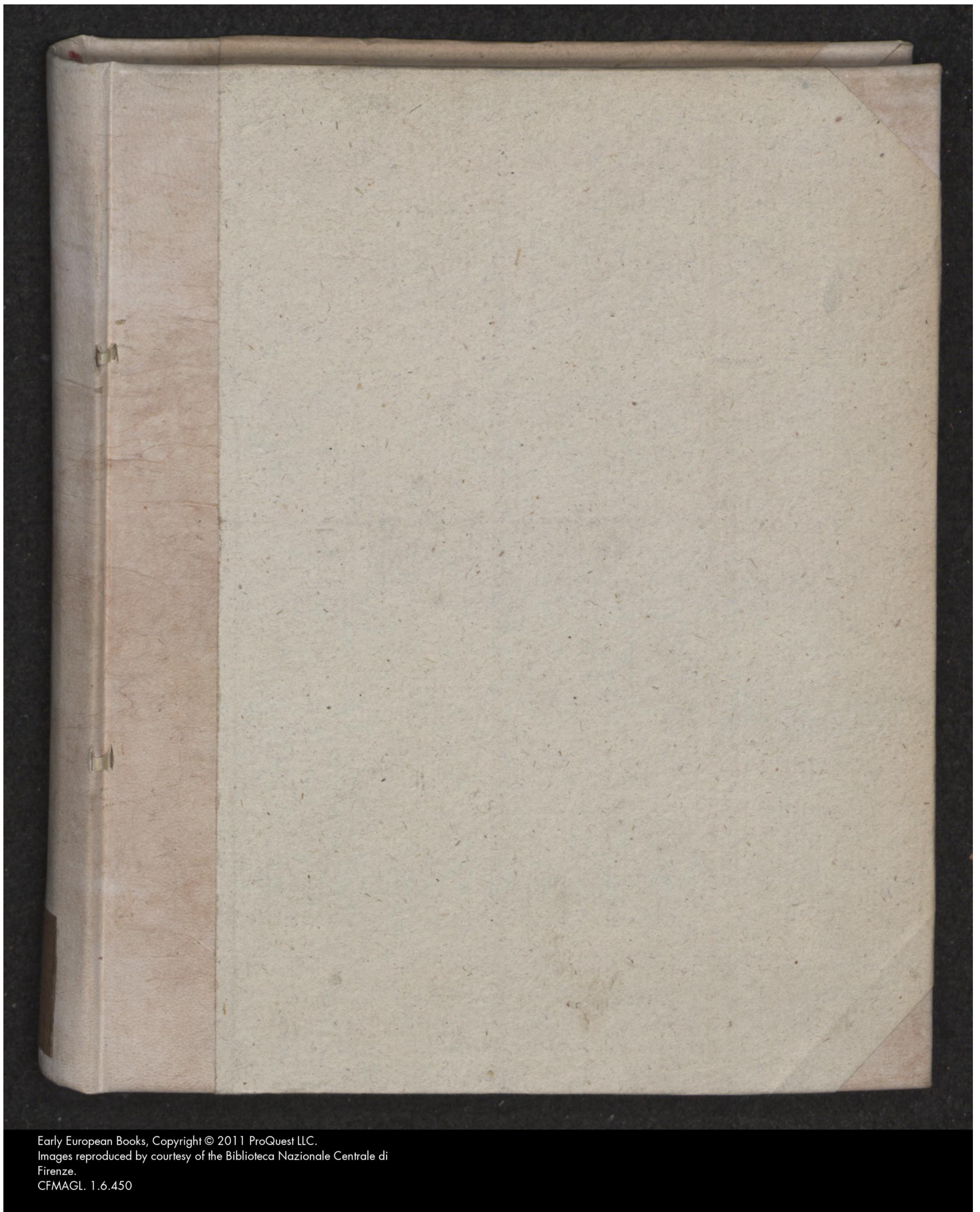
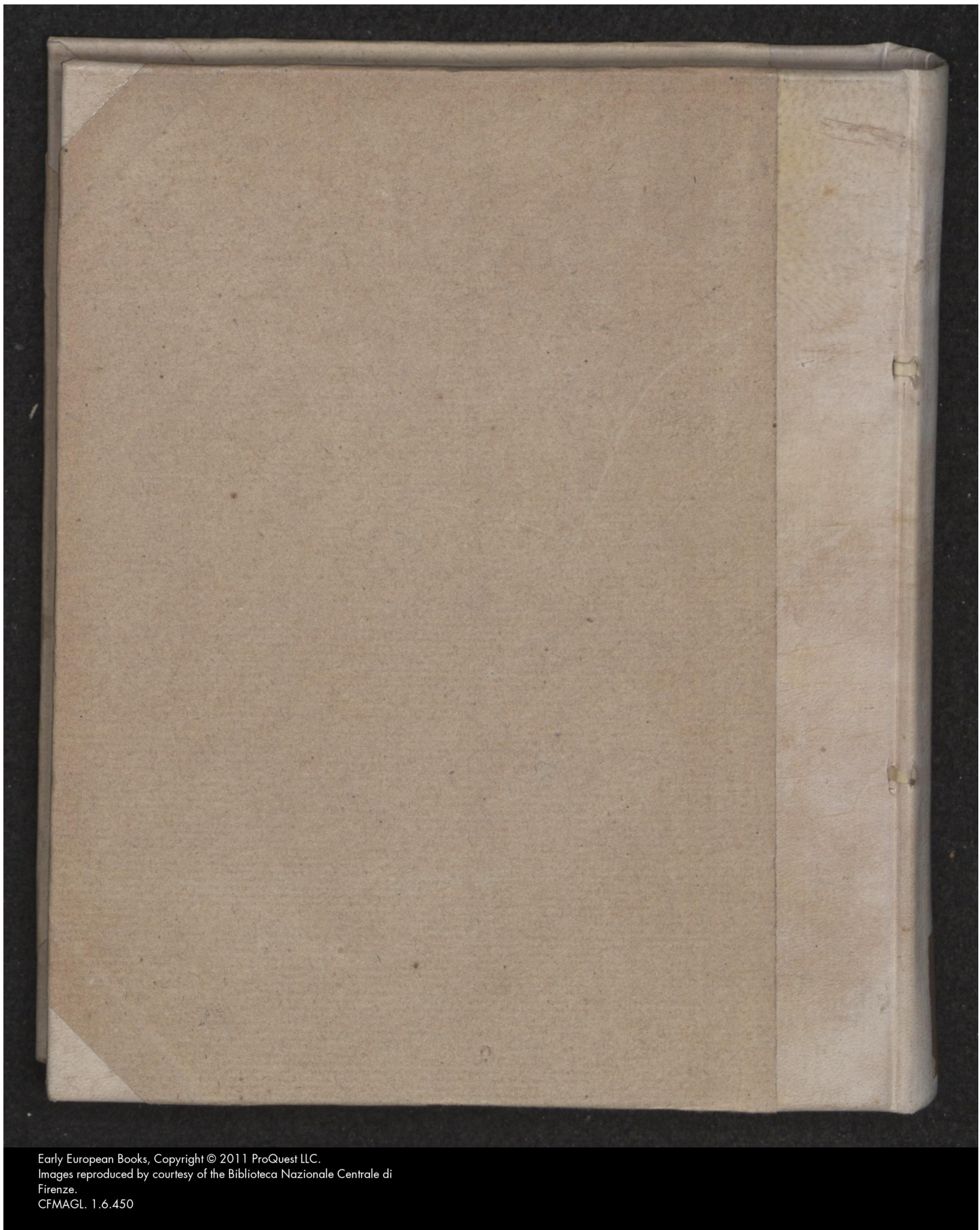
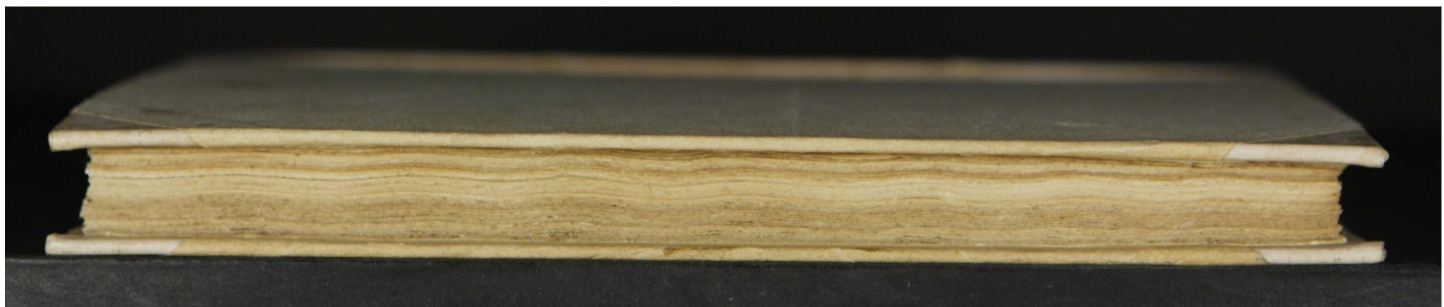

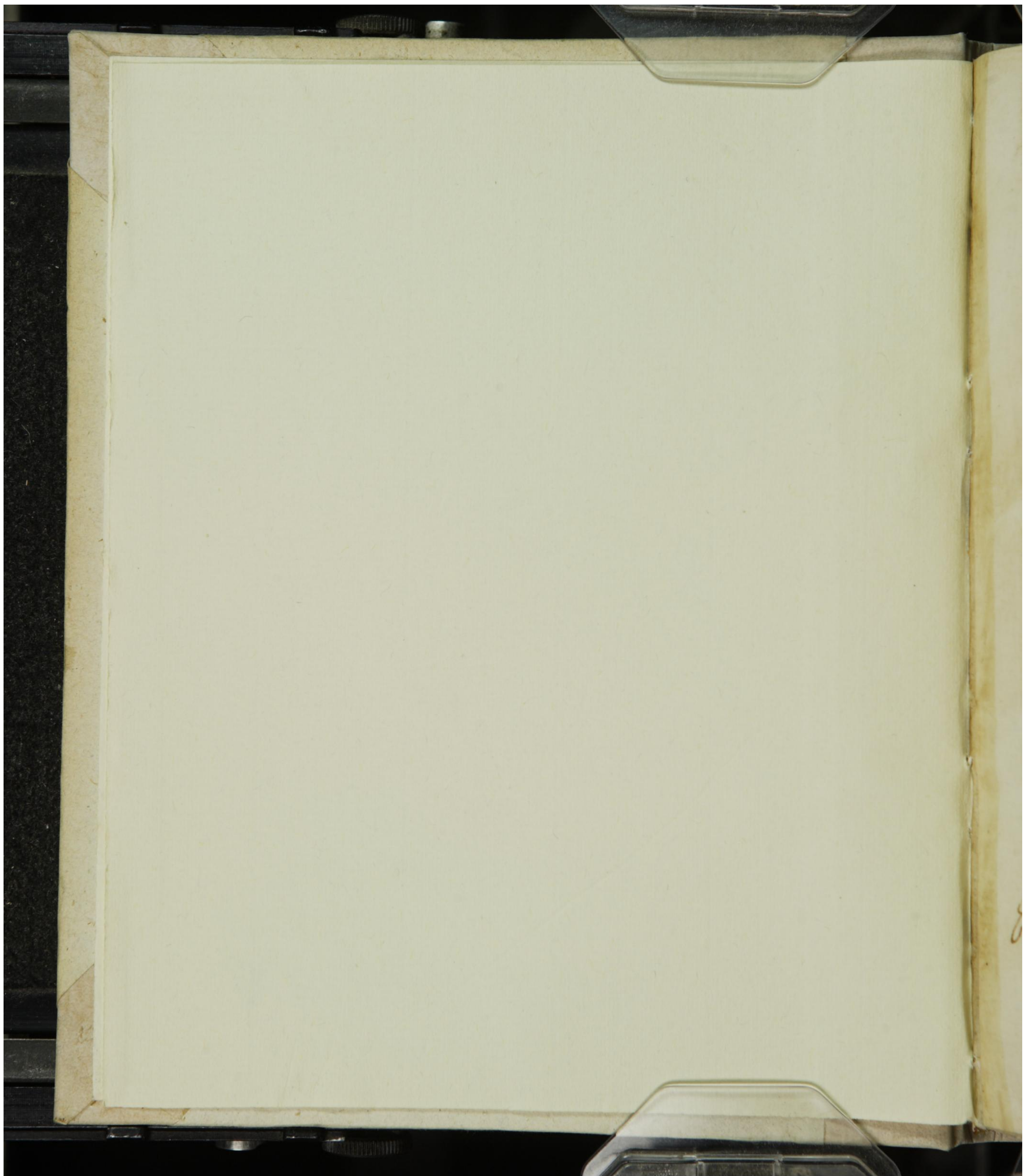

1
6
450

XIV

COLVMN. de

Purp. c.n MAIOR

Ex Bibliotheca Antonj Francisci
Marmi Equitis Divi Stephani

Ex legato D. Equitis Antonii
Francisci de Marmis

FABII COLUMNÆ,

Lyncei,

Nobilis Neapolitani, Genere Romani,

OPUSCULUM

DE

PURPURA

Romæ primùm, An. 1616. editum,

& nunc iterùm Luci datum

Operâ ac Studio

JOHANN-DANIELIS MAJORIS,

Medicinæ D.

Cujus novissimè accesserunt

ANNOTATIONES QUÆDAM.

KILIÆ,

Imprimebat Joachim. Reumannus, Academ. Typogr.

M DC LXXV.

Reverendissimo ac Serenissimo Principi ac Domino,

DN. AUGUSTO FRIDERICO,

Heredi Norwagiæ, Electo Episcopo Lubecensi, Slesvigæ, Holsatiæ, Stormariæ, & Ditmarsiæ Duci, Comiti in Oldenburg & Delmenhorst, &c.

Principi ac Domino Meo Clementissimo.

SAlve, atque iterum humillimè mihi Salve, Serenissime Princeps, quem Regali ortum Sanguine, reducemq; ex Aulâ Regiâ, agitata propitio Mari Balthico, ac Ventis Prora, incolumem iterum in has partes Cimbriæ advexit. DEO Ter-O. M. ante omnia ob id debentur Laudes: Hinc osculo devotionis adrepo Augustæ Dextræ Tuæ, Eiq; in aliquãm gaudii mei ostentationem, venerabundus subjicio editum meâ curâ perelegans Illustris Fabii Columnæ, Nobilis Neapolitani, Gente autem Romani, de Purpurâ Opusculum, quod Romæ antea (An. 1616.) impressum, propriâq;

Auto-

Autoris manu, Tabulis æri incisis ornatum, sed difficilè hodie ampliùs reperiundum in Bibliopoliis, ut ab interitu vindicarem, tum&, ut esset præliminaris quasi portiuncula edĕdi à Me Theatri Naturæ Leopoldini, vel Physicæ Augustæ, Experimentali huic Seculo accommodandæ; transscripsi meâ Manu, ex Bibliothecâ Magni quondam Germaniæ Æsculapii, Sennerti, meoq; impensu Figuris in Buxo factis, similiter exornavi; ac Nervum mihi incalescere ausus sum, ut Scriptum id de Regali materiâ, sicut jam antè Ecclesiastico Principi, Jacobo Sannesio, Romanæ Sedis Cardinali, ita nunc E-

 pisco-

piscopali Tuo Splendori, & Illustrissimis Meritis, dedicarem; cum aliquantò tutius ducam, quoties Clementiæ Tuæ recordor, ab aliquot annis mihi præstitæ, inter publicas Holsatiæ, VVagriæq; de Reditu Tuo lætitias, ex alienâ fruge liberalem, quam planè mutum esse. Ad hæc peculiariter me ad Subjectissimum Cultum & Amorem obstrinxit jam pridem Tua Serenitas, dum minùs est dedignata superiori tempore, in Utinensi suâ Aulâ, plusculas horas constanter impendere, non minùs curiosè videndis, quàm clementissimè approbandis Experimentis variis, Anatomico-Opticis ad Explica-

plicationem Oculi, inq; eo Visionis Inversæ, ad cognitionem item aliarum Partium, & ad Chirurgiam Infusoriam spectantibus, cum Technopægniis quibusdam aliis, humillimâ meâ curâ factis; & oblectationem Animi sui Excelsi ex his etiam minutiis venari.

Quàm gratus itaq; ac excellens aliàs est Rubor Rosæ præ Floribus aliis; vel Sanguinis Color in Corpore Animali; vel Auroræ in Cœlo, vel Minii in Terrâ, vel Purpuræ denique in Mari; tam grata mihi magis magisq; renovabitur Indulgentiæ Tuæ Memoria, si, Serenissime Princeps, Columniana etiam hæc Purpura, in periculo obliviosæ noctis

noctis jam aliquo versari visa, inter Augustos Clementissimæ Tuæ Dextræ amplexus reviviscere quasi, & novâ iterum Luce, pristinoq; splendore frui possit. Subjungo Votum, ut DEUS diu feliciterq; Serenitatem Tuam servet. Scrib. Kiliæ, d. bris. 1674.

Reverendisſ. T. Serenitati

ac Valetudini, omni curâ

Devotissimus

JOH: DANIEL MAJOR, Phil. & Med. D.
Med. Pract. Prof. Publ. ibidem.

Illustrissimo & Reverendiss: Domino

JACOBO SANNESIO,

S.R.E. CARDINALI,

Suâ, omniumq; Observatione Dignissimo,

FABIUS COLUMNA

perpetuam Felicitatem precatur.

QUanti olim & usûs, & precii Purpura fuerit, AMPLISSIME CARDINALIS, vel solus Plinius *Historiæ suæ Naturalis libro Nono nos docere poterit; cujus hæc concepta sunt Verba:* Nepos Cornelius, qui Divi Augusti Principatu obiit, Me, inquit, Juvene Violacea Purpura vigebat, cujus Libra Denariis centum venibat, nec multò post Rubra Tarentina.

Rectè sanè. Nam & hodie non solùm magni Romæ æstimatur: sed & in VESTRO AMPLISSIMO SENATU PURPURATORUM, utraq; Purpura, tàm Violacea, quàm Rubra, sibi locum invenit, Indumentis Vestris serviens. Et Rubra quidem, quam Tyriam olim Tarentinamq; appellabant, in quotidiano amictu jucunditatis uti, sic Majestatis profectô plurimum præ se

 fert:

fert: in Violaceâ verò, quam Conchylium Veteres dicebant, Mœroris & Gravitatis itidem signa elucescunt. Et quid mirum, cùm antiquitùs Romanorum quoque Procerum Imperatorumq; Vestes Purpureus Color decoraret: unde & Leges exstant, ne Murileguli (sic Infectores illi denominabantur) purpureo illo Colore, Sacri Muricis nomine indigitato, alias Vestes aut tingerent, aut Imperiales adulterarent.

Atque sic quidem Antiqui Conchyliis Purpuris, sive Buccinis, Colorem hunc præstantissimum effingebant: quibus postera Ætas relictis, vel propter Inscitiam, vel majorem impensam, ignoro equidem, Cocco & marino Bryo Vestes tingit purpureas; sicut transalpinam Galliam fecisse, Plinius *refert:* Herbis, *inquit*, Tyrium atque Conchylium tingit, omnesq; alios Colores; nec quærit in profundo Murices.

Verùm cum Ego studiosè admodùm rimarer, quodnam esset Conchylium hocce, ad Purpuræ Tincturam aptum, illud tandem perquirendo inveni: inventum autem ut Lucem adspiceret, Commentariolo quodam meo enixè elaboravi. TU enim, CARDINALIS AMPLISSIME, unicus occurristi, tùm quia Sacrâ Purpurâ vestiris, tùm quia in fulgentissimo illo Purpuratorum Consessu magni momenti negocia summâ cum Laude, omniumq; Admiratione sæpenumero tra-

ctas;

ctas: tum etiam quando à gravioribus semotus aliquantulum Curis animum refocillare intendis, Naturalibus Studiis adeò delectaris, ut instructissimum nunc Hortum tâm Exoticis, quàm Nostratibus plantis habeas; ex quo cum Purpureum illum elegantissimum, atque rarissimum Hyacinthum nactus fuerim, quem Tuâ Humanitate fretus, quod Tu Solus illo Romæ potireris, SANNESIUM nuncupavi; non abs re erit, si & hic cum Cochleâ meâ Purpureâ ad Te confugiat, quam vel sola Umbra Purpuræ Tuæ Cardinalitiæ fovere & illustrare poteris.

Quod ubi à TUA benignitate impetravero, neque Zoilorum mordacem dentem, neque Invidorum sinistram Mentem pertimescam. Quodsi verò etiam gratum hoc meum studium intellexero, gratiorem ac festiviorem alteram, ac Rubram illam Purpuram, quam indagare non desino, quamprimùm sub eodem Tuo Amplissimo Nomine in studiosorum gratiam proferre elaborabo. Interim TE DEUS OPT. MAX. diutissimè incolumem præstet, altioribus TE Honoribus reservans. Vale.

Idem

AUTOR
Ad Lectorem
OSTRACOPTAM.

TEstaceorum Tractatio multiplici varietate perjucunda, & vel ipsa Purpura nobilis paucos quidem cùm ex Antiquioribus, tùm ex Recentioribus Physicos detinuit. Ex omnibus tamen, qui de illis verba fecerint, Neminem ipsa Testis inhabitantia Animalia considerasse, variasq; eorum effigies tradidisse, mirum sanè videri potest. Ut enim animadvertere incipimus, minimè parvi facienda est Animalis ipsius Imago & natura, ex cujus differentiâ etiam Testæ differentiam provenire est necesse. Observavimus diversum in Cochleâ, ac in Purpurâ Animal, variaque variis in Testis, nec etiam similia esse, quæ in Cochleæ modò formatis Testis, licet solâ magnitudine, vel Colore tantùm inter se eædem Testæ differant, ut in Iänthinâ Cochleâ, & aliis. Commune quidem habent Turbinata omnia, quod Limbo sint prædita quodammodo simili, quo gradiuntur, sive repunt; cervice verò & aliis non solùm à Terrestribus Cochleis differunt, sed inter se etiam Colore variare, manifestum est.

Expo-

Exponere igitur hîc voluimus Purpuram, rario-ribus nonnullis Testaceis adjunctis, Testas simul, ipsaq; Animalia, in Physicam Contemplationem adducentes, unde illorum differentia innotescere possit. In his interim eam inspice, & perpulcrâ fruere varietate: postmodum enim, DEO dante, in aliorum Testaceorum Observationibus, quæ exhibituri sumus, plenius quid videre licebit. Vale.

ELENCHUS.

FABII

FABII COLUMNÆ,
Lyncei,
TRACTATUS
DE
PURPURA,
ALIISQUE TESTACEIS RARIORIBUS.

CAPUT I.
De Purpurâ Testaceo, Purpuram fundente, & Ejus Animali.

§. 1.

Purpuræ Vox sive Nomen, ab Antiquioribus non tàm generis loco prolata, quàm Speciei; quin Animal etiam Testaceum genere distinctum, ex quo purpureus ille Color eximebatur, eundemq; Colorem extractum, pallore variantem, complectens; Muricis etiam Conchyliique denominatio, Rerum atque Vocum confusionem apud Recentiores peperisse videtur. Verùm id Latinorum causâ potiùs, quàm Græcorum Lectione contigisse, patebit.

§. 2. Ut autem differentia Vocum atque Rerum innotescat, Confusio etiam distinguatur, Veterum Auctorum aliquot Loca priùs examinanda, & præponenda esse, operæ precium visum fuit.

§. 3. Purpura igitur Color, & Purpura Testaceum Animal, quod sub nomine Conchylii & Muricis ab antiquis acceptæ sint, apparebit: eaque nomina quando propriè vel impro-

impropriè, aut in genere vel ſpecie illi comprehenderint, priùs distinguere conabimur.

§. 4. Conchylium, tanquam ſummum genus Concharum & Teſtaceorum, à *Plinio* (a.) uſurpatum cenſemus, de Purpurâ loquente, cum ait: *Lingua Purpuræ digitali longitudine, quâ paſcitur perforando reliqua Conchylia.* Et de Lunæ poteſtate verba faciens (b.) ait, *ideò cum incremento ejus augeri Conchylia.* Quod *Horatius* (c.) Metro expresſit, cum ait:

Lubrica naſcentes implent Conchylia Lunæ.

Et alibi: —— —— —— *ſimul asſis*

Miſcueris elixa, ſimul Conchylia Turdis.

Plinius (d.) de Polypi naturâ: *Veſcuntur Conchyliorum carnes, quorum Conchas complexu crinium frangunt.* Idem (e.) de Teſtudinibus loquens: *In Mari Conchyliis vivunt, tantâ oris duritie, ut Lapides comminuant.* Et alibi (f.) de Mullis inquit: *Laudatisſimi Conchylium ſapiunt.* Et alibi, (g.) de Indiæ Inſulis: *Bibaga Oſtreis & Conchyliis referta.* Quanquam & hæc inferiora loca pro Turbinatis tantùm accipienda ſi quis eſſe dixerit, medium genus conſtituere viderentur.

(a.) *lib. 9. cap. 36.* (b.) *lib. 2. cap. 99.*
(c.) *lib. 2. Sat. 4.* (d.) *lib. 9. cap. 29.*
(e.) *lib. 9. cap. 10.* (f.) *lib. 9. cap. 17.*
(g.) *lib. 6. cap. 21.*

§. 5. Nos verò pro inferiori Genere Turbinatorum, ſive Concharum, Purpuram fundentium, ab eodem *Plinio* (h.) Conchylium acceptum putamus, cum inquit, de Lanarum generibus & Tincturâ diſſerens: *De reliquarum infectu ſuis locis dicemus, in Conchyliis Marinis, & Herbarum naturâ.* Apud *Lucretium* (i.) de Rerum Naturâ:

Purpu-

Purpureusq; color ConchylI jungitur unà,
Corpore cum Lanâ. —— —— ——

Et *Catullus* de Nuptiis Pelei & Tetidos:

Tincta tegit roseo Conchylis Purpura fuco.

(h.) *lib.8.cap.48.* (i.) *lib.6.*

§. 6. Sic etiam *Vitruvius* (k.) antiquior *Plinio*, Conchas, ex quibus Ostrum præstantissimum omnium purpureorum Colorum arte conficiebatur, appellavit, cum inquit: *Id autem excipitur ex Conchylio marino, quo Purpura inficitur,* &c. Additque modum præparationis. Et in fine Nominis rationem afferens, inquit: *Et quod ex Concharum marinarum Testis eximitur, ideò Ostrum est vocitatum.* Apud Poëtas etiam Ostrum Color est Purpureus; ut apud *Juvenalem* (l.):

Et Princeps Tyrio vestem prætexuit Ostro.

Eundem Colorem *Virgilius* (m.) Sarranum dixit:

Et gemmâ bibat, & Sarrano dormiat Ostro.

(k.) *lib.7.cap.13.* (l.) *Satyr.2.*
(m.) *lib.2.Georg.v.506.*

§. 7. Sed *Vitruvius*, tanquam Latinus, omisit verum Ostri Etymon, quod non est Latinâ derivatione factum, sed Græcâ. Testas quidem sive Conchas marinas Generis appellatione Græci dicunt ὄστρεα & ὀστρεια, ex quibus Ostrum Latini purpureum colorem, & Ostracium ex Ostreâ dicunt. Græcis verò ex ὄστεον, quod est ος, quia Ossium sit duritie Marina Concha, Etymon sumpsisse putat *Eustathius*, sicuti Latinos à Testarum duritie, Testas. *Athenæus* (n.) tanquam generalissimum acceptum refert, cum ait: *Solenistræ dicebantur, qui hujusmodi Ostrea colligebant*, ut inferiùs narrat; scilicet à Solenistrum capturâ.

(n.) *lib.3 cap.12.*

§. 8. Conchylium præterea Infecturæ genus propriè dici, & à *Plinio* sic etiam usurpatum, satis est manifestum, ut nos existimamus: de Infecturâ siquidem Coloris Amethystini & Cocci loquens (o.) ait: *Et cum confecére Conchylia, transire meliùs in Tyrium putant.* Amethystinus quidem Color fiebat, eodem Autore, permixtis Pelagio & Buccino simul; aitq; (p.): *Summa medicaminum in Libras Vellerum Buccini CC. Pelagii CXI. ita fit Amethystinus Color eximius ille.* Et alibi (q.) ait: *Concharum ad Purpuras & Conchylia eadem quidem est Materia, sed distat Temperamento. Duo sunt genera: &c.* Temperamenti differentiam *Idem* docuisse videtur inferiùs, (r.) cum ait: *In Conchyliatâ Veste cætera eadem sine Buccino, præterq; jus temperatur Aqua pro indiviso humani potûs excremento, dimidia, & medicamina adduntur: sic gignitur laudatus ille pallor, saturitate fraudatâ, tantòq; dilucidior, quantò magis vellera esuriunt.*

(o.) *lib.9.cap.41.* (p.) *lib.9.cap.38.*
(q.) *lib.9.cap.36.* (r.) *lib.9.cap.39.*

§. 9. Conchylium etiam pro Colore intellexisse putamus suprà, de Purpuræ differentiâ; Testaceo scilicet Animali, ad Tincturam apto, ibi: (s.) *Calculosæ appellantur à Calculo maris, mirè apto Conchyliis.* Et superiùs: *Sed unde Conchylii precia, quis, virus grave in fuco, color austerus in glauco, & irascenti similis Mari?* Et anteà (t.) dixerat: *Sed quota est portio hæc, reputantibus Purpuras, Conchylia, Margaritas? Parum scilicet fuerat, in gulas condi Maria, nisi Manibus, Auribus, Capite, totoq; Corpore à Fœminis juxta Virisq; gestarentur? Quid Mari cum Vestibus? Quid Undis Fluctibusq; cum Vellere?* &c. Et de Carthagine loquens alibi (u.): *Nunc omnis ejus Nobili-*

tas

tas Conchylio atq; Purpurâ constat. Et alibi, (x.) de Coloribus ex Herbis loquens: *Transalpina Gallia herbis Tyrium atq; Conchylium tingit, omnesq; alios colores, nec quærit in profundo Murices.*

(s.) *lib.9.cap.36.* (t.) *lib.9.cap.34.*
(u.) *lib.5.cap.19.* (x.) *lib.22.cap.2.*

§. 10. Quod autem non sit aliqua Conchæ, sive Turbi-Species, ad Purpuram inficiendam apta, quæ proprio nomine Conchylium specialiter, diversumque à Purpurâ & Buccino dicatur; jam satis ex supra-citatis Locis constare censemus. Veluti & hoc manifestum est, quod Conchylium nomen sit genericum Testatorum, scilicet Purpurarum, aut proprium Coloris illius purpurei dilutioris, Conchilium appellati, ut ex Capite trigesimo septimo, ac etiam præcedenti patet, in quo *Plinius* clarè docuit, duo tantùm esse Genera Testaceorum, ad Purpuras & Conchylia Colores utilia, Buccinum scilicet & Purpuram, illorum notas afferens; atque eandem esse materiam. At Purpureum à Conchylii Colore, Temperamento tantùm differre: & quod ex Purpurâ solùm, absque Buccino, conficiatur: nec non Pelagiam Purpuram ad hunc colorem optimum conficiendum præferri, quæ calculosa dicebatur: nam Teniense levius atque dilutius erat. Prætereà pro quovis genere Colorum nulla alia materia recensetur à *Plinio*, nisi Purpuræ & Buccini Concharum ex Marinis; nec unquam Conchylii Animalis, sive Testacei, suâ specie distincti notas vel historiam, apud aliquem Antiquorum hucusque descriptam reperimus.

§. 11. Conchylii verò proprius Color, qui cœruleus erat, dilutior, vel plenior, ab eodem *Plinio* describitur simul cum aliis purpureis, colore saturatiore variantibus, cum de

Vestium æmulatione cum Floribus historiam recitat, ibi: (y.) *In quibus unguento vicisse Naturam gaudens luxuria, Vestibus quoque provocavit eos flores, qui Colore commendantur, hos animadverto, Tres esse Principales: Unum in Cocco, qui in Rosis micat. Gratius nihil traditur adspectu, & in Purpuras Tyrias, Dibafasq; ac Laconicas: Alium in Amethysto, qui in Violâ: & ipse in Purpureum, quem Iänthinum appellavimus; Genera enim tractamus, in species multas sese spargentia: Tertius est, qui propriè Conchylii intelligitur multis modis: Unus in Heliotropio, & in aliquo ex his saturatior; alius in Malvâ, ad Purpuram inclinans; alius in Violâ Serotinâ, Conchyliorum vegetissima.*

(y.) *lib.21.cap.8.*

§. 12. Ex quâ Descriptione Purpureum Colorem esse dicimus, qui magis ad rubedinem tendit, saturo satis Colore, ut Rosæ purpureæ; quem alibi (z.) nigricantis Rosæ colore sublucentem dixit: alium dilutiorem, ut Violæ marinæ præcocis, quæ ἴον dicitur à Græcis. Altera verò Species Purpuræ illa videtur, quæ ex rubro magis ad cœruleum tendit dilutum, & dicitur propriè Conchylium, ut Heliotropii color vel purpureæ Malvæ; aut magis obscurum, ut Violæ, Serotinæ, quod est, Violæ purpureæ montanæ; de quo *Virgilius:* (a.)

—— *Violæ sublucet Purpura nigræ;*

qui alibi à *Plinio* Austerus Color in Glauco, & irascenti similis Mari dicitur.

(z.) *lib.9.cap.36.* (a.) *lib.4.Georg.*

§. 13. Colorem hunc Conchylii sine Buccino fieri, tradit idem *Plinius*, eâ ratione, quia Buccinum ad Rubedinem Rosæ, aut Cocco similem, ferè tendit: Purpura verò magis

Viola-

Violaceam emittit Saniem. Ideò leguntur verba illa in *Plinio: Rubens color nigricante deterior:* Deinde Pelagio alligari Buccinum, ut ruborem inducat, eâ ratione, quia nimiæ ejus nigritiæ dat Austeritatem illam, nitoremque, qui quæritur, Cocci, ut Sanguinis concreti speciem referat. Color iste Tyrius dicebatur; qui, ut melior esset, priùs Conchylia conficiebantur Pelagio satiatis Velleribus immatura, viridique Cortina non satis cocta, ne nimis evaderet nigricans Conchylium; deinde in Buccini Cortinam permutabatur, ut Ruborem superacciperet, atque ita permixtis viribus utriusque alter altero excitaretur Colore, aut adstringeretur, ut *Idem* refert.

§. 14. Conchylium postremò dictum fuisse Colorem hunc, eâ ratione videri potest, ut sicut Ostrum ab Ostraceis derivatum esse existimatur, sic Conchylium à Conchis vel Conchulis marinis; quod Etymon *Isidorus* (b.) habet. Et apud Græcos κογχύλιον etiam pro omni Testaceorum genere, maximè vesco, apud *Pollucem* (c.) dictum invenitur. Sed clariùs apud *Athenæum* (d.) ex *Epicharmo*, ibi: *ἄγε δέ παντόδαπα κογχύλια, λεπάδας &c. affer omnigena Conchylia, Lepades, &c.* Et inferiùs ex *Diocle*: Κράτιστα φύσιν εἶναι τῶν κογχυλίων πρὸς διαχώρησιν καὶ οὔρησιν, μυάς, ὄστρεα, κτένας, &c. *Ex Conchyliis excellere ait alvo movendo, & lotio ciendo, Mytulos, Ostrea, Pectines, &c.* Et inferiùs: *Conchyliorum firmissimas Conchas, Purpuras & Buccinum.*

(b.) *lib. 19. Orig. c. 28.* (c.) *lib. 6. c. 15.*
(d.) *lib. 3.*

§. 15. Ex his denique rejicienda est eorum opinio, qui *Dioscoridis* Testimonio uti volunt, ex Onychis historiâ decerpto; ubi, *Crematum*, inquit, *Conchylium idem efficit, quod* Purpu-

Purpura & Buccinum. Et ſic eſſe ab illis animal ſive Teſtaceum diſtinctum. Sed nos à Purpurâ & Buccino diſtinctum Conchylium hoc eſſe *Dioſcoridis* putamus, non quia ſpecie differat, cum ſit genus Concharum ſive Turbinatorum; ſed quia ſit *genus Paluſtre*, non marinum; ſitque *Aromaticum*, ut *Idem* (e.) refert, depaſcentibus illis Conchyliis Nardum herbam: quod Purpuram & Buccinum haut facere, quisquam refert.

(e.) *lib. 6. de Dorycnio.*

§. 16. Nec minùs quàm alii hoc loco *Dioſcoridem* Conchylium pro genere Concharum ſive Turbinatorum uſurpaſſe cenſemus, ut ex Ipſius hiſtoriâ liquet, & alibi etiam, cum inquit: καὶ πάντα τὰ Κογχύλια ὠμὰ καὶ ὄπτα ἐσθιόμενα, καὶ κάραβοι: *Et omnia Conchylia, cruda, quàm toſta comeſa. &c.*

§. 17. Adde, Lacuſtres Conchas, ſive Turbines, ad Tincturam aptas, nemo Antiquorum prodidit. Quare differre à marinis Infectoriis patet, ſicut generis eſſe nomen. Non mirum igitur, ſi *Onychem* eandem à *Plinio* Oſtracium dictam invenimus; Græco forſan more, ex Verbo *Oſtracea*, quod univerſa Teſtacea complectitur, ἀπὸ τοῦ ὀστράκου deductum: ſicut *Oſtrum* dici Purpureum colorem, à Teſtis Marinis latinè, ex *Vitruvio* jam retulimus. Eaſdem Vires crematis Operculis paluſtris Conchylii *Dioſcorides* reliquis marinis Purpuris tribuit.

§. 18. Sic etiam malè intellectus *Plinii* Senſus in Textu adducto ab iisdem dici poteſt, ibi: (f.) *Et per ſe Conchylio infecta Lana magnopere prodeſt*; Aurium ſcilicet malis; ut etiam apud *Galenum*: κατὰ τρόπους τῆς πορφύρας, ſive Κογχυλίου. Et apud *Dioſcoridem*, τὸν δὲ αὐτὸν τρόπον, καὶ κηρύκες καίονται θαλασσίας πορφύρας. *Eodem*, ſcilicet, *modo uruntur Lanæ, marinâ*

Pur-

Purpurâ infecta, sive *Lanæ flocci.* Illud κρηκίδες idem cum Lanâ Conchylio infectâ *Plinii.*

(f.) *lib. 2. cap. 83.*

§. 19. Nec etiam Conchylium à *Plinio* Buccini loco acceptum putamus, ut alii; sed potiùs pro ipsâ Purpurâ, ex quâ tingitur; cum Purpura sine Buccino non rubescat, & ad cœruleum tendat, ut supra diximus de Pelagiis, Calculosis dictis ab eodem *Plinio* (g.) qui varias Purpurarum species recitat ibi, à loco nomine desumto. Quare de Conchylio jam satis dictum censemus.

(g.) *lib. 9. cap. 37.*

§. 20. Sed non minor in Muricis nomine Observatio facienda est, ut quid sit propriè, quomodo sit à *Plinio* aliisq; acceptum, & quid differat à Purpurà, vel Buccino, innotescat. Murex nomen pro communi genere Testatorum omnium, à *Plinio* (h.) usurpatum, ex *Mutiani* verbis liquet, de Remorâ loquens, ibi: *Mutianus Muricem esse latiorem purpurâ, neque aspero, neque rotundo ore; neque in angulos prodeunte rostro, sed simplice conchâ, utroque latere se colligente.* Et alibi (i.) pro Turbinatorum genere: *Firmiores jam Testâ Murices, & Concharum genera.* Et pro Turbinatis ad Infecturam idoneis, ibi (k.): *nec quærit in Profundo Murices.* Et alibi (l.) dixit: *Muricum vel Conchyliorum Testæ cinis.* &c. Quo loco Murex pro Purpurâ, vel Murex pro Turbinatis, & Conchylium pro universis Conchis acceptum videri potest. Et paulò inferiùs: *Muricum genera sunt, quæ vocant Græci Colycia, vel Corythia:* nos Corycia legeremus, à verbo κορύκια. Quod autem Muricem *Plinius* (m.) prò Buccino dixerit, satis manifestè apparet, cum de Purpuris loquutus est: *Latent, sicut Murices.* Qui locus ex *Aristotele* (n.) transscriptus, habet pro Verbo *Muri-*

cis,

cis, Κήρυκες, ibi: τὰ μὲν γὰρ ὀστρακόδερμα πάντα φωλεῖ, οἷον τά τε ἐν τῇ θαλάττῃ πορφύραι, καὶ κήρυκες. Ut etiam inferiùs habetur: *Mutuoq; attritu Lentorem cujusdam Ceræ salivant, simili modo, ac Murices.* *Aristoteles* habet, κηριάζουσι γὰρ καὶ οἱ κήρυκες: & idem *Plinius* (o.) de Ortu Testaceorum habet: *Quæ durioris Testæ sunt, ut Murices, Purpuræ, Salivario lentore*, &c. Et inferiùs: *Purpuræ & Murices, ejusdemq; generis, Vere pariunt.*

(h.) *lib.9.cap.35.* (i.) *lib.9.cap.33.*
(k.) *lib.2.cap.2.* (l.) *lib.32.cap.7.*
(m.) *lib.9.cap.37.* (n.) *lib.5.d.Nat.An.c.51.*
(o.) *lib.9.cap.51.*

§. 21. Apud Poëtas pro qualibet Acuminatâ Re acceptum reperimus Muricis nomen. *Virgilius:*

—— —— & acuto in Murice Remi
Obnixi crepuére. —— ——

Inde Muricatum nomen *Plinius* (p.) tribuit Sylvestrium Carduorum cacuminibus, cum dixit: *Utriq; Folia pauca spinosa, muricatis cacuminibus.* Quare impropriè Buccino Muricis nomen impositum videtur, cum propter aculeatos sive muricatos orbes, & extuberantes, quos habet Purpurarum genus, qui non sunt in Buccino, ut idem *Plinius* ait, potiùs Purpuræ convenire sit dicendum; etiamq; Muricis Epitheta omnia ab Auctoribus tributa, Purpuris convenire pateat, sicuti Purpura Tyria apud Poëtas; ut apud *Ovidium:*

Nec quæ de Tyrio Murice Lana rubet.

Et *Horatius:* *Muricibus Tyriis iteratæ vellera Lanæ.*
Et alibi: *Te bis Afro Murice tinctæ vestiunt Lanæ.*

(p.) *lib.23.cap.13.*

§. 22.

§. 22. Tyrius color Purpureus à *Plinio* Dibapha Purpura dictus est, quia bis tingebatur, & Pelagio primum Vellus mergebatur; quo nomine Purpura intelligitur, alio nomine Pelagia, ut diximus ex eodem *Plinio* (q.) Unde Tyrius Murex, est Purpura in Tyro tincta, ex Tyriis Muricibus, scilicet Purpuris. Sed & Murex Tyrius pro colore ipso acceptus fuisse, patet; ut etiam apud *Virgilium:*

—— —— *Tyrioq; ardebat Murice Lana.*

(q.) *lib.9. cap.37.38.*

§. 23. *Nomenclator Latinus* in Verbo Murex, Muricem à Græcis Conchylium dìci putat, esseque Purpuræ speciem, Mensis expetitam. Ad id *Martialem* citat, qui ait:

Sanguine de nostro tinctas Ingrate lacernas
Induis: & non est hoc satis; Esca sumus.

Et *Isidorus* (r.) refert: *Murex Cochlea est Maris, dicta ab acumine & asperitate, quæ alio nomine Conchylium nominatur, propter quod circumcisa ferro, lacrymas coloris purpurei emittat, ex quibus Purpura tingitur, & inde Ostrum appellatum; quod appellatum, quod hæc Tinctura ex Testæ humore elicitur.*

(r.) *lib.2. origin. cap.6.*

§. 24. His igitur jam satis apertè ostensum fuisse arbitramur, Conchylium & Muricem esse Purpuræ Synonyma, quorum alterum à Conchis nomen, alterum ab Aculeis, qui alio nomine Murices dicuntur, sumsisse apparet: Purpuræ verò appellationem non solùm pro ipso Testaceo Animali accipi, sed etiam pro ipsâ Tincturâ, & Colore; ut à *Plinio,* (s.) ibi: *Sed quota hæc portio est, reputantibus Purpuras, Conchylia, & Margaritas?* Et alibi (t.): *Conchylia & Purpuras omnis ora atterit.* Et (u.) de Carthagine: *Nunc omnis ejus Nobilitas*

Conchylio atque Purpurâ conſtat. Et alibi, (x.) de Purpureo colore pingendo verba faciens: *Si Purpuram facere malunt, cæruleum ſublinunt, mox Purpuriſſum ex Ovo inducunt.* Purpuriſſum verò, *eodem autore*, fit ex Cretâ Argentariâ & Purpuræ Sanie, quod idem cum Oſtro *Vitruvii* eſſe videtur. Et alibi (y.) manifeſtiùs: *Concharum ad Purpuras & Conchylia eadem eſt materia, ſed diſtat Temperamento;* ut ſuprà retulimus.

(s.) *lib. 9. cap. 35. initio.* (t) *ibid. in fine.*
(u.) *lib. 5. cap. 19.* (x.) *lib. 35. cap. 6.*
(y.) *lib. 9. cap. 36.*

§. 25. Quid autem diſtet Purpura à Conchylio, nunc videndum. Nam etiam objicitur, *Plinium* diſtinxiſſe Purpuram à Conchylio, cum inquit: *Sed quota hæc portio eſt, reputantibus Purpuras, Conchylia, & Margaritas?* Et alibi: *Conchylia & Purpuras omnis ora atterit:* & ſimilia aliis locis. Quibus reſponſum jam eſſet ex ſupra memoratis obſervationibus; ſed diſtinctiùs, ut omnia ſint clara, addimus: Purpuram his locis à Conchylio eſſe diſtinctam, non Materiâ, quæ eadem eſt, (ut idem *Plinius* retulit, cum dixit: *Concharum ad Purpuras & Conchylia eadem eſt materia,*) ſed Colore. Nam, ut diximus, Purpura rubeſcit; Conchylium ſimile Violæ Purpureæ. Adde; Purpureo colori admixtum eſt Buccinum, quo carere aſſeritur Conchylium. Sed aliis locis à Conchylio diſtinguitur, tanquam Species à Genere; ut, cum idem *Plinius* dixit: *Lingua Purpuræ Logitudine digitali, quâ paſcitur perforando reliqua Conchylia:* Et ſimilibus, ibi, *Conchylia* genus eſt non modò Turbinatorum, ſed etiam Concharum omnium.

§. 26 Hâc denique Diſtinctione facilior remanet Purpuræ Animalis inveſtigatio, à nemine traditi; ſed nec forſan à

quo-

quopiam Recentiorum visi, quamvis illius Historia satis ab *Aristotele* (z.) & *Plinio* (a.) descripta inveniatur: quam hîc inserere & repetere, multum molestumq; esset. Illas tantùm notas recitabimus, quas in testaceo à Nobis proposito, observare licuit.

(z.) *lib. 4. de N. Animal. c. 4. & lib. 5. c. 15.*
(a.) *lib. 9. cap. 36. & inde.*

§. 27. Testa hæc parva est, Regiæ Nucis, adhuc carnoso

tegmine obducta, magnitudine, (quanquam ejusdem generis inanes Testas quadruplo majores habeamus, atque maximas asperiores) à vulgari *Purpurâ Rondelitii*, quæ Neapoli Sconciglio appellatur, in his differens; Cortice quippe rugosiore, colore fusco, aut cinericeo, veluti Limo obducto, quandoque flavicante, & Fasciis distincta oblique purpu-

raſcentibus, Turbinis effigie oblongiore, ac etiam anguſtiore, eò quod non ſit ita ventricoſa: Aculeis illis, ſive Muricibus longis, caret; verùm illorum vice brevibus & craſſioribus horret Tuberculis, quo etiam modo & reliquæ Teſtæ ſupradictæ *Rondelitii* Purpuræ non raró inveniuntur. Non enim omnes illius generis Teſtæ longioribus Clavis horridæ obſervantur; ſed brevibus admodùm Tuberculis, ut in Noſtrâ propoſitâ.

§. 28. Differt etiam, quia bevi admodùm tubulo, vel Canali, oris pars ſuperior definiatur, ut in Buccino, ſed circa columellæ partem aſpero, & auriculato vel umbilicato, à tribus vel quatuor prominentiis, quæ anteà Tubuli ſive Canales, ex quâ Lingua ad uſum proferebatur, fuére. Ab his dependent tuberoſæ, atque parùm muricatæ Striæ, Teſtam per longum exaſperantes, ut in extremâ oris margine, quâ Teſtæ os definitur, obſervatur: quibus ſignis illius Annos numerari poſſe cenſemus; quamvis Orbes *Ariſtoteles*, & illum ſequutus *Plinius*, (b.) velint eſſe, cum dixit: *Patet per Orbes, quibus totidem, quot annos habent*, &c. Non enim ex *Orbibus*, quibus claviculatim contorquentur Teſtæ omnes, Anni earum obſervari debent; cùm Nos totidem Orbes, & quandoque plures, habere parvas & exiguas ejuſdem generis Teſtas, quos maximas habere, obſervavimus in plerisque Turbinatorum generibus, ſi Orbis nomine quamlibet orbiculatam ventricoſam partem, claviculatim intortam Teſtarum, eſſe dicas, ut Græcè legitur, καὶ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν φανερά ἐστιν ἡ αὔξησις τοῖς διαστήμασι, τοῖς ἐν τῷ ὀστράκῳ τῆς ἕλικος. Et Latinè: *Et in ſingulos Annos manifeſtum est Incrementum Diſtinctionibus illis, in Teſtaceo Volutarum*.

(b.) *lib. 9. cap. 36.*

§. 29.

§. 29. Nos autem, quot habent Diſtinctiones in Volutis, quæ ab antiquioribus Oris, ſive Canalis ad Linguæ uſum Extuberantiis ortum ducunt per longum Volutarum, tot Annos habere, certiorem notam eſſe putamus. In *Rondeletii* Purpurâ clavatâ quamlibet muricatam [Oram] anni illius Incrementum apertiùs oſtendere dicimus. In Buccino verò Striato, ac etiam in Turbine Magno *Ejusdem*, quem nos *Plinii* Buccinum cenſemus, & in vulgari Buccino, manifeſtius apparet augmentum Teſtæ, ob lævitatem, & laxiorem, minùsque frequentem limboſam extuberantiam, quæ dimidium ferè ſingularum Volutarum orbem intercipere obſervatur.

§. 30. Hujus limboſæ majoris Extuberantiæ cauſam eſſe putamus, quia cum ſtatuto tempore quotannis lateant Conchæ, Scopulis Oris margine adhærente, vis illa, Teſtæ incrementum addens, compreſſu adhærentiæ Saxo, non poteſt marginem oris Teſtæ produceve in orbem; quare craſſeſcere circa extremum oris oportet. Manifeſtum eſſe apparet, quia non paucas habuimus Teſtas villoſas omnes, præter recentem illam additionem ex Anni præteriti diſtinctione, quæ lævis & nitida erat; novumque incrementum eſſe, nemo ambigit. Atque ex hâc obſervatione non tantùm Annos ſeptem Purpuras vivere, ſed bis ſeptem & plures, eſſe cenſendum: Buccinas verò, ob celeriorem auctionem, & laxiores diſtinctiones, pauciores.

§. 31. Nec obſtat *Ariſtotelis* & *Plinii* auctoritas; cum Teſtæ omnes, ut diximus, parvæ atque maximæ, totidem habeant claviculatos Orbes, magnitudine illorum annoſæ ab infantibus differentes, nec habitu aut proportione va-

riantes. Imò in exiguis quandoque plures Orbium anfractus obſervavimus; quos deinde atteri ob tenuitatem, aliis ſupercreſcentibus, cenſemus, ob Animalis volutationem, & Teſtæ imbecillitatem. At mediocris magnitudinis Teſtæ non minores Orbes habent maximis: quod ſi eſſet, longioris Turbinis eſſent majores parvis; quod contrà obſervatur, cùm omnes eundem Orbium numerum, & ſuam Symmetriam retineant.

§. 32. Cauſa eſſe poteſt, quia Teſtæ, quæ brevi & obtuſo turbine ſunt, & Effigie ventricoſæ, oris marginem producendo, non gradatim in claviculæ ſpeciem, per inferiorem orbem adſcendunt; ſed per eundem orbem pluries circumaguntur, deſcendendo potiùs quàm adſcendendo, ut ventrioſiores efficiantur, non longiores. Teſtæ verò, quæ magis oblongo ſunt turbine, aliæ bis eundem orbem ambiunt, aliæ ſemel tantùm; ut ſunt Turbines illi tenues digitali craſſitie, qui detectos habent Orbes, atque in Perſico Turbine, à Nobis aliàs exhibito, & aliis Turbinibus verioribus apparet. Qui Conchas Perſicas Cochleam *Rondeletii* maximam rugoſam, Muricem Coraloidem *Ejusdem*, & ſimiles obſervavit, illarum Oris marginem imam, circa Orbem levem inveniet, atque Orbem magis operientem, ita ut Annis potiùs obtuſiore Turbine annoſior Teſta, minùſque conſpicuo inveniatur. Quare fallax eſt Orbium numerus ad Obſervationem Annorum.

§. 33. Sed ad Teſtam redeamus propoſitam. Intùs lævis eſt, Vitri modo ſplendens, colore obſoletè purpureo, vel cœruleo, aut flavicante, obliquè percurrentibus purpuro-nigris Maculis ex Oris margine in internâ ventrioſâ

par-

parte. Operculum habet rugoſum, tenue, fuſcum, animalis capiti annexum & innatum, incrementum accipiens cum ipſo Animali: nota eſt, rugoſa ſuperficies orbiculatim. Animal continet, effigie Cochleæ terreſtris, carne flavicante, denſis Maculis, ex cœruleo purpurantibus depicta, aliis exiguis luteis immixtis, præſertim in cervice. Corniculis verò à Terreſtri Cochleâ variat: hujus quidem in acutum deſinunt, & Oculi non in ſummo, ut in Terreſtribus, ſed ſupra medium Corniculorum obſervantur, ubi cornicula veluti reſecta, per longum tenuiora efficiuntur. Oculis verò aliquando tueri Corniculis ſupra illos incurvatis, ut in Picturâ notatur, obſervavimus; ac etiam partem illam, ſupra Oculum, Corniculorum contrahere, ut nonniſi reliquum appareat, in Oculos deſinens, craſſius. At quando intueri putatur recta, tota exſerta & firma Cornicula, extenſaque habet.

§. 34. Differt etiam, quia Linguam ex Canali exſerit, parum extra Canalem, Cochleis deficientem, colore purpureo, & ab illâ Aquam exſpuere vidimus, fiſtulæ modo, contrahentem, branchiarum vicem explentem. Cum graditur, Limbo utitur extenſo, ut Cochlea, Corpus deinde contrahens, iterumque Limbum producens, quem latum habet. Teſtam aliquando gaudet circumagere, illam in totum extollens, corpore in baſis modum ad hoc elato. Colore tantùm obſcuriore differt ab aliis vulgaribus aculeatis Purpuris *Rondeletii*, dictis etiam *Sconcigli Spinoſi* vulgò; ſicut & hæc etiam *Sconciglio* appellatur, ſed aliis diſtinctiùs vulgò *Caroſa* nomine dicitur, quaſi ſpinis detonſa & carens, quam copioſè Neapoli propè Urbem in arenoſis Piſcatores venantur, Pulmonum fruſtulis, junceis Cratibus ſuperimpoſitis allicientes, ut *Ariſtoteles* olfacere cenſuerit.

§. 35. Hanc Littoralem potiùs, in Arenosis degentem, quamvis in profundo Mari, diceremus Purpuram, purpuro-cœruleum colorem fundentem: sed quare non omnes Purpuram fundant ejusdem generis, & eodem tempore captæ inter quamplurimas, quæ tot anno capiuntur, & semper aliquæ colorem habeant, hucusq; ignorare fatemur.

§. 36. Venales habentur in foro quotidie; Cibis quidem expetuntur, elixæ ac tostæ, vel aliis modis. Capiuntur etiam propè Misenum Promontorium in Puteolano Mari, loco, nunc vulgò *Mare Mortuum* appellato, ubi Maris æstus non recipitur, Portusq; censetur olim ab Agrippâ & Augusto constructus. Hujus tantùm Testæ effigies ab aliis Recentioribus vario nomine imposito conspicitur depicta; à nemine verò hucusque interno Animali observato, nedum purpuream Saniem fundente. *Plinius* Puteolanas Purpuras laudat: an de his intellexerit, aliorum sit judicium. Capiuntur etiam toto Maritimo tractu Australi, in Sinu Formiano olim dicto, nunc Molæ oppidi, ubi primùm in Mensâ tostas esitantes Purpuram fundere, & digitos, & linteos inficere observavimus.

§. 37. Harum usum, sicuti Buccinorum, non tantùm propter inscitiam ac magnam impensam ac molestiam neglectum putamus; sed ob maximam Fuci copiam, quem vulgus *Roccella* denominant, quo nunc Infectores pulcherrimam Purpuram conficiunt, Sericia inficientes variis colorum gradibus, minore labore ac impensâ, & maximo lucro: tantùmq; nobis hodie cùm Esca sint, non possunt *Martialis* exprobrationem evitare, cum inquit:

Sanguine de nostro tinctas, Ingrate, lacernas
Induis; & non est hoc satis: Esca sumus.

§. 38.

§. 38. Tarenti hucusque accepimus, Officinarum vestigia Purpurariorum conspici, atque etiam ex Testarum fragmentis acervos esse, quæ olim forsan, ut *Plinius* refert, Augusti tempore fuére, Nepotis Cornelii testimonio, ibi: (c.) *Me,* inquit, *juvene Violacea Purpura vigebat, cujus libra denariis centum veniebat, nec multò post rubra Tarentina.*

(c.) *lib. 9. cap. 29.*

§. 39. Rubens Color nigricante deterior, à *Plinio* dicitur; nisi Color sit nigricans adspectu Sanguinis concreti, qui non sine utriusque, Purpuræ & Buccini, mixturâ fieri poterat, quâ vel Amethysti, vel Tyrii, juxtà medicaminis quantitatem, Color fiebat, ut idem *Plinius* (d.) retulit.

(d.) *lib. 9. cap. 38. & inde.*

CAPUT II.

Cochleæ Iänthinæ cum Animali, exactior Icon & Historia.

§. I.

DEpinximus atque descripsimus hanc, à Nobis aliàs obiter observatam Cochleam minùs rectè. Nunc autem Anno M DC IX. in oppido, dicto *Torre della Nuntiata,* in Vesuvii Montis radice, ad Maris oram, inter Pompejanum & Stabii Ruinas, Majo Mense, flantibus Occidentalibus, maximoque Maris impetu illic æstuantibus undis, abjectas inter alia Cochleas multas, ex his adhuc viventes colligi curavimus: Maris Aquâ repleto quodam vase, Conchisque

injectis, ut vivere possent, illarum Animal observavimus prodiens.

§. 2. Ab omnibus Cochlearum Terrestrium & Maritimarum Animalibus reliquis, quas hucusque vidimus, hujus Animal valdè differt. Huic Penis arrecti facies est, glandem habens, in cujus extremo Fabam exprimit, rimam pro ore in medio, fœmininum ferè Sexum referens, rubescente magis internâ parte, cum reliquum Animal ex obsoletâ cœruleâ Purpurâ candicet: circà medium utrimque Appendices habet binas, quarum altera exterior major; earumque acies magis saturo colore purpurascunt.

§. 3. Ima pars Animalis propè testam rugosa est, & denique limbosa, ut in congeneribus; non tàm oblonga, nec acuta, sed rotundior; sub quâ copiosam, extuberantem satis, atque veluti cartilagineam Spumam vitream fundebant omnes, non secùs, ac aquâ diluto sapone multo, & concussâ, atque paleæ vel alterius rei exiguâ fistulâ intinctâ, & inflatâ, paulatim evenit, ut puerorum mos est Neapoli; quæ Sphærulæ veluti vitreæ inflantur, & denique à fistulâ dimittuntur ex fenestris. Jocum non jucundum!

§. 4. Copiosum spontè evomunt Conchæ istæ succum Purpureum Violaceum, ut seipsas inficiant & colligentium manus: & paxillo, vel acu sauciatâ Animalis cervice, tres aut

aut quatuor guttæ ex testâ decidunt, & quidquid tangunt, inficiunt, purpureo cœruleo colore admodùm hilari, ut nihil suprà commendari possit; charta vel album aliud Lineum infectum, quandoque variat maculis, colore ad rubrum inclinantibus: adeòque infectura hæret, ut vix lotione eximi queat; undè & ipsa Testa infecta reperitur, quæ, ut diximus aliàs, tenuis est, circa imas Volutas candicans, tribus tantùm Volutis constructa, Limbo circà umbilicum elato admodum, quod nec in aliis Cochleis observatur, & ab illis differre hâc etiam notâ conspicitur.

CAPUT III.

Turbo Exoticus Umbilicatus.

§. 1. HUnc Romæ apud quendam industrium hominem cum aliis non negligendis testis vidimus, atque raritate allecti, iconem delineavimus, notasq; addidimus. Differt ab aliis Recentiorum, & à me descriptis, quod obtusus sit cacumine, circa medium tenuior; deindè æneæ nolæ effigie in latitudinem se diffundens, atque, quod præcipuum huic est, in medio Umbilicatus.

§. 2. Crassa est Testa, gravis, cortex superior rugosus, candicans, ad pallidum vergens; maculis obliquis roseo colore variegatus tam circa Umbilicum, quàm in reliquis Volutis; derasus, vel cortice extimo mundatus, argenteo Margaritarum nitore quodammodo splendet, non admodum, ut in parvis nostratibus, nitido.

§. 3. Quinque Voluminibus definitur: inter quæ veluti limbus apparet. Similis quodammodò Turbo hic videtur pyramidali Trocho *Aldrovandi*; sed illius nulla exstat delineatio, nec Umbilicus apparet; triunciali Diametro quoque versu, ut æquilaterum retusis angulis trigonum repræsentare videatur.

CAPUT IV.

Buccinum parvum nostras, cum Animali.

§. 1. Buccinum hoc frequentissimum in nostris scopulis littoralibus Neapoli, & in Foro Piscatorio; nam esculen-

tum est, atque cibo gratum, facilisq; digestionis. Hujus Animal magnum est respectu Testæ; Caro ex flavo albicat; Cor-

pus

pus variegatum obſcuris micis purpureis, & infernè parum ad cœruleum tendens; Limbo, ut Cochleæ, graditur lato, in extremâ poſteriore parte biſulco, veluti inſectum, caudato. Cervix craſſa eſt, lata, in cujus lateribus Cornicula, ut in Purpurâ diximus, in medio veluti reſecta; in quibus oculi eodem illo modo inſunt, atque natura: Linguam habet longam admodùm, canaliculatam, ex quâ Aquam hauſtam exſpuit: & cum graditur, elatam gerit, & incurvam ex adverſo. Convolvitur confeſtim quoquo verſu, & ſupinè cum impetu quodam, inter alia congenera manens in catino repoſita, & vivens, ignoramus an præ timore contactûs aliorum.

§. 2. Teſta levis eſt, parva, & obeſo admodùm ſuperiore orbe, pollicis ad ſummum magnitudine, flavicans: ſed circà Volutarum imum caſtaneis notis diſtincta; reliquum verò Teſtæ variegatum, undoſis candicantibus parum lineis. Centri pars cælata conſpicitur, ut ſunt Turbinuli illi Striati oblongi; quare obſervandum eſt, an minimæ aliâ ſint effigie?

§. 3. Operculum animal habet, ut congenerum: & mortuo, vel evanido animali aliquâ de causâ, vacuum teſtam Cancellus hoſpitatur, ut etiam in variis teſtis obſervatur.

§. 4. Natatilis Teſta eſt cum ipſo animali, ac etiam cum Cancello in aquâ impoſita; & Cancelli pes major eſt ſiniſter. Amplo eſt ore teſta, atque parum in extrema ſtriato. Si quis Neritem hanc eſſe diceret, nihil niſi magnitudo refragari poſſet; reſponderet magis, quàm Cochlearum tot ſpecies non turbinatæ, ab aliis propoſitæ.

CAPUT V.

Buccinum Exoticum parvum.

§. 1. TUberculis nigro-flaventibus, & Lineis elatis candida Testa exornatur; quæ cassa est, & marmoreâ effigie, candidaque.

§. 2. Figura parum abest à nostratibus parvis Buccinis; nec aliud referre ex inani Testâ exterâ possumus.

CAPUT VI.

Lepas Exotica variegata; & Lepas nova, Myrti Morbus.

§. 1. MAgnitudine nostrates grandiores æquat Exotica; & elegans Lepas hæc ab aliis memorata, magis cava, rotundiore ambitu, nec in angulos desinens, colore ad extremam

mam teſtæ partem flavente, veluti faſciata, maculis fuſcis binis per interſtitia exornata, interiùs candicante Alabaſtritidis lapidis modo; in Umbilico verò iterum flavo & ſplendido colore, animalis umbram fere deſcribente. Exteriùs verò ob-

liquè rugoſa parum, colore ex pallido candicante, Maculis radiatim nigro-flaventibus. In ſupernâ parte flaveſcit ex ruffo; Apexque candicat. Dono accepimus à N. V. ac Doctisſimo *Franciſco Peregrino*, Romæ, cum aliis etiam Rarioribus, Buccino ſupra-dicto, ut Cochleâ Marmoreâ, aliisque.

§. 2. Sed quia hujus Lepadis occaſione in mentem venit aliud Lepadis genus, non deſcriptum, terreſtre, quod Mor-

bus eſt, aut Scabies, ſive Impetigo Arborum & fruticum; idemque animal eſt ex morbo Myrti genitum, teſtudinatum: Hoc loco iconem & obſervationem addere non ingratum ſtudioſis fore exiſtimavimus.

§. 3. Romæ, Anno 1610. in domeſtico Viridario domûs *Joan. Baptiſtæ* Raimundi, Viri doctisſimi, & Arabicæ Linguæ, & aliarum periti, ſupra templum Sancti Andreæ *delle Fratte* appellatum, in quâ degebat, ex Myrti ramis imis adhuc vi-

ventes

ventes ferè teſtudinatas Lepades plurimas hærentes collegimus, quarum Iconem ejuſdem magnitudinis expreſſimus, effigie teſtudinis terreſtris, illiusq; more, tabellis anguloſis conſtructas, colore cinereo ad Purpuram inclinante, infernâ parte, quâ hærebant caudici, cavas, quarum aliquot adhuc ſervamus, præter illas, dono Amicis communicatas; nec aliud ex eis notare potuimus.

§. 4. Impetiginis, Scabiei, & Morbi in Fico & aliis, ortum & cauſam *Theophraſtus* de Cauſis Plantarum lib. 5. & de Plantis lib. 4. tradidit: quem Curioſus Lector videre poterit.

CAPUT VII.

Turbo Terreſtris non-deſcriptus.

§. 1. RArior hic, & præter morem à Naturâ elaboratus, atque à nemine obſervatus: cujus Orbes non in ſiniſtram partem convolvuntur, ut in omnibus Teſtaceis marinis ac terreſtribus; ſed contrario modo ex ſiniſtrâ in dexteram Orbes in amplum os, juxta orbis proportionem, deſinunt; inciſuram in imo habens, Buccinorum modo, octo vel no-

vem orbibus definitur, in imo flavicantibus, reliquis cinereis ex flavo, & in ſummo magis candicante noviſſimo.

§. 2. Stamine conjuncti acu videntur orbes, candidis junctis ſive Lineis inter orbes micantibus, quibus depinguntur; & oculis gratiores redduntur, ob punctorum diſtinctionem.

§. 3. Animal intus, Cochlearum modo, exiguum, ideò neglectum, continet, quamvis Cochlearum uſum præſtare poſſet.

posset. Testa levis est. Oritur non modò in saxis montanis, & rupibus; sed etiam hortorum, ac etiam domorum parietibus aëri expositis.

CAPUT VIII.

Turbo alter Minor.

EST & alter, simili modo ex sinistrâ parte in dexteram convolutus, non adeò frequens, qui nitidâ testâ est, & adeò

splendidâ, ut arte expolita censeatur, flavicante ex pallido cinereo, quatuor tantùm orbibus composita, oblongiore & angustiore Ore, quia sublimiùs volutæ eriguntur, & ideò oblongiore testâ est proportione, quamvis paucioribus orbibus sit constructa; iisdem locis oritur; ejusdem magnitudinis, ut icon est, tàm superior, quàm Cochlea describenda.

CAPUT IX.

Cochlea Terrestris Turbinata, & striata.

§. 1. QUia in modum Turbinis producit Volutas, Turbinatam Cochleam appellare libuit. Quinque constat Anfractibus: & quia distinctiùs Orbes percurrit in longum, more Turbinum producitur testa, Umbilicum ferè relinquens

linquens in centro, & eodem orbium ordine ſtriantur orbes perquam densè, ut elegantiſsima videatur. Os rotundum

habet, quemadmodum orbis deſinit; geritque Operculum craſſum & cohleatum, ut in marinis obſervatur. Colore ex pallido flavicant magis, minusvè.

§. 2. Terreſtres has Cochleas, ut ab aliis diverſas, & rariore effigie, relictis aliis multis, huc intrudere, ad excitandum ſtudioſorum animos, & addere viſum fuit, qui Montes tantùm habent propinquos, Mare verò longo intervallo disjunctum, ut pulcriora quærant.

CAPUT X.

Cochlea Marina Exotica Marmorea.

§. I. VAriat hæc à maritimis noſtratibus craſſitie teſtæ, atque hiatu, qui non rotundus, nec à columellâ, ut in aliis, definitur, ſed parte mediâ teſtæ, rectâ ferè Lineâ, & planâ, obliquè veluti reciſa teſta conſpicitur: & in anteriore, & rotundâ parte cochleæ parum infrà extremum obſervantur denticuli plures elati; ac etiam ex adverſo in medio lineæ veluti Concharum cardines; quare Operculo quodam craſſo fortè tegi poſſe ſuſpicamur, alio quàm in noſtratibus modo.

§. 2. Differt etiam, quia unicâ tantùm Volutâ ſive circuitio-

cuitione definitur, illâque vix conſpicuâ. Maculis in cute nigris, magnis, inordinatis inſignitur, & per obliquum rugis etiam vix apparentibus circà os exaſperatur.

§. 3. Huic ſimilem *Aldrovandus* pro *Nerite* in ſuo de Teſtaceis volumine, tertio & quarto Loco depinxit, colore variantem: quantùm verò à Nerite Antiquorum diſtet, jam aliàs diximus, tàm brevem craſſamque teſtam natare minimè poſſe; nec illum obſervaſſe cenſemus.

§. 4. Variant magnitudine, teſtæ craſſitie, nam alias vidimus nigras foris, intùs candidas, tenuioris teſtæ, quæ clathrata Lineis erat per rectum & obliquum: alteram candidam intùs, craſsâ teſtâ & majore, foris colore cinereo, maculis parvis albis, rugis obliquè profundioribus, ut quodammodo aſpera ſit tangenti.

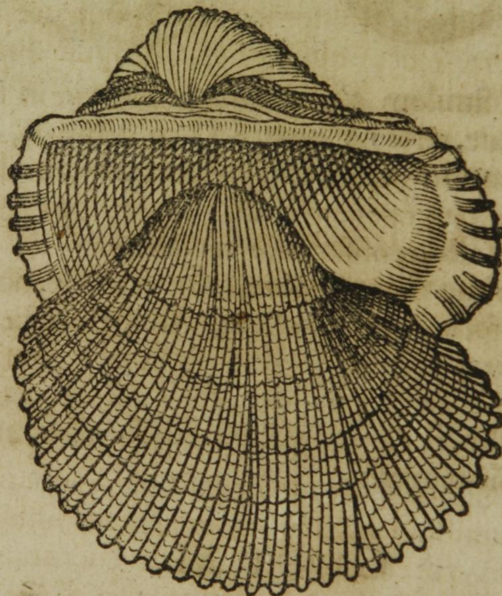
CAPUT XI.

Concha πολυλεπτογίγγλυμος.

§. 1. PLuribus hæc teſta notis ab aliis Conchis differt, propriamque habet notam, innumeram ſeriem exiguorum cardinum, rectâ per obliquum lineâ, & admodùm longâ, Teſtæ connexum, efficientium; quod hactenus in aliis minimè obſervavimus.

§. 2. De hâc etiam *Plinium* (e.) ſenſiſſe, dici poſſet, Concharum varietates enumerantem, cum ad differentiam earum, quæ brevi nodo ligantur, ut ſunt vulgares, ait, *(Toto latere Connexis)* quod in hâc rectè conſpicitur; quamvis de Solene etiam intelligatur.

(e.) *lib. 9. cap. 33.*

§. 3. Differt Cervice ad latum obliquè dependente: quod quamvis aliis teſtis etiam ſit commune, quia hujus longiùs à connexu abeſt, planâ remanente inter cervicem & cardines teſtâ veluti recisâ, & complanatâ, Lineis multis undoſis ſculptâ; non parum ab aliis evariat: craſſa inſuper eſt reſpectu molis teſta, externè admodum densè ſtriata, ac etiam obliquis denſioribus rugis exaſperata, ut imbricata etiam

etiam dici possit. Internâ parte circâ os tantùm brevibus striis connectitur dentium vice; reliquâ cavâ, levi.

§. 4. Ex hujusmodi, Conchæ in Montanis obrutæ, atque temporis diuturnitate corruptæ, terrâque illâ in saxeam naturam versâ, lapides illi, Cordis figuram æmulantes, construuntur, cavam Conchæ partem replentes, quos vulgò Bucardia vocant: quorum plures apud nos varietates, juxtà Concharum & locorum differentias, effigie, materiâque provenientes videre licet; quamplurimas apud *Imperati* Musæum amplissimum.

CAPUT XII.

Concha rarior Anomia, Vertice rostrato.

§. 1. ANomias Conchas illas esse dicimus, quarum altera pars cohærens aliquomodo, ab alterâ, Effigie aut magnitudine, aut utroque modo differat. Ἀνόμιος siquidem contrarium est Verbi ὅμοιος, quod est, *Similis*, *Par*, *Æqualis*; scilicet *Dissimilis*, *Impar*, *Inæqualis*. Ideò inter cæteras notas à *Plinio* (f.) memoratas, quibus Concharum varietates distinguit, plurimas, cum Inæqualitatis Notam non invenerimus, Anomias Conchas appellare libuit; vel *Plinii* more illas, *Vertice Rostrato* dicere; quarum etiam Differentiæ sunt plures.

(f.) *Loco antè-cit.*

§. 2. Nunc de hâc in Civitate Andriæ repertâ, verba faciemus: in quo Loco si quis curiosior perquirere vellet illas etiam Rariores, non paucas inveniet adhuc incognitas & invisas: Naturamque in his efformandis multùm lusisse animadvertet.

§. 3. Hujus igitur Effigies lævis, depreſſa, parùm oblonga, ab aliis Conchis in hoc præcipuè differens, quod altera Conchæ pars oblongior eſt, collum, cervicemque totam,

quæ oblongior eſt, & rotundior, atque acutior, prominetque, ſuprà cervicem alterius diffundit, ut infrà illius collum altera cervix connectatur. Concha parva eſt, candida, tenuis, obliquè parum additamentis rugoſa, ſed non ob id aſpera, ſed levis.

§. 4. Repletam invenimus candidâ *tophaceâ Concretione*, quâ totus ille clivoſus locus, ſive collis, eſt editus, qui non magis terrenâ concretione tophaceâ, quàm variarum concharum fragmentis, & integis etiam innumeris, eſt compactus, hanc & alias in vallecula illâ, ſive foſſâ quâdam, parum ſubtùs Eccleſiam D. Mariæ de Andriâ, extra urbem milliari ſitâ, excepimus: illic enim, ob gratias à Sanctiſſimâ DEI Genitrice acceptas referendas, fuimus, ſicuti & alii magnâ cum frequentiâ vota ſolventes, concurrunt quotidie. Eccleſia quidem illa magnis donis & Miraculorum Signis ornatur; nec non ſumtuoſâ Structurâ, ipſa Eccleſia & Monaſterium.

§. 5.

§. 5. Hujus ſimilem apud doctiſſimum *Imperatum* noſtrum in ſuo Muſéo, rerum omnium Naturæ ſatis copioſo Theſauro, obſervavimus; quæ margine erat parum undoſa,

& longiore Conchæ parte canalem vix conſpicuum in dorſo, altero verò medio, contrario modo extuberante: omneſque peculiari notâ ſunt prædità, quod cervice prominente roſtratâ, pertusâ, oriuntur, quâ turbinatorum more Aquam haurire & exſpuere, ſylveſtris Lepadis, aut Auris marinæ modo, poſſunt. Icon magnitudinem æquat. Huic *ſimilem* majorem multò, *Lapideam*, depinximus in *Prima parte*, nomine *Conchæ gibboſæ*.

CAPUT XIII.

Altera Neptunia major III. Imbricata.

§. 1. DUplò majorem alteram Neptuni reperimus Albanen. diœceſis etiam undoſa, margine in *Tophaceis* ſive ſabuloſis illis *Concretionibus*, in quibus Caſtelli ſive Arcis foſſa eſt, & maxima variarum Teſtarum congeries conſpicitur:

tur: nec unam repieries integram; ſed omnes inter ſe congeſtas & implicatas, ut non Naturâ, ſed maris impulſu fractas, & ejectas cum Sabulone, & molem illam tophaceam conſtruxiſſe teſtarum fragmentis repletam, ſit cenſendum: quare Mare aliquando variis in regionibus excreviſſe & æſtuaſſe ſatis conſtat, locaque immutata.

§. 2. Mirum quidem eſt, hujusmodi teſtas recentes, & vivas hodiè non reperiri, quamobrem è longâ Maris alluvione profectas, & advectas cenſemus potiùs, quàm Naturam deſiiſſe, ſimiles parere. Tres pollices longa, duos lata eſt teſta, habetque in medio veluti alteram concham ſuper-elatam imbricis modo, ut in aliis obſervatur, præſertim Pectunculis.

CAPUT XIV.

Concha Anomia IV. margine Undoſa.

DIffert hæc à ſuperiore congenere colore ad pallidum inclinante, quæ etiam repleta erat Concretione candidâ terreâ, & quod margine ſit undosâ in ſpiras contortâ, M. literam repræſentante, dorſumque habeat elatum, non cavum; alterâ parte triplici canali diſtinguatur. Sed omnes cervicem habent perforatam. Ex *Imperati* noſtri Muſéô habuimus inter alias.

CA-

CAPUT XV.

Concha altera Anomia, ſtriata, τρίλοβ@, rarior I.

§. 1. EX eodem genere & hæc videtur, major Concha & craſſior; cujus obeſa Valva minor eſt, atque tribus ſimul

junctis Teſtis, mediâ magis extuberante, conſtructa videtur, & ſenis ſtriis, totidemque ſtrigibus in ſingulis Lobis, quibus margines denticulatæ fiunt, inſecta; præterquàm pars interjecta inter Lobos, quæ rectâ lineâ marginem definit. Alterâ parte, quâ valvæ in caput prominet, medium habet Lobum depreſſiorem, & oblongiorem, reliquis à latere brevioribus, & elatis, eodemque modo ſtriatis; quâ parte tota Concha expanſis alis aviculam incurvam repræſentare videtur. Conchæ cortex, caſtaneo colore fuit, ut ex fragmento, quod in cervice adhærebat, obſervavimus.

§. 2. Lapideam quidem naturam interior pars, cujus effigiem damus, adepta erat, colore ob vetuſtatem flavicante;

te; intus verò, candicante. Et hæc ex ditisſimo naturæ promptuario *Imperati*.

§. 3. Harum & parvas, Avellanæ nucis magnitudine, binas habemus, quarum altera paucis, altera verò pluribus, & tenuibus ſtriis eſt diſſecta, reliquis eandem effigiem retinentibus: orbiculatæ ſunt, & metallicâ ſubſtantiâ concretæ.

§.4. Hæ omnes Anomiæ brevi Nodo ligantur, ob Cervicis anguſtiam: & forſitan à *Plinio* (g.) ſub illâ differentiâ, his verbis expreſsâ, *(brevi Nodo ligatis)* quæ multis Concharum generibus etiam convenit, comprehenſæ, ut ſuo loco dicemus.

(g.) *lib.9. cap.33.*

§. 5. Aliam exiguam admodùm, lapideam, idem *Imperatus* communicavit, quæ veluti gemma nitida eſt, cervice cœruleâ, reliquis obſcurioribus, & lateribus flavicans.

§. 6. Differunt ab aliis ſupradictis, quod cervix foramine caret; & ideò quamvis Teſta ſit affinis, animal non idem naturâ erit, cum hiare oporteat, ut aquam haurire, & exſpuere poſſit, non habens teſtam in cervice perforatam, ut quatuor ſuperiores.

CAPUT XVI.

Concha Faſciata, Gemmeâ Concretione repleta.

§. 1. MOroſi videntur Nobis quidam, qui has & ſimiles Concretiones negant, ex Teſtaceorum internâ cavâ parte ſibi effigiem parare, atque Naturam contendunt, propriis initiis Animantibus aut Vegetantibus, Lapideas

haſce

hasce aut consimiles perficere Conchas & Buccinas, Cochleasque, atque innumera alia.

§. 2. Non negamus, quin multa alia sint, propriâ formâ sic concreta; sed nullam illa habent cum cæteris rebus naturalibus, quæ vixerint, communitatem, nec aliquid simile rectè, aut perfectè referunt, ut sunt, quæ locum corruptæ rei replent.

§. 3. Inter alia & hæc testimonium perhibebit veritatis, rarissima Conchæ concretio, quæ non externam, sed internam tantùm partem refert, Lineis obliquè ductis gradatim, ut in Testæ internâ parte fuerant, & exiguas Cervices, Lieam-

que Cardinum & marginis. Tota terreâ crustâ, & veluti sordida, colore ochræ foris est; intùs verò prope marginem, ab alterâ ex Valvis, quæ forsan perforata, aut fracta fuit, origo

ſtillati & ingreſſi humoris apparet, in Cryſtallini lapidis Speciem, Electri, aut Chryſolithi colore, atque in plures angulo-ſas connexas pyramides concreti. Quod ſi humor ille vegetam habuiſſet naturam, & extremam partem ſplendidam, & propriâ effigie inſignitam efformaſſet; non ſordidam, ac alienam Conchæ induiſſet, ut manifeſtè apparet.

§. 4. Nos hujusmodi Concharum internas repletiones ex variis lapidum, & tophorum generibus concretis, ac etiam Concharum variis generibus, Cochlearum, Turbinum, aliarumque rerum quamplures habemus; ex quibus refellitur iſtorum opinio, cùm maximè, quia in multis adhuc Teſta viget cum ſilice interno; tùm etiam, quia fragmenta Teſtarum plerumque reperiuntur, & in integris interna concretio non omnem vacuum implevit, ſed inanem medium locum reliquit, ſe in anguloſas gemmas contrahens per circumferentiam.

§. 5. Hujus etiam copiam fecit ditiſsimus ille naturalium rerum promus noſter *Imperatus*, apud quem varias gemmeas concretiones & varii lapidum generis Teſtas, Cochleas, Buccinas, Concham margaritiferam, Nautili ſpeciem; pedem, & ungulam, Partesq; plurium Animalium immutatas in lapideam naturam videre poteris.

CAPUT XVII.

Concha Exotica, margine in Mucronem emiſſa.

§. 1. PEculiare huic rariori, quod præter Strias, aliis Conchis communes, quæ huic læves & latiores duplò ferè ſunt ſtrigibus; ſtriæ ipſæ iterum ab anguſto, & elato limbo, intùs fiſtu-

fiſtuloſo, ſupra illarum dorſum decurrente in alias tenues novenas ſtrias efformantur, & loco ſtrigium eſſe videntur: & Conchæ margo extrema Roſtrata efficitur ſingulis novenis ſtriis, quæ internâ parte cavæ apparent.

§. 2. Conchæ Cervix magna eſt, & craſſa, ut clauſa Teſta ſe tangat cum alterius valvæ cervice, mediumque locum occupat conchæ, quæ circà illas in latus ampla fit obliquè, ut diametrum æquet, habeatque ternas connexiones pyxidatas; quarum minima, quæ proximior majori limbo, ſive roſtro eſt, media major, tertia longior: In imâ omnium ſtrige, rugoſa obliquè Lineis apparet concha.

§. 3. Hanc *Plinium* novisse, vel similem, censeri potest, & descripsisse sub illâ notâ, *margine in mucronem emissa*; quamvis hæc in plures desinat mucrones, totaq; margo mucronata; quare Concha μαχαιρεραβδώτη, appellari potest. Quatuor uncias diametrum æquat. Concha tota candida, non nimis crassâ est Testâ, quam Romæ habuimus; & similem *Imperatus* habet.

Caput XVIII.

Concha Natatilis Νηριτώδης *minima*, *Persicæ dictæ Recentiorum congener; & Varietates aliæ Exoticæ.*

§. 1. Sitnè Concha hæc, vel potiùs Cochleæ natura, sive suâ specie ita exigua, vel potiùs infans adhuc & tenella, dubitamus. At quod à Persicis differat, asserere possumus. Concha est, unguis majoris digiti magnitudine, unguis tenuitate, sed fragilior, colore ex-pullo candicans, amplo admodum hiatu, ut infrà se turbinem colligat. Caret illo Lunato sinu, circa columellæ summum, quo Lingva exseri possit, ut in congeneribus.

§. 2. Animal intus habet magnum: sed quia non recens, sed exsiccatum in Ipsâ Concha vidimus, non aliud, quàm quod tripli-

triplici veluti Loliginis officulo munitum esse observavimus; quorum aliquod Operculum, & carni annexum esse, non dubitamus.

§.3. Omnes quidem Testas, quæ convolvuntur turbine, Operculum habere observatum est; nec nisi dimoto illo saxis adhærescunt, ut jam *Aristoteles* docuit, præter Aurem marinam illam, quam nos Veneris aurem diximus; cui quamvis sit Conchæ vertex muricatim sive turbinatim intortus, & cochleatus in conchas; deest tamen Operculum, quia non animal habet, turbinatorum generi simile, sed Lepadum, quibus natura illud ademit, saxum pro illo, cui adhærere prorutelâ possint, tribuendum; & pro tubulo, ad linguæ usum, Foramina, quæ plura habet.

§.4. Hanc *Imperatus* noster nobis dono dedit; nec non & alios congeneres exoticas communicavit; de quibus, quia locus est, agemus, notas tantùm varietatis addentes, cum ex illarum picturâ satis Testæ differentia colligi possit.

§.5. Prima & major, longa est semipedem, & unciam, lata palmũ, colore ex cinereo flavicans, intùs pallida, nitida, circa

columellam externè rugosa, aspera, & magis flavicans, turbine infrà basim posito, ut vetustate minùs semper promineat,

& includatur. Natat in Aquâ, ut congeneres, additoque pondere circa interiora, lata magis pars altera opposita, velificare videtur; ventoque impelli poteſt. Altera magis rugoſa, foris colore ex fulvo ad caſtaneum vergente, intus candicat; ſed Zonis diſtingvitur flavis & cinereis, turbine prominente, ex canali, diſtinguente Volutas duas, quibus teſta contorquetur. Natat, ut ſuperior: minor verò duplò, ſed craſſiore Teſtâ. Lunatæ ſunt in extremo columellæ, ad Linguæ uſum.

CAPUT XIX.

Concha Exotica Vertice muricatim intorto.

§. 1. DEſcribuntur à *Plinio* Concharum genera, in quibus magna ludentis Naturæ varietas obſervatur, & nos quotidiè in admirationem adducimur, varias intra manus noſtras ex variis locis habentes, ut qui omnium Icones, & Deſcriptiones tradere vellet, maximum admodum Volumen impleret, extra aliàs ab aliis deſcriptas.

§. 2.

§. 2. Hanc mutilam, unâ tantùm valvâ imâ, dono accepimus Romæ à *Fabricio Christiano*, reconditarum rerum Viro curioso, ac Argentariæ officinæ domino, inter alia plura, & perpulchra Testacea. Hujus similes nostro mari haud conspicuas se præbent: quare Exoticam Concham, sicuti alias, esse non dubitamus: ac à *Plinio* forsitan illis verbis comprehensa, *(Vertice muricatìm intorto, vel ad Buccinam recurvis,)* cervice quidem retorquetur, ac si non Concha, sed Cochlea fieri deberet.

§. 3. Nec aliud dicere possumus de eâ, nisi quod crassâ sit Testâ, & albicante, ac etiam ob vetustatem exesâ; in cujus superficie rubri Coralii corniculatum cespitem, latâ ac tenui radice, veluti si cera liquefacta rubra superinducta esset, Testæ superficiei, natura excitavit; vel si Coralii materies initiò molle quid, ac muscosum viscidum initium habuisset, ut opinamur.

CAPUT XX.

Concha utroque Latere se colligens, Exotica.

PArva eſt, Unciam longa: anguſta Teſta, lævis; obliquè circa medium extuberans, ac ſi anulo cincta eſſet: rimam

pro ore habet lævem. Craſſa Teſta eſt, candida, diaphana, ſplendens: & cum ſit exotica, nihil aliud referre poſſumus, niſi varietatem, quâ naturæ ſolertiam admirandam proponimus. Animal exiguum: nec profundè contineri in ipsâ Teſtâ, dijudicamus ex *Imperati Muſéo.*

FINIS.

INDEX

INDEX
In Columnæ Librum de PURPURA.

Prior Numerus Caput; alter Paragraphum denotat.

A.

B.

C.

Concha

D.

E.

F.

G.

H.

I.

Impe-

L.

M.

N.

O.

P.

R.

S.

T.

Testa-

V.

FINIS.

ANNOTATIONES AD COLUMNAM DE PURPURA.

ANNOTATIO I.

Ad Titulum:

De Fabii Columnæ, Lyncei, Personâ ac Scriptis: deq; Academiâ Romanâ Lynceorum, ac hujus Fundatore, curiosissimo Principe, Federico Cæsio.

Breviarium:

§. 1. Fabii Columnæ *Natales: Scripta:*
§. 2. *Polymathia: Laudes:*
§. 3. *Locus Habitationis.*
§. 4. Lynceus *cur dictus? Lynceorum Academia Romana,*
§. 5. *hujusq; Fundator, Princeps* Cæsius:
§. 6. *& Socii, Viri Celeberrimi.*
§. 7. Cæsii *in rem literariam Liberalitas, & Scripta.*

§. 1.

F*Amiliæ* COLUMNARUM, in Italiæ ac Orbis Urbe Româ, maximè-illustri, splendorem non parvum addidit *Fabius Columna, Lynceus, Nobilis Neapolitanus, genere Romanus,* qui circa initia præsentis seculi floruit, & Scripta quædam eximii commatis edidit, cum Iconibus plusculis, propriâ suâ manu æri incisis. Suntq; hæc:

I. *Phytobasanus*, ſive Plantarum aliquot, quoad vires & faciem, Hiſtoria verior, ab aliis non animadverſa, quàm quæ apud Theophraſtum, Dioſcoridem, Plinium, Galenum, aut alios habetur. Accesſit Piſcium aliquot, Plantarumq; novarum Hiſtoria: Edita Neapoli, An. 1592.

II. *Ecphraſis* Minùs cognitarum rariorumq; ſuo Cœlo orientium Stirpium; quâ non paucæ à Theophraſto, Dioſcoride, Plinio, Galeno, & Antiquioribus aliis deſcriptæ, præter illas, de quibus in Phytobaſano deſcriptæ, præter illas, de quibus in Phytobaſano actum eſt, declarantur. Nec non de Aquatilibus, aliisq; Animalibus libellus. Edita iſtorum una pars Romæ, Ann. 1606. altera ibidem, Ann. 1616.

III. *Tractatus de Purpurâ*, ab Animali Teſtaceo fusâ; deque hoc ipſo Animali, & Teſtaceis quibusdam Rarioribus aliis: cum Disſertatione, inſtar Appendicis, additâ, de Glosſopetris. Romæ itidem editus, Ann. 1616. Quem Libellum perelegantem, cum rarisſimè ampliùs, & non niſi in Bibliothecis Germaniæ perquam-paucis exſtare deprehenderim; jam à plusculis Annis de Verbo ad Verbum transſcripſi, ex Bibliothecâ privatâ magni illius Germaniæ Medici, *Dn. D. Dan. Sennerti*, penes Filium ejus, *Dn. D. Michaëlem Sennertum, in Acad. Wittebergenſi, Medicinæ Prof. Celeberrimum*, ſuperſtite; Capita quævis in Paragraphos diſtinxi; Figuras Æri ab Autore inciſas, meis ſumtibus in Belgio, Buxi Ligno exſculpi curavi, ut quævis tantò commodiùs ipſi Textui, Locoq; competenti poſſet inſeri; & cum Indice Rerum & Verborum ſufficiente, Annotatiunculam hanc & ſequentes addidi: quas boni conſultum, nec totum id inſtitutum meum, Illuſtrem hanc Purpuram à Nocte oblivionis vindicandi, improbatum iri à Lectore benevolo, certisſimè confido.

Et

Et IV. *Annotationes Additionesq; in Opus Universum Historiæ Medicæ Mexicanæ*, vel Novæ Hispaniæ, à *Nardo Antonio Reccho* editæ in Folio, Romæ Ann. 1651. & *Cardinali Francisco Barberino* dedicatæ.

§. 2. Ex cujusmodi Scriptis, aut plusculis fortè reliquis, sicut peculiaris quædam *Nobilissimi Autoris* Polymathia, & curiosa prorsùs, constansq; in observandis Naturæ deliciis, ad Rem Botanicam præsertim, & Zoologiam Marinam spectantibus, industria effulget, salvâ Autoritate splendoris Sui Gentilitii: ita præstaret, in Superlativo, quàm Positivo, scripsisse de eo *Marcum Aurelium Severinum*, itidem Neapolitanum, parte 4. Zootomiæ Democrit. pag. 350. dum ait: *Fabius Columna, Naturæ indagator nobilis:* Rectius pleniusq; *Johannes Faber* (ipse etiam Academicus Lynceus) judicium de eo fert, his verbis (Histor. Mexican. pag. 550.) *Dn. Fabius Columna, Lynceus, sedulus maximè rerum naturalium scrutator; qui non modò in Juris Scientiâ multum pollet: sed in Mathesi (Opticâ præcipuè) ac Plantarum Animaliumq; Cognitione Neapoli nunc ab omnibus, ceu Oraculum consulitur:* ex quibus patet simul, quo Loco vixerit.

§. 3. Veruntamen & Romæ aliquando, aut iteratò eundem *Columnam* egisse, colligo ex Ipsiusmet verbis, dum libr. de Purp. cap. 17. §. 3. scribit de Conchâ quadam Exoticâ: *Crassâ est Testâ, quam Romæ habuimus.*

§. 4. *Lynceus* [illegible]ò dicitur, à Lynce, Symbolo Academiæ vel Sodalitii Literarii Lynceorum, cujus Membrum Illustre ac Socius exstitit, instituti ac sustentati Romæ, non sine magnis Impensis, ab *Illustrissimo ac Excellentissimo Federico Cæsio, Montis Cœlii Marchione, S. Angeli, S. Poli, & Aquaspartha Duce*, omnium scientiarum genere ornatissimo, & litera-

teratorum Mecænate ſummo: qui verô inter ſurgentes tam Regii inſtituti glorias, Ann. Chr. 1630. Ætatis ſuæ quadrageſimo ſaltèm quinto, mortuus eſt; hóc acerbiùs lugendus, quò funeſtiùs tota iſthæc Academia viſa eſt, cum *Cæſio* ſuo Autore, iterum cecidiſſe.

§. 5. Interim Scopus *Laudatisſimi Principis* fuit hic, ut non minùs Collegæ, Lyncis inſtar, argutos in Myſteria Naturæ ferrent Oculos, addito, ut par eſt, Studio Mathematico (vid. Hiſt. Mexic. p. 532.) quàm Principes alii, ad promovendos hos aut ſimiles Conatus, invitarentur; & depoſito omni præjudicio, per Experimenta fide dignisſima, longè latèque proſpiceretur Emolumento Rei literariæ publico.

§. 6. Ideoque non Viros modò Celebriores in iſtam Collegii Societatem facilè pellexit; in quorum numero mienent Experientisſimus *Johann-Baptiſta Porta*, *Ingenioſisſimus Galilæus à Galilæis* (proh quanta Cœli phyſico-mathematici ſidera!) *Cæſſianus à Puteo*, *Claudius Achillinus*, *Franciſcus Stellutus*, *Johannes Faber*, *Bambergenſis*, *Simpliciarius Pontificius*, qui ſcripſit Expoſitiones Animalium Novæ Hiſpaniæ, ad *Recchi* Hiſtoriam Mexicanam; & noſter ille *Fabius Columna*.

§. 7. Sed magnificis imprimis ejusdem *Principis Cæſii* ſumtibus, & Prodigalitati penè dixerim, debetur, quòd ampliſſimum iſtud *Recchi* Opus, poſt quadraginta Annorum moras, (vid. hiſtor. Mexican. pag. 789.) quibus ſub prælo latuit, tandem ab Academicis, Anno 1651. in publicam lucem eſt productum. Imò Societates ſimiles integras foris etiam conſtituere, in omnibus Mundi partibus tandem, & ſpeciatim in Africâ & Americâ, Sagacisſimus Princeps conſtituit; ſed res eventu vix fuit ſecundata. Interim curioſum *Ipſe* à ſcriptione calamum non abſtinuit, quo minùs Volumen

quod-

quoddam *de Plantis Imperfectis* ſcriberet, ut ex Hiſtor. Mex. p. 874. colligo. Necnon *Tabulas Phytoſophicas*, ſeu Viridarium omni Plantarum genere, & ſelectâ prorſus doctrinâ refertum; quod à nemine anteà viſum, & deliteſcens quaſi in Tenebris, *Franciſcus Stellutus, Lynceus,* publicæ tandem Luci impertiit, exſtans in Hiſtoriâ Mexicanâ, à paginâ ejus 905. usq; ad 950. poſtquam nempe *Principi iſti* nihil fuit antiquius carius, quàm à ſeverioribus Studiis, negociorumque Curis, (Hiſt. Mex. p. 903.) ſuas in Hortis delicias habere. Et ex contextu Tabulæ illius paſſim patet, quamplura alia ſcripta *Principem* amplisſimâ ſuâ Mente eſſe meditatum: qualia ſunt, *Volumen Taumatombriæ*, ſive de Meteoris inſolentioribus (Hiſt. Mex. p. 903.) *Cæliſpicium, ſeu de Stellis*; (ibid.) *Matheſis Phyſica*, ſive de Prodigiis artificioſis ex Geometriâ, Matheſi, Technicis: (Hiſt. Mex. p. 951.) *Theatrum Plantarum* (ibid.) *Encyclopædia* (ibid.) & plura alia: ut, ſi *Hunc* non dedecuit literaria iſta Sedulitas, qui inter Proavos & Majores connumeravit Imperatores, Reges, Pontifices, Principes, Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Præſules, Fortisſimos Exercituum Duces; neque aliorum Principum Gloriæ ſimilis Curioſitas officere ullo modo poſſit.

ANNOTATIO II.

Ad Capitis I. §. 3.

De Nomine Purpuræ, aliquibus Ambiguitatibus involuto, & pluſculis aliis, circa id ſpectandis.

11

Breviarium.

§. 1. Purpuræ *Vox ambigua*.
§. 2. Purpura *propriè quid?*
§. 3. *Impropriè, pro Veste tinctâ: Magistratu:*
§. 4. *Colore saturè-rubro Testaceorum aliorum;*
§. 5. *imò Cutis Humanæ, Exanthematibus rubris, & Milio Febrili sparsæ.*
§. 6. Purpuræ *Etymon quintuplex quæsitum.*
§. 7. Πορφύρα. *Hinc Purpura: ac inde Purpurare: Purpurati: Purpurarii: Purpureus.*
§. 8. Purpureum *pro quovis Pulcro; Comâ, Nive, Mari, &c.*
§. 9. Purpurina. *Purpurissa: Purpurissum: Purpurites.*

§. 1. SOllicitum Se non sine causâ præstat *Autor* in resolvendis Ambiguitatibus, quæ Vocem Purpuræ circumstant: nam multis ait Confusionem, & causam errandi peperisse. Quod periculum proin ut imposterum declinet, convenienter satis hîc admonet, *Purpuræ Appellationem* sumi nunc *propriè*, nunc *impropriè*; nunc *in genere*, nunc *in specie*.

§. 2. Sed hæc aliquantò clariora, ut puto, ex Tabulâ hâc nostrâ fient. Nimirùm, ut ordinatiùs agamus, *Purpuræ Vox* sumitur vel

- *Propriè*; partim
  - *in genere*, pro Animali Testaceo Marino Turbinato qualicunque [vel Cochleâ marinâ, vulgò Conchylio] Sanguinem aut Succum saturatò rubrum vel cœrulescentem reddente, Tincturæ aptum:
  - *in specie*, pro muricatâ, (h.e. aculeatâ) illâ marinâ Cochleâ, Tincturæ preciosissimæ vestimenta-

α. β.

a. β.
mentalis ergò olim quæsitâ, adhibitâque; cujus Icon ex Autore in Capitis hujus I. §. 26. affertur.

Atque iterum dupliciter:

vel pro Toto isto Animali, Testâ suâ aculeatâ vestito, gerenteq; sub Faucibus preciosum illum Cruorem, quo Lanæ & Serica, aut inde paratæ Regum & Senatorum Vestes imbuebantur:
Cujusmodi in specie dictam *Purpuram* Autor, tùm hîc, tùm inferiùs (§. 24.) ait, nunc *Muricem*, nunc *Conchylium* fuisse appellatum. *Muricem* quidem per Tropum, Partis pro Toto; Murices enim propriè sunt Cuspides vel Eminentiæ aculeatæ duræ, quibus Testacea multa, ac inter illa Purpuræ, forinsecus armantur: *Conchylium* verò καθ' ἐξοχὴν, quod Purpura videlicet sit Concharum aut Testaceorum quasi omnium Regina. Quibus Nominibus (h. e. Muricis & Conchylii) iterum tamen subsunt Ambiguitates aliquæ, ab ipsomet *Columnâ* perspicuè sat discussæ, in præsentis cap. I. §. 8, 9, 10, 14. & 20.

vel pro Succo præsertim aut Sanguine Animalculi jam-dicti, Tincturæ Regalis promocondo.

§. 3. *Impropriè* ac tralatitiè, multifariàm: videlicet

a. b 2 1. pro

α.

1. *pro Veste ipsamet Regiâ aut Senatoriâ*, Purpureo humore Tinctâ.

2. *Imô pro Magistratu* Romano, aut postmodùm quovis alio, Vestes istiusmodi tinctas gerente, aut etiam non gerente:

§. 4. 3. *Pro Colore saturatò-rubro aut purpurascente aliarum rum Rerum;* quales e. gr. sunt hæ:

1. *Testaceum Bivalve*, à Clar. *Oleario*, in Descriptione Cameræ Gottorpiensis Tab. 29. fig. 3. delineatum, & pag. 61. pro verâ Purpurâ habitum; sed minùs rectè, etiamsi Testula illa, quam ibi describit, Purpureo Colore micet. Verba ita sonant: *Es ist auch eine rechte Purpur-Muschel, dann Sie innwendig überall hoch-purpur-farbe: von aussen gegen dem Centro ist die helffte Purpur in weiss vermischet.* Quin potiùs, quod salvâ Celeberrimi Viri existimatione, & quondam Amici benemeritissimi, in contrarium ingenuè monere liceat; (1.) Simile non est idem: Tinctura, quo Testa ista naturaliter imbuta exstitit, Purpuræ similis fuit, & multa alia Conchyliorum genera, tam hoc, quàm aliis Coloribus, superbâ varietate & elegantiâ ornantur; propterea tamen ea, quæ Purpuræ Animalis, aut aliarum rerum Fulgorem æmulantur, non ipsamet statim Purpuræ sunt. (2.) Oppidò multæ Testaceæ Purpurarum, propriè dictarum, domunculæ, vel Conchæ duræ, in quibus Cochlearum more se recondunt, Purpureum Colorem

α. nullum,

α.

nullum, ex Succo tingente contraxerunt, quia opus non eſt, aut inter diſtinctiva Purpuræ Signa ab aliis Teſtaceis, non reponitur, ut quemadmodùm intùs gaudent Latice, ad tingendum apto, ita eodem etiam viventes jam, Teſtam ſuam imbuant, & ſint oſtentabundæ pictrices ſuæ domûs. (3.) Ac imprimis Purpuræ veræ jam dictæ, cum Speciebus affinibus, toto Genere diſtant à Purpurâ Olearianâ. Hæc enim, ut ex Icone, æri incisâ, licet colligere, ad Teſtacea Bivalvia, vel duas Teſtas habentia pertinet; propriè-dictæ Purpuræ verò, cum Cochleis reliquis omnibus, ſunt non-niſi Univalves.

§. 5. 2. *Homo Æger, Febre exanthematicâ laborans*, & ab eâ rubrè quaſi pictus in Cute. Per quam Febrem Exanthematicam hîc ſubintelligitur vel

1. *indifferenter qualiscunque*; quo-usque, ni fallor, Clariſſimus quondam Lubecenſium Medicus, *D. Paulus Neucranzius*, in ſuis de Purpurâ (Morbo) Lucubrationibus, vocem Purpuræ extendit.

2. *ſigillatim, de Febris Petechialis ſpecie*, quæ ſuperioribus, in hoc Seculo, Annis epidemia primùm Lipſiæ exſtitit, & *Febris Puerperarum* dicta eò, quia ſolas tum aliquandiu Puerperas invadens, funeſtam earum ſtragem edidit, Germanicè ibidem *Friſel* dicta eſt, â voce Frieren, h. e. frigere, quod cum horrore plerumque

a.

invaſerit, vel, quod aſperam redderet Cutim, qualis à Frigore eſſe ſolet in deplumatis Anſeribus: vel etiam *Febris Petechialis nova* (eo Tempore) ob ſtigmata multa, parva, rubra, maculis morsûs pulicum ſimilia, plus minùs in Cute turgeſcentia cum calore urente; aut *Febris Purpurata Riverio*, Cent. 1. obſ. med. 21. vel unico nomine *Purpura*, ob cauſam modô-dictam; aut cum epitheto, *Febris Purpura Miliaris*, quod ſingulæ maculæ floridæ in centro inſidentem plerumque acquirerent elatam Pustulam ichoroſam, adeò, ut dum cutis vel tota, vel præcipuè in Dorſo, Collo, Pectore, effloreſcentiis iſtis, & puſtulis, granorum Milii æmulis, exiſteret largè obſita, maximam ſui partem Milio vel Ovis Piſcium conſperſa videretur. Habitaque eſt febris iſta meritò periculoſa, tàm per Experientiam multorum Tragicorum eventuum; quàm aliàs quoque, ratione Symptomatum, (Vigiliarum, Sitis immenſæ, Delirii) & ſubitaneæ Retroceſſionis: quæ debebatur Sero cuidam ſubtili Scorbutico, vel Lymphis viſcerum volatilibus ebullientibus, mobilibus valdè: quo genere Morbi ipſe quondam Hamburgi, ſub Typo primùm Tertianæ malignæ Scorbuticæ, hinc planè continuæ Exanthematicæ, laboravi. Nam quamvis Malum id primis poſt adventum ſuum in Germaniam Temporibus Puerperas Lipſienſes, aut in viciniâ, ſpecialiter quaſi tantùm affi-

a.

cere

a.
cere visa esset: deinde tamen longè latèque ad plures alias insuper Germaniæ ditiones, hominumq; sexum utrumque, & omnem penè ætatem dimanavit, ita ut Viros æquè ac Fœminas, Juvenes ac Senes, passim invaserit; cujus exempla pluscula, aliqua etiam meæ curæ subjecta, iteratò mihi nota reddita sunt. Imò sicut *Febris* illa *Purpura* interdum Sudaminibus istiusmodi in medio macularum destituitur: imò citra Febrim notabilem quoque ac Maculas, Sudamina aliquibus erumpunt, quæ non convenientiùs, quàm reciprocato super Cutim exasperatam echino vestimentali, ex Setis porcinis facto, tolluntur, & solo Pruritu, maturitatis indice, hominem ad scalpendum vel simile quid, irritant.

§. 6. Unde verò descendat *Purpuræ Vox*, in diversas Opinionum partes abire uniuscujusque arbitrio relinquitur, salvâ Animarum pace, vel totius Romani Imperii: ex quibus mihi hæ videntur celebriores; dum nempe

I. Aliqui dictam putant, *quasi Purum Putum* אור *Ur*, vel Ignem, Hebræis dictum:

II. vel *quasi Purum Putum Urens*, postquam τὸ *Urere* ab hoc *Ur* vel Igne derivatur, Substantiâ omnium subtilissima, summè mobili, lucidâ, (in statu congregato) corporibusque aliis Splendoris gratiam conciliante. Cujusmodi Etymologiæ verò videtur non tutò satis innitendum. Si enim ab *Urendo* nomen haberet, cujus prima Syllaba est longa; in voce *Purpuræ* conveniret mediam Syllabam quoque produci, non corripi:

ripi: quod puto eſſe manifeſtum. Et, unde etiam acceſſit Literar P?

III. Vel *quaſi* πῦρ πῦρ, aut Purum putum Ignem, vel Lucem; ut geminato hoc Ignis, Subſtantiæ fulgidisſimæ, titulo maximè fulgurans ſplendor Purpuræ notetur. Sed neque hæc Vocis deductio exactè quadrat. Sunt enim, ut notum, Cinnabaris, Minium, Coralia, Roſæ, Scarlatum, multò fulgurantioris Rubedinis, Purpurâ; & appellationem iſtam ſic aliquantò digniùs mererentur. Imò in Purpurâ non tàm Splendor aliquis rutilans, quàm in obſcurum potiùs tendens Cœruleum Rubeſcens, vel Rubrum Cœruleſcens, præcipuè commendatur.

IV. Vel *quaſi* πόρον φέρειν, *Porum Ferre*, vel Meatum: & Venam Cruoris Purpurei intelligunt. Sed præterquam quod Anatomicis minùs uſitatum eſt, *Pori* appellationem tribuere *Venis* Animalium; dubito etiam, an Syllaba Græcorum, Φε, facilè in *Pu* Latinum mutata, in ullis nominibus aliis inveniatur; ut meram potiùs Vocum Alluſionem exiſtimem.

V. Vel ex Hebræo פָּרַד *Separavit, disjunxit*, vel פָּרַץ *Rupit, Effregit*; quod Teſta Purpuræ Animalis, ad Succum precioſisſimum obtinendum, frangenda priùs fuerit: quæ originatio utcunque ſpecioſior videtur, ſed incerta; cum multa alia, imò fere innumera, Corpora æquè Fragilia aut Ruptilia ſint, quæ exiguam admodùm cum Purpurâ familiaritatem habent: & videtur item Alluſio tantùm quædam eſſe, ad Radicales Hebraicæ Vocis literas פ & ר, quàm vera Originatio.

§. 7. Quin potiùs quando habemus Fontem manifeſtisſimum alium, quid ullos obſcuriores laborioſè inſectemur? Quod enim πορφύρα Græcis, id ad amuſſim velut,

Latinis

Latinis *Purpura* dicitur: & Derivata utrobivis perſpicuè conſpirant: (1.) *Purpuro*, πορφύρω, h.e. purpureo Colore tingo, vel facio, ut aliquid Purpuræ in modum effulgeat; Vox veteris Poëtæ, quam probat *Gellius*, lib. 18. c. 11. verſum hunc adducens:

Spiritus Eurorii virides cum purpurat Undas. Inde (2.) *Purpurati* Patres, qui Purpuram geſtabant; Reges, Principes, Senatores Romani, aut hodie Cardinales. (3.) *Purpurarii*: qui erant tàm Infectores, quàm Negociatores. Et Infectores præſertim quales homines fuerint, quæque eorum Officinæ ac Fraudes, *Autor* ipſe *noſter*, in capitis hujus §. 37. & 38. explicat. Diciturque Græcè πορφυρόπωλις, Purpuræ Venditrix. (4.) *Purpureus, a, um*, πορφύρεος, ον, i.e. Ruber, puniceus, florens, ac roſeus. Unde Juvenile decus Genarum *Virgilius* 1. *Æn.* *v. 594.* his verbis deſcribit:

——— ——— ——— *Lumenque Juventæ*
Purpureum, & lætos oculis afflarat honores.

§. 8. Et quoniam inter Colores Simpliciores, Rubro rutilante nullus fortior, vel Cœruleſcente, ob quandam cœli imaginem, haut facilè ullus amabilior, venerabilior, aut adſpectu amœnior eſt, qui duo ſub communi *Purpuræ* nomine continentur; ideòque Poëtæ præſertim, in vocibus latiùs extendendis liberi admodum, *quidvis Pulcrum*, amœnè coloratum, aut ſplendens, continuò etiam Purpureum vocarunt, ut *Flammam Euripides* (in Troadibus) *Lumen Virgilius*, 6. Æn. *Nivem Pedo*, antiquus quidam ſic-dictus, *Mare Euripides* iterum l. d. *Comam* Niſi, *Ovidius*, *Oculos Flaccus*, ipſosque *Olores* vel Cygnos, *Horatius* lib. 4. od. 1, v. 10. Quod tamen ad *Mare* attinet, de quo ſic canit *Virgilius* lib. 4. Georg. v. 372.

In Mare Purpureum violentior influit Amnis;

id citra Tralationem etiam dicere poterat, respectu Imaginis Auroræ, purpureo schemate ex superficie Aquarum ad Oculum reflexæ.

§. 9. (5) *Purpurina*, Pigmenti genus; de quo distinctiùs paucula, ad præsentis Capitis §. 24. notabo. (6.) *Purpurissa, Purpurissum*, (à πορφυρίζω, in purpureum colorem vergo:) simile Pigmenti genus; de quo ibidem. & (7.) *Purpurites*, πορφυρίτης, lapis, inter Marmora rubra principatum obtinens, columnis, mortariis, ac aliis rebus, violentiæ obnoxiis, parandis aptus: de quo vide *Ol. Wormium* libr. 2. Musf. Sect. 2. cap. 4. pag. 44: sed diversus â *Purpurite* seu Purpurâ lapidescente, argenteis Maculis adspersâ, quam in effigie nobis exhibet Musèum Metallicum *Aldrovandi* lib. 1. cap. 3. pag. 89.

ANNOTATIO III.

Ad Capitis I. §. 6. & 7.

De Ostro, ejusq; Nomine ac Denominatis.

Breviarium.

§. 1. *Ostri triplex acceptio.*
§. 2. *Ostri parandi Modus, obiter intimatus.*
§. 3. *Ostrum ac Ostrea, ab* Ὀστέον *dicta:*
§. 4. *Ostrearius Panis quid? Ostreatum Tergum: Ostrifer Locus.*
§. 5. Ὄστρειος, *i. e. Purpureus: Ostrina Tunica.*
§. 6. Ὄστρακον, *i. e. Testa: Ostracium,* Estrich; Ὀστρακόδερμα, *Testacea Animalia.*

§. 7.

§. I. OStrum rectè quidem *Autor noster* hoc Cap. I. §. 6. vocat *præstantissimum omnium colorum purpureorum*, per Artem priscam Tinctoriam ex Purpurâ, (Animali Testaceo) *factorum:* sed quò minùs quis seducatur Æquivocationibus, notandum, *Vocem Ostri*, non hoc famoso solùm & maximè excellenti significatu capi de eo, quod diximus: sed tùm *pro ipso Succo, nativo adhuc* penitus, nullamque coctionem sui passo, tùm generalissimè, pro quovis, aliarum etiam rerum Colore purpureo ac rubro sumi apud Autores passim, præcipuèq, Poëtas, quibus impunè licet, Voces nullas non longè latèq;, ad distantissimos quosque significatus extendere.

§. 2.

§. 2. De *Modo Parandi Ostrum* in peculiari Annotatione inferius, ad §. *Autoris* 23. & 24. præsentis Capitis agetur.

§. 3. Interim ne quid intactum principiò statim, quoad Nomenclaturas Rerum, transsiliat industria mens *Columnæ;* ecce, ad *Etymon Ostri* mox mox (§. 7.) enucleandum vertit se; & rectè Vocem à Græco ὀστέον, quod denotat Os, deducit, cùm in Duritie & Ossa & Testæ Purpurarum non parum conveniant. Ob eandemque causam *Ostrea* quoque dicta putantur, quod Testis durissimis duabusq; tanquam Osseis claustris, communita sint, frangendis cum impetu, antequam delicatam carnem contentam vescam, prædari detur: & nunc ab *Ostro*, nunc ab *Ostreâ*, plusculæ voces aliæ; quæ sequuntur.

§. 4. (1.) *Ostrearius Panis*, ab Obsoniis sic dictus *Plinio* lib. 18. cap. 1; quam Nominis rationem Ipse fert; videturque innuere Panem Veterum, cum Ostreis vescerentur. (2.) *Ostreatum Tergum*, h. e. durum, asperum, & velut Ostrearum Testis armatum, *Plautus* habet alicubi; ni fallor, in Pænulo. (3.) *Ostrifer Locus*, qui Ostreum vel Ostream producit: utrumque enim, tam Ostreas, quàm Ostrea, orum, dicimus.

§. 5. (4.) ὄστρειος, quod Latinè vertendum *Ostréus vel Ostreius*, i. e. purpereus, vel Ostri colorem habens. (5.) *Ostrina Tunica*, *Propertio*, quæ ostri rubescentis Tincturam refert, vel ostro tincta:

§. 6. (6.) ὄστρακον, Cortex, Testa. (7.) *Ostracium*, Pavimentum, vel Area domûs aut Conclavis, Fragmentis Testularum, naturalium æquè ac imprimis fictilium ex latere cocto, strata, interposito & complanato supernè cum illis cæmento aut calce, inspersis calculis; Germanicè Estrich, quod verò östrich scribendum videtur rectiùs. (8.) ὀστρακόδερμα, Anima-

Animalia, loco Cutis, vel Involucri mollis, Putamen durum vel Testam habentia; uno verbo, Testacea. ὄστρακον enim, Testa, ut modò dictum est, & Δέρμα, Cutis.

§. 7. (9) *Ostracismus*, ὀστρακισμός. Quo nomine intelligitur celebris illa apud Athenienses quondam, sed iniqua haut rarò, insignium Virorum, tanquam Reipublicæ perniciosorum, aut suspectorum certè, ad Annos X. aut XV. Relegatio, facta per ὄστρακα aut Testulas, h.e. Testularum suffragia & Collectionem, quibus nomen eorum adscriptum erat, qui non tam ob flagitia aliqua, (quæ potiùs Exsilium pariebant) quàm quod Facultatibus, Favore populi, abundantiâ Clientium, potentiâque gauderent præ reliquis, videbantur quammaxmè ex Aris ac Focis eliminadi, ne scil: Autoritate nimiùm invalescerent. A Latinis *Exsilium Testulatum* vocari, innuit *Aldrovandus* lib. 4. Mus. Metall. c. 7. pag. 596. Et Syracusani tenuerunt similem, Viros sæpe optimos, è Repupl: ejiciendi modum: sed, loco Testæ, Folio Oleagino sunt usi, ut *Vossius* (in Etymologico) memorat. (10.) *Ostracophoria*; quasi *Testilegia* dixeris, aut Sortilegium per Testas: vel Dies ipsa, Ostracismis ferendis destinata.

§. 8. Ac denique (11.) *Ostracites*: quo nomine Corpora varia continentur; Nativa, Factitia, & Ambigui ordinis.

§. 9. *Nativis* annumerantur hæc: (1.) *Ostracites Dioscoridi* vocatus, vel Saxi crustosi species, aut Lapis scaber, & sic superficiem scabram Testæ Ostrearum utcunque æmulans; sed iis multò major; poliendæ aut lævigandæ Cuti utilis *pro Pumice*, ut loqui placet *Plinio* lib. 36. cap. 19; scissilis verò imprimis in Testas veluti, sic, ut superiore ablatâ, in

minores alias findi possit, intercedente semper Crustâ; digitisque percussus, tanquam olla, sonum edat: in Montanis circa Bononiam hodie frequens, notante *Aldrovando* (lib. 4. Mus. Metallic. cap. 1. pag. 462.) nec non in Hercyniis, circa Hildesheimium, ponè Antrum à Nanis dictum, ut notat *Diligentissimus D. Frid. Lachmund*, *Amicus meus*, Oryctograph. Hildesh: Sect. 3. cap. 1. illudque rubrum: cum quo confer *Joh. de Laet* de Gemm. & Lapid. lib. 2. c. 10. Colore autem ferrugineo aut fulvo à se notatum *Cl. Olaus Wormius* (lib. 1. Mus. sect. 2. cap. 12. pag. 79.) memorat. Junioribus Græcis visum est, λιθόςρεον vocare: sed rectiùs nomen id Ostrearum Testis in Lapidem conversis, attribuitur. Quin Ceramiten præstaret dicere, nam κέραμος Tegulam denotat. Germanis, *Agricolam* sequutis, Topf-stein, aut multò convenientiùs Scherben-stein. Nam hoc Topf-stein etiam ambiguum est, & tam lapidem hunc, de quo in præsenti paragrapho agitur, quàm Urnas Fossiles, mox dicendas, notat.

§. 10. (2.) *Ætites fissilis*, parum ab Ostracite modò-descripto differens, ob Scabritiem externam similem, fissilitati junctam, quâ plures semper lapides uno contineri videntur, nisi quod Terram, vel aliud quid, in sinu suo gerat, pro Ætitarum more quasi omnium. Cujusmodi *Ostracitem* proin, *Ætitæ speciem*, ex quatuor constatem Crustis, inclusâ in medio Terrâ luteâ, exhibet *Lachmundus* antè-citatus cap. 11. pag. 32. *Clarissimus Bauschius* verò in perelegant suo, de Ætite, Opusculo, Ætitem toties- fissilem non habet. Et (3.) *Hæmatitis* speciem aliquam, Ostracitæ Dioscoridis similem, in Rerum Naturâ inveniri, autor est *Aldrovandus*, l. antè c. cap. 7. pag. 594: cum Hæmatitarum plerorumque fibræ alias in longitudinem corporis, tanquam jacula, striatim tendant.

Cujus-

Cujusmodi Hæmatitem ex Ostracite fieri à Naturâ, per ustionem, sicut ex Magnete Ars Hæmatitem efficit, similiter Urendo, inculcat nobis *Johannes de Laet* lib. 2. de Gemm. & Lap. cap. 10.

§. 11. Quid quod in ipsismet *Gemmarum* generibus *Ostracitem* aliqui ponant; nominatim (4.) Achatem. Ita enim *Plinius* lib. 37. c. 10. ait: *Ostracias sive Ostracites est Testacea durior: altera Achatæ similis, nisi quod Achates politurâ pinguescit. Duriori tanta inest vis, ut aliæ Gemmæ sculpantur fragmentis ejus.* Ubi nota τὸ *Aliæ*. Itaque Ostracites hic *Plinii*, ipse etiam Gemma, & in specie Achates erit. Imò (5.) *Sapphirascentem Ostraciam* quandam colligas licet ex his verbis modô laudati *Johannis de Laet*, qui l. d. scribit: *Nomine Germanico Lux-Saffier mihi ostensa est gemma saturatissimi Indici colore. Qui ostendebat Gemmarius, magni precii esse dicebat; præduram ita, ut alias Gemmas incideret.*

§. 12. Porrò (6.) *Ostracitem* de *Lithostreis*, h. e. *Ostreis* vel toties, vel quoad Testam aut Carnem in *Lapidem conversis* dici, quemadmodum Rationi maximè consentaneum est, ob certitudinem Observationum: ita Exempla *Virorum Celebrium*, qui talia notarunt, sunt in promtu: quorum quatuor hîc tantùm memorabimus; *Aldrovandum* in Italiâ, Bononiensium Gesnerum aut plusquam-Plinium; *Borellum* in Galliâ; *Wormium* accuratissimum, & *Stenonem* ingeniosissimum in Daniâ. *Aldrovandus* ait lib. I. Musf. Metall. cap. 2. pag. 53: *Vidimus genus Ostrei petrificati, cum Armaturâ Coloris aurei.* Ejusque iconem dat pag. 55. sub titulo: *Ostracites Chrysoplites.* Et lib. 4. cap. 1. pag. 463. depictam exhibet Testam Ostreorum, in Lapidem mutatam, Coraliorum rudimentis exornatam; ac ideò *Ostracitem Coralioidéum* nuncupat. Ac libri ejusdem capite

pite 7. pag. 594. *Petrificati Ostrei* mentio injicitur, cum Armaturâ durâ lapideâ, cinerei coloris. *Borellus*, se in Galliâ Ostrea magna lapidea & vidisse, & collegisse testatur Cent. 3. Obs. Med. 38. *Olaus* autem *Wormius* Ostreas in Lapidem Chalcanthinum in Angliâ conversas, nigras, odore Sulfureo, inque humido Aëre facilè resolubiles, nomine *Ostracitæ*, Muséo suo intulit, lib. 1. sect. 2. cap. 13. pag. 87, hæc addens: *Sunt verò & aliorum Ostreorum Testæ aliquot, in lapides duros, cœruleos, & cinereos mutatorum exempla, quæ Siliceam præferunt duritiem, nec, ut priores, in humido liquescunt, sed, ut alii lapides, perennant.* Ac subjungit Ostreæ carnem in lapidem subrotundum, flavum, diaphanum conversam. Novissimèque *Steno*, in Prodromo Dissertationis suæ de Solido intra Solidum, ordine succincto agens de Testaceis Petrefactis illis primùm, quæ in littoribus Maris, deinde iis, quæ è Montibus eruuntur, pag. 59. meminit, Ostreorum Testas Se observasse, miræ magnitudinis, lapideas, cavernosas: ut opus hoc pacto minimè sit, in tantâ Testimoniorum, adeò illustrium, luce, ampliùs à contradictionibus aliorum mihi metuere, si initio statim paragraphi hujus dixissem, *Lithostrea* passim dari: qualia utique mihi etiam Venetiis, intra ædes Nobilium, notata sunt. Actumque à me de *Petrefactione Corporum* aliquantò fusiùs est An. 1664. in dissertatione Epistolicâ, de Cancris & Serpentibus Petrefactis tum editâ; quorsum benevolos Lectoris oculos remitto. Hæc de *Naturalibus*.

§. 13. *Factitiis* autem Rebus etiam aliquibus (7.) *Ostracitæ* vocabulum dari, exemplo *Cadmiæ* & (8.) *Ollarum Fossilium* porrò liquet: quas tamen Nativis etiam rebus vulgò annumerant; &, certo respectu, non prorsus malè. Unde illas inter *Ambigui Ordinis Res*, dictas superiùs (§. 8.) tantisper

tisper referre liceat: &, quod de *Cadmiâ* hîc notemus, breviter est hoc: Ejus, in Re Medicamentariâ, præcipuè haberi differentias has, præeunte Clarissimo Viro, *Johann. Schrödero*, lib. 3. Pharm. cap. 19. â figurâ externâ petitas, ut alia dicatur Botrytes, quæ Uvæ speciem referat; alia Calamites, quæ Calamum; alia Placites, quæ Crustas; alia demum *Cadmia Ostracites*, quæ Testas.

§. 14. Supersunt itaque *Ollæ vel Urnæ Fossiles*, quas etiam *Ostracitas*, Germanicè Topf-stein vocari, jam anteà est dictum: utut paulò convenientiùs (clariùs certè) Erd töpfe dicantur, vel etiam Erd-Schalen, Erd- oder Berg-krüge, Berg-Töpfe, &c. (à loco Inventionis) vocari possint. Atque illas cur nec simpliciter pro *Nativis*, nec simpliciter pro *Factitiis*, sed *Rebus Ambigui aut Dubii Ordinis* habendas ducam, Rationem claram esse existimo; quod nimirum non omnes ejusdem sint Generis, sed ad duas has summas Classes redigendæ.

§. 15. *Aliæ* ex Argillâ, vel Terrâ tractabili quavis aliâ, Aquis subactâ, *à Figulo sunt factæ*, &, ad durabilitatem ipsis conciliandam, Ignibus coctæ, prout Lapides murarii, vel Lateres, Tegulas, Urnas, Ollas, Urceos, & Vasa Fictilia alia uri, moris est: cum alteris, de quibus jamjam etiam dicetur, confundendæ neutiquam.

§. 16 *Aliæ* enim è contrario insuper ex Glebâ quidem etiam, sed siccâ penitus, nec unquam subjectâ Figuli manibus, paratæ: quam nimirum Natura ipsa subtùs in Molem aut Terram rubram, ope Subterraneorum Ignium, priùs coxerat, ut *Torno dein subjici*, inque Ollas, Urceos, ac Pateras per industriam humanam formari possent, suffragante *Johanne de Laet*, qui lib. 2. Gemm. & Lapidibus, cap. 10. ex *Gesnero*, hæc profert: *Plurii*, inquiens, *Pagus est Rhætorum egregius*, *ultra*

ultra Alpes proximè Clavennam oppidum, Lacui Lario (quem Comensem hodie vocant) vicinum, in monte proximo effossi lapides quidam pulli coloris & molliusculi, ad lebetës & varia vasa tornantur: & inde in diversas Italiæ, vicinasq; Regiones exportantur. Jo. Augustinus Pantheus Chemista, hunc Lapidem Lebetum vocat; & ni fallor, alio nomine Petram Columbinam, nescio quam ob causam. In Siphno (inquit Plinius lib. 36. c. 22.) Lapis est, qui cavatur, tornaturq; in vasa, coquendis cibis utilia, vel ad esculentorum usus: quod & in Comensi Italiæ lapide accidere scimus, &c. *Talia* item *sunt apud Chattos Saxa,* (pergit Autor) *in fusco cinericea, in quorum formas quodvis metallum liquidum funditur. Hoc genus in Siphno, & in Italia circa Comum excavatur, tornaturq; in vasa coquendis cibis utilia, quæ circumdantur circulis ferreis, &c.* Ex quibus abundè patet, *Tornatiles Urnas* has, cum *Fictilibus* istis, de quibus in præcedenti Paragrapho, non esse confundendas.

§. 17. Atque easdem *Fictiles*, quæ aliàs καθ᾽ ἐξοχὴν *Fossiles* vocantur, *Funerales aut Cinerales* placet dicere, ab usu præcipuo, quo priscis Ethnicis habebantur: nimirum, ut Cinere ac Ossibus Mortuorum suorum repletas, tectasque lapide, vel aliâ re, telluri committerent; majores, mediocres, parvas; spe forsan aliquâ (per Traditiones obscurè acceptâ,) futuræ Resurrectionis: cujusmodi spes Ægyptios imprimis, cadavera Mortuorum non comburentes, sed balsamo, cedriâ, bitumine, aut aliis rebus condientes, ad conservanda eadem quamdiu à Corruptione, traxisse, non vana opinio est.

§. 18. *Fabricius*, citante *Albino* (Meißnisch: Berg-Chronic: Tit 23. pag. 177. 178.) persuasione Vulgi potiùs, quàm propriâ opinione actus, *Ollas* illas *à Pygmæis in Terrâ relictas* refert, qui quondam in Antris Thuringiæ, & vicinarũ regionum, habitave-

bitaverint: unde Zvverg-Töpfe ibi quoque appellentur. Imò vivere etiamnum in ſubterraneis paſſim, Pygmæorum Gentem, & plura iſtiusmodi Vaſcula fingere. Quam fabulam autoribus ſuis defendendam, firmiterq; credendam, lubens mittimus.

§. 19. Hoc verò â ratione minùs alienum eſt, quod ſibi perſuadet *Boëthius* (lib. 2. d. Lap. & Gemm. c. 212.) *Molles eſſe in Terrâ* (intellige, Friabiliores,) *exemtas* in aere *lapideſcere.* Iſta Friabilitas, & fatiſcentia facilis, ab Humiditate Nitroſo-Salſâ Terræ in aliquibus regionibus, longiuſculi Temporis tractu, ſupervenire ipſis poteſt: quâ exhauſtâ, vi radiorum ſolarium aut atmoſphæræ aliàs ſiccioris, ad ſiccitatem priſtinam redeant, & utcunque magis reſiſtant tactui. Unde in Luſatiâ quoque hunc modum effoſſionis earum tenere *Albinus* ait Incolas, ut reperto, per exploratorium inſtrumentum, Urnæ indicio, inventas easdem non ſtatim eruant, ſed circumfoſſas linquant in Terrâ aliquandiu ſubſiſtere, ut ſenſim ſicceſcendo, cum minore ruptionis periculo dein eximi ac asſervari poſſint.

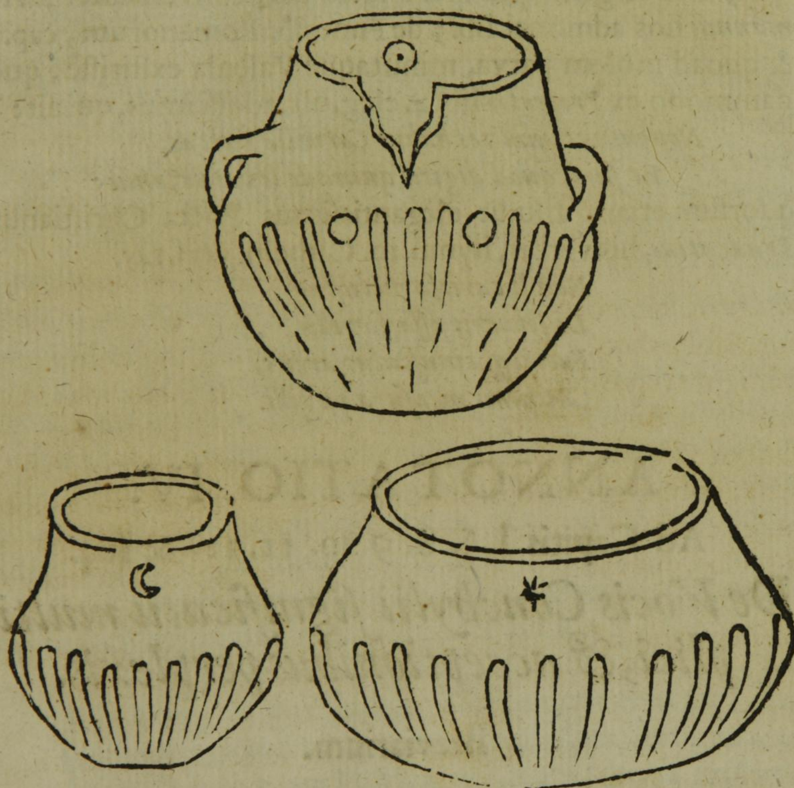
§. 20. Reperiri enim ſub Terrâ interdum, tàm in *Luſatiâ* modò-dictâ, ubi gevvachſene Töpfe à vulgo appellentur, quàm vicinâ eidem *Misniâ*, *Saxoniâ*, *Thuringiâ*, *Hasſiâ*, & *ad Rhenum*, Fictilia Veterum, tàm Funeralia, quàm Oeconomicis etiam uſibus deſtinata, coloris ac figuræ variæ, ex eodem *Autore* diſcimus. Inque *Hercyniæ Tractibus* præſertim hodie id non eſſe admodùm inſolens, tum privatim per literas edoctus ſum, ab accuratiſſimo Foſſilium, ejus Regionis, ſcrutatore, *D. Frid. Lachmundo*, Hildesheimenſium, Sympolitarum ſuorum, Medico; tum puplico ſcripto idem confirmat *Becherus*, Patinæ foſſilis Hildesheimenſis,

nigræ, aureaque armaturâ radiantis, mentionem faciens lib. 1. Physſ. ſubterr. ſect. 6. cap. 3. num. 30: ne ſilentio prorſus transgrediar vel *Holſatiam* porrò, in cujus Inſulâ quadam, Sylt, antiquioribus Friſiis habitatâ, ſub Præfecturâ Tunderenſi, ex Collibus, plurimas Ollas Fictiles nigras erutas, oſſibus cineribusque plenas, *Clar. Danckwerthus* (Topograph. Holſ. part. 2. cap. 5. p. 89. a.) memorat: vel *Sileſiam* meam, tam in Montanis, Bohemiam reſpicientibus, non longe à Boberâ fluv. [ad quem Germaniæ Cygnus, *Opitius* natus eſt;] quàm in citeriore ejus parte, propè Oderam vel Viadrum fluvium; uti jam dicetur.

§. 21. Monſtrat enim inclytæ Sileſiæ Metropolis, *Vratislavia*, Patria mea chariſſima, in publicâ, quæ ibidem habetur, Bibliothecâ Templi Mariæ-Magdalenæi, in Scrinio conveniente repoſitas *Ollas Fictiles XVI.* effoſſas Ann. 1614. d. 15. April: in Pago *Ranſern*, qui milliari uno ab Urbe diſſidet, ſub ditione *Illuſtris Senatus* ibi, ad Viadri ripam, in puriſſimâ Arenâ, dum Aggeri reparando cura intenderetur; in quibus majores noſtri Mortuorum ſuorum Cineres condidère: majusculas, mediocres, parvas; duras affatim; & aliquas earum lineis inſculptis ornatas, alias rudius elaboratas; anſatas item aliquas ab uno vel utroque latere; alias ſine anſis; ſcabras quodammodo, nec lithargyro obductas. Omnes verò orificii vel aperturæ ſtrictioris, Ventrisque amplioris. Ex quibus mediocres tres elegi, & in defectu Artificis, dum charta hæc jamjam prælo eſſet ſubiiicienda, rudi ſcalpello in Ligno ſculptas, delineare conatus ſum in addito hîc Schemate, intimando altitudinem earum & diametros, quâ parte maximè ventrioſæ ſunt.

Prima

Prima nimirum, Signo ⊙ notata, Amplitudinem habet, cujus diameter Unciarum $4\frac{1}{2}$: Altitudinem verò $3\frac{1}{2}$ Unc. circiter.

Secunda, Signo ☾ notata, amplitudine (diametraliter) æquat Uncias 3. Altitudine Uncias $2\frac{1}{2}$.
& *Tertia*, ſub Signo ✱ æquat Amplitudine Uncias quaſi 6. Altitudine Unc. $2\frac{1}{2}$.

§. 22. In *Italia* Sepulcrales Romanorum Urnæ proprio nomine *Ossuaria* sunt dicta, ac *Cineraria*; Græcè ὀστοθῆκαι, vel ὀστοδοχεῖα. Eaq; non Fictilia solùm, sed ex Marmore quoque, imò Argento, ac Auro facta esse, convenienter *Kirchmannus* nos admonet lib. 3. de Funerib. Romanorum, cap. 8. & quoad molem parva, minutaque Vascula exstitisse, quodammodo ex *Propertii* lib. 4. eleg. ult. addiscimus, qui ait:

Non minùs immites habui Cornelia Parcas,
Et sum, quod digitis quinque levatur, onus:

quorsum etiam alludit elegantissimus Poëta Christianus, *Prudentius*, his verbis, hymn. 10. Cathem. vers. 145.

Non si cariosa vetustas
Dissolverit ossa favillis,
Fueritq; cinusculus arens,
Minimi mensura pugilli.

ANNOTATIO IV.

Ad Capitis I. §. 8. 9. 10. 11. 12. & seq.

De Vocis Conchylii significatu multiplici, & acceptionibus perplexis.

Breviarium.

§. 1. *Conchylium ab Æquivocatione liberare contendit* Autor.
§. 2. *Sed* Ipse *quoque eatenus, medelâ opus habet.*
§. 3. Concha, *pro quovis Testaceo Animali:*
§. 4. *Pressiùs, pro Univalvibus Turbinatis:*
§. 5. Turbinatorum *Character distinctivus.*

§. 6.

§. 6. Concha *Auris humanæ*; *Fontium artificialium*; *Triclinii potatorii*; *Tonsorum*; *& Pictorum:*
§. 7. *presfiùsq; pro* Turbinatis Palustribus:
§. 8. *aut etiam* Buccino Marino.
§. 9. Conchylii *item Significatio quadruplex.*

§. I. MIssis iis, quæ circa Purpuræ ac Ostri Vocabula, notanda vîdebantur, volebam modò ad Res ipsas, ubi opus, digredi. At identidem in primo, quod dicitur, limine detineor; & circa *Conchylii* appellationem obscuritates quasdam quoque invenio. In quibus tollendis, ut par est, *Autor* quoque diligentiam quandam adhibuit; sed foret optandum, ut in verbis perspicuus magis, inque ipso contextu ordinatiùs disponendo, felicior fuisset.

§. 2. Quapropter defectui etiam huic medelam paraturus, hac Methodo procedo, quâ omnis tandem evanescet Obscuritas. Notandum nimirum, alias Æquivocationes in voce *Conchylii*, alias in voce *Conchæ*, illius primitivo, haberi; & iterum alias utrique communes esse; quod levi additâ diligentiâ, ex sequentibus potest elici.

§. 3. Ad vocem *Conchæ* enim quod attinet, tres ea potissimùm Significatus habet; dum accipitur vel

I. *pro Testaceo Animali quovis*, sive sit Univalve, sive Bivalve; in quibus, tanquam summis duobus Testaceorum Generibus, Autores consistunt communiter: sive Trivalve, aut Plurivalve, quæ addenda existimo. Elegans, quoad Generalissimum Vocis Sensum, interim notari meretur locus *Plauti*, in Rudente, (2. 2. 5:)

Salvete Fures maritimi, Conchitæ, atque Hamitæ,
Famelica Hominum natio; quid agitis? ut peritis?

nisi

a.

nisi forsan *Conchitæ* hîc, specialissimè pro Purpurilegis aut Muricilegis capiendi sint. In genere verò, dum *Concha Testaceis omnibus attribuitur*, tribuitur ea Vox porrò vel

{ Totis istiusmodi Aquatilibus, Ostracodermis:
{ Duriori potiùs parti eorum, Testæ, in oppositione ad Carnem, in eâ contentam.

§. 4. II. *pro Turbinatis*, ut *Autor* noster docet hoc Capite de Purp. §. 10. 15: quæ Turbinata interdum pro Summo Genere Testaceorum Univalvium habentur.

§. 5. Sed iterum haud aptè. Habentur enim etiam *Univalvia* alterius ordinis, quæ propriè-sic-dictorum more, ex orificio aut Limbo aperturæ patentioris, in Ventrem Volutæ alicujus notabilem, indeque spiraliter in umbilicale Extremum non revolvuntur, ut Conchæ Veneris dictæ, Aures Marinæ, Dentalia, Lepades.

§. 6. Et ob hanc revolutæ in spiram ventriositatis similitudinē proin aliquæ aliæ Res, Translatione non ineptâ, *Conchæ* titulum posteà acceperunt; e. g. *Portiuncula Ossis petrosi, ad Aurem internam* spectans; de quâ *Riolanus* lib. 4. Enchir. An. cap. 4. & lib. 6. c. 12. imprimis verò statim lib. 1. c. 1. videatur: vel in Hydraulico opere, & artificialibus *Fontibus Hortorum*, *Pelves aneæ aut marmoreæ* magnæ, Aquam ex Tubulis occultis lætè recipentes: vel in Triclinio, *Pateræ argenteæ*, *Vitreævè grandes*, in Salutipotationis usum & abusum. Vel in Officinis Chirurgicis *Pelves*, quæ inter tondendum Barbam adhibentur. Ut de *Pictorum Conchuliis* tam

a. nativis,

a.
nativis, (collectis in littore) marinis, aut fluviatilibus, quàm figulinis, stanneis, vitreis, non multa addam; imprimis quod pereruditè ac pleniùs de his tractat *Celeberr. Joh. Schefferus* in suâ Graphice, §. 58 pag. 184.

§. 7. III. *pro Turbinatis saltem Palustribus*, non marinis; ut colligere est ex *Columm.* de Purp. h. l. §. 15. 16.

§. 8. IV. *aut ex marinis, pro Buccino majore, vel Cochleâ marinâ magnâ*, in latitudinem, vel ventrem ampli orificii retortâ, & adhibitâ loco Tubæ â Tyrrhenis, ante inventionem Tubæ, ut *Schrevelius* annotat ad illud *Ovidii* lib. 1. Metam. Fab. de Tritone, Neptuni buccinatore vel tubicine:

—— —— humeros innato Murice tectum
Cœruleum Tritona vocat, Conchaq; sonanti
Inspirare jubet. —— —— — & versum hunc

Virgilii ex 6. Æn. adducit:

Sed tum fortè cavâ dum personat æquora Conchâ.

§. 9. *Conchylium* dein, (Græcè κογχύλιον) similiter viâ Significatûs non constanter unius apud Autores, sed triplicis aut quadruplicis incedit. Dici enim illud legimus

1. *pro Testaceo Animali quovis*, suffragante *Columnâ*, in hujus cap. §. 10. 25. sicut Conchæ vox, in antè-dictis, generalissimè Ostracodermis vel Testaceis omnibus, attributa est.

2. *præcipuè autem vesco*, ut patet ex *Columnâ* ibidem, §. 14.

3. *pro genere Infecturæ, aut Colore*, eximii illius Succi vel Sanguinis Purpuræ, qui in Catinis solebat confici, suffragante iterum *Columnâ* l. d. §. 8. 9. 10. 12. 10. 25.

14

a.

4. *& quidem Colore Cærulescente Purpureo*, exinde resultante; vid. *Col.* de Purp. c. 1. §. 11. 12. unde Conchyliata Vestis, pro Colore isto purpureo infectâ dicitur.

ANNOTATIO IV.

Ad Cap. I. §. 11. 12. 13.

De Essentialib9 Purpuræ Differentiis.

Breviarium:

§. 1. *Alia* Fabii Columnæ *cura*;

§. 2. *in proponendis videlicet Purpuræ Differentiis habita.*

§. 3. *Sed Ordo convenientior iterum Eidem substitutus.*

§. 4. Colorum, *in Ineffabiles ac Effabiles distributio.*

§. 5. *Inter Effabiles Simplices quid propriè Albedo ac Nigror?*

§. 6. *Ruber, Colorum fortissimus. Flavus & Cærulus qualis Color?*

§. 7. Compositi *quotuplices?*

§. 8. *De Valde-Compositis ac Decompositis quid censendum?*

§. 9. *Tabula primarum ac Simplicium Combinationum.* (Viridis color *cur Oculis gratissimus?*)

§. 10. *Schema* Kircherianum, *ex* Aguilonio *desumtum.*

§. 11. Purpureus *Color, quomodo subdividatur?*

§. 12. Purpura in genere, *vel Rubra, vel Cærulea.*

§. 13. Rubra, *dicta olim* Tyria, *& unde?* (*Hercules Inventor Purpuræ. Tyrii, Infectores optimi*) *vel* Sarrana.

§. 14. Phœnicia *item*, Punicea, Hyacinthina, Tarentina.

§. 15. Purpura Violacea. *Ejusq; (sicut & Rubræ) Differentiæ Graduales.*

§. 1.

§. 1 SEd jam directè ad ipsas Res. *Purpurei Coloris Differentias* quasdam *Columna*, Cap. 1. §. 11. 12. & 13. (quibus adde §. 39.) proponit, & laudem eâtenus meretur : an verò ordine tali id agat, ut Lector Memoriâ satietur, iterum penè dubito; & quivis, cui placet, privatim periculum facere de se Ipse potest. Equidem Sensum ex verbis fideliter primò extraham, hinc luculentiorem utcunque tractandi ordinem monstrabo.

§. 2. Sensus *Autoris*, in dictis Paragraphis 11. & sequentibus expressus, est hic:

Conchylii, vel Purpuræ Cœruleæ Colorem fuisse dilutiorem, vel pleniorem; §. *11.*

Purpurea Colore saturatiore variasse? *ibidem.*

Purpureum Colorem *Plinio* esse, qui ex Cœruleo magis ad Rubedinem tendat, saturato satis Colore, ut Rosæ purpureæ, quem alibi nigricantis Rosæ Colore sublucentem dixerit; §. *12.*

Alium Eidem dilutiorem esse, ut Violæ præcocis marinæ? *ibidem.*

Alteram speciem Purpuræ, *Plinio* iterum videri, quæ ex Rubro magis ad Cœruleum tendat dilutum, dicique propriè Conchylium, ut Heliotropii, vel Malvæ purpureæ? aut tendat ad Cæruleum magis obscurum, ut Violæ purpureæ montanæ; *ibidem.*

Huncq; colorem *Illi* dici Austerum in glauco, & irascenti similem Mari; vel *Virgilio* Purpuram, nigræ Violæ sublucentem; *ibidem.*

Colorem Conchylii, (h. e. Purpuram cœruleam) sine Buccino fieri; §. *13.*

Buccinum enim ad Rubedinem Rosæ, aut Cocco similem, ferè tende-

tendere, juxta Plinium: Purpuram verò emittere magis Violaceam Saniem; *ibidem*.

Nitorem Cocci quæri, ut (Purpura ad rubedinem ducenda) Sanguinis concreti ſpeciem referat; *ibid.*

Iſtumq; Colorem Tyrium dictum eſſe; *ibid.*

Conchylium in coquendo evadere non debuiſſe nigricantem nimis: ideoque in Buccini Cortinam permutatam eſſe, ut ruborem ſuperacciperet; *ibidem*.

& Rubeum Colorem nigricante deteriorem, *Plinio* dici, niſi ſit adſpectu Concreti Sanguinis; *§. 39.*

§. 3. Ex quibus, eo Ordine lectis, quo juxta ductum *Columnæ noſtri* hîc adducta ſunt, admodùm dubito, an æquè diſtinctam *Purpuræ Veteris Differentiarum* cognitionem tàm commodè ſtatim, aut primâ fronte, eruere quis poſſit, atq; efficere in jam-ſequentibus conabor, exorſurus à primo Ovo, quod dicitur, ſeu ſummâ *Colorum distributione*.

§. 4. *Colores* Rerum nimirum diſtinguere ſoleo in

{ *Ineffabiles*, (h. e. qui diſtinctam ſui cognitionem reſpuunt, & cernuntur magis, quàm diſcernuntur; e.g. in principio Vertiginis ac Lipothymiæ.)
ac *Effabiles*, (h. e. qui peculiari nomine aliquo indigitari poſſunt ac ſolent de Rebus, in quibus primò inventi fuerunt aut excellunt.) Suntq; vel

§. 5. { *Simplices*, principales, aut fundamentales: & hi vel
{ *Extremi*, (ut vulgò etiam ſubdividuntur) duo
{ *Albus*; (accuratè aliàs loquendo non tàm Color, quàm lucularum puriſſimarum congeries, ex ſpecularibus ſu-

α. β. γ. perfi-

α. | β. | γ.

perficiebus confusi Diaphani, ad oculum reflexa.)

& Niger (Apparentia potius, ex aberratione Radiorum Luminosorum procul ab Oculo, contingens.)

Intermedii tres: quorum

§. 6. *Unus, Exquisitè medius*, omniumque fortissimus, *Ruber*. Isque adeò fortis ac efficax, ut irritandis majoribus etiam Bestiis sit aptus, juxta Locum *Scripturæ, 1. Maccab. 6. v. 34.* & *Justiniani*, lib. 4. Instit. Jur. tit. 1. §. 11.

duo reliqui Laterales, Rubro proximi,

Flavus, aut Citrinus, mediocriter validus, sed Rubro imbecillior:

& Cæruleus, aut Sapphirinus, mediocriter imbecillis, sed Nigro validior, ortus ex Radiis luminosis sparsis, debiliùs ad Oculum refractis.

§. 7. *Compositi* aut *mixti*, ex æqualiter utcunq; combinatis videlicet Simplicibus oriundi; iisq; vel

duobus præcipuè, ad vitandam Confusionem;

tribus aut pluribus; imò Simplicibus & Compositis; vel planè Compositis & Compositis, ut *Decompositi*, sed distinctum Oculorum judicium tantò longiùs eludentes, exin resultent.

§. 8. Cujusmodi vel ex Simplicibus plusculis *Compositi*, h. e. *Valde-Compositi*, vel etiam planè *Decompositi Colores*, ad nullas ampliùs ſubdiviſiones nos adigent, conſpicui e. g. in Collis Anatum, Caudis Pavonum, ſtriatis Herbarum quarundam Foliis, Soli ac Viſui obliquè obverſis, Plumbo recens-fuſo, & calente adhuc, Pelliculâ Exſtinctionis Calcis vivæ, Bullis Saponariis, in aërem projectis, Texturâ Sericeâ multicoloris fili, & miſturâ confuſionéve Pigmentorum indifferenter multiplicium, aut Rebus aliis: nam emergit talium rerum inexplicabilis varietas, pro diversâ, & infinities penè mutabili commixtionis lege; ac tandem tamen cogimur à Decompoſitis ad Compoſita, & ab his ad ſimpliciores combinandi rationes, in animo retrogredi, usque dum ipſos fundamentales Colores, anteà dictos, in quibus judicium Visûs determinatò acquieſcat, iterum contingamus. Aut, ſi tres ſaltem Simplices intermedii, h. e. Flavus, Ruber, Cœruleusque jungantur, luridus, lividusvè, cadaveroſus, aut aliàs oculis ingratus Color inde enaſcitur, ob maximè perturbatas Radiorum Refractiones.

§. 9. Ad *Compoſitos* itaque *Colores*, qui proximè reſultant ex combinatione *Duorum Simplicium*, quod attinet; eorum celebrantur præcipuè Tres: Aureus, Viridis, ac Purpureus. Plures tamen alii, quantumlibet minùs flammei aut floridi, propterea non ſunt negandi, utpote verè exiſtentes in Mundo, & ſua etiam habentes Phænomena, à Colorum Simplicium phænomenis vel ſpecificè, vel gradualiter distincta, ut distinctiùs, evidentiùsq; ex ſubjectâ Tabulâ hâc liquet. Quâ videlicet ex

Albo
& Flavo fieri conſpicitur *Flaveſcens;* vel Flavum Albo vicinum:
& Rubro, Color *Carneus,* vel Incarnatus:
& Cœruleo, Cineraſcens:
& Nigro, Cinereus.

Flavo
& Rubro, Aureus, Fulvus, Croceus.
& Cœruleo, Viridis, gratisſimus omnium, teſte *Syracide,* c. 41. v. 22. Cujus rei ratio in moderamine accurato Refractionum ſita eſt, quam dat Flavus, inter Album lucidisſimum, Rubrumq; fortisſimum intermedius; & Cœruleus, inter Rubrum iſtum impetuoſum, ac Nigrum planè inermem, intermedius. *Illuſtris Carteſius* ad commendandam *Viriditatis gratiam* Simili utitur, à Pane, quem nemo facilè faſtidit, & Octavâ in Muſicis, quæ univerſaliter item delectet, petito; *libr. de Homine,* §. *20:*
& Nigro, Fuſcus; aliis etiam Leoninus.

Rubro
& Cœruleo, PURPUREUS: cujus Differentias, ne Tabulam hanc fuſiùs extendamus, proponemus in mox ſequente Paragrapho.
& Nigro, Subruber vel Brunus.

Cœruleo vel Cyaneo, *& Nigro, Subcœruleus,* vel Nigro propè, propiùs, aut proximè accedens.

§. 10. Cujusmodi Differentias *Kircherus* etiam (*libr.* 8. *Mund. Subt. Sect. 1. cap. 5. pag. 14.*) ſtrictim tetigit, easque tali

tali circiter Schemate, à me aliquantulùm distinctiùs hîc, pleniùsq; exhibito, adumbrat; & Dispositionem istam sine dubio ex Opticâ *Fr. Aguilonii* (lib. 1. propos. 39. pag. 40.)

desumsit, ut conferre Autorem utrumque volentibus, patebit.

§. 11. Interim tempus est, ut directè nunc, stratâque Ordinis viâ meliore paulùm, aut commodiore, quàm quæ apud *Columnam*, cœterà *doctissimum*, habetur, ad declarandas

das *Purpuræ Differentias* pergamus. Quæ mihi videntur duplices:

Essentialis una, quâ *Purpura* (Veterum præsertim) habita est vel

I. *Rubra, in Cæruleum tendens*, h. e. aliquantò plus habens Rubri, quàm Cyanei: quam *Petr. Joh. Faber* (lib. 4. Panchym. sect. 5. cap. 14. pag. 502. b.) putat *ortum habere ex purissimo sulfure rubeo, quod eluceat in principiis seminalibus horum Piscium, &, ut Sanguis in Animalibus* (Sanguineis Terrestribus putà) *rubeat.*

§. 12. Quæ & *Tyria* vocata, teste *Columnâ* in Epistolâ Dedicat: & *Sarrana*, & *Phœnicea* aut *Punicea*, & *Tarentina*, & *Hyacinthina.*

Ac *Tyria* quidem dupliciter,

vel à Tyro, Nymphâ, Amasiâ Herculis, qui illius Amore, Purpuræ Usum primus introduxerit, si *Polluci* credimus, quem *Polyd. Vergilius*, lib. 3. de R. Invent. c. 6. citat his verbis: *Tyrii ferunt, captum Amore Herculem cujusdam Nymphæ indigenæ, cui nomen Tyros. Quam sequebatur canis: qui irreptantem scopulis Purpuram conspicatus, peresâ carunculâ, sua sibi Labra cruore puniceo infecit. Cum igitur ad puellam adisset Hercules, delectata illa inusitatâ Tincturâ, affirmavit, sibi cum illo posthac nihil fore rei, nisi ad Se Vestem afferret, etiam Canis illius Labris splendidiorem. Quocirca Hercules, inventâ Animante, collectoq; Sanguine, munus Puellæ detulit primus, ut Syrii dictitant, Puniceæ Infecturæ Autor:*

α. β. γ.

α. β. γ

Vel *à Tyro Urbe*, ac Tyriis, ejus Incolis: quòd hi Capturâ & Usu excellentium Purpurarum olim essent celebres, & Infectores optimi. Sanè, per *Tyriam Purpuram*, maximè intellectam fuisse *Rubram*, nimisquam clarè patet ex his *Claudiani*, (d Nuptiis HonorI, v. 114.)

Amplexu careat Purpura Regio;
Et Vestes Tyrio Sanguine fulgidas,
Alter Virgineus nobilitet Cruor.

Et *Tyriam vestem*, tanquam ex Purpureis optimam, notanter poni à Poëtis passim invenias. Ex quibus memoriæ subeunt *Virgilius* 1. Æn. v. 340. cum *Martiali* lib. 4. epigr. 28. & lib. 6. epigr. 11. Idemq;, quem modò citavi, *Virgilius* 3. Georg. v. 17. *Ostrum*, (h. e. Purpureum colorem, Arte ex suô Testaceo excoctum) *Tyrium*, tanquam nobilissimum celebrat, ibi:

Illi Victor ego, & Tyrio conspectus in Ostro,
Centum quadrijugos agitabo ad flumina currus.

Vel *Sarrana* etiam dictaest Rubra *Tyriorum Purpura*. *Sar* enim Phœniciœ olim Urbs, quæ posteà Tyrus: ac inde *Sarranum Ostrum*, i. e. Tyrium, vel præstantissimum. *Virgil.* 2. Georg. vers. 506:

Ut gemmâ bibat, & Sarrano dormiat Ostro.

Id quod *Sandysius*, Anglus, aptè declarat, lib. 3. Itinerarii, (German. edit, pag. 466:) agens incidenter ibi de Panni, preciosâ hodienum Tincturâ imbuti genere, *Scharlach*, his verbis: *Welcher Nahme scheinet*

α. β. *von*

α. β.

von Ihr, (Urbe Tyro) herkommen zu seyn. Dann Tyrus wird Sar genennet, weil Sie auf einem Felsen, davon Syria den Nahmen hat, lieget; &c. massen dann die Arabier Scan für San, und Scar für Sar aussprechen.

§. 13. *Phœnicea item, aut Punica*, à Φοινίσσω, cruento, vel Φοίνιξ, quod ἐρυθρὸν vel rubrum denotat: unde *Phœnices*, populi, vel Rubicundi, dicti, quod apud Ipsós Tinctura Purpuræ vel inventa olim, vel certè celebris fuerit; alio nomine *Pœni* aut *Puni*: quos eösdem cum Phœnicibus esse, ex *Salmasio* docet *Ant. Thysius*, notis ad *Sallust.* Bell. Jugurth. p. 242: & *Malum Punicum* dicitur, quod Grana ipsius ex Rubro purpurascunt, aut, ut *Ovidius* aptè canit lib. 4. de Pont. eleg. 15. v. 8.

Punica sub lento cortice Grana rubent.

Vel *Hyacinthina* etiam; postquam *Hyacinthi* haut semel Poëtis vocantur *Purpurei*. Et in specie non tàm Cœruleos illos Flores, Hyacinthi Orientalis nomine hodie cognitos, quàm *Lilia Rubra*, tanquam Sanguine tincta Hyacinthi Pueri, subintelligenda suadet *Balduinus* (de Calceo Vet. cap. 35. p. 335. 336.) *Ovidii* versiculos (ex lib. 10. Met. Fab. 5.) adducens:

Ecce Cruor, qui fusus humi signaverat herbas,
Desinit esse Cruor, Tyrioq; nitentior Ostro
Flos oritur, formamq; capit, quam Lilia; si non
Purpureus Color his, argenteus esset in illis.

Aut denique *Tarentina*; ut in *Columnæ nostri* ad Cardinalem Sannesium Dedicatione, Purpuræ suæ, videre est.

α. β. f 2 §. 14.

α. | β.

§. 14. II. *Violacea aut Cærulea, in Rubrum tendens*, h.e. aliquantò plus Cœrulei habens, quàm Rubri: quam Mœroris & Gravitatis teſtem, Veteres *Conchylium* dicebant, momente *Columna* L. jam d. & ipſius Contextûs cap. 1. §. 11. 12. addens in mox-ſequente §. 13. ſine Buccino fuiſſe factam, quia Buccinum fecit, Purpuram ad Rubedinem tendere.

Accidentalis altera, in ſpecie *Gradualis*; quâ videlicet Purpura tàm Rubra, quàm Cœrulea diverſas Ruboris ſui aut Cyanei Intenſiones aut Remisſiones habet: quod fuſiùs aliquantùm jamjam declarabitur.

ANNOTATIO VI.

Ad Capitis ejusdem Loca eadem:

De Gradualibus Purpuræ Differentiis: & Cocco.

Breviarium.

§. 1. *Gradus omnes Intenſionum ac Remisſionum in Phænomeno Purpuræ, ſoli Deo cogniti.*
§. 2. *Simile de Tonis Muſicis, ac Lineali.*
§. 3. *In perceptibilibus Graduum Differentiis eſt ſaltem acquieſcendum.*
§. 4. *Earum Sciagraphia.*
§. 5. Purpura Saturata *quid?*
§. 6. Purpura Dilutior *quid?*
§. 7. Rubra Saturata *duplex:*
§. 8. *(a.)* Excelsè Rubra: *qualia ſunt, quæ ſequuntur:*

§. 9.

§. 9. Rosa *Purpurea, Milesia*:
§. 10. Coccus, *vel Granum Infectorium*;
§. 11. *Diversum à Cocos de Maldivâ: à Coculis de Levante:*
§. 12. *à Gocconileâ item vel Cotino: à Cocchenille Indico: Cocco Chermesino Radicum Pimpinellæ; Coccognidio.*
§. 13. *Cocci Tinctura quatenus cum Chermesino, Kermes, Scarlato, conveniat, aut non?*
§. 14. *Sanguis floridè rubens. Purpurissum ex Sanguine Simiarum.*
§. 15. *Lacca; ejusq; usus circumspectè habendus in Pigmentis.*
§. 16. *Purpura Dibapha, vel bis tincta.*
§. 17. *Et (b.)* Profundè-Rubra, *vel Saturata obscurior; in Caryophyllo, Sanguine concreto, Bitumine.*
§. 18. Rubra Dilutior: *e.g. in Tulipis.*
§. 19. Violacea Saturata *duplex.*
§. 20. *(a.)* Violacea excelsè.
§. 21. *& (b.)* Violacea Profundè.
§. 22. Violacea Dilutior.

§. I. ESsentiales Purpuræ *Differentias* sequuntur *Accidentales*; sub quorum Genere *Graduales* stant. Perque eas intelligo Diversitatem eam, quâ Purpuræ juxta distinctos *Excessuum aut Defectuum Gradus Rubedinis suæ ac Cærulescentiæ*, in tot discrimina, & veluti species novas, ultrò citròque à Se abeunt, quot alterutrius sunt Atomi Coloris, vel Corpuscula, in mixturis conspicua quidem, sed non determinabilia (quoad numerum) ullâ humanâ solertiâ, sed soli DEo cognita; & imitanda tam difficulter omnia, imò pleraque saltem, in Pigmentorũ synthesi, quàm desperati res plena laboris foret, aut communiter est, exhibere exactè graduales Colorum omnium Differentias, quæ vulgò tantùm in Capillitiis Hominum occur-

occurrunt; in multiplici Foliorum Virore; aut Tuliparum, vel aliorum Florum, mirabiliter-discrepante Rubedine.

§. 2. Et potiùs *Differentiæ* eæ, quas fortè datur distinguere, habent ſe, ut *Claves, Toni, aut Semitonia in Muſicis:* quorum quidem, vulgò notorum, videtur unus alterum immediatè conſequi; ſed certè in ipsâ Naturâ Soni, ejusque Exaltationibus ac Depresſionibus, multò plures occurrunt Discrepantiæ, judicium Auris eludentes, quia conſiſtunt in ſtrictisſimis quibusdam Minutiis, non ſecus, atque in *Ulnâ* vel *Lineali*, pedem Geometricum, vel XII. Uncias longô, non animadvertimus, an in unâ vel alterâ Unciâ inter metiendum alias res, exceſſus aut defectus admittantur Punctulorum duorum, trium, aut quatuor. Si verò anomaliæ illæ nimiæ ſint; evidenter quoque cadunt ſub viſum, & differentiam notabilem pariunt, peculiari nomine, fracti vel integri Unciarum Numeri, mox mox exprimendam.

§. 3. Itaque in *distantioribus Purpuræ Differentiis* eſt neceſſariò acquieſcendum, tanquam Variationes plùs perceptibiles in Organo Visûs ſubminiſtrantibus: neque ſi judex earum aliquis abeò callidus, exercitatusque ſit, (quale quid de Mercatoribus putatûr) ut triginta, quinquaginta, imò vel centum Purpuras, ſciret quambene discernere; veruntamen juraret, ſingularum Paribus alternatim ſumtis, non posſe identidem novas ſpecies intercedere; & harum quibusvis combinationibus iterum alias; ad Millenatios usque ac ampliùs.

§. 4. Quin, ut ea, quæ & cerni communiter à nobis poſſunt, & discerni, hîc maximè ſectemur; *Purpura* tam Rubra, quàm Cœrulea, juxta *perceptibiles* Colorum *Gradus*,

ejus-

ejusque Intensiones ac Remissiones, rectissimè, distinguitur

{ in genere, in
  { Saturatam, de quâ h. l. §. 5.
  { & Dilutam: de quâ §. 6.
{ ac in specie dein, in
  { Rubram; Eamque vel
    { Saturatam; de quâ §. 7. Et quidem dupliciter:
      { excelsè; de quâ §. 8. & seqq.
      { & profundè: de quâ §. 17.
    { & Dilutam: de quâ §. 18.
  { & Violaceam aut Cœruleam: eamque pariter in
    { Saturatam; de quâ §. 19.
      { excelsè, de quâ §. 20.
      { profundè: de quâ §. 21.
    { & Dilutam: de quâ §. ult.

Ad hujusmodi Differendi modos ac species, discrimina quævis reducuntur, Memoriæque sine negocio imprimuntur.

§. 5. *Purpura Saturata* videlicet, (*Saturans rectiùs*) *in genere* est, quæ Atomos sui generis quàmcompactissimè locatas habet, citra intercursum foveolarum multarum, aut coloris præsertim tertii generis. Ita primus, quod sciam, ego describo: & laudo eos, qui aliàs, cum *Columnâ* c. 1. §. 11. *pleniorem*, aut firmiorem; vel *floridum*, h. e. (ibidem ex Plinio) *Flores, qui Colore commendantur, provocantem*, vocant.

§. 6. *Purpura Diluta* è contrario est, quæ in materiâ laxiùs dispositâ est, vel ob interventum tenuioris cujusdam Rei, præsertim Aquosæ, fortitudinem suam, Visum movendi amisit, prout Cibus aquosus Nutrimentum etiam præstat minùs stabile, ad saturitatem ducens, aut firmum.

§. 7.

§. 7. Ac in ſpecie dein *Purpuram Rubram Saturantem* vel pleni Fulgoris, diſtinguo in Rubram excelsè, & Rubram profundè.

§. 8. *Rubra excelsè* eſt, quæ adeò multum habet Rubedinis, ut quò longiùs longiùsque à Cyaneo videtur recedere, eò propiùs propiùsq; accedat intenſæ Rubedini, & tantum non Minium aut Cinnabarim æmuletur. Cujus generis Purpura (ſub diſpari tamen Intenſionum ratione) effulgebat olim, aut etiamnum effulget, e. g. in *Roſâ purpureâ, Cocco, Sanguine, Laccâ;* & olim imprimis in celebratâ tantopere *Purpurâ Dibaphâ.*

§. 9. *Roſæ Purpureæ* exemplum ipſe inculcat *Columna*, c. 1. §. 12. eâque adſpectu nil eſſe gratius, paulò antè (§. 11.) ex *Plinio* dixerat; qualem imprimis *Mileſiam*, (*Plinio* eidem dictam) celebrat *Sachſius*, (Gammorol. lib. 1. cap. 16. pag. 370.) quam Damaſcenam *Lobelius*, intensè rubentem *Camerarius*, & Domeſticam Puniceam *Matthiolus*, citante *C. Bauhino* (Pinac. Theatr. Bot. lib. 12. pag. 481. a ſub Roſæ Rubræ titulo) appellat.

§. 10. Et *Coccum* dein *Autor noſter* (§. 11. 13.) cum eâdem comparat. Quo Nomine tres præcipuè Res intelliguntur: (I.) *Frutex* ipſe, dictus *Ilex Coccifera*, vel Ilex Aculeata Cocciglandifera *C. Bauhini*, (lib. XI. Pinac. pag. 425.) aut Coccus Baphica *Dioſcor.* Frutex ſurculoſus, in multis Hiſpaniæ locis, inque Galliâ, propè Monſpelium, naſcens, foliis oblongis, in ambitu, (inſtar Aquifolii) aculeatis, baccis rotundis, rubris, ad tingendum ſumtis: quam plantam omnium convenientisſimè *Bellonius* (lib. 1. Obſ. c. 17.) deſcribit. (II.) *Baccæ præſertim*, famoſisſimi ejus Fruticis, vel *Grana*, Lentis magnitudine, aut Piſi minoris, colore Sanguineo rubentia, ſed albo pulve-

pulvere adſperſa, ut habetur in Epitome *Matthioli*, (p. 774.); in quorum medullâ generantur rubri *Vermiculi*, (unde Gallis Vermeillon) ex quibus, antequam avolare posſint, captis, fit Tinctura: maturi enim redditi, veſiculâ, in quâ continentur, rumpunt, & avolant, notante *Urſino* Vol. 1. Anal. Sacr. l. 3. c. 29. p. 204. Aliquibus *Baccæ* ſimpliciter; vel *Granum Infectorium* (Italis Grana da Tingere:) ab usu, Sericum aut Sericeas Laneasq; veſtes Succo ſanguineo animaculorum iſtorum, aut Succo Granorum imbuendi; Germanicè Scharlach-Beer: Græcè Κόκκος: unde *Coccinea Purpura*, i. e. rubra: *Coccina Veſtis*, quæ Cocci, vel Vermiculorum ejus, Succo tincta eſt. Quam Vocem reperio in Sacris, *Matth. 27. v. 28.* περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην, *circumdederunt Ei chlamydem coccinam:* vel *Coccinum*, ſubſtantivè, *Apocal. 17. v. 4.* Καὶ ἡ γυνὴ ἡ περιβεβλημένη πορφύρᾳ καὶ κοκκίνῳ, i. e. *Et mulier erat circumdata Purpurâ & Coccinno:* cùm quo loco confer mox mox cap. 18. v. 12.

§. 11. Sed iſtud noſtrum *Coccus aut Coccum* (perinde enim id legitur) minimè confundendum eſt *ſive cum Cocos aut Coccos de Maldivâ*, ſic dicto apud *Garziam ab Horto* lib. 1. Hiſt. Arom. c. 26. Palmæ Indicæ ſcil. genere, fructus angulosos ſubrotundos, extrinſecùs villoſos, parandæ variæ ſupellectili idoneos, intùs cortice perquam-duro, & in vaſa ac pocula tornabili conſtantes, ferente: quo nomine tamen alios, ovales, ab his diverſos fructus, depingit *Chabræus* de Stirpib. p. 29. convenientes cum Nuce Medicâ, de quâ *Augerius Clutius* perſcripſit: *ſive cum Coccis Orientalibus*, vel Granis Orientis, Cocco Maldivenſi multùm minoribus, Cocculis de Levante (vel Cocculis Elephanticis, corruptè) aut Cocculis Officinarum dictis, noxiæq; virrtutis; quorum Planta

ta vel Arbor, judicio Ejusdem *Chabræi* (d. l. p. 26.) incognita, virtusque cæteroquin egregia ſit, ad Piſces infatuandos; (vide Append. *Ejusdem* p. 597. 598.)

§. 12. *Nec Confundendum cum Cocconileâ, vel Coggygriâ,* quæ pro Cotino *Plinii*, vel Cotyno coriariâ, habetur, tingendis (ratione Radicum & Ligni, non verò Baccæ ullius) pannis apta: *ſive cum Ficûs Indicæ Granis, Cocchenille, vel Cochinillia* vocatis, apud *Bauhinum*, (Pinac. Botan. pag. 458. b.) quæ nihil aliud ſint, quam Vermiculi, Foliis adhæreſcentes, & tenui pelliculâ obducti, in Indiâ (occidentali), & nati ſimili ratione, atque *Bellonius* ante-laudatus refert, (in fine dicti capitis) aliud inſuper genus inveniri, cujus neque Veteres, neque Recentiores meminerint, *Excrementum in Myrtis naſcens,* unico Animali vivo, Veſiculâ incluſo, præditum: *ſive cum Cocco Radicum,* ſeu Granis rubentibus, quæ Pimpinellæ radici adnaſcantur, & Serica roſeo colore tingant, *Chermeſin*, vocato, ſuffragante Epitomatore *Matthioli*, dum (p. 773.) ſub Cocci Infectorii Imagine hanc Cenſuram addit: Non rectè, inquiens, ſentiunt, qui Coccum Infectorium, & Chermeſinum idem faciunt: *ſive demum cum Coccognidio* vel Granis maturis rubris Laureolæ, primo ſtatim Vere, Flore purpureo, ſuaviter fragrante, ſuperbientis.

§. 13. (III.) *Cocci nomen* abſtractè obtinuit *ipſe Color* tam Cocco proprius, aut Veſtibus eodem tinctis; quàm Rebus quibusvis aliis, competens, modò inſigni utcunq; aliquâ, ad Coccum plus minùs *Rubedine*, accedens; ut imprimis in *Charmeſin, vel Chermeſino* videmus, quem utique â Cocco diſtinctum quid eſſe, modò diximus. Nihilominùs ipſemet Coccus etiam *Carmeſini* nomen interdum accipit; & coincidere cum *Kermes* vel *Chermes Arabum* putatur adeò, ut decantatiſſi-

tisſimam etiam hodie, toto Terrarum Orbe *Confectionem* Cordialem Monspelienſium, de iſto potiùs, quàm Cocci nomine, Nomen ſuum ac famam obtinuiſſe, & *Alkermes* vocari, conſtet; rubore ſuo micantem à Cocco, cujus Succo imbutus Pannus, peculiariter *Scarlatum* dicitur, Coloribus reliquis, imò Colorum Colori & velut Luci, (Albedini) ambitiosè quaſi imperans, juxta illud *Horatii* lib. 2. Sat. 6.

—— —— Rubro ubi Cocco
Tincta ſuper Lectos canderet Veſtis eburnos.

Atque Cocci iſtum fulgorem à *Poëtâ* pro Purpuræ ſpecie habitum fuiſſe, interjecto mox uno aut altero verſiculo, ibidem ex connexâ Voculâ *Ergo*, conſtat:

Ergò ubi Purpureâ porrectum in Veſte locavit, &c.

§. 14. Porrò *Sanguinem*, ad exprimendam *Purpuræ Rubræ*, *ſaturatò celsèq; micantis* naturam, ſuperùs (§. 8.) Exempli loco adduximus. Cujus aſſerti fidem ut operosè quæramus, ob quotidianam tot Sanguinum, ex Homine ac Brutis effluentium copiam, ex morâ conceſsâ dein magis magisq; cœruleſcentem, haut videtur opus. Imò *Purpureum* jam olim *Sanguinem* notanter *Homerus* vocavit alicubi, in excogitandis ad naturam rei Epithetis aptis, felix. Quem Latinorũ poſteà Phraſis; *Purpuream vomit ille Animam*; & ſimiles, ſunt ſequutæ. Quare ex Recentiorum Scriptis hoc unicum ſaltem addam, quod inſigniter facit ad Rem. Ita enim ſeribit *diligentisſimus ac politisſimus Autor*, *Eraſmus Franciſci*: (part. I. Oſt- und Weſt-Ind. Luſt-Gartens, p. 390.) *In dem Königreich Sina hat es eine arth Affen, ſo man Singſing nennet; aus deren Bluth man eine köſtliche Purpur-Farbe zurichtet. Wenn man dieſelbigen wil fangen, ſetzt man einige Geſchirr mit Wein in den Wald, welchen ſie treflich gern ſauffen, und ſich gantz und*

gar darinn bezechen: hernach, wenn sie alle voll, kan man ihrer ohne sonderbahre Müh fähig werden.

§. 15. Nec *Laccæ*, sive Nativæ adhuc, sive ad formam Pigmenti redactæ, est hîc obliviscendum. Quæ quidem vulgò videtur ad *Colores exellenter-Rubros* spectare: eandem tamen etiam, non sine mixturâ Cyanei, tàm floridè *Erubescere*, pictoribus præsertim constat, qui temerè utique agerent, si Aureum Colorem ex Flavo & Rubro misturi, Laccam Auripigmento adderent; quia Cœruleum (in Laccâ) clam subrepit, & desiderati Phænomeni gratiam evidentissimé evertit. Quæ fusiùs his verbis declarantur ab *Aguilonio* (merentur enim adscribi) dum lib. 1. Optic. Propos. 39. pag. 41. sic ait: *Plurimùm interest, an Lacca, an Cerussa* (quæ itidem, sed simpliciter, Rubet) *in Aurei Purpureivè Compositionem adsumatur. Sandaraca namq;* (h. e. Auripigmentum, quod flavum est) *Cerussæ tostæ indita, aureum jucundum gignit; non item verò commixta Laccæ, quod hæc Cærulei portionem habeat, quæ juncta nativo Rubori, Flavæq; Sandaracæ, trium Simplicium Miscellam producit, austeram ac invenustam. Rursus Laccæ rubedo, quæ Cærulei quadantenus est particeps, adjuncto quidem Indico* (quod Cœruleum est) *in vividum Purpureum commutatur: Sandaracæ verò intrita, ob trium Simplicium congressionem, livescit, & prorsus austera evadit.*

§. 16. Imprimis verò maximam apud Priscos, *Rubei Excellentis aut Excelsi Fulgoris* gloriam, preciumque præ aliis, nacta est *Purpura Tyria Dibapha*, h.e. bis-tincta, ut ex *Columnâ*, in præsentis Capitis §. 22. discimus: descendente voce à Græco δὶς, i. e. *bis*, & βάπτω, *tingo*. Unde etiam βαπτίζω, *intingo, vel mergo;* eratq; Baptismus olim Lavacrum immersionis utique, nec verticalis tantum irrorationis aut irrigationis.

nis. *Dibapho* autem Magiſtratus Romanus, tanquam precioſiore Purpuræ genere, in Prætextâ utebatur: & facetè *Cicero* alicubi: *Curtius*, inquit, *noſter* δίβαφον *cogitat: ſed eum Infector moratur.* Cujus Purpuræ Titulum Græcum, Romani quidam Poëtæ, tanquam eodem genio acti, ſic circumſcribunt; *Horatius* nempe, lib. 2. Od. 16:

—— —— *Te bis Afro*
Murice tinctæ
Veſtiunt Lanæ. —— ——

Seneca, in Hercule Oetæo, verſ. 663:

Nec Sidonio mollis aheno
Repetita bibit Lana rubores;

& *Claudianus*, lib. 2. de Laud. Stiliconis, verſ. 333:

—— *tincta ſimul repetito Murice fila*
Contulimus penſis. —— ——

Interceſſiſſe tamen his etiam Pannis diverſos gradus Tincturæ ſuæ, aut *Purpurei excellentis Ruboris*, vero perſimile, imò neceſſarium eſt: quis enim vel cœruli, vel rubri congredientes in Tincturam nunc hujus, nunc alterius Texturæ, Atomos omnes ultro citròque numerabit?

§. 17. Quin his miſſis, ad *Purpuram Rubram*, non excelsè amplius, ſed *profundè ſaturatam*, memor ſuperiùs. (§. 4.) dictorum, ut me convertam breviter, & hanc etiam Exemplo uno ac altero declarem; dico paucis, ipſummet *Autorem noſtrum*, facere (cap. I. §. 13. & 39.) *Concreti Sanguinis* mentionem. Et penè profundioris aut obſcurioris, (cum miſturâ cœrulei,) Rubedinis, ſolent eſſe *Caryophylli* quidam hortenſes fl. pleno. Omniũ *profundiſſimam* verò *Purpuram Rubeam*, ſed ſaturanter tamen Viſum afficientẽ, exiſtimo eſſe eam, quæ ex *Bitumine* reſplendet, nigredini penè proximam, ſi ſtandum à parti-

partibus *Dioſcoridis*, qui, citante Ipſum *Aldrovando* (lib. 3. Muſ. Metall. cap. 14. pag. 379.) inter Notas genuini Bituminis, primam refert hanc, ſi Purpuræ modo ſplendeat.

§. 18. Saturatæ huic Rubedini purpureæ oppoſita dein fuit *Dilutior:* qualem fortè in *Tulipis* quibusdam, ex Rubro cœruleſcentibus, ante plenam ſui eruptionem, vel etiam dum ſenſim exoleſcunt, & Folia Floris habent decidua, quis quærat.

§. 19. *Alterum Genus Purpuræ, h. e. Violaceæ*, ſimiliter in Saturatam & Dilutam distinguebamus. Et *Saturatam* porrò ſtatuimus, Excelsè aut Profundè talem.

§. 20. *Excelsè aut ſummè talis*, vel maximè florida, cenſetur ab *Autore* (Cap. I. de Purpurâ, §. 11.) ex *Plinio*, conſpici in Violâ Serotinâ, *Conchyliorum*, ut ibi ſcribitur, *vegetiſſimâ*.

§. 21. *Profundior aut Obſcurior*, dicitur Nigricans, vel (*Plinio* eidem) *Color Auſterus in Glauco, & iraſcenti ſimilis Mari*, citante *Columnâ*, (l. d. §. 12.) Exemplumque ibi infertur *Violæ* purpureæ Montanæ, quam *Virgilius* proin Nigram dixerit: & nos non inſulsè addi hîc poſſe *Malvam* hortenſem atro-purpuream, cenſemus.

§. 22. *Violacea Dilutior* demum notatur ab *Autore noſtro*, conſpicua eſſe in *Heliotropio* (§. 11.) & *Amethyſto*, quem Ianthinum, (h. e. Violaceum, κατ᾽ ἐξοχὴν quaſi) vocaverit *Plinius* ſæpe-laudatus: quo ipſo de Gradualibus Purpurarum Differentiis jam ſit dictum ſatis.

ANNO-

ANNOTATIO VII.

Ad Cap. I. §. 20. 21. 22. 23. & 24.

De Murice.

Breviarium:

§. 1. Muricis *Vox ambigua.*
§. 2. Murex *pro Eminentiis acutis Scopulorum, Carduorum, Testaceornm, & ex iis Purpuræ.*
§. 3. *Pro Purpurâ totâ, (Animali) præcipuè Mensis illatâ.*
§. 4. *Pro Tincturâ. Sacer Murex quid?*
§. 5. *Pro Turbinatis quibusvis, Aculeo præditis. Murileguli, aut Muricileguli.*
§. 6. Muricum *multæ Species.* Murex *Auritus maximus marmoreus* Columnæ.
§. 7. *Pro Turbinatis Aculeatis, Tincturæ aptis: & pro Turbinatis, imò planè Testaceis, in genere.*
§. 8. *Atq; sic abusivè etiam pro Buccino.*

§. 1. M*Uricis* porrò iterata apud *Autorem nostrum* mentio fit, in diversis Capitis hujus locis, diversoque Sensu. Quapropter in his etiam aliquis ordo quærendus est; quem breviter & convenientissimè existimo esse talem:

§. 2. Accipitur nimirum vox ea (1.) propriè & famosissimè *pro Aculeis & Eminentiis*, quemadmodum Rerum quarumlibet, e. g. *Scopulorum* Maris, apud *Virgilium*, aut *Cacuminum*, ad *Carduos* Sylvestres pertinentium, apud *Plinium*, citante utrumque Autorem *Columnâ*, hoc Cap. §. 21: ita *Testaceorum*, aculeis longis aut brevioribus, crassis, tenuioribusvè constantium; & præsertim *Purpuræ*, (ibid. §. 24.) tanquam Animalis Testacei, Muricibus, in ambitu armati, & velut

velut Munimentum undique, ad Leges *Fortificatoriæ*, muniti. Ita enim bellè satis loquitur *Ludovicus Moscardus*, Nobilis Veronensis, (in Descriptione Italicâ proprii sui Muséi, lib. 3. c. 53.) hanc in Rem: *é fortificata di moltiplicate Punte, come chiodi, con bellissimo ordine disposte.*

§. 3. (2.) Tralatitiè magis, & ampliatione quâdam, *pro Purpurâ totâ*, vel Animali Testaceo, aculeato, ex quo Purpurea Vestium Tinctura olim parata est; suffragante *Columnâ*, cap. I. §. 3. 20. 21. & 22. *Plinii, Ovidii*, ac *Horatii* autoritate utens; quorum Verba ipsa nolo retrahere huc. Aut (3.) in specie *pro Purpurâ, Mensis illatâ*, Conchyliumque Græcè dictâ: *Columm.* l. d. §. 23.

§. 4. Vel (4.) pro *Colore Purpureo, Pannisvè*, eodem tinctis. Ita enim *Autor* noster l. d. §. 22. *Tyrius Murex*, inquit, *id est, Purpura, in Tyro tincta, ex Tyriis Muricibus; scilicet Purpuris.* Et confestim addit: *Sed & Murex Tyrius pro Colore ipso acceptus fuisse, patet apud Virgilium.* &c. Et *Sacrum Muricem* simili sensu acceptum, offendas in Corpore Juris Civilis, (*Leg. 3. Cod. de Vestibus Holoberis, Lib. 11.*) his verbis: *Vellera adulterino Colore fucata, in speciem Sacri Muricis, intingere non sinimus.*

§. 5. Et quoniam Purpura (Animal) est Turbinatorum tam Aculeatorum, quàm Aculeo carentium, imò in genere, Testaceorum facilè omnium Regina; adhuc laxiùs diducta est *Muricis* significatio, & per illum notantur (5.) *Turbinata quævis, Aculeis prædita*; quorum Piscatores antiquitùs dicebantur *Murileguli (Rubricâ de Murilegulis, lib. 11. Cod.)* rectiùs sine dubio *Muricilegi*, vel *Muricileguli* vocandi. Protrahebant enim ex Mari non Mures, sed Murices, h. e. Testacea Turbinata, aculeis prædita.

§. 6.

(*Columnæ* Verba de Murice Aurito maximo Marmoreo.)

§. 6. Quorum Species sunt perquam multæ; sed inter illas notatu digniores, *Purpura*, ob quam totus hic *Columnæ* Tractatus primariò conscriptus est; & *Murex Auritus Maximus Marmoreus Exoticus*, quem alio in loco, *in Observationibus videlicet Aquatil. & Terrestrium, cap. 31.* describit, verbis sequentibus; quæ huc infero, tùm ob affinitatem materiæ, tum ob raritatem Scripti. Itaque isthæc sic sonant: *Interno Colore, lævore, duritie, & pondere marmoreo cum sit Testaceum hoc, hujusmodi variis cognominibus denominare placuit. Muricis nomen tribuimus, non quod planè Muricem esse asseramus; sed quòd ex eo genere esse videatur, ob Tuberculos novem circumdispositos, per Orbem medium, quanquam non aculeatos. Turbine ita brevi definitur, ut ab excedente Oris marginis appendice, sive Limbo, Aurem effigiante, occultetur, unde Auriti cognomen. Exteriùs obliquè Striatus leniter, ad oris limbum usque, qui contrario modo rugosus est; juxta illius circumferentiam Rostri vice testa recurvatur, & deficit, foramen relinquens ad Linguæ usum. Oris hiatus ab aliis omnibus differt, quod non rotundus, & lævigatoriæ Conchæ modo, ferè oblongus, angustus; sed levis, & parallelis Lineis definitur; & in imo appendice magna, lata, plana, sicuti & tota Oris margo veluti depressa. Neapoli ab Amico, Fontium constructore, dono habuimus, quindecim abhinc annis. Sesquipedalis est longitudinis testa, oris rima pollices decem, duos lata.*

§. 7. Vel (6.) ex *Turbinatis aculeatis ea præcipuè, quæ Tincturæ apta*. Ita enim iterum in præsenti *Autoris* cap. I. de Purp. §. 20. legimus, citantis *Plinium* pro Se. Et (7.) indifferenter *pro Turbinatorum Genere*, eundem *Plinium* posuisse, ibidem ait: quæ Turbinata, constituunt aut complectuntur ple-

rasque species Testaceorum Univalvium; sed non omnes; uti jam supra alicubi etiam, ni fallor, monuimus. Imò (8.) universaliter *pro communi genere Testaceorum omnium*; quæ magna profectò Vocis ampliatio est, ut major penè vix esse possit.

§. 8. Quo prætextu denique, in defensionem sui, indubiè *Plinius*, si viveret, sit usurus, quod *Muricem* (9.) peculiariter quoque *pro Buccino* dixerit, ut ex *Columnâ l. d.* constat. Quod Buccinum, stans sub Genere Turbinatorum, sub se Buccina quidem aculeata hoc ipso complectitur; & eatenus cum iis Muricis Vox quadrare posset: sed ausim dicere, Buccina glabra é contrario, aut Striata quantumvis etiam, vel rugosa, non-aculeata tamen, aliquantò Aculeatis plura esse, aut certè vix pauciora. Itaque quàm benè his etiam (Non-Aculeatis) Nomen istud attribuatur, non video. Ipseque *Columna* toties cæteroquin totiesque *Plinii* Autoritate usus, *Improprietatis* eundem, in hoc negocio, arguit, (§. 21.) *quia in Buccino* (sunt Ipsiusmet Verba) *non sunt aculeati & extuberantes Orbes.*

ANNOTATIO VIII.

Ad Cap. I. §. 24.

De Purpurisso & Purpurinâ.

Breviarium:

§. 1. *Locus* Plinii, *de Purpurisso, adductus.*
§. 2. Purpurissum, *spuma ferventis Purpuræ, Pigmentis adbibita:*
§. 3. *& quidem Rubris.*
§. 4. *Fuci Virginum Albi, Nigri, Rubri.*

§. 5.

§. 1. SUperiùs (Annotat. II. §. 9.) dictum est, per *Purpurissum & Purpurinam,* notari quoddam Pigmenti genus; & de eo clariùs paulùm, inferiùs (h. e. in hoc ipso loco) agendum esse, imprimis quod *Autor noster* d. Purp. c. I. §. 24. ad id occasionem nobis suppeditet, quando ex *Plinio* suo hæc verba affert: *Si Purpuram facere malunt, Cœruleum sublinunt; mox Purpurissum ex Ovo inducunt.* Ex quibus hæc tria imprimis licet colligere; Purpurissum, Pigmenti genus fuisse: & quidem Rubei: inductumque ex Ovo fuisse. Dumque ex ejusdem *Plinii* lib. 35. c. 6. addit insuper hoc; *Purpurissum fieri* (aut factum suo tempore fuisse) *ex Cretâ argentariâ, ac Sanie Purpuræ, quod idem cum Ostro Vitruvii* esse videatur: sigillatim tàm hæc, quàm modò dicta reliqua, breviter explicaturi sumus.

§. 2. *Pigmentis* itaque (I.) annumeratum *Purpurissum* fuisse, constat tum ex jam-adducto loco *Plinii*, tùm ex initio Capitis ejusdem, ubi illud Autor recenset cum *Pigmentis Floridis,* & convenienter hâc Annotatiunculâ *Dalechampii* illustratur: *Ut Indicum,* inquientis, *Spuma est, innatans cortinis, in quibus Glastum coquitur pannis tingendis; sic Purpurissum Spuma est, collecta effervescente Purpurâ, cum ex eâ Tinctura confi-*

conficitur. Loco Purpurisſi Pictores nunc utuntur Laccâ, mixtâ cum Cœruleo. Dicique Mixturam hanc Polluci ἀνδρείκελον, Germanicè Leib-Farbe, Doctisſimus *Sachſius* ſuggerit, lib. 1. Gammarol. cap. 16. pag. 370.

§. 3. Et quidem (II.) *Pigmentis Rubris.* Id enim videtur exinde colligi, quod *Plinius* dicebat, *Cœruleum* fuiſſe *ſublitum,* ſi Purpura facienda eſſet, & mox *Purpuriſſum ex Ovo ſuperinductum.* Nam eo ipſo, quo Purpuriſſum Cœruleo fuit ſuperlitum, ut Purpureus ex his duobus Color prodiret, exiſtimo eſſe evidens, Purpuriſſum nil aliud, quàm *Rubram Tincturam* aliquam fuiſſe, qui Purpureus color, per naturam ſuam, ex Rubro & Cœruleo compoſitus eſt, ut ex iis præſertim, quæ ſuperiùs in Annotatione V. & VI. adducta ſunt, liqueſcit.

§. 4. Conſtituitque hoc pacto, præter uſum, quem in Pictoriâ præſtitit, in *Coſmeticâ Virginum* tertiam *Fuci* ſpeciem: nempe *Rubri,* ad genas tingendas; poſtquam aliæ easdem, ut expalleſcere potiùs faciant, *Albo,* (ceruſſâ videlicet, aut ſimilibus) utuntur: & ad Supercilia *Nigro* colore tingenda, olim præcipuè Stibium adhibitum eſt; de quo pluſcula non injucundè hic pertractari poſſent. Sed non migrandum eſt extra Oleas.

§. 5. Quin de *Purpuriſſo* potiùs porrò (III.) quid opinandum ex verbis, quod illud *ex Ovo inductum ſupra Cœruleum,* ex *Plinio* diſcimus? Equidem, niſi ſequenti Conjecturæ locus, neſcio aliter locum hunc vel capere ipſe, vel Lectori benevolo explicare. Notum videlicet, ex Arte Pictoriâ, eſt, *Colores ſiccos madidos reddi,* & per hoc tractabiles, pro Scopo Picturæ, tribus præcipuè adminiculis fieri: vel (1.) *Aquâ,* quæ aut ſimplex penitus eſt, aut Sapone diſſoluto imbuta,

aut

aut Felle bubulo; aut, loco Aquæ, *Aquâ Rosarum, Spiritu Vini, Aceto, Lixivio*; vel (2.) *Oleo*; vel (3.) *Glutine* aliquo, cujus certæ Species, præeunte *Clariss. Scheffero*, in Graphicâ suâ, vel Arte Pingendi, (§.56. p. m. 181.) factæ nimirum ex Boum Cornibus, Ungulisque; vel Membranis animalium puris; vel ex Auribus & Genitalibus Taurorum; vel, pro picturis, in chartâ, delicatioribus exhibendis, ex Gummi Arabico aut Tragacantha. Cujusmodi Gummatum Solutio, quemadmodum quò spissior facta, eò magis viscitatem transparentem *Albuminis Ovi* æmulatur: ita factum puto, ut Veteres ipsomet *Albumine Ovi* ad temperandos Colores usi fuerint. Ista certè est mea qualiscunque in *Plinii* locum Conjectura.

§. 6. Quâ positâ ulteriùs (IV.) sequitur, ut quomodo *Purpurissum* cum *Cretâ Argentariâ*, cujus *Idem Plinius* mentionem injecit, (l. superiùs d.) quadret, perpendamus. *Ex Creta Argentariâ* enim, *& Purpuræ Sanie factum esse*, dixerat. Ita verò se res habet: Dum Purpura in aheno coqueretur, Cretæ istius partes immittebantur eò, ut inebriarentur. Et inebriabatur Creta hoc pacto; imò *celeriùs, quàm ipsæ Lanæ*, ut notat *Philander* ad *Vitruv.* lib. 7. cap. 14.

§. 7. Hæc *Creta Argentaria* apud *Plinium* (lib. 17. cap. 8.) habetur pro altero Cretæ genere. *Wormius*, nostro ævo clarissimus, lib. 1. Muf. Sect. 1. cap. 3. pag. 5. pro specie quadam Margæ habet. Ejusque usus Fabris Argentariis est, ad Vasa argentea polienda; sicut Tripolis, (vel Terra Tripolitana) poliendis ex Auro vel Orichalco Vasis adhibetur.

§. 8. Demùm (V.) illud genus Pigmenti *cum Ostro Vitruvii convenire*, superiùs dictum est: sed locus expressè non habetur unus aliquis; quin Sensus rei est per Consequentiam saltem eliciendus, aut ex collatione terminalium *capitis*

pitis 13. cum initialibus *cap. 14. libri 7.* apud *Vitruvium.* Capite XIII. enim ait, é Conchyliis (h. e. Purpuris) Ferramento ſcisſis, *Purpuream Saniem profluentem,* in Mortariis terendo comparari, & *Oſtrum* appellari: ſed Cretæ ibi nullam mentionem adjicit. Et cap. 14. ait, fieri etiam purpureos Colores, *infectâ Cretâ, Rubiæ radice,* h. e. ſucco purpureo, qui ex radice Rubiæ elicitur. Ideòque ſi Purpurei Colores ETIAM fiunt, injectâ in Rubiæ Succum Cretâ; facti utique etiam fuerint tantò magis, injectâ eádem in Purpuram fervescentem, ut *Oſtrum Vitruvio dictum* exin prodierit.

§. 9. Quod Oſtrum jam, ſive *Purpuriſſum,* an *Purpuriſſa,* vel *Purpurina* dicendum ſit, Grammaticis bella non movebo; nec puto, his terminis notari diverſa admodùm. Abuſivè tamen *Purpurinæ* præſertim Vocabulum video, ad *Pigmentum* minimè purpuraſcens, & ad *Hoplitas* (Lapidum ſpecies) transferri.

§. 10. (I.) Quâ ratione enim ſive *Alexius,* ſive *Cardanus* (apud *Libavium* lib. 2. Alchem. c. 35. p. 91.) *Colorem Aureum vel flavum,* Picturis Scripturæque aptum, utpote in quo parum, imò nihil Cœrulei, Purpurinam tamen indigitet, non video; niſi id fieri ſit dicendum per magnam Metonymiæ licentiam, quæ Oratoribus quidem linquenda; ſeriò ſcribentibus non item.

§. 11. Verba *Alexii,* qui (intendendæ *Flavedinis* ergò) Crocum etiam commiſcet, non transſcribam. Hunc verò ex *Cardano* Proceſſum affert *Libavius,* dicens: *Plumbo albo foliato, ſelibræ pondere, miſce tantundem Hydrargyri. Poſtea Salis Ammonii & Sulfuris quartas ſingulas. Fiat Maſſa: quam deſtilla Vaſe vitreo. In imo eſt Purpurina, aurei coloris.* Quid manifeſtius, per Prupurinam, in genere, Pigmentum

qua-

qualecunque intelligi. Additque Epicrisin suam, in Parenthesi, *Libavius*: (*Phlegma educendum est: &, si non respondeat Colore, refunde id, macera, & iterum abstrahe.*) Liquorem verò, in quo materia macerari debeat, non addens, Lixivium fortè vel urinam, ex præmisso à se *Alexii* Processu, intelligit. Eundemque *Cardani* Processum *Aldrovandus* etiam (lib. 1. Mus. Metall. cap. 8. pag. 185.) exhibet, & usum illius docet: *Hanc* (Purpurinam) inquiens, *non solùm Pictores, sed etiam Sculptores adhibent, dum Statuas ex Gypso formatas, Metallicas fingunt. Nam colore viridi tinctæ, & Purpurinâ inspersæ, ex Metallo conflatæ esse videntur.* Et hunc Fulgorem Metallicum vocari *Bronzinum*, idem *Aldrovandus* Lib. d. cap. 10. pag. 205. admonet, dum scribit: *Purpurina, Coloris species, ex Stanno, Sulfure, & Argento vivo conficitur, quâ Opifices Colorem, quem Bronzium vocant, Statuis conciliant.* Sed omnium maximè ipsa *Cardani* verba, quæ exstant lib. 5. de Subtil. pag. 307. in medium producamus: *Purpurina Coloris est fulvi, Aurumq; imitatur, si optima fuerit: hoc solo differt, quod non resistit injuriis cœli, nec diuturna admodum est. Constat autem ex plumbi albi, argentiq; vivi, paribus portionibus: salis rursus Ammoniaci & Sulphuris paribus iterum inter se portionibus, sed quæ sint priorum sextantes, aut quadrantes. Sal & Sulphur subtiliter teruntur, plumbum album & Argentum vivum miscentur: nam plumbum in tenuissima folia redactum esse oportet: miscentur omnia in vitreo vase; destillatoq; : & quod in imo remanserit, Purpurina vocatur.*

§. 12. Ac *abusivè* dein (II.) etiam *Purpurinæ* nomen gerunt *Hoplitæ*, vel *lapides*, *Armaturâ* (h. e. Crustâ) metallicâ forinsecùs *muniti*, Auri, Æris, Orichalci, aut Ferri speciem feren-

ferente, ob sublimata in Subterraneis Metallorum Ramenta, compacta in superficie quorundam lapidum: quo censu præcipuè stant Testacea varii generis petrefacta; Lyncurii, Lapis Scissilis, Cornu Ammonis, & alia. Ita enim idem, quem antè laudavi, *Aldrovandus*, lib. 4 Mus. Met. cap. 15. pag. 626: *Lapis*, inquit, *quidam, nomine Armaturæ fuit nobis communicatus, quem vulgus Purpurinam cognominat, cum neque Colorem purpureum, neque Amethystinum præ se ferat: sed potiùs Colorem Orichalci imitatur. Suâ naturâ friabilis est, ejusq. pulvis chartis & aliis rebus adeò adhæret, ut immobilis esse videatur. Quapropter ratione hujus Coloris Chrysolithum arenarium quis appellare posset. Usus illius non est, ut quidquam inauret; sed ut Aurum suo Colore, vel potiùs Orichalcum simulet.*

ANNOTATIO IX.

Ad Cap. I. §. 27.

De Testâ ac Muricibus Purpuræ: & Operculo ejusdem.

Breviarium.

§. 1. *Partes* Purpuræ *duplices;*
§. 2. Continentes, *duræ;*
§. 3. *Testæ Magnitudo quæ? (Juglandes, cur Regiæ Nuces dictæ?)*
§. 4. *Ejusdem Figura* (Ostracologiæ *totius Sciagraphia correctior.*)
§. 5. *Superficies item, foris aspera, intùs glabra:*
§. 6. *Color externus & internus qualis?*
§. 7. *Color externus Testæ, cum Colore Crustæ superinductæ non confundendus. (Crustæ ablatio artificiosa.)*

§. 8.

§. 1. AD distinctiorem magis magisque cognitionem *Purpuræ* delabimur, sequendo *Autorem nostrum, Columnam;* qui Capitis præsentis paragrapho 27. nonnulla de Animalis istius *Testâ,* hujusque *Muricibus* considerandа exhibet, & ansam hoc ipso dat, illam quasi in *Partes* dissecandi: quas more, ab Anatomicis transsumto, in Continentes duras, & Contentas molliores fluidioresque distinguimus. Etsi enim non tanta in Partibus Testaceorum, quanta Terrestrium, ac Natatilium etiam quorundam, majore apparatu præditorum, occurrat diversitas: habent tamen structuram & numerum organorum, sibi competentibus functionibus convenientem.

§. 2. Atque sic *Continentium* titulo stant hæc duo; Primarium unum, *Testa;* secundarium, nec perenne, alterum, *Operculum.*

§. 3. De *Magnitudine Testæ* sic loquitur *Columna,* §. 27: *Testa parva, Regiæ Nucis, carnoso adhuc tegmine obductæ, magnitudine: quanquam & quadruplo majores habeamus, & maxi-*

mas asperiores. Perq; *Nuces Regias, vel basilicas, Juglandes* intelligit, quas ideò Regias vocari *Otho Brunfelsius* Autor est, (*Tom. 3. Herbarii*) quod eam Reges ex Perside, Provinciis aliis intulerint plantandam. Utque magnitudine, crassitieque, sic consequenter etiam *Pondere*, Purpurarum Testas variare, in proclivi est.

§. 4. *Figuram Ventriosam*, Turbinatis plerisque communem, ipse quoque, ut ex contextu patet, *Columna* Purpuræ suæ tribuit: & Nominis istius quæ sit ratio, quæ Testacea *Ventriosa* sint, quæ minùs; quæ propria maximè *Purpurarũ* in *Ostracologiâ* sedes, & quâ Methodo tota doctrina jam dicta disponenda accuratius tandem mihi videatur, post deprehensos manifestissimos, maximorum etiam Zoologorum, defectus ac lapsus, non tàm ex ruditate ullâ, quàm animi confusione quadam, inter ineffabiles penè Testaceorum Varietates, ortos; age, ociosi cujusdam laboris fructum Lectori tribuam, & quæ meâ de distribuendis ritè Testaceis sit mens, post tot eorum, toties totiesque mutatas ac permutatas, atq; iterum correctas, iterumque renovatas Testaceorum, ad judicium Visûs Tactusque restrictorum, Coordinationes, ingenuè proponam, in *Tabulâ* Universali *Ostracologicâ*; per meras Dichotomias, (manifestò positas, aut facilè eliciendas) incedens â Generibus duobus summis, ad subdivisionum subdivisiones continuas, sine interruptù doctrinæ liquidò sibi cohærentes. Quam *Tabulam Ostracologicæ totius Doctrinæ* unicam; apparenter saltem, & chartæ angustioris ergò in plures distinctam, sed reverâ ac indissolubiliter ad se mutuò spectantes, tanquam membra totidem ejusdem Corporis, *Benevolus Lector* in fine Opusculi hujus inveniet, multò uberiùs proponendas in peculiari Volumine, sive à me, sive ab aliis scriben-

ſcribendo. In quo duo hæc, ad emendationem confuſim-traditæ à tot ſeculis doctrinæ, hæc duo ſimul, ni fallor, curæ habenda utiliter venient: *primùm*, ut Specierum quarum-cunque exempla, ſub titularibus etiam Synonymorum claſſibus incedant eo modo, atque *Bauhinus* in Pinace ſuo ſcripſit de Stirpibus: *deinde*, ut ordine retrogrado à ſingularibus ad ſpecialia, atque ab his ad generaliora magis magisque, velut per gradus adſcendendo, conſilium ineatur, formandi *Regulas aliquas universales characteriſticas*, quarum ductu, ſine ulteriore Vivæ vocis, aut Scriptorum uſu, aliquis, collatâ cum Regulis, ſolâ Teſtacei alicujus figurâ, ſponte judicare valeat, an Turbo aliquid ſit, vel Nautilus, vel Nerite, vel Cochlea, vel Oſtrea, vel Pecten. Glaciem ac Ovum cum Columbo fregi. Nunc glorioſè feliciterq; alii provehi poterunt cum vel ſine etiam laude mei.

§. 5. Ad *Superficiem* interim Purpurarum quod attînet, præterquam quod Volutarum ambitus unis ac alteris Rugis, à Vertice vel Acumine ſtricto rectà deorſum tendentibus, & Striis, compactim obliquèque latis, *extrinſecus* exaſperantur; brevibus inſuper & craſſis omnes horrent Tuberculis, imo acutis haut paucæ, utcunque elatioribus, firmisque *Muricibus*, ex Rugarum limbo ſurgentibus, præcipuè majores: *Internè* verò glabra politaque omnia, ut Animal ſine offendiculo, ultròcitròque ſub Teſtâ feratur. Quæ clariùs ſic proponit *Columna*, §. 33: *Intus lævis eſt, Vitri modo ſplendens, colore obſoletè purpureo, vel cæruleo, aut flavicante, obliquè percurrentibus purpuro-nigris maculis, ex Oris margine, in internâ ventrioſa parte.*

§. 6. *Color* foris nunc candicans, nunc flavicans, aut cineraſcens. Aliquæ etiam lineis Maculisque longis, latis, &

& veluti fasciatis, purpurascentibus variegatæ, (si præsertim Soli obversæ conspiciantur) & pictæ veluti, eæque elegantissimæ, videntur. *Beslerus* in Gazophylacio suo unam nigro flavoque Colore distinctam habet. Interiùs Colore nunc violaceo, nunc albicante, nunc rubro, aut albo, in purpureum vergente, splendent.

§. 7. Sed de *Colore isto exteriore* notandum, ad ordinandas sive Purpurarum, sive Testaceorum aliorum quorumvis differentias, quæ à Colore desumuntur, non ruditer aut confidenter nimis primo statim intuitu, de specie aliquâ superficiei externæ judicandum esse; cum sæpe Color ille, qui Conchylio alicui attribuitur, eidem sit minimè proprius, & potiùs ad Crustam Limi marini circumductam pertineat: quæ vel rasione, vel maceratione, vel irrigatione, vel immersione in liquoribus acidis, cuivis Testarum (crassiorum, tenuiorumvè) speciei convenientibus, vel blandâ cautâque Aquarum fortium adspersione, & edulcoratione iterum, artificiosè tollitur, ut genuinus tum demum & glaber ac nitens, atque à Corticis anteà impacti colore perquamdiversus Color, pulcerrimè se ostentet.

§. 8. *Durities* exquisita, pro more Testaceorum omnium, præsertim crassiorum: quorum Testas proin Ostrea, ab ὀστέῳ vel Osse, *(quia Ossium sit duritie Marina Concha)* dici jam superiùs Columna (d. Purp. c. 1. §. 7.) dixerat; *sicut à Testarum duritie, Testas.* Imò una ex Purpurarum majorum Testis mihi est, cinerea, firmisque muricibus armata, olim empta Venetiis, consistentiæ adeò solidæ, ut ego, (& omnes alii primo statim intuitu) ambigam, an ad Testas Marinas ampliùs, vel Lapides potiùs sit referenda?

§. 9

§. 9. Ac porrò ne quid intactum linquamus, quæ ullo modo ad descriptionem *Purpurarum*, quàm fieri potest, plenissimam faciant; ecce *Testæ* earum hucusque descriptæ, tanquam Partis alterutrius summariæ, cum mole reliquâ molliore, totam Purpuram constituentis, seorsim nunc etiam *portiones* minores, ipsam constituentes, producamus, quarum aliquas (& quidem plerasque,) spontè vel ultro conspici, *Volutas* nempe, earumque *Apicem* extremum, *Murices*, Muricumque *Trachélum*, *Tubercula*, *Rugas*, *Limbum*, *Rostrum*, aut *Tubulum*; aliquas non sine labore aliquo, ingeniovè humano erui, ut *Testulas*, *Fila*; notare convenit.

§. 10. *Volutæ* vox accipitur nunc *in modum Totius* Testæ, turbinatim in Spiram actæ, ad differentiam Univalvium, Conchâ simpliciter-arcuatâ, & in se haud-æquè reduplicatâ, incedentium; nunc *in modum Partis*, vel Revolutionum Spiræ particularium, cujus ductus videlicet, quoties in Orbem redeunt, toties iidem, tanquam distincti annuli aut circuli essent, (ad notandam saltem Sitûs earum differentiam) numerantur, etiamsi (sicut Intestina quoque in Animalibus aliis) sint partes continuæ unius ejusdemque, Ductûs, & sede tantùm *Revolutionum*, ut dixi, discrepent. Quo posteriore sensu Vocem *Volutæ* inpræsens accipio, ad Spiram Testæ in Purpuris notandam, quæ scilicet non semel aut bis, sed vel quater, quinquies, & ampliùs, reduplicetur. Vocantur *Volutæ*, à Revolvendo; Græcè *Helices*, vel *Spiræ*, quales vulgò in terrestribus Cochleis, tum & inter Artis opera, in Prælis & Torcularibus conspiciuntur, inque Testaceorum genere, universalem *Turbinatorum* characterem suppeditant, illaque ab injuriis externis protegunt. *Volumina* item, *Turbines*, aut *Circuitus*. Cujusmodi *Volutarum* aliæ planiores sunt, aliæ e-

latiores: aliæ angulares supernè, aliæ rotundiores, & instar Funiculi, reflexæ. In Purpuris planiores utique potiùs videntur, quàm turgidæ.

§.11. Per *Apicem* verò *Volutæ* intelligitur Turbinatæ Spiræ Extremitas, in strictura Testæ illâ, quæ Orificio ejus directè opponitur, conspicua, intercedente, intra Testam, Columellâ, tanquam Axe, vel Columnâ aut Scapo, à quo, tanquam gradus in Scalâ cochlide, tota Testæ circumgyratio firmatur.

§.12. *Muricum* appellationem ab Æquivocationibus suis jam suprà (*Annot. VII.*) liberavimus. Hîcque intelliguntur per illos eadem, quæ ibidem (§.2.) sunt dicta: appositi nempe hinc inde, in externâ Testæ facie, acuminati oblongi Processus, utplurimùm verò non tam integri aut valdè longi, quam Conicè magis se habentes, breves, triangulares, & quædam quasi segmenta conorum, in sectionis latere crispata pereleganter, præsertim in Purpuris majoribus.

§.13. Necnon de *Serie illorum aut Coordinationibus* præterea hoc notandum; quod Situs eorum non tam transversim, per latitudinem Testæ, sequatur ductum spiralem Turbinis, aut supremum Spiræ ambitum exasperet; quàm juxta longitudinem ejusdem, à summo apice, ad imum, vel limbos Orificii, emergat, & partem ejus alterutram muniat.

§.14. Et quemadmodum modo-dictæ acutæ, in Purpurarum Testis, externæ Prominentiæ, totæ vocantur Murices: ita, quod in Muricibus istis summè acutum & extremum est, videtur peculiarem quoque sortitum esse titulum, ut *Trachâlus*, vel *Trachêlus*, ex Græco, τράχηλος, vocetur: nam τραχύς, *asperum* vel *scabrum* denotat; unde τραχύτης,

Aspe-

Asperitas, Villosæ Pannorum rudiorum eminentiæ, & alia: Τράχωμα, interior *Palpebrarum Scabrities*; & hoc ipsum *Trachélus*; quod ob asperitatem, de quâ nomen accepit, pluribus scabris & asperis rebus aliis itidem tribuitur: nempe *Collo Animalium*, spinosis Vertebrarum Processibus firmato; vel *Parti Mali Nautici* aut Veli Navalis, cum superior dicatur Carchesium, inferior Pterna, ut ex Asclepiade nos docet *Schefferus*, lib. 2. de Milit. Nav. cap. 5. pag. 144. vel *Parti Catapultæ*, suffragante *Bernardino Baldo*, d. Verborum Vitruv. Signif. Indeque in Botanicam traducta Vox *Trachelii*, vel Cervicariæ, quòd in Cervicis vel Colli (Τράχηλος dicti) affectibus hæc herba opem ferat.

§. 15. *Rugæ*, in convexo Purpuræ, à summo ejus, ad Rostratas Orificii angustias tendentes, eæque non superficiales aut humiles, sed conspicuæ satis, & prominulæ, densiusque compactæ, quàm pro more reliquorum Rugosorum Turbinum, ab *Autore* non paucæ, in effigie monstrantur. Perque eas non insulsè Ætas illarum æstimabilis est, quoniam oriuntur cumprimis ex eo, quod Purpuræ, dum Testâ suâ quotannis rursus egrediuntur, novas uberioresque partes Salivalis Lentoris, Limbo vel Orificio Domicilii sui agglutinant; unde inæqualitas aliqua, formâ Rugæ, in longitudinalibus Volutæ portionibus emergit, ut aliquantò inferiùs iterum dicetur.

§. 16. *Limbus* verò *vel Orificiũ* Purpuræ, est Testæ Ejus ampla & concava illa ora, quâ Venter illius antrorsum terminatur; & intra quam Purpuræ vegetior Moles reliqua, h. e. Carnea, magnam sui partem, ultrò citròque fertur: rotunda fere, nisi quod in Rostrum utcunq; productum constringatur; in uno etiam suo latere Muricibus armata, ut jam antè (§. 13.) innuimus.

§. 17.

§. 17. Id *Rostrum* (à rodendo dictum) in aliquibus Purpuris, præsertim grandioribus, est longum satis, & rectum, tubuli modo semiaperti relicti, vel tenui etiã ac durâ laminâ superinductâ tecti, spinisque in uno limbo exasperatum, vel iisdem etiam carens, ac nudum: in aliis contrà, ut in præsenti *Columnianâ*, brevius, & duplicis potiùs productionis re-

pandæ mediocris, quàm simplicis, rectâ emissi, canalis conditionem ferens: quales productiones repandas breviores quoque in Purpuris multis Venetis observavi. *Columna*, de suâ, ita ait, cap. 1. §. 28. *Brevi admodùm Tubulo vel Canali, Oris pars superior definitur, ut in Buccino.*

§. 18. *De Testulis* verò *& Filis* Testaceorum, (atque sic *Purpuræ*) ante acutissimum *Nic. Stenonem, (in Prodromo Dissert.* de

de Solido intra Solid:) nemo quicquam, quod norim, scripsit. Et per ea quid intelligatur, quæque de iis sint dicti *Autoris* Observationes selectiores ac Hypotheses, directè hîc quidem monendum esset: Sed novum istud elegantis Doctrinæ Specimen peculiarem Titulum meretur; & ad finem properat præsens Annotatio. Quapropter hac absolutâ, additisque tantisper, quæ hîc loci de *Purpuræ Operculo Usuque* restant dicenda adhuc, sequentis Annotationis vicem *Stenoniana* illa in medium distinctim prolaturus sum; poteritque ea, qui vult, pro lubitu, Purpuræ Testis applicare.

§. 19. *Operculum Purpuræ* his verbis describit ipse *Columna*, cap. præsentis §. 33: *Operculum habet rugosum, tenue, fuscum, animalis capiti annexum & innatum, incrementum accipiens cum ipso Animali. Nota est: Rugosa superficies orbiculatim.* Est videlicet id commune Turbinatis universim omnibus, ut quemadmodùm Cochleæ Terrestres edules per Hyemem in Testâ suâ quietim latent, occlusæ anteriùs etiam Crustâ durà, ex Salivali illorum Lentore, & Sordibus Terræ natâ, ductâque transversim per Orificium Testæ, ab omni Limbi latere, vel paulò intimiùs sub eo: sic Testacea Turbinata reliqua, & inter illa, Purpuræ, sub *Operculo* aliquo, ab *Autore* modò descripto, per Hyemem lateant, constante Fibris viscoso-terrestri-pinguibus, spiraliter concretis, & planioribus, in superficie aversâ vel interiore, Carnem respiciente, exteriùs verò quodammodo protuberante, ut præcipuè in *Umbilicis Marinis* videmus, qui vulgò pro Lapillis, Hæmorrhagiæ narium sistendæ aptis, habentur: sed nihil aliud sunt, quàm Testacei alicujus exotici, in Orificium ovale patentis, *Opercula*: ab usu, claudentis Ostioli, sic dicta, Græcè καλύμματα, vel ἐπικαλύμματα *Aristoteli* ab ἐπικαλύπτω,

Operio. Et in ſpecie *Operculum Purpuræ*, videtur ratione figuræ concavæ, *Cavum* dici. Communiter verò imprimis Operculum ſive Purpuræ, ſive Teſtacei Exotici cujusvis alterius pro *Blattâ Byzantinâ*, Officinis dictâ, habetur; quæ Græcè βλάττος βυζαντὸς, non aliâ causâ dici putatur à *Leonh. Fuchſio* (lib. 1. de Comp. Med. c. 15. pag. 72.) quàm quod Purpura Indica βλάττιον vocetur Græcis Recentioribus; unde à Latinis etiam *Blattius Color* pro Purpureo poſitus, reperiatur. Et quoniam *Blatta* iſthæc, (rectiùs forſan *Blattus* dicenda) dum uritur, ingrati Odoris eſſe, Caſtoreumque redolere ſcribitur, & ratione nidoris ejus externè ad ſuffitus, Hyſtericis Comitialibusque excitandis utiles, à *Schrödero* (lib. 5. Pharm.) laudatur; *Unguis Odoratus* verò, Officinis dictus, ſuavem odorem ſpiret; ex eo *Fuchſius*, (l. d.) & poſtmodùm *Jonſtonus* (de Aquatil. tit. de Purp.) colligunt, Blattam cum Ungue haud eſſe confundendam. Quod genus Operculi, *Græcè* ὄνυξ vocatur, quia Carnoſæ parti anteriori Teſtacei Animalis adhæret, ut Ungues noſtris digitis *Odoratus* autem, quod in Texturæ ſuæ diverticulis aliquid alat pinguidi, prunis injecti, Fumum olidum fundentis, & accedentis utcunq; ad Nardi halitum. In Indiæ enim Nardiferis Lacubus Conchylia, Nardo paſci, ibique inventa, & cremata dein, Nardum ſpirare, ex *Dioſcoride* creditur: quod verò *Purpuram & Buccinum haut facere, Columna* noſter (de Purp. c. 1. §. 15.) refert, & ſic *Ipſe* etiam, *Blattium Byzantinum*, cum *Ungue Odorato*, confundendum non eſſe, tacitè quaſi innuit. Germanicè vocari videtur Nagel-Schneck: ſed paulò convenientiùs fortè der Deck-Nagel von der Purpur-Schneck dicetur.

§. 10.

§. 20. Restat hîc, ut *de Usu Testæ Purpurarum* non minùs Physico, quàm Medico, paucissima addamus. Quorum *posterior* consistit in hoc, quod Dentibus abstergendis, humiditate superfluâ Partium absorbendâ, & præsertim Ulceribus malignis, sine rosione siccandis, adhibetur, usta & præparata. Circa *priorem* verò, vel Physicum, Dubium oriri possit; an videlicet factæ Purpurarum Testæ ideò sint, ad cavendum, *ne Caro contenta diffluat*. Sed Caro earum adeò tenera, lubrica, &, medullæ instar, dissipabilis non est, ut periculum id ex eâ sit timendum. Et quis Urticarum Marinarum Carnosæ Texturæ multò teneriori, imò tremulæ (ad modum Gelatinæ) Testas circumposuit, quæ tamen non diffluunt, nisi vulneratæ? Aut fortè *servandi caloris ergò?* ut video *Jonstonum* (de Testaceis, tit. 1. pag. 36. b.) in genere de Testis opinari; unde eas *Furnulum* quasi vocat, quo Calor ex-Sanguium leviusculus conservetur. Id quod Veritati puto multò potiùs esse consentaneum: neque usus hic, alterum Testæ usum, æquè notabilem, excludit; defendere nempe Animal ab injuriis externis.

ANNOTATIO X.

Ad ejusdem Cap. I. §. 27. & 28.

De Striis, Testulis, ac Fibris, ad Testam Purpuræ pertinentibus.

Breviarium.

§. 1. Striarum *Descriptio in præcedentibus omissa:*
§. 2. *jamq; translata huc.*
§. 3. *Earum Differentiæ.*

§. 1. IN Præcedentis Annotationis §. 9. & seq. *Striarum* non minùs, quàm reliquarum Testæ Partium, mentionem injicere volui: sed toties totiesque, ut fieri solet, à scriptione turbatum, hæc curæ pars me præteriit iterum: satiùsq; ob id duxi, à notabili istâ differentiâ exordiri hîc, quàm omni prorsus Silentio eam præterire.

§. 2. *In genere* itaque *Striæ in Testis* vocantur virgatæ

in earum convexo Eminentiæ, & portiunculæ exſtantes, anguſtæ quidem aut ſtrictæ, ſed tantò longiores; quibus Teſta aliqua tùm à Teſtis aliis, glabris, tùm inter aſperas etiam vel minùs glabras, à tuberoſis aut verrucoſis, rugoſis, ac muricatis, aculeatisvè diſtinguitur.

§. 3. *In ſpecie*, ratione Dimenſionum ſuarum ac Figuræ, diſpeſcere eas ſoleo, in breves & longas; in integras, & abruptas; in ſtrictas, (vel lineolis tenerrimis ſimiles) & latiores; in *eminentes*, & compresſiores, (humilioresve); in glabras (vel læves) & aſperiores: vel ratione Qualitatis, in unicolores, ac diverſicolores: vel ratione Numeri, in ſimplices (vel uniformes,) & mixtas, ſibique reticulatim implexas.

§. 4. Ex quibus ad *Exochas*, vel *Eminentiores* iſtas quod attinet, ulteriùs illas divido in ſolidas, (vel nihil Cavi inter convexum proprium, & Teſtæ totius Concavum, habentes) & fiſtuloſas, vel longo ductu excavatas: quibus imprimis τῦ ῥάβδυ (*Rhabdi*) nomen convenit, h. e. Virgæ, Lineæ, aut Striæ maximè eminentis. Unde ῥαβδωτός, virgatus; prout *Autor* noſter (d. Purp. cap. 17. §. 3.) *Concham* ſuam Exoticam mucronatam eò, quod *Striis Eminentibus*, in mucrones exeuntibus, armatur, perquamaptè μαχαιρεραβδώτην vocari poſſe ait.

§. 5. Et denique ratione Ordinis aut Sitûs, easdem in *Rectas* diſtribuo, juxta longitudinem Teſtæ, quæ ab apice ejus ad orificium ſupputatur, procedentes; *Tranverſas*, vel ductum Spiræ ſequentes, ut Helices tot conſtituendæ extrinſecus videantur aut ſint, quot Striæ: & *Obliquas*, ac velut diagonales.

§. 6. Ex cujusmodi dictis Stiarum Differentiis *Columna* (cap. I. §. 28.) in describendâ *Purpuræ Testâ*, duas præsertim conjungit, & conspirante ipsâ passim experientiâ, ita de iis ait: *Ab his* (Prominentiis Canaliculatis) *dependent tuberosæ atque parum muricatæ Striæ, Testam per longum exasperantes.*

§. 7. Deinde, in Annotationis prægressæ §. 18. non tam oblitus sum, *Stenonianam de Testulis ac Filis Testarum* (ex Ejus Prodromo Dissertationis de Solido intra Solidum) doctrinam, Contemplatu dignissimam, in gratiam Purpuræ, apponere ibi; quàm consultò ac specialiter negocium id huc transscripsi, ne scilicet interjectu ejus, tanquam rei, obiter quasi incidentis, interrumperetur Contextus Rerum ibi propositus, ullivè Lectorum ansa ad nauseam tantò exstantior daretur.

§. 8. Hæc itaque sunt Incomparabilis *Stenonis* verba: *Inter Solida, Solido naturaliter inclusa, nullum nec frequentius occurrit, nec magis dubium est, quàm Testæ Conchyliorum. Quocirca aliquantò fusiùs de illis disseram, considerando primò Testas è Mari desumtas; inde illas, quæ é Montibus eruuntur.*

§. 9. *Omnis generis Testæ, quæ Animal sibi quondam inclusum habuére, Sensibus nostris sequentia exhibent: (1.) Ipsas Testas integras resolvi in Testulas; Testulas verò resolvi in Fila: eaque Fila ad duo genera reduci, Colore, Substantiâ, & loco à se invicem differentia. (2.) In Testulis Superficiem superiorem inferioremque nil esse, nisi Filorum Extrema; superficiem verò Limbi esse Latera eorundem Filorum, in Limbo Testulæ sitorum. (3.) in ipsâ Testâ Superficiem interiorem esse eandem cum Superficie interiore intimæ seu maximæ Testulæ: Superficiem verò exterio-*

teriorem compositam esse ex superficie exteriori minimæ testulæ, & superficie omnium limborum, intermediarum Testularum.

§. 10. *Circa Modum, quo Testæ in Animalibus producuntur, sequentia evidenter demonstrari poterunt:* (1.) *Materiam Filorum Sudori Animalium in eo similem esse, quod sit humor per superficiem exteriorem Animalis excretus;* (2.) *Filorum figuram duobus modis produci posse; vel in ipsis Animalis Poris, per quos excernuntur; vel, dum crescentis Animalis superficies major facta, superficie, jam pridem concretæ testulæ; ab eadem recedit, adeoque glutinosum humorem intra utramque superficiem contentum, partim in Fila ducit (id quod humoribus viscosis familiare est) partim novi humoris excretione adauget, quod nulla alia materia intra dictas duas superficies penetrare possit.* (3.) *Diversitatem Filorum dependere à Pororum diversitate, quibus Animalis superficies perforata est; & à diversitate materiæ, quæ per eosdem poros excernitur. Habent enim id generis Animalia geminam substantiam in superficie, quarum altera durior est, mollior altera; utraque fibrosa; cujus accuratior indago non parum lucis affert Ossium examini:* (4.) *Testulas omnes, si extimam, seu minimam exceperis, productas esse inter testam exteriorem, & ipsum Animalis corpus; adeoque non à se ipsis, sed à loco figuras accepisse: quo fit, ut motus Animalis, & materiæ quantitas, aliquam in figurâ varietatem sæpius in Ostreis producat. De extimâ testulâ dubitari poterit, an superficiem exteriorem ambiens Fluidum tetigerit, an vero membranâ quâdam tecta fuerit; crediderim tamen, ultimam opinionem solam locum habere;* (1.) *quod omnium reliquarum Testularum Fila, quo tempore concreverunt, à fluido ambiente intacta fuerint.* (2.) *Quod in Chamis hirsutis videamus, membranæ vel corio simile*

mile quid testas extrinsecus vestire. Sed de re tantumnon insensibili quæstio est: & dici poterit, intra Ovum jam tum induruisse primæ Testulæ Fila, quandoquidem experientiâ constet, Ostrea, & alia Testacea, ex Ovis, non ex putredine nasci.

§. 11. *Ex dictis facilè explicatur (1.) Omnis illa Varietas Colorum, & Aculeorum, quæ in testis, tum nostratibus, tum peregrinis, admirationem multorum meretur; cum aliunde non procedat, quàm ex limbo Animalis, testâ inclusi. Etenim hic limbus, dum ex parvulo sensim crescit, & dilatatur, in singulis Testularum oris, sui imaginem relinquit; quandoquidem dictæ oræ vel crescant ex humore, qui ex limbo Animalis exsudat; vel sint ipsi limbi Animalis, qui ut in Canibus Marinis dentes, de novo forsitan succrescunt in prioris limbi locum, & eorundem Dentium instar, versùs exteriora sensim evolvuntur.*

§. 12. (2.) *Margaritarum productio; tum earum, quæ testis adhærentes, figurâ non usque adeò rotundâ sunt, tum earum, quæ obstructis in superficie Animalis Pororum ostiis, intra ipsos Poros figuram rotundam adipiscuntur: namq; inter margaritarum cortices, & concharum margaritiferarum testulas id discriminis duntaxat interest, quod testarum Fila in eodem quasi plano sita sunt, Margaritarum verò cortices fila habeant disposita per eandem superficiem Sphæricam.*

§. 13. *Elegans hujus rei exemplum inter alias Margaritas à me diffractas una præbuit, quæ exteriùs candida, interiùs corpus nigrum includebat, simile grano Piperis, & quâ colorem, & quâ magnitudinem; in quo Filorum, alterâ extremitate centrum respicientium, situs evidentissimus erat, ordinesq;, seu sphæræ eorundem Filorum dignosci poterant.*

§. 14.

§. 14. *Eadem occasione vidi, (1.) Margaritas variis tuberibus inæquales, nil aliud esse, quàm varias parvulas margaritas, iisdem communibus crustis inclusas. (2.) Margaritas flavescentes multas, non solùm in superficie extimâ sphæræ, sed in omnibus sphæris interioribus, flavo colore tinctas esse; ut adeòq; dubitare ampliùs non liceat, esse colorem illum adscribendum mutatis humoribus Animalis: & Æthiopem lavare, qui illum eluere studet, nisi vel adscititius color fuerit, utpote in collo gestantis eas natus, vel sola extima sphæra flava fuerit, utpote si Animalis humores non fuerint immutati, quo tempore interiores sphæræ formabantur.*

§. 15. *Unde patet illorum error, qui inconsultâ naturâ Margaritarum, imitationem ex ingenio fingunt, cum vix quisquam feliciter illud aggressus fuerit, nisi alter Lucullus Conchis margaritiferis Vivaria repleverit, & vel in ipsis Animalibus modos eas multiplicandi inquisiverit, vel inde didicerit difficultatem, Naturæ labores imitandi. Non negaverim, posse arte confici globulos è variis corticibus compositos, sed eosdem cortices è Filorum sibi mutuò appositorum serie ordinare, unde nativus ille margaritarum splendor dependet, id verò factu difficillimum judicaverim.*

§. 16. *Quæ Testæ Terris obrutæ latent, ad tria genera reducuntur. Primum genus earum est, quæ modo-descriptis adeò similes sunt, ut ovum Ovo: quandoquidem, ac ipsæ Testæ in Testulas resolvantur, & Testulæ in Fila, Filorumq; eadem diversitas, & idem situs sit. Has Testas Animalium quondam in Fluido viventium partes exstitisse, etiamsi Testacea marina nunquam visa fuissent, ipsius testæ consideratio demonstrat; & Concharum Bivalvium exemplo patebit.*

§. 17. *Quo tempore formatæ sunt Conchæ Bivalves, materia intra conchas contenta (1.) habuit Superficiem lævem, & poris innumeris pertusam, duplicemque diversitatem Pororum: (2.) Substantiam flexilem, & minùs duram ipsâ testa: (3.) ab unâ parte cum ambiente materiâ communicavit, ab alterâ parte nullum cum eâ habuit commercium: (4.) Sensim recessit à parte illâ, quâ negatum ipsi fuerat commercium cum materiâ externâ versus illam partem, ubi liberum illi commercium erat cum eadem materiâ: (5.) potuit sese per intervalla aperire, pro amplitudine illius anguli, quem Cardines Testarum admittunt: (6.) ex parvo in magnum crevit: (7.) Materiam, unde confectæ Testulæ sunt, per sui substantiam transmisit.*

§. 18. *Materia externa Conchas ambiens (1.) si non omninò fluida exstitit, saltem minorem vim resistendi habuit, quàm erat vis dilatandi se in materiâ, intra Conchas contentâ. (2.) Continuit Substantiam fluidam, aptam conficiendis inde Testularum Filis; quæ omnes Loci tum interni tum externi conditiones, in ipsâ Dissertatione argumentis & figuris demonstratæ, satis evincunt, intra Conchas Animal, extra Conchas Fluidum exstitisse.*

§. 19. *Secundum genus earum Testarum est, quæ modò descriptis cæterò similes, solo colore, & pondere ab illis differunt; dum quædam leviores justo, aliæ justo graviores deprehenduntur, quod hæ Poros habeant Succo adscititio repletos; illarum Pori leviorum partium expulsione ampliati sint; de quibus nihil ampliùs subjungo, quòd nihil sint, nisi Testæ Animalium, vel petrefactæ, vel calcinatæ.*

§. 20. *Tertium genus earum est, quæ solâ figurâ similes sunt modò-descriptis Testis; reliqua in totum ab iis differunt;* cùm

cum nec Testulæ ibi, nec Fila, multo minus Filorum diversitas observetur. Harum aliæ Aëreæ sunt; aliæ lapideæ, colore, vel nigro vel flavo; aliæ marmoreæ; aliæ crystallinæ; aliæ alterius materiæ, quarum omnium productionem sequenti modo explico.

§. 21. Ubi Testæ substantiam, succorum penetrandi vis dissolverit, iidem succi, vel terrâ hausti, reliquerunt Testarum spatia vacua, (quæ ego testas Aëreas appello) vel novâ accedente materiâ alterati, pro ejusdem materiæ varietate eadem Testarum spatia vel crystallis, vel marmore, vel lapide implevére; unde ortum habet Marmoris illa pulcherrima species, quam Nephiri appellant, quæq; aliud nihil est, quàm sedimentum Maris, omnis generis Testis plenum, ubi consumptâ testarum substantiâ, lapidea substantia in locum ejus successit.

§. 22. Non patitur instituti mei brevitas, ut afferam omnium illorum descriptionem, quæ in singulis Testarum é Terris erutarum, generibus notatu digna observavi: quocirca, missis aliis, sola sequentia huc referam: (1.) Concham margaritiferam in Etruriâ repertam, adhærente ipsi conchæ margaritâ: (2.) Pinnæ marinæ majoris partem, ubi consumptâ Bisso, color Bissi remansit in materiâ illa terreâ, quæ concham repleverat.

§. 23. (3.) Ostreorum miræ magnitudinis testæ, in quibus plures cavernæ oblongæ à vermibus exesæ reperiuntur, illis omninò similes, quas in lapide Anconitano, Neapolitano, & Siculo certum genus concharum inhabitat; quæ Lapidum cavitates nisi ab insectis, nidos fabricantibus è luto, formatæ fuerint, (quod vix crediderim, cum ipsa medii Saxi Substantia, ubi nullæ cavitates reperiuntur, eadem sit cum substantiâ cavitatum, quæ omnes circa superficies hærent) à vermibus erunt exesæ, cum & superficies cavitatis illud suadeat, & in multis cavitatibus repertum

corpus ex Filamentis crassioribus contextum evincat, quod ipsi cavitati magnitudine, & figurâ respondet.

§. 24. *Certè nec à Conchis, nec circa Conchas factæ sunt, cum organis ad rodendum destituantur id generis Testacea, nec Testacea, nec Testarum Figuræ ulla cavitas respondeat. Nec mirum est, Mari exposita Saxa, Conchyliorum Ovis à Mari expulsis receptaculum præbere in dictis Cavitatibus, cum earum nullam hactenus viderim manifesto exitu destitutam. Quod si quis dixerit, à Succo lapidescente, circa certa corpora concreto, cavitates illas productas fuisse; quædam cavitates eadem materiâ undiq; obductæ absq; ostio reperiunda fuissent.*

§. 25. (4.) *Testam interiùs ex parte consumptam, ubi adesæ substantiæ jacturam crusta Marmorea supplevit, variis Balanis tecta; ut adeoq; certò concludere liceat, à Mari relictam in Terris testam, secundò in Mari deportatam, iterum novo sedimento obrutam, & à Mari derelictam fuisse:* (5.) *Ova minutissima, & turbines vix nisi oculis Microscopio armatis conspiciendi.* (6.) *Pectines, Turbines & Conchas bivalvas, non crystallo tectas, sed tota substantiâ crystallinas.* (7.) *Vermium marinorum Tubulos varios.* Hucusque ex *Stenone*.

ANNOTATIO XI.

Ad Cap. I. §. 28. 29. & 30.

De Ætate, Nutritione, Motu, & reliquis Actionibus Purpuræ.

Breviarium:

§. 1. *Ratio Instituti.*

§. 2. Ætas *Purpuræ supputanda ex Volutarum limbosis Extuberantiis potiùs,*

§. 3.

§. 3. *quàm numero Orbium aut Revolutionum.*
§. 4. *Purpuræ, an ſeptem tantùm Annos* vivant?
§. 5. *Earum* Nutrimentum; *Res Fœtidæ, Strombi, Oſtreæ, &c.* (*Et ratio capiendi.*)
§. 6. Alimentum *item ex Balſamo Univerſi, aut Corruptelis Animalium.*
§. 7. *Magnitudo Purpurarum discrepans.* Columnæ textus de Purpurâ Majore Pelagiâ, & Murice Magno.
§. 8. *Tranſitus ad* Locum Natalem *earundem*:
§. 9. *Qui vel Communis, Mare limoſum; vel Proprius paſſim, Tincturam ipſarum varians.*
§. 10. *Purpuræ Africanæ, Tyriæq; quales?*
§. 11. *Laconicæ, Tarentinæ, Puteolanæ, Formianæ:*
§. 12. *Venetæ, ac plures aliæ.*
§. 13. *Tempus capiendi eas: & Generationis ipſarum.*
§. 14. In Generatione *tria notanda:*
§. 15. (α) *Materia: an Putrilago, Limus, Saliva?*
§. 16. *Principii Seminalis vera notatio.*
§. 17. *Panſpermia, aut Generale Semen non ſufficit.*
§. 18. (β.) *Modus procreandi per Effuſionem vel Transfuſionem.*
§. 19. *Effluxus Seminis. Seminatio Oſtrearum.*
§. 20. *Transfluxus ejusdem, ope Affrictûs, aut Inoſculationis.*
§. 21. (γ.) *Effectus: Ova, Purpurillæ.*
§. 22. *Ovi acceptio genuina.*
§. 23. *Purpurillæ quomodo efformentur?*
§. 24. *Actiones Purpurarum reliquæ.*
§. 25. *Senſus quinam?*
§. 26. *Et Motus.*

§. I. POtisſimum, quod in præſentis Capitis §. 28. 29. & ſeq. pertractandum ſibi proponit *Autor*, eſt, ut edoceat, an & quatenus ex ſolâ Teſtæ inſpectione, detur de *Animalculi Ætate* judicare? Sed quia de Ætate & Vitâ talium Corporum vix licet agere, niſi Nutritionis, Augmentationis, Loci Nata-

 lis,

lis, & similium, aliqua simul injiciatur mentio: age hæc etiam breviter attingamus, addendo de *Actionibus reliquis*, quæ facere ad rem quamproximè videbuntur.

§. 2. Summa primùm dictorum Paragraphorum est; A Summo Testæ, tuberosas quasdam, & aliquatenus muricatas Strias, prodire; indeque signa Annorum peti posse, §. 28. Easdem cum Orbibus Volutarum non confundendas esse; *ibidem.* Atque sic, in Purpurâ clavatâ quamlibet muricatam Oram, Anni illius incrementum apertè ostendere, §. 29. Et hanc Oram (vel hanc Limbosam extuberantiam) intercipere dimidium ferè Orbem singularum Volutarum, *ibidem.*

§. 3. *Hujusq; limbosæ majoris Extuberantiæ causam esse,* quod Purpuræ, quotannis fixæ hærendo Scopulis, *non possint marginem oris Testæ producere in Orbem; sed crassescere circa extremum oris oporteat,* §. 30. Et in minoribus Testis idem contingere; imò plures interdum Orbium anfractus ibi dari, § 31. Verbo: *Fallacem esse Orbium numerum, ad observationem Annorum,* §. 32.

§. 4. In specie verò *Autor* concludit (§. 30.) Purpuras non tam septem, quàm bis septem, & ampliùs, Annos vivere. Addo: & verisimiliter Nutriri, suaque Incrementa magis magisque, capere, si præcipuè versentur in Loco, Naturæ suæ convenientiore. Unde promissi, paulò antè (§. 1.) dati memores, hæc omnia, & quæ eò pertinent, breviter expendemus.

§. 5. Ad *Nutrimentum Purpurarum* quod attinet, *Plinius* Fœtidis delectari scribit. *Oppianus*, citante *Heresbachio* (Thereutic. pag. 817.) *tradit, capi missis Strombis piscibus, aut Ostreis, in densos calathos, è Vimine aut Junco complexos, quibus Purpura*

pura

pura Linguam inserens ad escam, mox intumescentem retrahere nequit, atque sic liguritione irretita prehenditur. Alii, Purpuras capi parvulis rarisque veluti Nassis in alto jactis, escâ inditâ clusilibus & mordacibus Conchis: has semineces, sed redditas Mari, avido hiatu reviviscentes appetunt Purpuræ, porrectisque Linguis infestant. At illæ aculeo exstimulatæ, claudunt sese, comprimuntque mordentia. Ita pendentes aviditate suâ, Purpuræ tolluntur, Aquâ dulci necantur.

§. 6. *Aqua Marina* utiq; gratum ipsis confert pabulum, sive ob *Balsamum Universi*, partibus superficialibus Globi Terraquei impressum; sive ex *Corruptelis* Piscium & aliorum *Animalium*, in Mare projectorum, quæ in resolutione sui largè à se diffundunt, vitalis anteà Succi particulas, unà cum elementaribus aut aliis. Et hanc *Aquam Marinam* proin Purpuræ ingerunt, egeruntque non tàm lusûs, quàm suæ commoditatis ergò, ut videlicet parte Alimenti hoc pacto fruantur, & quod superfluum est, tempestivè egerant. Eâq; haustâ, opinio aliquorum est, pluribus diebus foveri, & sustentari.

§. 7. Ac ex diversitate & copiâ Alimenti, diversâque Duratione vel Tempore, indoleque Locorum, diversitas *Magnitudinis* quoque pendet. De quâ jam paulò superiùs (Annotatione IX. §. 3.) aliquid dictum est. Cui sequens Caput ex *Columnâ*, sed alio quodam Ejus Tractatu, (*Observation. Aquatilium & Terrestr.* videlicet) desumtum, ob Argumenti cognationem, ad scribamus, hoc titulo:

CAP. XXXII. *Purpura Major pelagia, exotica, corniculata. Et, de alterâ Marmoreâ, sive Murice Magno.*

Scabras Aristoteles appellavit Purpuras, præsertim pelagias, &

Plinius

Plinius clavatas, ob aculeos in orbem dispositos, septenos fere: atque ob id forsan Latini Murices illas, & similes conchas, appellasse videntur, quæ ad similitudinem Muricum essent aspera atque clavatæ. Murex enim Latinis idem quod τρίβολος *Græcis, ob similitudinem Tribuli herbæ, fructus aculeati, sic appellata; ad cujus similitudinem ferrei tribuli sive Murices â militibus ad Defensam haberi solent, ut illis sparsis â subitâ hostium eruptione in præsidio tuti sint, ut à Valer. Max. lib. III. refertur. Omnis etiam acuminata durities aliquando Murex dicitur. Virgil. Æneid. 5.*

—— —— & acuto murice remi
Obnoxi crepuere. —— ——

Plinius sylvestrium Carduorum capita muricata dixit. Utriq; folia pauca spinosa, muricatis cacuminibus. Quapropter Murices pro purpurâ accepisse conjectari licet ex his: nam ab Aristotele purpuræ tantùm mentio habetur; & à Latinis Purpura sive purpureus color, Murex dicitur. Martial.

Sanguine de nostro tinctas, ingrate lacernas
Induis, & non hoc est satis, esca sumus.

Et Ovidius:

Nec quæ de Tyrio Murice lana rubet.

Non nescimus, Plinium Muricer pro Buccinis, i. e. κήρυκες *Aristotelis, usurpasse, dum ait: Purpuræ vivunt annis plurimum septenis, latent sicut Murices circa Canis ortum, tricenis diebus, &c. Quæ Aristoteles ita Græcè dixit,* τὰ μὲν γὰρ ὀστρακόδερμα πάντα φωλεῖ, οἷον τά τε ἐν τῇ θαλάττῃ πορφύραι, καὶ κήρυκες. *Et alibi Purpuram & Buccinum ad tincturæ usum aptas recenset, dum ait: Concharum ad purpuras & Conchylia eadem quidem est materia &c. Buccinum ore rotundo margine tantum incisa, &*

Purpu-

(Columnæ verba, de Purpurâ majore, & Murice magno.)

Purpuram clavatam & rostratam, aculeis in orbem septenis, qui non sunt in Buccino. Et alibi, Muricis nomen, tanquam genus turbinatorum accepisse, dum firmiores testas esse asserit, quàm Pectines. Et alibi muricem appellasse Concham, utroq; latere se colligentem, quæ Mutiani Echeneis est. Et alibi: Muricum generis sunt, quæ Græci vocant Colycia, alii Corythia, turbinata æquè, sed minora multo. Nos legeremus κηρύκεια, *à Verbo* κήρυξ, *eo magis, quod æquè turbinata, sed minora esse, idem referat, Buccini species parvas forsan intelligens: Carychia reponentes. Et alibi, omnia Maris animalia recensens, Muricem nominat &, Buccinum omisit, Purpuram suo loco referens. Quamobrem suspicari non parum possumus, & forsan asserere, nil aliud muricem esse apud Plinium, quàm Buccini Synonymum; & turbinati genus ad Tincturæ usum, vel Buccini effigie. At retenta Muricum derivatione ab aculeis, quibus exasperantur, ad differentiam Purpurarum, quæ etiam sunt muricatæ: reliqua testaceorum turbinatorum intelligamus, quæ muricata sint, alio quam Purpuræ modo; ut scilicet triplici ordine Trigono Tribuli modo, quoquo versu reposita, elatis sursum aculeis infesta, non in orbem, ut in Purpurâ. Vel non recedentes à Rondeletio, reliqua testacea grandiora tuberculis vel aculeis aliquo modo infesta, nec longo rostro ut Purpura, sed illo carentia. Quam autem Purpuram intelligamus à Plinio descriptam, illam dicimus esse, sed littoralem à Doctissimo Rondeletio depictam; quam Neapolitani Sconciglio appellant, mensis expetitam, & piscatorio foro quotidianam; cujus Species plures observavimus, Magnitudine, colore, atq; aculeis variantes. Rariorem hanc Exoticam, Pelagiæ testæ speciem, Romæ habuimus adhuc invisam, quæ littorales no-*

m strates

strates quadruplo superat, decem pollices longa, & quatuor superans diametro, remisso turbine, tribus anfractibus contorto, ventriosa, ore circa columellam aurito, pari limbo elato & lato, oris orbem alterâ parte adimplens, strias per longum orbis divisas, ut vulgaris, habens, in quibus magni admodum & tres pollices æquantes aliqui contorti aculei sunt, eodem numero, contrario modo recurvi, & ideo Corniculatam appellavimus. In summo longo quinque pollices tubulo, desinens, duobus aculeorum ordinibus, obliquè sursum tendentibus, rectorum aspero septeno etiam numero. Colore ex albo pallente, ut Vulgaris; Rugis minimis verò & crispis tota Testa obducta. Habitu verò vulgari adsimilis. Marmoreæ alterius Pelagiæ testæ effigies ab illâ, crassitie, & magnitudine admodum distat, marmorea fere specie: tribus aculeorum magnorum ordinibus, trigonæ, circuli sectione dispositis, quorum Major ordo & crassior in margine oris, alter minor ex opposito, tertius minimus in parte posteriore; non desunt alii intermedii, ut septem numero orbem majorem impleant, ut in Purpura; Differunt aculei crassitie insigni, curvitate, ac etiam quia cavi, & rudes appareant. Rostro est recurvo depresso lato admodum, brevi, respectu Purpuræ vulgaris, rugoso, ac illi in claviculæ parte, vetustius hærens rostrum, umbilicum formantem in imo. Oris margo undosâ lineâ terminatur, nec alterâ parte elato limbo aurito, ut in Purpuris aliis observantur: dodrantem æquat longitudine; Romæ habuimus hujus anni initio, cum aliis rarioribus. striis & habitu in reliquis parum differt. Huic congeneres umbilicatas, eodem modo rostratas, sed minores, longis aculeis, verum tuberculis eodem modo dispositis variantes, servamus. His deinde accedunt Purpuræ

species

species aliæ majores, sed tantum aculeorum vice tuberosas, intus flavus, oris margine in columella aurito magno & elato: rostro longo & tuberculis circum ornato, ut in Purpuris Rondeletii, striis obliquè densis ac per longum, limbis crispis, oris elatis septenis, tuberculos aculeorum vice parum infra crispa, ore elatiore limbi, dorso proferentibus; Reliquis, cum Purpura sit, non differt, duplo major vulgari: Hucusque Autor. Cogor fateri, me ipsum haud æquè in hoc dato *Columnæ* capite omnia posse assequi. Sed hoc debetur festinanti calamo transscriptoris, cui olim, ut mihi transcriberet, mandavi, vitiosè notanti aliqua; quod nunc demum observavi, *Autore* ipso, quem conferre voluissem, destitutus.

§. 8. Istam jam Magnitudinum differentiam sicut diversitati & Copiæ Alimentorum, indolique Locorum deberi (non exclusis veruntamen Causis aliis,) initio Paragraphi præcedentis dictum est: ita priusquam de *Augmentatione, Nutritionis* asseclâ, discedamus, & transeamus ad *Actiones Purpurarum* reliquas; placet de *Loco Natali* earum quædam inspergere, ne hoc etiam comma negligentiùs transsiliisse videamur.

§. 9. *Locus Natalis Purpurarum* igitur est vel *Communis*, h.e. naturæ ipsarum ubivis conveniens, Aqua Marina, ut ex iis, quæ §. 6. dicta sunt, patescit; indeque ad Littora uberrimè capiuntur, & Limosis gaudent: vel *Proprius*, Maritimi quidam tractus, ad hæc vel illa Orbis habitabilis loca pertinentes; juxta quorum diversitatem, diversos quoque Colores Purpuræ haberi, inculcat *Vitruvius*, (lib. 7. Archit. cap. 13.) dum ait: *Non habet in omnibus locis, quibus nascitur, (Purpura) unius generis Colorem; sed Solis cursu temperatur. Itaq.*

quod legitur Ponto & Galliâ, quod hæ Regiones ſunt proximæ ad Septentrionem, eſt atrum: progredientibus inter Septentrionem & Occidentem, invenitur lividum. Quod autem legitur ad Æquinoctialem, Orientem, & Occidentem, invenitur Violaceo Colore. Quod verò Meridianis Regionibus excipitur, rubrâ procreatur poteſtate; & ideò hoc rubrum Rhodo etiam Inſulâ creatur, cæteriſque ejuſmodi Regionibus, quæ proximæ ſunt Solis curſui.

§. 10. In ſpecie verò de *Africanis* mentionem injicit *Nierembergius* (de Mirac. Terr. promiſſæ cap. 93.) illarum Tincturam punicam, aut quaſi-Violaceam, emergere. Et *Tyriæ* præſertim (unde Oſtrum Sarranum) ab urbe Tyro, vel *Phœniciæ*, â Regione, ubi ſita fuit illa Urbs, reputatæ fuerunt omnium optimæ, Fulgorem rubrum exhibentes. De quâ re jam ſupra, (Annotat. V. §. 12. & 13.) fuſiùs actum eſt.

§. 11. *Laconicarum* mentionem à *Plinio* fieri, *Columna* noſter (cap. 1. §. 11.) annotavit: qui *Ipſe* etiam *Tarentinas* (in Dedicatione) celebrans, *Puteolanas* præſertim à Plinio jamdicto laudari ait, & proprium de iisdem judicium fert: (cap. I. §. 36.) *Capiuntur*, inquiens, *propè Miſenum Promontorium, in Puteolano Mari, loco, nunc vulgò Mare Mortuum appellato, ubi Maris æſtus non recipitur: Portusq́, cenſetur, olim ab Agrippâ & Auguſto conſtructus.* Ubi ſequentia ſubjungit: *Capiuntur etiam toto Maritimo tractu Auſtrali, in Sinu Formiano, olim dicto, nunc Molæ oppidi.* Inque Maris Mediterranei ac Hadriatici locis pluribus capiuntur.

§ 12. Atque ſic de *Venetis* demum quid dicam? Quarum mentionem nî factam viderem à *Philandro* (ad *Vitruv.* lib. 7. cap. 13.) Ipſe ſimile de iis teſtimonium perferre poſſem. Ita verò ſcribit: *Venetiis quando agebamus, cum Stellâ Piſce*

attu-

attulit Purpuras aliquot Philippus Strozzius, Florentinus, &c. Ex illis contusis Purpuris excepimus Saniem Violaceam gratissimam. Pluraque Natalia earundem Loca allegata videas apud *Clar. D. Sachsium*, lib. 1. Grammarol. cap. 16. pag. 374. seq.

§. 13. *Tempus* verò *capiendi* hoc notat *Heresbachius* in eleganti suo Libello, Thereutica inscripto, qui annexus est Libris suis de Re Rusticâ, pag. 816: *Purpuræ capiuntur post Canis Ortum, aut ante Vernum tempus: quoniam quando fœtificavêre, fluxos habent Succos.* Et *Tempus Generationis* ipsarum censetur Ver præcipuè: quo ut omnia quasi turgent, & multiplicationi sui incumbunt Viventia; ita illæ agminatim congregantur in Mari, ac propagationi sui student.

§. 14. Circa *Generationem* ipsam hæc imprimis notanda veniunt: Materia; Modus; & Effectus, vel multiplicatio Sui per Ova.

§. 15. *Materia*, ex quâ *Purpuræ* generentur, *Rondeletio*, post *Ælianum*, censetur *Materia Putrescens.* Huic ab aliis *Limus*, *Favago*, aut etiam *Saliva* superadditur. Ex *Limo* enim (nullâ re ampliùs) in genere Ostreoderma quævis nasci, seria, (quod miror) persuasio est *Kircheri*, lib. 12. Mund. Subterr. Sect. 1. cap. 9. pag. 345. b. *Limum*, vel *Favaginem*, quæ è Limo Terræ & materiâ putrescente orta fuerit, *Nierembergius* (lib. 6. Hist. Nat. cap. 17.) inculcat. *Aristoteles* autem hâc ex parte, Veritati accedens paulò propiùs, lib. 5. Hist. Animal. cap. 15. *Salivam* conjungit cum *Putrilagine*, citante *Moscardo* (lib. 3. Mus. cap. 53.) his verbis: *Nasce* (La Porpora) *non dalla Congiuntione, ma dal Fango, e da Materia corrotta: nella quale lasciando una Spuma, come Saliva, ivi moltiplica, come scrive Aristotele.* Et ad Salivam *Scaliger* quoque, de Subtil. (Exerc. 4. sect. 17. nî fallor) provocat.

§. 16. Per quam undecunque etiam ex Purpurâ deductam, certè tamen *Principium aliquod Seminale*, animalculis istis *Proprium*, subtilis naturæ, in spumeo vel Salivali corpore tantisper recubans, meritò intelligimus, sicut Semina reliquorum Animalium, (imò Plantarum) h. e. Auræ Genitales summæ puritatis, subtilitatisque, in vehiculo crasso viscidioreque natura recondidit, ne justo citiùs diffluant, & Specierum, per propria Seminia, propagatio fiat irrita.

§. 17. Quod *Principium Genitale* Animalium, & in specie Purpurarum, etiamsi cum *Panspermiâ* Rerum cognationem non levem habeat; imò maximam sui partem ex Sphærâ Universi sit deductum; in *Semine Generali* tamen illarum, ut *Faber* (Panchymic. lib. 4. Sect. 5. cap. 14. pag. 503. a.) appellat, propterea minimè acquiescendum est, quia caret Modificato Situ & ordinatione particularum, quibus ad Purpurillam producendam opus est. Quæ modificatio potiùs ipsi Purpurarum Corpori divinitùs demandata est; & prout organa earum se habent, juxta talem conditionem eorum etiam Character peculiaris toti Oeconomiæ Spermatis imprimitur. Quale quid *Ideas Operatrices* vocare possemus cum *Marco Marci*, celebri Bohemiæ Medico ac Mathematico, cujus Liber de iis, ex Ingenio sublimi natus, meretur Lectionem. *Petri Johannis Fabri* modò dicti verba veruntamen adducamus: *Fiunt, & progignuntur Semine Generali, & Spiritu Seminali Aqueo: quod pedetentim Calore Solis in locis peculiaribus disponitur, & animatur in Conchas. Non enim Ova pariunt, nec Semen habent particulare, progignantur, sed Vitam suam habent ex Chaos Aquæ, h. e. ex Spiritu illo Generali, qui Aquis incubat*, &c.

§. 18.

§. 18. *Modus generandi* pariter, ob quandam obſcuritatem, diverſam hominibus conjecturam peperit; nec ſatis liquet, an ad Purpurarum geneſin ſufficiat ſola *Genitalis Humoris Effuſio:* vel opus inſuper ſit *Transfuſione* quadam, & œſtro Veneris, inter utrumque Sexum, prægreſſo.

§. 19. In Simplici *Effuſione Salivalis aut Spumei Humoris* videtur *Moſcardus*, ex Ariſtotele, acquieſcere, anteà (§. 15.) laudatus. Cum quo conſentit *Jonſtonus* (d. Aquatilib. Exſanguib. pag. 43. a.) dum ait: *Effluit in Terram id, quod continebant. Atque eo in loco Purpurillæ minutæ oriuntur atque concreſcunt.* Imò, ſi exenplum de Oſtreis huc quadrat, nec planè de vetitate Hiſtoriæ dubitandum ſit, (verbis Præclari *D. Wormii* lib. 3. Muſ. cap. 7. pag. 254.) *Mirum eſt, quod refert Petrus Gyllius, Se à Viris non paucis ſpectatæ fidei accepiſſe, Byzantinos Oſtrea ſerere; & eorum quaſi Lac ſeminare. Id ipſum enim in Aquam injectum, ad Saxa ima adhæreſcere, & Oſtrea fieri.*

§. 20. Per *Transfuſionem* verò intelligo jacturam Liquoris Spermatici, de Purpurâ unâ (Animali) in alteram. Quod utrum *Affrictu* fiat, vel *Inoſculatione Cornuum mutuâ*, non liquet. *Affrictu* utique Propagationem fieri, exiſtimat *Freigius*, lib. 33. Quæſt. Phyſ. pag. 1024. ſcribens: *Verno Tempore mutuo affrictu Lentorem cujusdam Ceræ ſalivant.* Quorſum refer, quod ipſe *Autor* noſter (de Purp. cap. 1. §. 20.) profert.

§. 21. *Effecta Generationis Purpurarum* ſunt vel proximè, *Ova;* vel ultimò, Individua cultiora ipſa, in quibus Species propagetur, aut *Purpurillæ*.

§. 22. *Ova* quidem *Purpuris* denegari, modò (§. 17.) ex *Fabro* percepimus: ſed benigniores ſimus in admittendâ

aut

aut explicandâ Voce Ovi. *Ovum* Doctoribus in Anatome nostris hodie est, quævis Genitura (etiam recentissima) quam Membrana ambit; orta, ut mihi videtur, ex necessitate materiæ, sicut pellicula Pulti obnascitur, quod calor particulas viscidas in vaporem non potuit redigere. Unde Humor genitalis intra Membranulam magis magisque elaboratur, irritato ibi Spiritu Architectonico, à vicinis Caloribus, ut alia occasione dixi. Perindeque est, sive Ova extra Uteros ponantur, sive non; magna sint, aut parva; conspicua, aut inconspicua; & Salivali Spumæ interdum innatantia; cortice duriusculo vestita, aut minùs; rotunda vel Ovalia aliquandiu maneant, aut ob flexibilitatem laxitatemque genitalis suæ Membranulæ, & directionem peculiarem sui Spiritus, statim Spirales quasdam convolutiones exordiantur; cujusmodi *Ovis Spiralibus* Cochlearum aut Limacularum corniculatarum, recentissimisve Eorundem Fœturis, aliquot millies millenis hinc inde conspersa, tanquam nive aut grandine, videre est passim in littore Maris Balthici, Folia Quercûs Marinæ; ut imprimis Eclenfordæ, tribus abhinc Milliaribus, notavi.

§. 23. *Purpurarum* Ova vel Semina itaque aut Spumam earundem prolificam, similiter in Vado Scopulis & Plantis submarinis puto allini: unde superventu Caloris Radio[illegible]m Solarium, per angulos acutos ex alveo Maris resultantium, Calefacientiumque ibi hærentia Corpora potiùs, quàm ut indifferenter Frigiditatem insignem locis submarinis debeamus tribuere, cultius cultiùsque efformantur tenella *Purpurillarum Corpora*, & Muricata ipsarum *Species* lætè conservatur.

§. 24. Quibus hac ratione (citra ullius tamen præjudicium)

cium) explicatis; videamus, an & quales *Purpurarum* sint *Actiones* reliquæ, quibus Animalis ipsarum Natura clariùs porrò ab oculos ponatur. Eoque censu habentur hæ duæ: *Sensus*, ac *Motus*.

§. 25. *Sensibus* omnibus non gaudent quidem, cum minor in Testaceis tam his, quàm omnibus aliis, Partium apparatus, Sensuumque numerus plenus ad Vitam illorum minîmè necessarius sit. *Tactu* tamen & *Gustu* pollere, certum est. Et non auderem quidem, cum *Dn. D. Jonstono* (de Aquatil. Exsanguibus, pag. 43. a.) *Odoratum* insuper ipsis tribuere, quo Purpuræ valeant; & ad Escas proin é longinquo accedant: *Visum* tamen é contrario iisdem non mordicùs denegarim, ob Oculos veluti, in medio cornuum conspicuos, ut ab *Autore* nostro docemur.

§. 26. De *Motu* verò paucula ad Capitis hujus 1. §. 34. dicemus.

ANNOTATIO XII.

Ad Cap. I. §. 33. & 34.

De Carnosis Purpuræ Partibus, ac reliquis, intra Testam contentis.

Breviarium.

§. 1. *Transitus ad Partes Molliores.*
§. 2. *Purpura* Caro *penè tota, Musculus.*
§. 3. *Ejusdem Qualitates, & usus ad Mensam.*
§. 4. *Temperamentum calidum potiùs, quàm frigidum.*
§. 5. *Distinctio Molis Carneæ in Partes.*
§. 6. *Limbus gradiens vel repens.*
§. 7. *Fauces vel Os.*

§. 8. *Caput.*
§. 9. *Cornua, vel Cornicula.*
§. 10. *Cervix vel Dorsum.*
§. 11. *Lingua longitudo ac Usus, ad Aquam trajiciendam,*
§. 12. *Testasq; perforandas,*
§. 13. *non Rostro; quod impossibile, ex Mechanicis.*
§. 14. Plinii *locus quomodo explicandus?*
§. 15. *Artificium, Purpuras capiendi, per Ostrea.*
§. 16. *Oculi Purpurarum.*
§. 17. *Ventriculus: & Mesenterium iisdem tributum:*
§. 18. *Cor, Hepar, vel Papaver.*
§. 19. *Vena: & Sanguis.*
§. 20. *Saliva, & Succus, quadrupliciter acceptus.*

§. 1. DUriorem *Purpuræ* Portionem, h. e. Testam, sup... (Annotat. IX.) ab omni ejus parte ac latere abundè vidimus. Nunc nos ducit *Autor*, ut *Partium* etiam Molliorum, in Testâ *contentarum*, instituamus scrutinium aliquod, postquam nimirum §. 33. mentionem injecit de *Carne* illarum, *Cervice*, *Corniculis*, *Oculis*; nec non §. 34. de *Linguâ*, *Limbo gradiente*, vel *Carne*, extra Testarum, inter rependnm, prominulâ. Hinc *Carneam Molem* quasi totam, in genere primò, placet perpendere; inde ad Portiunculas ejusdem, quibus integratur, ordine procedemus.

§. 2. *Carnem Purpuræ* convenienter *Jonstonus* (de Aquatilibus Exsangu.) vocat *Musculum* quendam fortem ac candidum, mediæ Testæ alligatum: nam certè Fibrarum Carnearum Texturâ gaudet firmâ & copiosâ adeò, ut, si citra tales foret, non video, quomodo Corpusculum id, Testam adeò duram, crassam, & tot eminentiis gravem, ferre citra languorem, & sæpiùs supra se à latere ad latus in spiram gyrare posset.

§. 3.

§. 3. *Color flavicans, densis Maculis, ex Cæruleo purpurantibus depicta*, ipsi adscribitur ab *Autore* nostro, (cap. I. §. 33.) *aliis exiguis luteis immixtis, præsertim in Cervice. Odor* autem vix ullus, nisi summùm Marinus. *Sapor* talis, qualis est Turbinatis reliquis; ut Salsum nempe Succum contineat, qui Alvum ducit. Ob *duritiem* tamen & tenacitatem Fibrarum, Ventriculo minùs convenit, concoctuq; difficilis est. Ac fuisse Priscis in Cibo, Scriptorum autoritate constat: *Martialis* præsertim; cujus Distichon hoc *Columna* tum Cap. I. §. 23. tum alibi proinde recitat:

Sanguine de nostro tinctas, Ingrate, Lacernas
Induis: & non est hoc satis; Esca sumus:

ac hodienum Mensis inferri ab Italis suis, idem *Columna* l. d. §. 36. 37. memorat.

§. 4. *Temperamentum Frigidum* & humidum vulgò iis tribuitur: sed si balsamicorum aut nerveorum quasi Spirituum copiam, quâ tota Purpuræ Moles carnea vivaciter agitur; si Sanguinis item haut pauci manifestam præsentiam; si vim nutritivam aut medicam etiam contemplemur; *Calidius* potiùs existimandum erit. Potestque de *Viribus medicis* illius, antè-laudatus *Jonstonus* legi.

§. 5. In specie, sic eandem liceat velut dirimere in *Partes*: ut nempe harum pleræque *Solidiusculæ* quidem sint; *Fluidiores* veruntamen etiam aliæ. *Solidiores* porrò divido, in *Carnosas*, & Proprii generis. *Carnosas* nomino, *Limbum* gradientem; in eoque *Fauces vel Os*; *Caput*; in eoque *Cornicula*; & *Cervicem*; cum *Linguâ*. *Proprii*, aut ab his distincti *generis*, videntur esse, *Oculi*; *Ventriculus*; *Mesenterium, ac Cor*, cum *Hepate* & *Papavere* (si quæ horum sunt): præcipuè verò quæsita olim tot laboribus, tantoque precio redempta, Pur-

purei Laticis promaconda, *Vena.* Cujus *Sanguis* demum, cum *Salivâ*, & *Succo*, ad *Partes fluidiores* pertinent. Quæ omnia distinctim jam clariora fient. Tamen breviter.

§. 6. Ad *Limbum gradientem* itaque quod attinet; per eum hîc intelligitur inferior illa, majorque Carnis pars, quæ extra Teſtam emergens,& per iteratas Expanſiones Contractionesque ſui immediatè tangit, & lambit ſuperficiem Corporum, per quorum Plana fertur. *Limbumq; gradientem vel repentem* placuit dicere, ad distinctionem ejus à Limbo Purpurarum alio, qui ſe ipſum movendi, vim nullam habet, h. e. Limbo duro Teſtarum; prout de utroque, & quidem aliquantò pleniùs, infrà in *Lexico Oſtracologico*, ſub voce *Limbus*, actum eſt.

§. 7. *Fauces vel Os* in anteriore Limbi jam dicti parte quadam ſitum, foraminequo rotundo pervium eſt; quâ parte nempe Purpura Scopulis adhæret, Lapides arrodit, ut *Wormius* loquitur, & in *Stomachum* exugens Liquamen nutritium demittit, quo ſcopuli ſub Mari oblinuntur.

§. 8. *Capitis* Turbinatorum notationem in *Lexico* item abundè declaravimus. Speciatim verò *Purpuræ*, cartilagine úmac durum *Wormius* jam-dictus tribuit, lib. 3. Muſ. cap. 8. pag. 258.

§. 9. *Cornua vel Cornicula*, parum aut nihil obſcuritatis habent; imprimis quod in *Lexico* identidem huic Voci explicandæ ſatisfactum ſit; quò *Lector* benignus remittitur. Limacum modo illa attollit, iisque iter pertentat, & ab illis differt ſaltem in hoc, quod Oculos non in ſummo eorum exſertos, ſed circa medium infixos habet.

§. 10. Regio capitis illa, quæ proximè poſt Cornicula eſt, *Cervix aut Dorſum* Carnis appellatur: quam maculis diverſi

versicoloribus variegatam, & exiguis luteis præsertim ornatam, notat in præsenti §. 33. Noster *Autor*.

§. 11. *Linguam Idem* (§. 34.) describit quidem, & notanter ait, illâ Aquam fistulæ modo exspuere, *Se Vidisse*: in Icone tamen non expresſit; & concipienda forsitan talis erit, qualem cæteroquin (servatâ proportione Animalculi) exhibet cap. IV. in hâc Parvi Buccini Figurâ:

In Purpurâ sanè *Longitudo* Linguæ planè Digitalis tribuitur ex *Plinio*, lib. 9. c. 36. dum ait: *Lingua Purpuræ, digitali longitudine, quâ pascitur, perforando reliqua Conchylia.* Unde Proverbium: Purpurâ voracior.

§. 12. Illamque *Rondeletius* firmam torosamque concedit, & Promuscidibus Muscarum, quæ inter cornua sunt, comparat; sed tam duram esse, ut *Testas perforet*, rectè negat; *Rostro id fieri* addens, & quidem *Verisimiliùs*; quæ *Dn. D. Jonstoni* Epicrisis est. Sed, quoad posterius hoc, fallitur uterque.

§. 13. *Rostro* enim id fieri, imposſibile est: quia (1.) Obtusum maximè illud est: (2.) non simplex, sed geminatum ferè: (3.) fragilius Testâ perforandâ, Præsertim Ostreæ.

(4.) Repandum, non rect-acutum. Et (5.) quod maximum; ubi est maxima illa externa vis, quæ requireretur, ad Testam adeò gravem, magnam, irregularem, minusque acutam, in actu Terebrationis creditæ, & suspensam ritè tenere in æquilibrio, & circumagere fortiter, & circumagendo simul in Solidum aliud, pressivo modo, agere. Habet etenim Terebra Vim Serræ & Cunei. Cuneus verò vim Mallei & Plani Inclinati; ut *Mechanica* nos docet. Unde Pignore in medium posito, præsumerem vincere, si vel forti & agili manu aliquis, Purpuræ Testam assumeret, & Rostro ejus terebrare tentaret Testam Ostreæ; non successurum.

§. 14. Quin aliter paulùm *Plinii* verba sunt capienda, explicandaque non de *Terebratione* aliquâ rudi ac violentâ unius Solidi ab altero Solido, (à Purpuræ Rostro; aut Linguâ valdè durâ) sed quod Purpuræ Linguâ suâ, tanquam instrumento oblongo, stricto, & exploratorio, Rimas hiantium Ostrearum, aliorumque Conchyliorum, pervestigent primum, hinc damnosâ sibi Escæ spe, intrò se, in easdem recipiant, & à claudente Conchylio se, detineantur, ut tumefactam ibi, non possint retrahere.

§. 15. Unde Artificium, Purpuras ope Ostrearum capiendi, enatum jam supra (*Annot.* XI. §. 5.) ex *Heresbachio* deteximus; cui suffragatur *Sandysii*, Angli, Relatio, quæ exstat in Ejus Itinerario, Germanicè reddito, (ubi de Tyro agit) pag. 465: *Die Zunge eines Purpur-Fisches ist ungefehr eines Fingers lang, und so spitzig und kurtz, daß er damit eine Austern-Schale aufbrechen kan, welches auch die Ursach ist, daß er gefangen worden: denn die Fischer fülleten ihre Reusen damit, die sie in den Grund des Meeres sincken liessen. Wann nun der Purpur-Fisch darzu kam, steckete er seine Zunge darzwischen ein.*

Wann

Wann er nun die Austern heraus ziehen wollen, ward er durch das geschwinde Zuschlüssen ihrer Schalen fest gehalten, daß er sie nach sich ziehen, noch so nahe beykommen konte, sie zu öffnen.

§. 16. *Oculorum* Purpuræ descritiponi, à *Columnâ* ipso, (cap. 1. §. 33.) accuratò propositæ, quæ addam, non habeo, nisi, quod illorum mentionem aliam etiam facit *Severinus* in suâ Zootomiâ (part. 4. pag. 350.) sed, dum dicit ibi, *longo tubulo esse impositos*, tam facilè aliquis posset ex his verbis colligere, Purpuras Oculos suos gestare in summo vel Extremo Cornuum; quàm in Medio eorundem: id quod *Columna* multò diligentiùs ac distinctiùs expressit.

§. 17. *Ventriculum* verò etiam vel *Stomachum*, cujus jam paulò antè (§. 7.) mentionem brevem ingessimus, quique faucibus ferè contiguus est, cum appendicibus depingit (nisi modò in Anatome valentiùs illum expanderit) Idem, quem dixi, *Severinus*: ac *Mesenterium* præterea illis tribuit, simile Lacertæ vulgaris. Fides sit penes Autorem.

§. 18. Item *Cor*, quod Ervi magnitudine sit, ipsi adscribunt Zoologi aliqui; quod alii contra habent pro *Hepate*, dicuntque viscidulum esse, lentore tenaci præditum; & *Papaver*, Græcè Μήκων, ab *Aristotele* vocari, ad cujus latus Purpureus Mucus appareat. Est Palato gratius Carne, aut reliquis Purpuræ partibus. Scripsitque *Athenæus*, citante *Jonstono*, copiosiùs alere: at magis etiam Scillam sapere. Imò *Wormius* Autor est, si quis copiosiùs eo utatur, Bilem Nauseamque procreare, atrique humoris copiam. &c.

§. 19. De *Venâ* verò agetur inferiùs, in eâ ad *Columnam* Annotatione, ubi de Porphyropœiâ, vel Purpurificio, sermo instituetur. Deque *Sanguine*, Succo, vel Muco Purpureo ibidem tractabitur.

§. 20.

§. 20. De *Salivâ*, quâ Purpuræ madent, ſicut Turbinata quælibet alia, quâque ſuperficiem Corporum oblinunt, per quam ſerpendo feruntur, puto rem eſſe vulgo notisſimam. Per *Succum* verò quatuor poſſunt intelligi: (1.) Humor in Concavo Teſtæ dinatans, compoſitus velut ex ſalivali humiditate, reſolutâ ibidem, & Aquæ marinæ hauſtæ partibus. Unde trahenda huc mihi videntur verba Autorum, qui Purpuras continere Succum Salſum, alvique ductorem, ajunt. (2.) Salivalis jam-dicta humiditas. (3.) Humiditas interna, balſamica, nutritiva (& quidni Genitalis etiam?) in ipſis Fibris carneis. (4.) Cruor vel Mucus purpureus, de quo jam (§. 19.) dixi.

ANNOTATIO XIII.

Ad Cap. I. §. 34.

De Actione iterum Purpuræ potiore aliquâ, vel Motu.

Breviarium:

§. 1. *Motus Purpurarum duplex.*
§. 2. *Volutatio Totius; ejusq; commoda.*
§. 3. *Volutandi modus undoſo-circulatorius.*
§. 4. *Motus & incurvatio Corniculorum.*
§. 5. *Ductio Aquæ per Linguam, ad quid?*
§. 6. *An Vocem edant?*

§. 1. NE longè nimis excreſceret *Annotatio XI.* ſuperiùs propoſita; à fine ejusdem rejecimus huc, Conſiderationem Actionis *Purpurarum* maximè nobilis, vel *Motûs*. Qui eſt vel Totius, vel Partium.

§. 2.

§. 2. *Tota Purpura Movetur* Serpendo paulatim, ut Turbinata reliqua; ſuo domicilio tamen, vel Teſtâ, non egreditur, niſi ultra dimidium; nam intùs fixa hæret. In quo opere hæc duo, ut ſic dixerim, in Teſtam beneficia redundant: (1.) ut Limbi ipſius increſcant quotannis, & tota Volutæ concameratio major fiat: (2.) ut vi Volutationis iſtius Carnoſæ, Teſta transportetur de loco uno ad alterum, per modum Circumactionis. Quam his verbis deſcribit *Columna* Cap. I. §. 34: *Teſtam aliquando gaudet circumagere, illam in totum extollens, corpore in baſis modum ad hoc elato.*

§. 3. *Modus Volutandi* ſucceſſivis aut alernantibus Dilatationibus partis carnoſæ in Limbos diductos, & Contractionibus *undoſis* ejusdem perficitur: ex quo non obſcurè arguere licet *Motum* quendam *Succi* innati *Circulatorium*, periodico ſuo ingreſſu tubulos aut fibras carneas, turgeſcere ac iterum detumeſcere facientem, ita, ut dum ſuperior aut anterior pars tumet, oppoſita ei fiat flaccida; & contra. Dum Purpuræ intra Teſtam ac Operculum latent in Hyeme, veriſimile eſt, motus illos humoris balſamici aut planè ceſſare, aut illud, quod omnium ſubtilisſimum eſt, ſubtilisſimæ auræ inſtar, citra magnam Carnis inflationem, partem Carnis unam poſt alteram, reciprocè perambulare.

§. 4. Sub *Motu Partium*, Agitationem Corniculorum intelligo, & Ductionem Aquæ. Ex quibus ad *Vibrationem Corniculorum* quod attinet; præter contractiones retractionesq; illorum, in Cochleaceo genere quovis conſpicuas, vulgòq; notas, hoc imprimis peculiare Purpuris *Columna* noſter ait eſſe, quod, ut in §. 33. refert, (1.) Oculos non in ſummo, ſed medio inſculptos habeant: (2.) incurvare cornicula illa, ſupra ſedem oculorum, non raró, ad ſpecialem horum defenſio-

fensionem soleant. Unde Fibris tàm rectis, quàm circularibus constare, conjectura non planè ociosa in medio relinquitur.

§. 5. Et *Ductionem Aquæ*, h. e. sorbitionem ejusdem, redditionemque iterum, vel explosionem congruam, Natura videtur ad Commodiorem Earum Nutritionem excogitasse; minimè verò *augendi ponderis* gratiâ. Cur enim Purpuræ, ut graviores fiant in Aquâ, Aquam sorbeant? Nullum Elementum in propriâ Sede gravitat.

§. 6. Tum & *Vocem emittere Purpuras*, absit, ut imaginemur; tantum abest, ut statuamus seriò. *Fuchsius* quidem (lib. 1. d. Comp. Med. cap. 15. pag. 68.) scribit, Purpuras *interdum, flante Vento per anfractus sibilum emittere, ut Tuba videatur:* sed qualis est Scopulis concavis, Urceo, aut similibus rebus, Vociferandi potentia, dum spiritu fortiùs inflatæ susurrum reddunt aut sibilum; talis etiam concameratis Purpurarum Testis est. Hoc est, nullà propriè & per se; quoniam Folle, Fistulâ aut aliis vociferandi organis destituuntur.

ANNOTATIO XIV.

Ad Cap. I. § 37. & 38.

De Purpurariis & Porphyropœiâ, vel Purpurificio

Breviarium.

§. 1. *Cur Annotationibus ad Cap. I. hucusq; prolixiùs navatum fuerit?*

§. 2. *Infectores Purpurariis viliores.*

§. 3. *Purpurarii, i. e. Purpureæ Tincturæ vel Artifices, vel Venditores.*

§. 4.

§. I. ULtimum, quod ad hoc Caput I. *Columnæ* mihi videtur, Notationem aut Commentariolum aliquem mereri; sunt *Infectores, Purpurarii, & Porphyropœia,* vel Purpuræ præparandæ antiquum Artificium. Quibus demum peractis, puto, me explicationi *Autoris* quammaximè satisfecisse. Reliqua Tractatûs sui Capita, sicut secundariò magis, quàm ex intentione principali, ab *Ipso* adjecta sunt, ob cognationem materiæ: ita non est, ut in iis explicandis prolixiùs occupemur.

§. 2. *Infectorum* igitur primò mentionem aliquam (§. 37.) ingerit, dum ait: *Ob maximam Fuci Copiam, quem Vulgus Roccella denominant, quo nunc Infectores pulcherrimam Purpuram conficiunt, Sericia inficientes variis Colorum gradibus, minore labore ac impensâ, & maximo lucro, &c.* Ex quibus verbis perſpicuè ſatis colligere eſt, *Infectores, Columnæ* tempore, aut etiam antiquiore ævo, Purpuræ Confectionem cum lucro æmulatos, dignos haut viſos, qui *Purpurariorum* gauderent titulo; quin velut Officio, ſic nomine, fuiſſe maximè diſtinctos.

§. 3. Tum & in *Purpurarii* voce aliqua ſubeſſe videtur Æquivocatio, poſtquam non minùs *Tinctores* vel Præparatores Coloris illius Regii, quo ſenſu utitur *Autor* noſter, §. 38. quàm *Mercatores* aut Negociatores, talem pannum vendentes, hoc titulo gaviſi videantur: ac horum ſive alterutros, ſive utroſque, *ſecundùm veterem Conſuetudinem ab omni munere immunes eſſe,* Imperator decrevit, (Leg. 7. Cod. de Excuſationibus Munerum.)

§. 4. Sed *Porphyropœias* ipſius negocium hic imprimis cordi curæque habeamus: dictæ à *Purpurâ, & Facio;* unde in Inſcriptione capitis hujus conſultò etiam *Purpurificium* appellavi, vel celebre olim Purpuræ, per Coctionem parandæ, magiſterium. In cujus deſcriptione, ut Ordinem aliquem teneam, placet his partibus totam de negocio eo doctrinam metiri, dicendo breviter (1.) de Purpuræ Veteris naturâ ac titulis: (2.) Inventione ac iterum deperditione: (3.) Præparatione Oſtri, notâque optimæ Purpuræ. (4.) De Purpuræ demum Dignitate, Uſu & Abuſu.

§. 5. (I.) *Quoad naturam ac titulum;* Ratione Subſtantiæ, *Succus* convenientiſſimè dicitur, contentus inter Pa-

paver & Collum, texturâ densâ, colore candidæ Membranæ, quâ ablatâ compresſâve, Manum tingi accidit. Ratione Causæ Efficientis, *Sanies*, quaſi quæ per modum ac vim Digeſtivæ in Animalculo Functionis, ad ſedem peculiarem Purpuræ, tanquam Sanies in Ulcere, transpoſita ſit. Ratione Materiæ verò *Oſtrum*; quo nomine *Vitruvius* utitur: dictumque de Oſtro affatim inveniet Lector ſuprà, Annot. 3. Ratione Qualitatis, *Flos*, uti Ariſtotelem, Plinium, ac plures alios vocaſſe deprehendimus: quem Florem, h. e. Succum aut Sanguinem Purpuræ, vivacisſimi Coloris, Plinius in mediis Faucibus ſtagnare docuit. Ratione Efficaciæ, *Virus*, & velut Contagium aut Venenum; quòd quemadmodum Veneni fermentalis fomes ex minimo ſpacio vim ſuam longè lateque exſerit, ita Purpurei Succi exigua portiuncula magnam ad Veſtes tingendas habuerit vim. Quam in rem plura, ſi placet, vide apud *Barthium* in Adverſariis, (pag. 478.) ubi *Virus* pro pluſculis rebus, etiam minùs venenatis, adhibitum cognoſces.

§. 6. (II.) *Quoad Inventionem*; poſtquam opinio ſemel invaluit, *Herculem*, aut ejus Amaſiam, primò Mortalibus Purpuram monſtraſſe, ut ſuperiùs (*Annot.* 5. §. 13.) dictum eſt; poſtmodùm in viſcera Purpuræ frequentiùs fuit itum: traduntque Autores, Succum non in demortuis, ſed recentibus eſſe quærendum, & extorquendum citò ex iis; aliàs vix inveniri.

§. 7. Imò Tincturæ iſtius parandæ uſus planè iterum *interiit*. Cujus rei cauſam *Cardanus* (d. Subtil. lib. 4. pag. 240.) ignorare Se ait: *Nierembergius* verò (d. Miraculoſ. Terræ prom. cap. 93.) cauſam exiſtimat eſſe hanc, quod Turcæ ac alii Barbari, Syriam, in quâ Purpura reperitur, occupa-

rint. Quasi verò vel Italiam etiam occupassent, Purpurarum captu itidem non ignobilem; vel in ipsâ Syria hodie Fastus & Avaritia non æquè etiamnum, ac in Europâ nostrâ, regnet, Orientalibusque Ingenia deficiant, aliquid, unde ditescere possint, inveniendi, vel aliorum ibi Inventa utilia, altiùs altiùsque evehendi.

§. 8. (III.) Ad *Præparationem* verò quod attinet; illam, ni fallor, *præcedebat* hoc, ut scil. (1.) *Confringeretur Testa:* (2.) vel quomodocunq; *Exemptioni Venæ* aut Animalculi totius, opera daretur.

§. 9. *Confractio Testæ, Uno ictu* Lapidis fieri debuit, ut gradum Tincturæ desiderabilem Purpura servaret. Secùs; Animal dolorem non diu sustinuisse traditur, quin amisisse Colorem, ut iterum legimus apud *Nierembergium*; eò quòd per dolorem vel Sanguinis meliores partes Purpura evomat, vel Spiritus dissipentur ac distrahantur, (& Latex balsamicus nativo suo lumine vitietur) vel Succus, (velut sideratione quadam) in universum Corpus diffundatur, atque è Venâ evanescat. Unde agili manu, ictuque simplici opus fuerit; & hominum, celeri ac valido impetu succumbentium *Mortem* non aliunde, quàm ex hoc ipso deductâ similitudine, *Purpuream* appellari, Doctissimus *Watsonius* (part. 1. Theatr. Variarum R. tit. 1.) autor est.

§. 10. Et *Modum Exemptionis* sic describit *Vitruvius*, lib. 7. Architect. cap. 13: *Ea Conchylia cum sunt lecta, ferramentis circa scinduntur: è quibus plagis Purpurea Sanies, uti Lacryma, profluens, excussa in Mortariis terendo comparatur; &, quòd ex Concharum marinarum Testis eximitur, ideò Ostrum est vocitatum.*

§. 11.

§. 11. *Ipsa Confectio Ostri* dein sic fiebat, præeunte iterum nobis *Nierembergio*: Coquebatur Sanguis cum Venâ, priùs apertâ, in Vasis vel Lebetibus plumbeis, (adjectâ tamen Aquâ) modico vapore, & longinquæ *Fornacis* cuniculo, (aut moderato Ignis gradu) Inde splendidus ille, & quasi intermedius inter Rubrum & Nigrum, Color eliciebatur, qui Caryophylli est. Deque *Purpuræ Fornace* jam-dictâ confer *Libavium* Vol. 2. Alchem. part. 1. pag. 161. Nec *Despumatio* lenis ab hoc ipso Porphyropoeias molimine est excludenda; præsertim si Calor fortè intensior fuerit.

§. 12. *Præparationi demum successit*, proximè quidem ipsa applicatio Purpuræ ad tingendum, videl. Pannorum, Lanæ, aut Serici in eandem *Immersio*; longiùs verò aut longissimè, *Nota Probitatis*, quæ in duobus quæsita est: (1.) ut Maculam non relinqueret; ita enim *Nierembergius*: *In Italiâ*, inquit, *discernunt veram à nothâ, per Oleum, Filo Serici Purpureo affusum. Si enim relinquat Maculam, Notha judicatur; sin minùs, Legitima.* (2.) ut diu Durabilis esset, & perennaret. Purpurâ enim infectæ Vestes, si *Barthio* (lib. 22. Adversar. cap. 20. init.) credimus, nequaquam elui poterant. Quorsum trahit Locum *Esaiæ* cap. 1: Καὶ ἐὰν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν, ὡς φοινικῶν, ὡς χιόνα λευκανῶ: quasi illud alioqui factu sit impossibile.

§. 13. (IV.) de *Purpuræ* tandem *Dignitate, Usu, & Abusu* annecti possent multa: Sed tempus aliquando est, in Negocio circa Caput 1. *Columnæ*, Vela verborum contrahere, & residuam hanc partem doctrinæ evolvere parciore manu.

§. 14. *Dignitas Purpuræ* antiquo ævo omnium maxima semper exstitit, & *Precium* Margaritis æquale, ut ex *Plinio* discimus: ex quo etiam hoc Elogium inculcat *Columna*, initio statim Dedicationis Purpuræ suæ ad *Cardinalem Sannesium*,

nesium, dum ait: *Quanti olim & Usûs & Precii Purpura fuerit, Amplissime Cardinalis, vel solus Plinius Historiæ suæ Naturalis Libro nono nos docere poterit, cujus hæc conceptu sunt Verba: Nepos Cornelius, qui divi Augusti Principatu obiit, Me, inquit, juvene Violacea Purpura vigebat, cujus Libra Denariis centum venibat; nec multò post Rubra Tarentina.* Quam rem aliquantò clariùs exponit *Polyd: Virgilius* de Rer. Invent. lib. 3. cap. 6.

§. 15. De Usu enim Purpuræ apud *Romanos*, modò dictus *Virgilius*, ac in specie, quibus illam ibi gestare licitum aut non licitum fuerit, *Alexander ab Al: & Vinnius* ad Instit. Juris (pag. 144.) nos informant. Intellige, vix nisi Imperatoribus, Regibus, Consulibus, ac Magistratibus, aut aliàs lautioribus; quorum Vestes, & Juvenum nobiliorum Prætextæ, ostentatione aliquâ Purpuræ luxuriabant.

§. 16. Hæc, inquam, non minùs in *Imperatorum* Paludamentis, Togâque *Triumfantium*, ut est apud *Juvenalem*, quàm Calceis utrorumque fulguravit; utut tales etiam gestare Mulieribus in usu fuerit. Deque Purpurâ Militari videri *Meursius* potest, in Mantissâ Libri de Luxu Rom. (pag. 28.) de Coccineis verò Imperatorum Calceis videatur *Nigronus* (de Caligâ Veter. pag. 188. seq.) ac de Calceis eorundem Purpureis, & Cothurnis, simili Fulgore superbientibus, *Balduinus* de Calceo Vet. pag. 94. 151 184.

§. 17. Nec convenientiorem *Regibus* Habitum, quàm Purpureum, tanquam illorum Personâ dignũ, *Virgilius* innuit, de *Didone* partim, partim ac aliàs, de Rege *Latino*, canens. Et imprimis Consulibus ac *Magistratibus summis* familiarem fuisse, *Prudentius* in memoriam revocat; & tropo eleganti jampridem *Claudianus Ovidiusq;*, Purpuram pro Magistratu posue-

posuerunt: quale quid supra etiam (Annot. 2. §. 3.) monuimus. Neque apud Romanos solùm Purpura, Regius Habitus habitus est; sed apud alias Gentes etiam: aut Regum Amicis per singularem indulgentiã concessus. Cujus rei Exemplum in *Sacris* habemus *Dan.* 5. v. 29 *I. Maccab.* 10. v. 20. Deque purpurato Rege Persarum, alicubi tractat *Herodotus*.

§. 18. Adhæc apud Romanos *Lecti* quoque Purpurâ instrati, ut ex *Claudiano* & *Martiali* discimus. Imò *Fasciæ Puerperiales* penes Illustres Personas, tinctæ Purpurâ, ut nos docet *Celeb. D. Th. Bartholinus* de Puerper. Vet. pag. 36. Quidque sit aut fuerit, in Purpuris Imperatorum nasci, *Barthius* adiri potest, in Adversariis, pag. 2383.

§. 19. *Libros* item Purpurâ ornatos, apud *Martialem*, ex Ejus Locis aliquot colligere est. Eratque *Encaustum*, Atramenti genus Purpurei vel atri, quo Imperatores utebantur, Privilegiis & Epistolis, vel Decretis subscribendis: quod aliis omnibus, sub pœnâ Rebellionis, erat prohibitum, ut ex *Pancirollo* refert *Nierembergius* sæpe citatus, ex *Nicetâ* unam atque alteram Historiam adducens. Dictæque sunt Literæ, Pigmento tali scriptæ, Literæ Rubricatæ, Literæ Regiæ, Subscriptio Imperatoris, Divina Manus, Sacra Annotatio, &c.

§. 20. Et *Encaustum* ipsum, ab Inurendo: (Καύω Græcè) unde *Uriculum* dici Latinè, *Watsonius* (Theatr. Var. Rer. part. 1. Tit. 2. pag. 3.) memorat. *Encausticeq;* ipsa Ars, quâ pictura antiquitùs inureretur: cujus Materiam quidem, quomodo hæc pararetur, describit *Nierembergius*; Inurendi Modum verò hodiè ignorari, *Ludovicus Demontiosius*, in Erudito de Picturâ Commentario (Architecturæ *Vitruvii* annexo) rectè admonet. Fuitque postmodùm *Encausti* vox latiùs extensa, ut hodie Atramentum quoque, & omnem liquo-

P rem

23

rem Scriptorium denotet. Unde Encaustum album, Flavum, Roseum, Nigrum, &c. apud *Nerum* (de Arte Vitrariâ) describi videas.

§. 21. Nec aliud sibi vult vox *Inchiostro* apud Italos, denotans quidem *Atramentum*, quo communiter scribimus; sed corruptim certissimè est ex *Encausti* voculâ enatum. Et de *Chalcographorum Encausto* sic scribit diligentissimus *Sachsius:* (Ampelogr. lib. 2. sect. 9. cap. 1. p. 582:) *Refert Baccius, de Vino lib. 1. c. 21. ex Fæce Vini combustâ fieri Romæ Encausti genus, dum exsiccatas Fæcis placentulas comburunt, donec inflammentur in totum, subinde in Aquam conjicientes, unde albicantem supernè cinerulam abluant; reliquum, exstincti Carbonis instar, contundant, molantq; cum Porphyrite Lapide, ac cum oleo nigrum malaxantes, parent Encaustum optimum, ad Tabulas æneas exprimendas.*

§. 22. Sed hæc de Encausto quasi obiter, occasione *Purpuræ in Libris.* Imò *Sacro* etiam *Cultu* quasi affectam Purpuram, licet colligere ex Carmine Veterum; quorum aliqui *Junonem, Venerem* alii, vel ipsam etiam *Proserpinam* Purpurâ indutam (in Versu, in quo quidvis licet, quod libet) concelebrarunt. Vel citra Poëma etiam, *Trabéa* (τραβαία) Vestis purpurea dicta est, quæ vel Diis sacrabatur; vel Deorum Vicariis placuit; Regibus nempe, ut antè-dictum. De quâ Voce distinctiùs agitur in Thesauro Latinitatis, *Clar. Viri, Andr. Reyheri.* Deque *Purpurâ* tam *Mortuorum,* quàm Mortuos *Lugentium,* videri potest *Kirchmannus,* de Funeribus Romanorum.

§. 23. Et jàm pro declaratione Expositionevè Capitis I. de Purpurâ Autoris nostri, *Columnæ,* restat ampliùs nil, quàm ut *Abusum* etiam *Purpuræ* aliquem, lineolis duabus tribus

tribus intimemus. Quem duplicem facio: *Luxuriosum* unum; *Contumeliosum* alterum.

§. 24. *Luxuriantem in Vestibus Purpuram* omnis Romana nobis abundè suppeditat Historia. Cui alias adde Exemplum illius Divitis apud *Evangelistam Lucam*, & ea, quæ hanc in rem doctè affert *Barthius* in Adversariis, pag. 2521. & pag. 2522.

§. 25. Quantumque ad *Contumeliam*: hâc utique SALVATOREM perspicuè afficiebant Milites, Purpurâ Ipsum induendo, & malitiosè dicendo: SALVE REX JUDÆORUM.

ANNOTATIO XV.
Ad Cap. XII. §. 5.
De Conchâ Gibbosâ lapideâ, & Buccino lapideo Columnæ.

Breviarium.

§. 1. *A Capite I. Autoris ad XII. cur hîc saltus fiat?*
§. 2. *Concha Gibbosa Lapidea* Columnæ.
§. 3. *Transitus ad* Ejus *Buccinum lapideum.*
§. 4. *Descriptio Ejusdem.*

§. 1. IN Antecedentium Contextu aliquo jam-dictũ est à me, quare minimè opus habeam, ritè saltem explicato Primo *Columnæ Nostri* Capite, tanquam primariò & ex professo agente de Purpurâ, in reliquis explicandis, similem operam navare, tanquam secundariò ferè, & occcasionaliter magis ab *Illo* annexis.

§. 2. Quapropter misso Secundo, Tertio, & sequentibus Capitibus, ad *Duodecimum* ut strictim me convertam, occasionem mihi dant Verba Capitis ejus terminalia hæc, postquam nempe de Conchis Anomiis rarioribus, Vertice Rostrato, actum fuerat: *Huic similem, majorem multò, Lapideam, depinximus in Primâ Parte, nomine Conchæ Gibbosæ.* Per hanc Primam Partem verò intelligit *Observationes Aquatilium & Terrestrium Rariorum*, ubi Concham istam Gibbosam Lapideam describit, suâ manu æri incisam; iconemque ejus affert, hanc, quam Ligno sculpi dein procuravi:

Verba ipsa verò piget, quod simul transscribi non curaverim, vel quod transscripta perdiderim.

§. 3. Interim invenio, ex Earundem *Observationum Capite 22.* Descriptionem *Buccini lapidei* me notasse. Quæ quidem ad Concham istam Gibbosam, utpote Bivalvem, non pertinet; nam *Buccinum* est de Genere Univalvium Testaceorum: quia tamen & ipsum *Lapideum* dicitur, ab eodemq; *Autore*, rarò in Bibliopoliis reperiundo, describitur, ex quo olim descripsimus, quicquid ad Ostracologicæ suæ de Purpuris Doctrinæ partes facere visum est: ideòque Lectori non grave erit,

erit, hæc *Laudati Viri* verba, Annotationi huic inserta, benignem ferre.

§. 4. Hunc in Modum itaque verba sonant: *Lævis est, oblongaque Testa, orbibus parum inferiores superantibus, ob illorum rotunditatem, numerum, & parvam incumbentiam: non enim inferiores à superioribus nimis occultantur, ut in aliis observatur, quibus non paulatim, sed statim in acutum desinunt, ventriosi cum sint. Differt ab aliis, quod inferior orbium pars incumbens aliis, limbum exprimit planum, inferiorem Orbem coronantem. Octo definitur anfractibus, se in acutum desinens, brevique rostro alterâ parte est. Marinam huic similem testam, sed non eandem habemus, magis ventriosam, eodem modo inferiores orbes limbo coronantem, colore vario; cinereo flavente ac albicante, parum oblongiore Rostro, nec recto. Neapoli frequens in Scopulis: longitudine quatuor pollices æquat.* Hæc *Columna*. Ex Cujus Observationibus pluscula alia porrò conferri poterant. Sed esto tandem hîc

ANNOTATIONUM
In Purpuram Columnianam
FINIS.

NB. Ad replendum vacuum Spacium:
Locus LIBAVII, de FORNACE Purpurariorum,
cujus superiùs (Annotat. ad Cap. I. §. 37. & 38.)
mentio facta est,
exstans Parte I. Com. Alchem. lib. I. cap. 31. pag. 161.
ita se habet:

RESistendum hîc nonnihil est, & in officinis Infectorum & eorum, qui colores parant, contemplandum Fornaces

cuniculatas, ſeu in quas per cuniculum agitur calor, aut ignis additur. Plinius lib. 9. cap. 38 ſcribit: *Venam Purpuræ, addito Sale triduo maceratam, fervere in plumbo, modicoque vapore torreri, affuſâ aquâ, & ideo longinquæ fornacis cuniculo.* Quæ ratio hujus fornacis fuerit, inquiſivimus etiam in Epiſtolis, & propoſito balneo & ſicco calore anſam dedimus ingeniis, & cotem porreximus, cui affricta nonnihil acutæ inventionis ederent. Sed relicti hactenus ſumus, cum non libenter ſeſe demittant in Sordidas fornacariæ disciplinæ tenebras, ne quid inquinamenti trahant. Nos ſordidati, atratique jam pluribus furnis, non pigebit denuo perreptare Infectoriam, & reſorptum in os bolum hunc ruminare. Inter omnes fornaces, quarum nobis ſuccurit ſpecies, nullam invenimus aptiorem ad iſtam cuniculatam formam, Acediâ. Revera enim hæc in ſe accenſo ignis calore non fruitur, ſed aliis à latere poſitis miniſtrat, in quas immittit Spiritum calidum, latere pertuſo in cuniculi formam ſucceſſumque. Tales ſanè cuniculos dicimus, cum à latere adiguntur ad aliquid inferendum ſubducendumve cavi, tanquam ab animali cuniculo, vel gliribus facti. Sed cum longinquæ fornacis cuniculum nominet Plinius, oportet nos non tam brevem conſtituere, & labra labris proxime jungere, verum collum quoddam interjicere, per quod labens calor ed cortinam plumbeam perveniat debilior. Id dupliciter fieri poteſt: vel in eodem plano, vel foco inferiore & ſubterraneâ in cryptâ; ſed cortinâ in officinæ pavimento collocatâ.

IN-

INDEX
ANNOTATIONUM.

VII.

Doctri-

Doctrinæ de TESTACEIS,

in Ordinem congruum redactæ

Specimen,

TABULIS ALIQUOT

comprehensum;

& non minùs connexum cum editis

ANNOTATIONIBUS IN COLUMNAM

DE PURPURA,

quàm cæteroquin inserviturum faciliè

AD CONCHYLIA, ET TESTACEA RELIQUA,

in Conclavibus Principum, ac aliis,

RECTE DISPONENDA,

cum brevi

DICTIONARIO OSTRACOLOGICO,

DE PARTIBUS TESTACEORUM,

Autore J. D. M. Med. D.

24

Lectori Benevolo.

AD Differentias Testaceorum, à Summo aliquo Genere, ad omnium ima exempla, vel Singularia, methodicè ducendas sic, ut fundamenta distinctionum citra ullam interruptionem doctrinæ per meras Dichotomias, expressè positas, vel facilè eliciendas, procedant, & non facilè possit monstrari Testaceum aliquod, cui locus & statio sua quasi, jam non sit intra Methodicam istiusmodi Tabulam præstructa; ad Laborem, inquam, hunc nemo Autorum hucusque, quod sciam, efficaciâ ullâ Se composuit; quod veruntamen non tàm Ignorantiæ illorum, Ignaviævè, quàm mirandæ Conchyliorum, quæ passim occurrunt, Varietati, & in varias, Vitæ magis necessarias, distractis Illorum curis tribuo. Sed, si omnes ita cogitare vellemus, quis tandem dissipatæ in mille lacunas Doctrinæ Ostracologicæ ferret auxilium, ad quam exornandam non minùs, quàm prædicanda Magnalia DEI cætera, tenemur? Itaque quò indigestius hucusque in Libris Zoologorum selectis, & tantum non Canonicis, sensi Chaos, & aliquoties Ipse etiam (horis vacantibus) ob suscepti sine successu laboris perplexitatem, indignabundè quodammodo à frustra quæsito ordine digressus sum: eò fervidiùs mihi succrevit desiderium, post sæpe mutatas, atque iterum permutatas privatim Testaceorum meorum Coordinationes, utut plerumque anteà mihi relinquerent in animo alios aliosq; scrupulos; tandem eò penetrandi, ut inexplicabilem hucusque visam, Testaceorum Varietatem, tali includerem Tabulæ, qualem (ob paginarum angustiam) in Tabellas plusculas discerptam, nunc sisto hîc: & sisterem certè stipatam subdivisionum subdivisionibus pluribus, nisi (nunc quidem) monstrandi genuinam doctrinæ sedem, circa Testas à Columnâ (lib. d. Purp.) allatas præsertim, potior cura esset.

OSTRACOLOGIÆ in ordinem redactæ TABULA I.

[*referenda ad Annotat. IX. §.4. in Columnæ Librum de Purpurâ.*]

Testæ vox, prout Naturalibus Rebus tribuitur, & inde TESTACEA Animalia, (Græcè ὀστρακόδερμα) dicuntur vel

1. Impropriè, de Rebus, spectantibus ad
   - Viventia: & sunt, e.g.
     - *Clypeus Testudinis* Marinæ quadrupedis:
     - *Nidus Avium*, seu Congelamen durum, Concavum, Tragacanthiforme, marinis Indiæ Scopulis impactum, in Offam, delicatulis Procis desideratam, resolubile, Germ. Vogel-Nest.
     - *Tubuli Vermium*, ex Limo Maris indurato, seorsim aut super Coralia, Ostreas, Conchas, &c. quibus superincrescunt, exstantes.
   - non-Viventia:
     - *Testacea Petrefacta*: de quibus vid: *Colum. c. 16. §. 5.*
     - *Nuclei Lapidei*, Testularum Concavo sub Terris conformes facti; falsòq; pro Ipsis Testis petrefactis habiti. Qualis est apud *Col. c. 16. Concha Fasciata, Gemmeâ concretione repleta:* hâc figurâ:

2. Propriè: vid. TAB. II.

TAB. II.

[*Referenda ad finem Tab. prioris.*]

Testacea propriè dicta, in Genere Animalium,

Pedestrium, sunt; quotquot in Ovis adhuc, putamine duro cinctis, ante exclusionem sui delitescunt. Fœtus nempe

{Avium omnium: (Vespertilionem si exceperis) & Quadrupedũ quorundã, e. g. Testudinis, Crocodili.

Natatilium, sunt à Piscibus, Crustatis, & Mollibus distincta, omnium famosissimè dicta, TESTACEA, exstantia vel

{Confusim: *Testacea varii generis, in Massam compacta Lapideam* aut Sabulosam:

distinctim, Generis vel

Incerti aut dubii: qualis videtur esse *Concha Exotica, Vertice muricatim* (intellige turbinatim) *intorto, Columm. de Purp. cap. 19.* Ex contextu enim *Autoris* præcisè non liquet, Univalvi-

busnè, an Bivalvibus annumeranda sit?

Certi ac determinati: de quo vid. TAB. III.

TAB. III.

[*Referenda ad finem Tabulæ præcedentis.*]

Testacea Certi generis, dividuntur in

- Univalvia (Μονόθυρα) Orificii
  - liberè patentis in
    - Longitudinem,
      - Παραλλήλως, *Penicilli Marini*: nisi potiùs ad Tubulos Vermium, TAB. I. notatos, pertineant.
      - Pyramidaliter, *Dentalia*.
    - Latitudinem
      - *Lepades* vel *Patellæ*, à patendo dictæ: quæ vel
        - veræ, & καθ' ἐξοχὴν *Lepades* (speciei multiplicis) partim
          - Mediocres: e. g. *Lepas Exotica variegata Columm.* de Purp. c. 6.

          - Parvæ, e. g. *Lepas nova, Myrti Morbus: ibid.*

        - Agriæ vel sylvestres: *Aures Marinæ*: Fulgore
          - *Opalin-argenteo*, foraminibus pertusæ, dictæq; *Columnæ, c. 18. §. 3. Aures Veneris*:
          - *nullo*, & fuscæ potiùs: *Aures Marinæ Bellonii* (lib. 2. Aquat. fin.) nisi potiùs Operculum quodpiam sint.
      - **Conchæ Natatilis**: vid. TAB. IV.
  - Strictioris: vid. TAB. IV.
- & Plurivalvia, (Πολύθυρα) vid. TAB. X.

TAB. IV.

[*refer ad Terminalia Tabulæ prioris.*]

Testacea Univalvia, Orificii
- Liberè patentis in
  - Longitudinem
  - Latitudinem:
    - *Lepades* - - - - } vid. TAB. III.
    - *Concha Natatilis* Νηειλώδης *minima, Persica dicta Recentiorum congener, Columm. de Purp. c. 18.*

- Strictioris: vel
  - Sine Turbine, aut Testæ reduplicatione manifestâ:
    - *Conchæ Veneris veræ:* quarum multæ differentiæ.
    - *iisdē Analoga* quædã, & Turbinatis accedentia vel
      - planè non: e. g. *Concha utroque latere se colli- exotica, Columm. c. 20.*

      - quadantenus, h. e. ductæ iutùs Spiræ vestigium foris aliquod prodentia: *Conchæ & Conchulæ quasi-Conchæ Veneris,* (plerumque albæ.)
  - cum Turbine, aut Volutâ spirali manifestâ, *Turbinata:* de quibus vid. TAB. V.

TAB. V.

[*refer ad Tabulæ præcedentis finem.*]

Turbinata distribuenda videntur ſummè, in

Ventre carentia: qualis eſt præſens *Voluta*, *utrobivis aperta* (lapidea potiùs) *nullibi aliàs deſcripta:*

& Ventrioſa: quorum aliqua Turbinem ſuum

- abſorbent, & in ſe convolvuntur, e.g. *Nautilus Indicus major*, margaritali vel opalin-argenteo ſplendore:
- manifeſtant, in Teſtæ latere
  - utroque (ſupernè ac infernè) *Cornicula Lacûs Plœnenſis Holſatica*,
  - alterutro ſaltem (familiarisſimè) Ventrem gerentia vel
    - Orbiculatum ac breviorem
      - Ovalem circiter, ſuperficie externâ
        - Inæquali: vid. TAB. VI.
        - Æquali, vel glabrâ.
      - Cochleatum, & limbotenus præſertim ampliatum: vid. TAB. VII.
    - Oblongiorem vel Elongatum: vid. TAB. VIII.

TAB. VI.

TAB. VI.

[*refer ad terminalia Tabulæ præcedentis.*]

Turbinata Ventriosa, Turbinis manifesti in alterutro Testæ latere, Ventris sui Ovalis Superficiem Inæqualem habentia, protuberant vel in

Apices, aut Processuum exstantium stricturas, formâ

Muricum vel Aculeorum, Muricata,

Simpliciter talia:

Mixtim talia, h. e. vel

Muricato-Striata:

Muricato-Rugoso-Striata: qualis est præsens *Purpura Columnæ, de Purp. cap. 1.*

Verrucarum vel Tuberculorum: *Verrucosa,*

Simpliciter talia:

α. β.

Mix-

α. β.

Mixtim talia: h.e. vel

Verrucoſo - Rugoſo - Striata.
Verrucoſo - Rugoſa:
Verrucoſo - Striata:

Productiones humiliores, per longum latumque Teſtæ protenſas, formâ

Rugarum: *Rugoſa*

Simpliciter:
Mixtim, Rugoſo - Striata.

Striarum, rectâ deorſum, rectavè transverſim, vel obliquè, vel cancellatim, reticulatimvè procedentium; Striata

Simpliciter:
Mixtim; Striato-glabra: aut rectiùs, ſemiſtriata, & reliquam partem glabra vocanda: eaque duplicia: vel

Faſciâ ſpiraliter ambiente cincta;
non-Faſciata.

** TAB.VII.

25

TAB. VII.

[*Refer ad lin. penult. Tabulæ V.*]

Turbinata Cochleatim, vel limbotenus præſertim ampla & Ventrioſa; aut brevius, *Cochleæ* (tam Marinæ, quàm lacuſtres, & aliæ), ſunt vel Turbine

Compacto, & conſtipatiore: Volutæ Superficie externâ

Inæquali, & protuberante plusminùs in

Apices

Muricum vel Aculeorum: e. g. *Cochlea Seſſilis rubra corniculata, vel 4. proceſſibus repandis, in imo Spiræ ambitu donata.*

Verrucarum, vel Tuberculorum.

Productiones humiliores

Rugarum: *Cochleæ Rugoſæ.*

Striarum: e. g. *Cochlea Marina Exotica marmorea Columnæ, de Purp. c. 10.*

Æquali vel glabrâ.

Distinctiùs emiſſo, & velut per Sulcum ſpiralem profundiùs inſculptum à prioribus dignoſcendæ: limbo Orificii vel

Communi, & nihil extraordinarii habente: iterumque in Superficie externâ vel

Inæquales, protuberantes partim

Apicibus, Aculeatis aut Verrucoſis:

α. β. γ.

Pro-

α. β. γ.
Productione humiliore,
Rugarum:
Striarum: e. g. *Cochlea Terrestris Turbinata & Striata Columm. c. 9.*

Æquales & glabræ.

extraordinario, aut minùs in reliquis usitato, Elatiore nimirum, & velut in Pinnas vel Aures amplè laxato: qualis est *Cochlea Iänthina*, apud *Columnam de Purp. cap. 2.* descripta, utpote cujus Testa tenuis, tribus Volutis Constans, Limbo circa Umbilicum effertur admodùm, quod in aliis Cochleis non observatur.

TABUL. VIII.

[*Refer ad Tab. V. lineam ultimam.*]

Turbinata Ventris Oblongioris vel Elongati, ſunt accedentia ad formam vel

Triangularem: eamque vel quaſi

Conicam, Apice Turbinis conſtituto in

Summo, (vel ſtricto Teſtæ acumine) e. g. *Turbo Exoticus Umbilicatus Columna. de Purp. c. 3.*

Imo, vel Baſi: *Conchæ multæ Perſicæ*, pulcrè maculatæ, Volutæ Spirâ totâ in planam plusminùs baſin collectâ.

Pyramidalem plusminùs: Ex quibus omnia quidem Apicem clauſum Turbinis in ſummo, Orificiumq; apertum in imo, vel Baſi habent; ſed aliter contrà discrepant, ita, ut Orbes eorum convolvantur vel

More Communi Turbinatorum, in ſiniſtram partem: Eaq; tùm

Muricata:

α. β. γ.

Ver-

α. β. γ.

Verrucosa: quale est *Buccinum Exoticum parvum Columnæ, de Purp, c. 5.*

Rugosa.

Striata: quorsum fortè spectabit *Buccinum parvum nostras,* (h. e. Neapolitanum) *Columnæ, c. 4.* dictum.

Contrario modo, in Dextram: e.g.

Turbines Terrestres duo, non descripti (anteà) monente *Columnâ de Purpurâ,*

Major, cap. 7.

& Minor: ibidem.

Cylindricam: vid. TAB. IX.

TAB. IX.

[*Referenda ad finem præcedentis.*]

Turbinata Cylindrica, Turbine

non prominente multùm, quin compactiore, superficiei externæ

Inæqualis

Rugoso-Striatæ: e. g. *Concha Natatilis* Νηριτώδης *Columm. de Purp. c.* 18. §. 5.

Striatæ.

Æqualis, vel Glabræ.

distinctiùs emisso: e. g. *Concha Natatilis* Νηριτώδης *altera Columm. l. d.*

TAB. X.

TAB. X.

[refer ad Tab. III. & ad Annotat. in Columnæ de Purp. c. XI.]

Teſtacea Plurivalvia (πολύθυρα) ſunt vel

α. Bivalvia (ultra quod Genus, cum Univalvium Genere, Antores vulgò non feruntur) Teſtasque habent vel

β. Paris Latitudinis, aut ordinariæ Commiſſuræ; dupliciter; Vel enim incruſtantur Teſtâ

γ. determinatò, ac conſtanter in omnibus ſpeciebus,

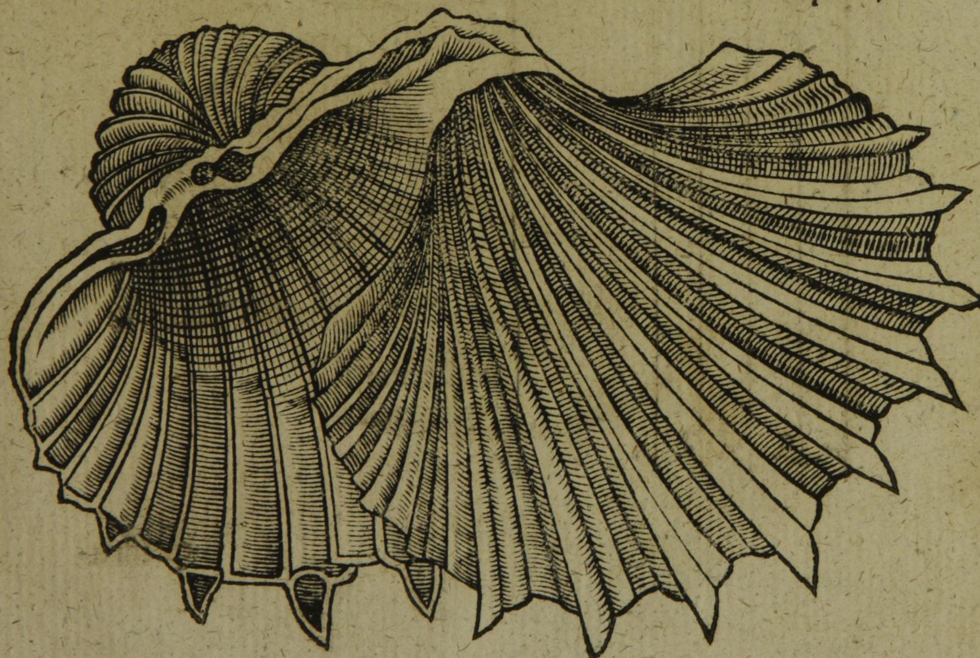
δ. utrâque Concavâ: Superficiei externæ vel

ε. Exaſperatæ

ζ. Muricibus

Simpliciter: *Bivalvia Muricata.*

Mixtim: *Muricato-Striata; qualis eſt Concha Exotica, margine in Mucronem emiſſa, Columm. de Purp. c. 17.*

α. | β. | γ. | δ. | ε. | ζ.

Verrucis:
Rugis:
Striis: iisque vel
integrè excurrentibus:
rectâ deorsum:
obliquè aut transversim:
reticulatim.
fractis, & Imbricem velut constituentibus vel
Simplicem, e. g. *in Conchâ Striatâ lapideâ imbricatâ Specûs Baumannicæ*; cujus, Saxeo frustulo adhuc immersæ, est hæc figura:

duplicem:
triplicem.

α. | β. | γ. | δ. | ε. | ζ.

quadru-

α. β. γ. δ. ε. ζ.

quadruplicem: qualis esse videtur *Concha* Πολυλεπτογίγγλυμ☉ *Columm. de Purp. cap. 11.*

Glabræ.

concavâ unâ, planâ verò alterâ, *Pectinum Species* quasi omnes.

indeterminatò ac inconstanter, nunc cavo-cava, nunc cavo-planâ: *Ostreæ*, utpote quarum Testa superior quidem semper, aut in omnibus, Concava est; inferior non item: quin nunc concava plus minùs, nunc planè etiam Plana. Et inter plurimas Ostrearum differentias est hæc, quod aliæ sunt magnitudinis

Ordinariæ mediocris; *Ostreæ Communes*, (quæ volâ, digitis demtis) tegi possunt:

α. β. γ. *** extra-

26

α. β. γ.

extraordinariæ;

triplo aut quadruplo majores: Tunderenses (Holsaticæ) quædam: dictæ *Regiæ*.

enormiter magnæ: e. g. *ostrea Indica*, *Gottorpium translata*, 8. pedum in ambitu, pondere 467. librarum; de quâ vid. *Olear. Camer. Got torp. Tab. 29. num. 6.*

Imparis Latitudinis, ita, ut majoris unius vertex supereminear minori alteri, illamq; quasi in se recipiat, dictæ apud *Columnã Anomiæ*, vel irregulares; *de Purp. cap. 12. 13. 14. 15.* Quarum aliæ sunt Vertice

Imperforato: *Concha Anomia altera Striata* τέλλοϛ *rarior*, *Columm. c. 15.*

certò talis

major: talis nempe;

minores similes, Avellanæ nucis magnitudine: *vid. Columm. de Purp. cap. 15. §. 3. seq.*

α. β. γ.

in

α. β. γ.

incerti utcunque ordinis, *Concha Lapidea Gibbosa Columnæ, Observ. Aquatil. & Terrestr. pag. 52. & Cap. 12. de Purp. §. 5.* Incertum enim, ex effigie, an ad Univalvia, vel Bivalvia, (quod tamen verisimilius) pertineat.

Perforato: varia:

Undosa simpliciter: *Concha Anomia IV. margine Undosa* Columnæ de Purp. c. 14.

Undoso-Rugosa: *Concha Anomia altera, vel Neptunia major imbricata, Columm. c. 13.*

Rugoso-Striata: *Concha rarior Anomia, vertice rostrato Columm. c. 12.*

α. | β.

Striata: e. g. *Concha altera Anomia Imperati, Columm. de Purp. cap. 12. §. 5.*

PLURIVALVIA in ſpecie dicta, h. e. Teſtis, duplici pluribus inſtructa: iisque vel

tribus circiter aut quatuor; quò referenda, quæ veniunt nomine *Concharum Anatiferarum:*

pluribus ſæpe etiam: *Balani aut Glandes;* quarum aliæ

Majores, aliæ Minores:

Nudæ, aliæ Arundini, Tignis, Mytulis, aut rebus aliis innatæ.

Sequitur,
Coronidis loco,
DICTIONARIUM OSTRACOLOGICUM,
potissimas Animalium
TESTACEORUM PARTES
exhibens,
ac olim fusiùs edendum.

A.

ACulei: Prominentes acuti Processus Testarum. *Columna* de Purp. c. 1. §. 21: *Impropriè Buccino Muricis nomen impositum videtur, propter Aculeatos sive Muricatos Orbes & extuberantes, quos habet Purpurarum genus.* Unde patet simul, pro Aculeis etiam dici Murices. *Col.* l. d. §. 24: *Aculeis, qui alio nomine Murices vocantur.* Et §. 27: *Aculeis illis, sive Muricibus longis, caret.* Diversitas illorum unde sit, de eo actum vide superiùs, Annotat. X. ad Col. d. Purp. §. 11.

Ambitus: Determinatio Patentioris Testæ, aut Limbus extremus. *Columm.* de Purp. cap. 6. §. 1: *Lepas hac* (Exotica variegata) *magis cava, rotundiore ambitu, nec in angulos desinens.* Iconemque adducit talem:

Anfractus: communiter Volutæ Spirales Turbinatorum: rectiùs distinctiones annuæ, formâ arcûs aut semicirculi eminentioris, in Testæ Volutâ hinc inde; ortæ ex Limbis singulis, qui crescenti Animalculo quotannis superadduntur, ut ætas illius non obscurè exin cognosci possit. Dicunturque Anfractus proin, quod juxta longitudinem Testæ hinc inde ex Voluminibus Testæ eminendo, eandem quasi infringant, hoc est, quoad partes, quæ singulis Annis ab Orificio amplo accreverint, distingui faciant. Confer etiam Vocem,

Limbus. Columna de Purp. cap. I. §. 31: *In exiguis quandoque plures Orbium Anfractus observavimus: quos deinde atteri ob tenuitatem, aliis supercrescentibus, censemus, ob Animalis Volutationem, & Testæ imbecillitatem.* Priori modo tamen *Anfractûs* vocabulum *Autor,* de Purp. cap. 9. §. 1. adhibet, de Cochleâ Terrestri Turbinatâ loquens: *Quinque constat Anfractibus.* Hancque dat imaginem:

Anus: Meatûs Excretorii orificium vel apertura, per quam excrementum ejicitur.

Apertura: Orificium amplum Testæ; præsertim Univalvium.

Apex: Terminus Testæ in stricturam prominens, tàm quoad alterum Extremum, Orificio oppositum; potestque dici Acuta vel stricta Testæ Summitas: quàm quoad Latera, Muricibus exasperata, in Turbinatorum præsertim genere; dicunturq; Aculei.

Appendices: Epiphyses, (quasi dicas, Adnascentiæ) Adnatæ aut prominulæ partes, tam duræ, ad Testam, quàm molles, ad Carnem Animalculi pertinentes. *Columm.* de Purp. cap. 2. §. 2: *Appendices habet* (Cochlea Ianthina) *binas, quarum altera exterior major,* &c. Icon relata est sub titulum *Glandis.*

Armatura: Crusta tenuis metallica, fulgore Auri, Orichalci, aut Ferri, in convexo Testarum quarundam (lapidearum, ut videntur, conspicua, superinducta ipsis ex congela-

mine

mine Halituum ſubterraneorum, reſolutæ cujuſpiam Rei metallicæ feracium.

Articulus: Teſtæ Bivalvium ea pars, quâ unâ alteri per modum Ginglymi committitur. Confer titulum, *Ginglymus.*

Aures: Propriè aliàs organum Audiendi. Sed quia Auris humana, & aliorum Animalium, concavo modo ſtructa, foris protuberat; hinc tropicè in Oſtracologiâ Auris dicitur tenuis, brevis, lata, Teſtarum quarundam Epiphyſis: quæ planior eſt in Pectinibus; concava etiam in aliis.

B.

Brachium: in Homine quid ſit, notum. In Piſcium doctrinâ, eorum Pinnæ aliquando Brachia vocantur, ob uſûs ſimilitudinem; inque Phytologiâ, Rami majores Arborum, ob quandam ſimilitudinem Figuræ: In Technicis item Brachia Balliſtarum, ſunt arcuati earum proceſsûs, qui chordâ intensâ adducuntur. Hîc verò Brachia, (aliàs *Cirri*) vocantur Eminentiæ longæ carnoſæ, digitorum more diviſæ, in acutum tendentes, Nautilo, Polypum æmulanti, proprii; interpoſitâ ipſis Membranâ, inſtar Palmipedum.

Byſſum, aut Byſſus: Textura ex Lino vel Serico ſubtilis aliàs; eademque Purpurea, precioſisſimaque olim: in Oſtracologicis verò, ob quandam Coloris æmulationem, Lanugo vel Villi, ex commiſſurâ ſtrictiore Pinnarum (quæ ſunt ſpecies Teſtaceorum Bivalvium) progerminantes, quâ parte Terris infixæ hærent. Et videtur eſſe Muſci purpurei ſpecies aliqua. Confer Vocem, *Fibræ.*

C.

Cacumen: Conſtricta in anguſtum Teſtæ Turbinatæ Summitas. *Columnn.* de Purp. cap. 3. §. 1: *Differt* (Turbo Exoticus)

ticus) *quod obtusus sit Cacumine, circa medium tenuior; deinde aneæ Nolæ effigie in latitudinem se diffundens.*

Callus: Duriuscula portio Carnis Testaceorum.

Canales, Canaliculi: Longiusculi, stricti, & concavi Processus Testarum, *Tubuli* aliàs; de quibus suo loco vide.

Caput: (1.) Anterior pars Carnosæ Cochlearum, Turbinatorumque aliorum Substantiæ, quâ lambendo corpora alia, in eorum superficie se firmant, loco per eandem moventur, & post leves attactus extraneos, nunc retrahunt se intra Testam, nunc iterum se proferunt. (2.) Summitas angusta testæ. *Columm.* de Purp. cap. 15. §. 1: *Alterâ parte, quâ Valvæ in caput prominet.*

Cardines: Concavo-convexæ Bivalvium Portiones, in parte crassiore Concharum suarum, quâ conjunguntur, & mutuò sibi inarticulantur, more Cardinum, in Januâ Ædificii. Conferatur *Ginglymus. Columm.* de Purp. cap. 11. §. 1: *Pluribus hæc Testa* (Conchæ πολυλεπτογιγγλύμυ) *notis ab aliis Conchis differt, propriamq; habet notam, innumeram Seriem exiguorum Cardinum, rectâ per obliquum lineâ, & admodùm longâ, Testæ connexum, efficientium.*

Caro: In genere, omnis mollior Substantia Testacei Animalis, quæ testæ includitur; in specie verò fibroso-fungosa, succi salsuginei, Ventremque solventis plena, distincta à partibus itidem mollibus quidem, sed Venosis aut Nerveis, aut etiam excrementitii quid exhibentibus. Hæc Caro (specialiter sumta) sicut Colore variat; ita *Flavicans & maculata Purpuræ* est, teste *Columnâ* de Purp. cap. 1. §. 33.

Cervix: In Homine, Colli pars posterior. In Turbinatis, Dorsum veluti Carnosæ partis, extra Testam prominentis proximè post Cornua. *Columm.* de Purp. cap. 4. §. 1: *Cervix*

27

(Buccino parvo) *crassa est, lata; in cujus lateribus cornicula.* Imò in Testâ Bivalvium idem, quod productio ejus longiuscula, circa locum commissuræ vel cardinis. Ita enim *Columm.* c. 12. §. 3. de Conchâ rariore Anomiâ: *Collum, Cervicemque totam, quæ longior est, atque acutior, prominetque, supra cervicem alterius diffundit, ut infra illius Collum, altera Cervix connectatur.* Icon ex *Autore* sub Vocem, *Vertex,* inferiùs relata est. *Idem,* in fine Cap. 14. *Omnes* (Conchæ Anomiæ) *cervicem habent perforatam.*

Circuitio: vid. *Voluta.*

Cirri: In Homine, Capilli inordinatè aut negligenter contorti. In Nautilo, Eminentiæ longæ carnosæ, quibus expansis, Membranaque interpositâ succinctis, inter navigandum sive pro Velo, sive pro Gubernaculo utitur. Confer *Brachia.*

Clathrum: Opus cancellatum naturæ, quo Lineæ Testarum reticulatim componuntur. *Columm.* de Purp. c. 10. §. 4. *Quæ* (Testa Cochleæ Marinæ Exoticæ) *Clathrata Lineis erat per rectum & obliquum.*

Clavi: Muricum, vel Concharum aculeatarum cuspides, longitudine dispares. *Columm.* de Purp. cap. 1. §. 27: *Non omnes illius generis Testæ, longioribus Clavis horridæ observantur; sed brevibus admodùm Tuberculis.* Inde *Claviculati Orbes* Eidem (ibid. §. 31.) id est, Aculeis armati.

Cochlea: in modum Partis (durioris, à carnibus distinctæ) sumta, est Testa Turbinata, ampli brevisque Ventris, Orificio patentiore, Turbine in seipsum reducto potiùs, quàm longiùs emisso. *Columm.* de Purp. cap. 10. §. 1: *In anteriore & rotundâ parte Cochleæ, observantur denticuli plures* (in Cochleâ Marinâ Exoticâ Marmoreâ.)

Collum:

Collum: in Homine Pars, inter Caput ejus, Truncumque ſita. Pro quo Capite dum anterior carnoſa Teſtaceorum portio ſumitur, reliqua proximè huic ſuccedens, etiamſi & ipſa Osſibus, Tendinibus, Muſculis, & Vaſis amplæ Cavitatis deſtituta ſit; ob analogiam tamen Connexionis, Collum appellatur. In Teſtâ item, longiuscula productio Commiſſuræ. *Columm.* de Purp. c. 12. p. 3: *Altera Conchæ* (Anomiæ) *pars oblongior eſt, Collum ſuper cervicem alterius diffundit.*

Columella: tanquam parva Columna; Firmamentum medium, & velut Axis Teſtæ turbinatæ, circa quem Orbes, vel Spiræ Circuitus convolvuntur, reſpondens in Architecturâ Scapo longo Scalæ Cochlearis, cui gradus ſinguli, ſpirali ordine infixi hærent. *Columm.* de purp. cap. 10. §. 1: *Hiatus* (Cochleæ Marinæ Exoticæ Marmoreæ) *non rotundus; nec à Columellâ, ut in aliis, definitur;* & cap. 18. fin: *Lunatæ ſunt in extremo Columellæ ad Linguæ uſum.*

Concha: in modum Partis ſumta, idem quod durior Teſtacei Animalis Pars; nimirum Teſta. *Columm.* de Purp. cap. 1. §. 4. ex Plinio: *Veſcuntur Conchyliorum carnes, quorum Conchas complexu Crinium frangunt.* Et §. 14. ex Eodem: *Conchyliorum firmisſimas Conchas.*

Cor: Purpuræ Cor idem cum Hepate aut Papavere ejus eſſe ſtatuitur, ut ex *Annotat.* 12. §. 18. patet.

Corniculum: tanquam parvum Cornu; Proceſſus nempe in Turbinatis, (præſertim de Cochlearum genere) geminus, vel Prominentia carnoſa, mollis, teres, antrorſùm ſita, retractilis iterum ad levem contactum, dum obvium quidvis facilè, tanquam digitis palpant; Oculoque, ut videtur, ſupernè aut in medio inſignita. *Columm.* de Purp. cap. 1. §. 33: *Hujus quidem* (Purpuræ Cornicula) *in acutum deſinunt; &*

Oculi non in summo, ut in Terrestribus (Cochleis) *sed supra medium Corniculorum observantur, ubi Cornicula veluti resecta, per longum tenuiora efficiuntur.* Et cap. 4. §. 1: *In cujus* (Cervicis, Buccini parvi) *lateribus, Cornicula, ut in Purpurâ diximus, in medio veluti resecta, in quibus Oculi &c.* Vel etiam, nisi planè Processus hos retrahant Purpuræ, occasione datâ sibi cujuspiam offendiculi; spontè interdum eosdem, ob alium finem, leniter incurvant: ad Oculos, in medio sitos, protegendos videlicet. Ita enim *Autor* noster, de Purp. c. 1. §. 33: *Oculos verò aliquando tueri Corniculis, supra illos incurvatis, ut in picturâ notatur, observavimus.*

Cornua: Cochlearum generi ferè propria, ut modò de Corniculis est dictum. *Doctissimus Schwammerdammius* videtur

detur

detur ſtatuere, Cochleas terreſtres minores (quales in Holſatiâ etiam perfrequentes ſunt) cornuum iſtorum commiſſu, coire: & lacteum Liquorem ex eorundem cuſpidibus ſponte exſudare Cochleas Vinearum edules, tempore Veris, obſervavit aliquando, mihique retulit *Dn. D. Sebaldus Scholtz*, Medicus Vratislavienſis.

Cortex: Cruſta limoſa indurata, Teſtis externè innata, diverſi in diverſis Teſtaceis Coloris; quem genuinum eorum non eſſe, ſed ſub eo latere alium, plerumque ſplendoris opalini, jam ſupra dixi, (*Annotat.* IX. §. 7.) *Columm.* de Purp. c. 1. §. 27: *Cortice rugoſiore, colore fuſco aut cinericeo, velut Limo obducto.* Et cap. 3. §. 2: *Cortex ſuperior* (Turbinis Exotici) *rugoſus, candicans, ad pallidum vergens, maculis variegatus*. &c. Confer, *Cruſta.*

Crinis: in Homine quid notet, notum. In Hiſtoriâ Oſtracologicâ verò notantur hac voce cumprimis duo: (1.) Fibræ muſcoſæ & purpuraſcentes, Oſtreis adnatæ, illaque, tanquam Lanugo quæpiam, ambientes. (2.) Fibræ nervoſæ Polyporum. *Columm.* de Purp. c. 1. §. 4. ex Plinio: *Veſcuntur Conchyliorum carnes, quorum Conchas complexu Crinium frangunt.*

Cruſta: duo ſignificat hic loci; (1.) *Corticem* pauló-antedictum, ſeu limoſas Maris Sordes concretas in Teſtarum ſuperficie, firmiterque adeò iisdem inſidentes, ut non tàm limâ ubivis aufferri posſint, quàm merſione in liquoribus acidis & corroſivis, blandovè horum illitu opus ſit, ſiquidem nativus politusque Teſtæ color, ſubtùs absconditus, effulgere debeat. (2.) *Opercula*, Turbinatorum orificiis transverſim innata, ſub quibus Carnes eorum per hyemem deliteſcunt. Vide *Operculum.* (3.) *Corticem Semilapideum* in Conchâ Lapideâ,

pideâ, *Columm.* de Purp. c.16. §.3: qui ait: *Tota terreâ Crusta, & veluti sordida, Colore Ochræ foris est.* &c.

Cuticula. Quo respectu *Perlis* vel *Margaritis* tribuatur in ipsarum genesi, pulcer & notatu dignus locus est *Anselmi Boetii* lib. 2. de Lapid. & Gemm. cap. 37. (pag. 167. 168:) ubi hæc scribit: *Ex Conchis Margaritas exemi complures, ac deprehendi, in Animalis corpore nasci ex eo Humore, ex quo Testa Conchæ excrescit. Humor enim ille, Testæ adhærens, quia ex terreo viscoso, ac exactè in minima (ab Aqueo Animalis humore) resoluto constat, siccescit paulatim, & induratur, ac certo tantùm tempore, non semper, ab Animali pro Testæ fabricâ eructatur. Hinc fit, Conchas multiplici constare Cute, dum posterior exsiccatur, priusquam nova adjiciatur. Dum humor ille ab Animali morboso eructari & expelli non potest, ac in Corpore hæret, detineturque, si ibidem exsiccetur, rudimentum atque initium fit Margaritæ; quæ adjecto sæpius novo humore, eoque exsiccato, cute subinde novâ augetur, ac in Unionem abit, non secus, quàm in Fellis Vesiculâ, & Urinæ Vesicâ lapides generantur. Quorum materia, quæ per Urinam expellitur, dum in Corpore Vesicæ detinetur, ibidem exsiccatur, & in lapidem abit. Hoc modo Bezoar in Capris Indicis, multis Cuticulis generatur.*

D

Dentes Denticuli: (1.) Spinosæ Testarum eminentiæ; breves præsertim, & æquali longavè serie, in Ambitu illarum positæ. *Columm.* de Purp: cap. 15. §. 1: *Et senis striis, totidemque strigibus in singulis Lobis, quibus margines denticulatæ fiunt, insecta* (Concha Anomia, τρίλοβος dicta.) Icon reducta habetur ad Vocem, *Striges.* (2.) Eminentiæ intimiores quædam, acutæ, rugosæ, humiles, ubi scil. Testa aliqua (Turbinata præser-

præſertim) ex ampliore Ventre ſtrictior redditur, & in Roſtrum acutius anguſtatur, ut inde quaſi Plicæ quædam breves reſultent, acutangulæ, quæ *Dentes* ſimilitudine quadam appellantur. Vel breviùs: Crenæ acutiùs prominentes in Aperturis Teſtarum quarundam; ut videmus in Conchâ Venereâ; nec non in Cochleâ Marinâ Exoticâ Marmoreâ apud *Columnam* de Purp. c 10. §. 1. dum ait: *In anteriore & rotundâ parte Cochleæ, parum infra extremum, obſervantur Denticuli plures elati.* Et hanc Iconem addit:

Dorſum: (1.) Pars Teſtæ maximè eminens in Convexo ejus; tam Univalvium, quàm Bivalvium. (2.) Pars ſuperior carnis, ad Caput Purpuræ, ac Turbinatorum aliorum pertinens, inter Cornicula ac Teſtam.

E.

Echinus, Echini: Superficies Teſtæ, Aculeis pluribus exaſperata. Vel & Aculei ipſi.

Excrementum: Humor craſſus, Fœculentus, qui poſt Alimenti digeſtionem, ut inutile quid, per Meatum peculiarem ejicitur.

Excretorius Meatus; Pars concava intra Carnem, quâ Excrementum egeritur.

Exochæ: Striæ Eminentes. Ἐξοχὴ, Eminentia, Acies. Unde vulgatum illud, κατ᾽ ἐξοχὴν, per excellentiam: inque

Archi-

Architectonicis Pars ædificii quædam, quæ protuberat, Exocha dicitur.

F.

Fasciæ: Eminentiores, aut etiam depressiores partes Testæ, disparis latitudinis, imò vel Maculæ saltem etiam, obliquo longo ductu illam ambientes vel integrè, vel interruptim. *Columm.* de Purp. c. 1. §. 27: *Et Fasciis distincta obliquè Purpurascentibus.*

Fauces: (1.) Ingressus in concavam partem Testæ, vel Orificium ejus, præsertim in Turbinatis, per quod Carnea Animalis Moles se foras proferit. (2.) Foramen rotundum Limbi carnei, quo alimentum de Scopulis suctum, in Ventriculum demittitur; de quo vide suprà, *Annotat.* 12. §. 7.

Fibræ: Stamina minuta, competentia Testis tum per se, tum per se, accidens magis, quod foris saltem adnascantur. *Per se;* intelliguntur Testarum Stamina radicalia, ex quibus Testulæ, & ex his Testa demùm contexitur, ad mentem *Stenonis*, suprà, (Annotat. X. §. 7. & seq.) expositam. *Per accidens;* Villi, seu germina muscosa, Crinis aut Lanuginis instar, Ostreis obnascentia; quæ proin optimæ censentur: ut & Venetiis in Chamis plurimis observavi, multas earum, eodem Musco villoso cohærere, tanquam junctim hac ratione nidificassent. Inque Pinnis præcipuè Stamina talismodi progerminant; quæ peculiariter *Byssus* appellantur. Vide etiam supra, sub literâ B.

Fimbria: Pars Testaceorum, oblongè-turgidula aut eminens utcunque (sicut Fimbria in Veste) ultra superficiem reliquam seu Testæ, seu Carnis. *Testa* quidem, e.g. in Conchis Venereis plusculis: *Carnis* verò, e.g. in genere Lepadum,

dum, quæ Carnoſam emittunt, extra Teſtæ ſuæ ambitum, Corporis ſui Fimbriam, eamque expandunt, cum Saxis hærent; ſolutæ verò eandem iterum retrahunt.

Fiſtulæ: Tubuli. Fiſtuloſæ, h.e. eminentes, ac intùs cavæ Striæ, e.g. in Conchâ Exoticâ *Columna* de Purp. cap. 17.

Flos Purpuræ: vide *Sanguis*.

Foramina: Lacunæ, inania ſpacia; quæ propriè non videntur, quoniam Privationem ſolam conſpicui Corporis in Spacio aliquo, denotant, ſicut Tenebræ non videntur, nec Silentium auditur, nec Inſipida guſtantur. Ad exprimendam tamen Orarum, Marginum, aut Limborum amplitudinem, quibus Lacuna talismodi intereſt, Foramen ipſum quoque, vel Vacuitas, conſuetudine aut opinione quadam videri exiſtimatur. Et ſic Foraminibus pertuſæ, magnis, parvis, pluribus, paucis, aut uno, rotundis, angularibus, ſimplici, aut multiplici ſerie, vel inordinatè etiam, poſitis, ſuperficialibus, aut Teſtam penetrantibus, conſpicuæ ſunt Teſtæ multæ: partim *in Vertice,* ut Lepas Sylveſtris apud *Columm.* de Purp. cap. 12. §. 5. Conchæ Anomiæ Vertice Roſtrato, *Ejuſdem,* cap. 12: partim in *Strigibus,* vel Striis eminentibus fiſtuloſis, e.g. Conchæ Exoticæ, quam cap. 17. deſcribit: partim *in Cardine,* ut in eâdem apparet: partim in *Ambitu intriore,* ut in Aure Marinà, de quâ hanc in rem vide *Col.* cap. 12. §. 5.

G.

Ginglymus: (Cardo veluti Januæ,) Modus Conjunctionis duarum Teſtarum, ut invicem ſe ſubintrent. Inque Oſteologiam Medicam præcipuè terminus hic transſumtus eſt. De Conchâ πολυλεπτογιγγλύμῳ vide *Columm.* de Purp. Cap. II.

***** *Glans:*

Glans: Extrema pars Carnis, in longum emissæ, instar Penis, rimamque habens in medio, ut videtur in Cochleâ Ianthinâ *Columnæ* de Purp. cap. 2. §. 2. cujus hæc est Icon:

Gomphosis: à voce γόμφος, Clavus vel Cuneus. Incuneatio itaque, vel modus Conjunctionis Bivalvium, sicut Dentes Maxillæ humanæ, vel Clavi asseribus aut Parieti infiguntur. *Wormius* lib. 3. Mus. cap. 7. pag. 254. *In Chamâ Peloride, ambæ Conchæ per validam Gomphosin in medio nectuntur.*

H.

Helices: Circumvolutiones, Spiræ, Vertigines. Confer, *Volutæ.*

Hepar: De hepate Purpuræ, vid. *Annotat.* 12. §. 18.

Hiatus: Apertura Limborum mutuò sibi occurrentium, in Bivalvibus. Item Orificium exterius in Cochleis, ac Univalvibus aliis. *Columm.* de Purp. cap. 10. §. 1: *Variat hæc* (Cochlea Marina Exotica marmorea) *à maritimis nostratibus, crassitie Testæ atque Hiatu, qui non rotundus, &c.* Et cap. 18. §. 1. de Conchâ Natatili Neritode minimâ: *Colore ex pullo candicans, amplo admodum Hiatu, ut intra se Turbinem colligat.*

Humor: i. e. Sanguis Purpuræ. *Columm.* de Purp. cap. 1. §. 23. ex Isidoro: *Ex quibus Purpura tingitur, & inde Ostrum* appel-

appellatum. Quod appellatum, quod hæc Tinctura ex Testæ Humore elicitur.

I.

Imbrices: in Architecturâ propriè Tegulæ cavæ Tectorum, sic dictæ, quod Imbrem exceptum, desuper transmittant; vel integræ series coordinatæ Tegularum ejusmodi, aut Tectum ipsum. In Ostracologicis, Striæ eminentes aut Rugæ, in suo decursu fractæ, & conjunctim incedentes hoc pacto per Testæ Obliquum, Imbricem velut constituentes, e. g. in Conchâ πολυλεπτογιγγλύμῳ *Columnæ* de Purp. c. 11. §. 3: cujus Testacei Concha *Obliquis densioribus Rugis exasperata* (est.) *ut Imbricata etiam dici possit;* cujus Icon hæc habetur:

In Conchâ item Neptuniâ majore *Ejusdem*, cap. 13. quam Imbricatam peculiariter nominat: in Pectunculis: & in Conchâ Striatâ lapideâ Specûs Baumannicæ, quam in Tabulâ 10, Ostracologicâ adduximus; hanc nimirum:

Intestinum: Canalis strictus, mollis, oblongus, pro transitu Excrementi, ex Alimentis residui. *Simplex in Turbinatis continuo ductu fertur à gulâ ac Ventre, in sinu verticoso Testæ. Inde reciprocans, sursum adscendit ad Carnosas partes, & circa Caput terminatur, quâ emittitur Excrementum:* sunt verba *Jonstoni* de Aqualit. Exsangu. Tit. 1. p. 38. b.

L.

Labra; Oræ extremæ, aut Limbi Testæ. *Worm.* lib. 3. Muf. c. 7. p. 254. de Chamis Piperatis: *Labra non habent crenata, sed lævia; magisque in rotunditatis ambitum circinantur Tellinis.*

Lac; Liquor Testaceorum multiplicativus, aut Semen, formâ Spumei Spermatis. *Worm.* ibid.

Lacryma: i. e. Sanguis. *Columm.* de Purp. c. 1. §. 23. ex Isidoro: *Quod circumcisa ferro Lacrymas coloris purpurei emittat, ex quibus Purpura tingitur.*

Lanugo:

Lanugo: Fibræ collectæ & crispatæ tenues plurimæ, in aliquâ (convexâ) Testarum parte. Confer, *Villi.*

Lapillus: Calculus. Margaritiforme Coagulum durum, foris splendens: *Phile* de Propr. Animal. cap. 88:

Pinnæ quod humidum effluit de Viscere,
Qui fulgur æquet, fit Lapillus lucidus,
Sed Unionis induit tandem jubar.

Lentor: Viscidus salivalis humor. *Columm.* de Purp. c. 1. §. 20. ex Plinio: *Mutuoq; attritu Lentorem cujusdam Ceræ salivant simili modo, ac Murices.*

Limbus: Quævis Ora, vel Determinatio strictior, ac longiùs protracta Substantiæ Testaceorum tàm duræ, quàm mollioris. Ex quibus quod attinet ad

{ *Duriorem,* ac verè Testaceam; in *Limbis Testæ,* spectatur eorum tùm

{ *Magnitudo,* quotannis incrementa sumens. Quod intelligendum esse, per Longitudinem Volutæ (à summo apice ductam, ad Orificium) non verò in Latitudinem, vel quoad transversales ductus Volutæ aut Spiræ, & exin mensuram Ætatis quodammodo capi posse, patet ex his verbis *Columnæ* de Purp. cap. 1. §. 29: *Nos autem, quot habent distinctiones in Volutis, quæ ab antiquioribus Oris, sive Canalis ad Linguæ usum Extuberantiis, ortum ducunt per longum Volutarum, tot annos habere, certiorem notam esse putamus.*

Situs, { *ab Umbilico incipiens,* Animalculoque prorepenti conveniens, juxta verba hæc *Columnæ* (Præfat. ad Lect.) *Commune habent Turbina-*

α. β.

| α. | β.

ta omnia, quod Limbo sint prædita quodammodo simili, quo gradiuntur, sive repunt. Cujusmodi *Limbus* in aliquibus Testaceis est

Elatior, ut in Cochleâ Ianthinâ: de quâ *Columm.* de Purp. cap. 2. §. 4: *Limbo circa Umbilicum elato admodùm, quod nec in aliis Cochleis observatur.*

Depressior, castigatiorque; in reliquis ferè omnibus.

Externè ad Superficiem Volutæ spectans, & quasi Fasciola, illam ambiens. Ita enim *Autor* noster c. 3. §. 3: *Quinque Voluminibus* (Turbo Exoticus) *definitur, inter quæ veluti Limbus apparet.* Iconem confer huc, relatam sub voce *Umbilicus.*

Molliorem, vel Substantiæ carnosæ; per eum intelligitur Ambitus anterioris partis Carnis, quam Turbinata inter rependum expandunt vel extendunt, dein contrahunt, atque iterum in Latitudinem producunt. Unde *Columm.* de suâ Purpurâ, cap. I. §. 34: *Corpus protrahens, iterumque Limbum producens, quem latum habet.* Intellige, Antrorsùm. Retrorsum enim moles carnea, quam Turbinata è Testis suis protrahunt, semper aut plerumque strictior est; & quidem obtusa in fine. In aliquibus tamen forsan etiam bisulca, ut in Buccino parvo; De quo sic ait *Columna* de Purp. cap. 4. §. 1. *Limbo, ut Cochleæ, graditur lato, in extremâ*

poste-

posteriore parte bisulco, veluti Insectum, caudato. Et Figuram hanc adducit:

Lineæ: (1.) i.e. Maculæ strictiores, longæ, aut Inscriptiones virgatæ, (in Testarum convexo præcipuè) longiùs productæ; rectæ, aut undosæ; *Column.* de Purp. cap. 11. §. 3. *Lineis undosis sculpta;* elatæ, aut depressiores;

tam Simplices
- ejusdem generis; Candicantes, flavæ, rubræ, &c.
- diversi generis; variegatæ. *Column.* cap. 4 §. 2: *Reliquum Testæ,* (Buccini parvi) *variegatum, undosis candicantibus parum Lineis.*

quàm mixtæ; *Clathratæ* per rectum & obliquum, ut loquitur *Idem:* cap. 10. §. 4.

(2.) i.e. Ipsæmet Striæ, utcunque prominulæ, Testamque exasperantes: *Idem* cap. 5. §. 1: (Buccinum Exoticum parvum)

vum) *Tuberculis nigro-flaventibus, & Lineis elatis candida Testa exornatur.* Icon eſt talis:

Lingua: in Homine, Caro media Faucium, articulandæ vocis, guſtûsque obtinendi organum; Geographis, Sinus, vel anguſtior Maris pars, oblongè inter Continentis flexus concavos anguſtiores excurrens; Mechanicis, pars Vectis anterior, obtusè aut ſubrotundè formata. In hâc Oſtracologiæ parte autem, portio Carnis longa Stricta, intus concava vel canaliculata, ex ſede faucium emergens, Aquæ hauriendæ & reddendæ inſerviens, tam in *Purpuris*, quàm *Buccini* ſpecie. De *Purpurâ* enim hæc habet *Autor* noſter, cap. I. §. 4. & 25. ex Plinio: *Lingua Purpuræ, digitali longitudine, quâ paſcitur, perforando reliqua Conchylia.* Quæ Perforatio quomodo capienda ſit, ne in Regulas Mechanicæ impingamus, perſpicuè jam ſupra (*Annotat. 12. §. 11. ſeq.*) dictum eſt. Et de hydraulico potiùs Linguæ uſu, vide *Columnam* cap. I. §. 34. De *Buccino Parvo* autem, cujus Iconem etiam (cap. 4. §. 1.

§. 1.) dat, hîc loci paulò antè allatam, ſub Voce *Limbi*, hunc in modum ſcribit: *Linguam habet, longam admodùm, canaliculatam, ex quâ Aquam hauſtam exſpuit: & cum graditur, elatam gerit, & incurvam ex adverſo.* Alia demum etiam eſt Vocis *Linguæ* acceptio, ut pro Foſsili quodam, Inſulæ Maltæ ferè proprio, ſumatur, quod *Gloſſopetra*, vel *Petrogloſſum*, Græcè effertur; & quia *S. Paulus* Serpentem ibi inIgnem projecit, hodièque nulli Serpentes in Inſulâ iſtâ verſari perhibentur, quod *Divus Apoſtolus* facto illo indignabundus maledixerit Serpentibus reliquis omnibus, illosque fulmine Banni procul inde fugaverit; vulgaris opinio, acutos illos, glabros, bilateres lapillos, diverſæ magnitudinis, ex Terrâ alba, quæ inTrochiſcos formatur, natos, latioreq; ſuâ Baſi plerumq; eidem infixos, LINGUAS SERPENTUM nominat; utut Viperarum Linguis tam ſimiles ſint, quàm Ovum Anſeris, Cornubus Venatorum. Lapideas tamen, & alterius naturæ eſſe, quàm oſſeæ, *Columna noſter* negat, in peculiari *de Gloſſopetris Diſſertatione.* Quam, cum Caput ultimũ eſſe voluerit Tractatûs ſui de Purpurâ, tanquam Appendicem laudati Opuſculi; & verò *Gloſſopetræ*, ſive Petrefactum quid ſint, ſive ſaltem Oſſeum, ad Rictum dentatum Carchariæ Canis ſpectans, placuit Doctrinam eam, tanquam cum Purpurâ & Teſtaceis reliquis parum connexam, planè divellere, & ſub præſentem, *de Linguâ*, Lexici hujus portiunculam, referre. Sicq; ſuam *Autor* Diſſertationem inſcribit:

FABII COLUMNÆ LYNCEI
De Gloſſopetris Diſſertatio:

QUâ oſtenditur, Melitenſes Linguas Serpentinas, ſive Gloſſopetras dictas, non eſſe Lapideas, ut quidam aſſerunt; ſed oſſe-

as, & Carchariæ, Lamiæ, sive Canicularum, & similium dentes, Maris æstu olim Terrâ tenui & lutosâ obrutos. Plurima interim de Figuris Lapidum, Ossium Geniturâ, Gigantum Bustis, ac Ossibus, Maris & Terræ Mutationibus, Testis Saxo inclusis, adducuntur ac exponuntur. Lapideorum Fungorum natura declaratur, & nova Species proponitur.

Hic verò, qui nunc sequitur, est ipse Contextus Opusculi, de verbo ad verbum; cui *Columna* Figuras has præfigit:

Nituntur quidam arcanis Naturæ in medium adductis omni responsione seclusâ, Linguas serpentinas, aut Glossopetras, (sic illas appellant recentiores) quia non solùm locis mari propinquis & insulis, sed etiam longè dissitis copiosè reperiri traduntur, ab ipsâ formatrice Naturâ sic genitas; atque lapideas esse: vel qui dentes esse dicunt, non Carchariæ, Lamiæ, Malthæ, aut ejusdem generis Cetaceorum, sed illis similes spontè sic ortos; quin etiam id tantùm Naturam produxisse eo loci, quod ratione materiei

aptum

aptum erat ad formam illam recipiendam affirmant. Hôc argumento in dubium revocare videntur, an unquam locis illis mare fuerit, quod probatissimi antiquiores Philosophi, & Historici affirmarunt. Nos quidem dicimus, hujusmodi concretionem non esse lapideam, ex ipso aspectu, effigie rei, & totâ substantiâ: at neminem censemus tam crassâ minervâ natum, qui statim primò intuitu non affirmârit, dentes esse osseos, non lapideos. Sed præter aspectum omnia, quæ ligneam, osseam, & carneam naturam habent, ustione in carbonem priùs abeunt, quàm in calcem, aut cinerem. Ea verò, quæ tophacea, vel saxea sunt naturâ, non in carbonem, sed in calcem abire, nisi liquentur propter vitream, aut metallicam mixtionem. Cùm igitur dentes hi statìm assati transeant in carbonem, & tophus adhærens minimè, clarum, erit, osseos esse dentes, non lapideos. Addenda est fibrosa intùs compactio, & porosa, & externus lævor ab internâ materiâ varius, & exacta dentium effigies Lamiarum cum ipsâ radice, quæ omnia osseam naturam declarant. Nullus quidem lapis, aut gemma, quod viderimus, lævi superficie, & figurata naturaliter reperitur, nisi Crystallinæ, & similes concretiones, quæ nitri, aut salis modo sint concreta, quarum effigies angulosæ casuales ex naturâ succi, non ad idem figurandum tendentes, ut sunt hujusmodi dentium figuræ, ad quas exactè perficiendas Naturæ conatus observatur. Nec ut de Crystallinis & nitrosis quibus evenit angulosa superficies in ipsâ humoris contractione, ita dici potest de his dentibus, atque ab initiô eadem magnitudine sic fuisse procreatos, quâ effodiuntur: nam dentibus his incrementum ex radice ipsa, non coagulatione humoris in corpus solidum, sed per foris emissionem, & vegetam naturam accessisse paulatìm videretur dicendum, quemadmodum in

Animalium dentibus, cornibus, & unguibus observatur, quæ omnia ab radice, & ex auctivo excrementô magnitudinem assequuntur longo temporis intervallo intercedente. Secùs verò in lapideis, Crystallinis, & nitrosis rebus, quibus in ipsa concretione perficitur magnitudo, & effigies: & hoc dato, quod dentes hi dicantur similes, (non ex Lamiarum maxillis detritis reliquiæ, ut verè sunt) quod expressè negatur. Nec etiam unquam observatum est, inter subterranea, & fossilia, osseâ specie individuum aliquod naturam abdidisse, quod spontè vigeret, nisi ex cadaveribus, ut sunt dentes hi, ossa alia, Testacea, & similia, quæ casu obruta reperiuntur, immemorabili tempore abscondita, ut quædam cum ambiente terrâ in lapides sint immutata. Falsum omninò est, ossa in terrâ esse genita, ut Plinius ex Theophrastô refert; non enim natura quid frustrà facit, vulgato inter Philosophos Axiomate: Dentes hi frustrà essent, non enim dentium usum habere possunt, nec Testarum fragmenta tegendi, sicuti nec ossa ullum animal fulciendi. Dentes sine maxillâ, Testacea sine Animali, ossa unica (non nisi omnia conjuncta cum ipso animali) in proprio elemento Natura nunquam fecit, quomodo in alieno nunc potuisse, & fecisse est credendum? Ossa enim ex eodem seminali excremento ortum habere simul cum animali ipsa experientia, & Natura docuit, tàm in homine, quàm in aliis animalibus sanguine præditis, & ex semine initium habentibus, ac etiam quibusdam aliis; quomodo in Subterraneis terrestribus semen hoc inveniri asseritur? qua experientiâ? Hoc si daretur, & hominem spontè oriri esset observatum, vel alia Animalia, ut bos, Equus, & similia, quod quantum sit dictu abhorrendum, & contrà naturalem observationem satis patet: sicuti, quæ fuerunt à Goropio dicta de ossibus humanâ specie enormibus

sub

sub terra inventis, quæ Gigantum fuisse vana hominum ingenia credidisse asserit. Et nos addimus tempore Catharinæ Pellegrinæ nobis Aviæ in Abellino agro, cujus domina fuit, repertum sepulcrum lateritium, in quo maximi hominis cadaver osseum erat, cujus tibiæ quatuor pedum longitudinem æquabant, illorumq; unicam diu servasse, veluti rem enormem, ac insignem, quod non semel domesticis, atque exteris asseruit, nobis adhuc pueris & ignaris literarum. Puteoli quoque non pauca Gigantum ossa conspici asserit Scipio Mazzella, addiditq; Pomponii Læti carmina de illis, ac etiã multa de Gigantibus ab antiquis dicta in lib. Italica lingua de Puteolorum antiquitate; omittimus quæ alii, & Plinius (l. 7. c. 16.) recitant: sed addere voluimus in Siciliâ frequentissima ossa Gigantum reperiri, velut Incolæ Insulæ fuerint antiqui viri præsertim Panormi, ut testatur doctissimus, & Clarissimus Vir P. Marianus Valguarnera in lib. de Orig. & Antiquit. Panormi impresso anno 1614. in eadem civitate Panormi, in quo doctissimè agit de illorum ætate, & staturâ, sive magnitudine. Sed quid dicendum de enormissimo Gigante à Jo. Boccatio relato in cap. 68. Genealogiæ gentilium Deorum, cujus dentes adhuc in Ecclesiâ D. Annunciatæ Drepani in Sicilia extare ait, & pondere centum unciarum esse, & quod etiam vix credibile mea sententia, tota Gigantis statura ducentorum cubitorum fuisse. Quare 105. ossa, quæ reperiuntur hominis ossibus, vel alterius animalis paria, non spontè, sed olim obruta, & aliquando eadem cum ipsa terrâ ambiente postmodum in saxeam ejus loci, vel aliam naturam ejusmodi conversa. Sed ad dentes redeundo, negatur quod intra saxa, vel tophos hujusmodi dentium materiei aptitudo inveniri queat, locis præsertim aridis tophaceis, cùm talis materia excrementitia, & nutritiva potiùs ex

aliquo viventi animali proficisci debeat, quam intra terram quærenda, ut suprà diximus: & sic deficiente materiâ pro ipso animali, cujus dens, vel os, aut testa sit, nec dentem, nec os, nec testam oriri posse est asserendum. Attamen permissa spontanea vegetatione, quærendum est adhuc, an dentes hi ab initiò spontè sic fuerunt geniti, vel intrà tophos paulatìm accessit magnitudo, ut fit in animalium dentibus, quorum æmulantur speciem? Si dicatur sic genitos; instabimus, fuitnè tophus ex quo extracti fuerunt, antè concretus, vel post dentium perfectionem? Si tophus sit ante genitus quæritur, eratnè locus in topho dentis illius effigie, ac magnitudine? an dens ipse sibi locum paravit? & quidem si tophus erat ante concretus, & sine cavitate, non poterat vis vegeta dentis exorientis in topho jam duro, & solido sibi locum per vim facere: & si vis inesset, scindi oportebat tophum. Etsi locus erat prius in topho; respondetur non ex vegetâ naturâ dentis ipsius in topho effigiem illius excavatam, sed tophum sua natura & cavitate præcedenti formam denti præbuisse. Si verò dicatur paulatìm vegetasse, & excrevisse, negabitur eadem ratione antedicta, scilicet, quia tophi durities non cessisset virtuti vegetabili, ut reciperet signum dentis, sed potiùs scissuram perpessa fuisset: aut quod potius tophus vegetasset, uterum dentis effigie gestans, in quo humor osseus per poros penetrans, uteri cavitate repleta, per coagulationem; deinde illius effigiem accepisset; ut in lapidibus ex fluore ortum habentibus observatur. Negatur utrosq; vegetasse, cùm omnium dentium, quos viderimus, basis, sive radix fracta reperiatur, non uniformi fracturâ; sed varia in omnibus. Quod argumentum non parvi faciendum, declarat non adfuisse vim vegetandi, sicuti in aliis fossilibus figuratis observatum est, quæ nunquam in illorum matrice muti-

lata

lata reperiuntur: & Natura illa formatrix in his defecisse videretur, cùm semper in reliquis fossilibus genera, & species uniformes, integras nec fractas reddere soleat. Nec intra tophos casu aliquo fractas radices, aut dentes fuisse, si dicatur, est credendum; cùm potiùs esset affirmandum casu obrutos fuisse, & in ipsâ obrutione tunc ex maxillis animalium fractos decidisse, cùm anteà integri in ipsis maxillis fuissent geniti, & deinde juxta casum & allisionem mutilati. Negatur etiam intra tophos potuisse hos dentes, humoris densatione fieri, tam rationibus ante dictis, quàm etiam, quia frustra illos natura fecisset tam eleganti spe-

cie serratos, nitidos, acutos, Lamiarum dentibus pares, nec ad usum illorum aptos, cùm aliorum sententia proprium censeatur vegetabile individuum naturæ; quam, ut verius est, pars & instrumentum animalis individui sensitivi, nedum vegetantis ad usum voracitatis explendæ genitum. Ad hoc affirmandum adducimus aliam observationem, quæ à naturâ inaniter esset elaborata, nisi verè dentes, non lapides, & pars animalis demortui fuissent: variam nempè humoris electionem, ut aliam in radice dentis, aliam in dente interno, aliam in superficie dentis fecerit: variam etiam dentium formam, magnitudinem, habitum,

bitum, & aptitudinem: nam alii dentes ex tophis excepti, quos habemus, magni, & latiores sunt, & trigoni ferè, & alii angustiores, minores, & alii minimi angusti, qui pyramidales, alii recti, alii pronâ parte incurvi, alii supina, alii in sinistram, alii in dexteram inclinati, alii sunt serrati exiguis dentibus, alii magnis serraturis, quod in minoribus triangulis observatur, & interioribus, alii nullis, quod in angustis Pyramidalibus, quæ omnia in Lamiarum dentibus ab Auctoribus observata reperiuntur, à Piscatoribus & Naucleris observantur. Primi ordinis dentes extra os prominent, & in anteriorem partem inclinati proni conspiciuntur: secundi ordinis recti sunt præsertim adlatera oris, ubi trigoni, & latiores: reliqui ordines in interiorem oris partem supini procumbunt. Hæc omnia, qui observârit, quod facilè pluribus conspectis dentibus erit, vera esse, quæ modò retulimus, affirmabit, & posteà dentes fuisse cum maxillà genitos, non autem spontè vegetasse intra tophos dicat: quod quisque recentes Lamiæ dentes si ejusdem, aut etiam minoris magnitudinis in maxilla adhuc hærentes comparabit, ipsos eruendo & frangendo, etiam interna eadem esse substantia, materià & compactione inveniet: ac si nequeat habere, Imperati nostri Musæum adeat, & integras Lamiarum cum dentibus similibus observabit. Quod autem olim supra montes omnes mare fuerit, aut saltem ab hominibus tunc viventibus occupatos non solùm Sacra Scriptura Christianis id affirmat; sed aliis Aristotele, cæterisq; Philosophis, Historicis, aliisq; Scriptoribus idem testantibus sufficeret, itemq; à Poëtis, & inter cæteros Ovidio, (l. 15. Metamorph.) qui ait:

Vidi ego, quod fuerat quondam solidissima tellus
Esse fretum; vidi factas ex æquore terras,

Et procul à Pelago Conchæ jacuere marinæ,
Et vetus inventa est in montibus anchora summis.

Certum est, Anchoram non potuisse vegetare, nec in montium jugis ad aliquem usum absq; mari esse potuisse utilem. Id autem non modò accidisse universalis diluvii tempore, sed aliis seculis, aliis in locis mutatam tellurem, & mare, vicissimq; alternasse, non minùs ex historiâ Plinii à c. 85. ad 92. lib. 2. colligi potest, sed ab aliis. Et nos oculati testes sumus in Castro vulgò dicto, Torre della Nuntiata, *propè Stabii, ruinas quod olim Pompejanum fuisse putatur, egesto terreno solidissimo, quod taxum appellant, quasi naturale terrenum, altitudine pedum quadraginta propè mare, ad usum molendinorum ibi construendorum, inventos in imo juxta aquam ferè, nam arena erat jam reperta, carbones, & lateritia fragmenta, quæ ibi ante congestionem illius terreni dejecta fuisse est credendum, & forsan illa congestio facta fuit Vesuviani incendii tempore, quô Plinius obiit, cùm anteà littus esset, nec dispari modo, mons novus Puteoli appellatur, montis specie egestio, ignis vi ex sulphurariâ dicta, loco illo dejecta: quare loca illa mutata non est dubium, possuntq; sub illis multa reperiri obruta, quæ minimè vegetare potuissent, in testimonium congestionis desuper factæ longo tempore præterito. Objicitur postremo absurdissimum dictu, non esse credendum tot millia dentium, qui effossi sunt, & effodi possunt variis in locis, ex demortuis Cetaceis esse reliquias, cùm plures videantur numero hi, quàm qui ab origine mundi excidi potuissent ex maxillis universorum Cetaceorum: quasi facilius natura in siccis montibus singulos dentes procreare potuisset intra saxa, quàm in mari proprio elemento, & patre, sive matre rerum omnium ducentos simul dentes in maxillis innumerabilium Cetaceorum conge-*

nerum; quæ ab initio mundi usq; ad diluvii tempus demortua potuissent ab æstu maris, variis in locis juxta animalium iter, dum viverent, & post demortua, juxta etiam ventorum impulsum elisa, & obtrita, limoq; obvoluta cum aliis maritimis, & terrestribus rebus congeri, & deinde in sicco relicta propter recessum aquarum, in lapideam naturam aliqua cum ipso limô commutati, juxta loci aptitudinem, & limi, & succi speciem, alio verò loco etiamnum immutata reperiri, eo quod sicciori, & sabuloso sint obruta, ut in tophaceis locis & sabulosis Apuliæ, Melitæ, & Neptuni, locis à nobis observatis. Id verum esse patet: nam in Melitensi topho simul cum dentibus hisce, sive Linguis dictis Conchæ, & Buccina, & eorum fragmenta testacea, atque etiam illarum repletiones ejusdem materiei tophaceæ observantur ac illarum impressiones; quare qui hæc omnia observârit, nostram sententiam approbare compelletur. Hoc facilè quispiam observare poterit, si ex Melitâ, vel simili loco mediocre tophum habere contenderit, in quo aliquid ex his adhæserit. Nec, ut quidam recentiores contra Philosophiæ præclarissimos scriptores ac Præceptores relictâ veritate, similes dentes, & Concharum varietates spontè intra saxa oriri amplius dicet, nisi mare eodem loco, eo temporis Intervallo constiterit, quousq; suam naturam præbuerit monti, ut in eo possit oriri, & incrementum animal cum testâ, vel aliud accipere posit, non alio, quàm si in ipso mari esset genitum modo, sicuti & aquaticæ plantæ locis arte aquosis factis, vel casu solent eo loci etiam, ut in naturalibus palustribus oriri. Nec ita natum, & enutritum poterit suam superficiem saxo, vel topho imprimere, ut in his, quæ obruta inveniuntur; sicuti nec inprimi unquam, nec enim potest Concha

illa

illa in argumentum, & exemplum allata, quæ intra saxorum cavitates, aliarumque rerum, ipsarumq; testarum (in spondylorum testis observavimus externa parte, intra quandam cavitatem vix foraminulo apparente) sponte in mari, & rupibus maritimis, in quibus allidit unda oriens, quæ Cappa longa *dici asseritur à Goropio & aliis, vulgò,* Dattili, *à Piscatoribus, quia Dactylorum effigiem, & glandium, præseferunt; ab aliis* Pholas, *ea ratione dicitur, quia occultè in cavernis oritur, & vivit, tamdiu incrementum capit, quousq; intra cavernulam illam commodè hiare possit, alias periret; nec unquam in saxo, quo vixit, & periit, suæ formæ signum, vel striam aliquam, aut lineam reliquisse est observatum, cum nec potuerit, propterea quod testa crescens extrema parte, qua hiat, tenerior est reliqua in omnibus testaceis, nec posset vim saxo, & non sibi ipsi inferre, ut impressio fieret saxo. Nec etiam in dictis cavernulis dimidia testa, vel pars illius, aut fragmentum tantùm spontè ortum fuit repertum, nec etiam ipsa testa integra, quæ per compressionem saxi, rimam, aut fracturæ signum passa sit: sicuti in montibus, & aliis locis extrà mare reperiuntur ferè omnes, ut vix paucæ integræ possint reperiri. Nos quidem non modò naturalium rerum ignarum, sed insanum putamus, qui frustulum, aut dimidiam testam, vel integram spontè editam eadem magnitudine ab initio, vel alio modo intra saxa sic genitam asseruerit, quæ etiam adeò cohærere saxo reperta sit, ut reperiuntur in saxis, quæ vix eximi possit, & non integra, & exempta impressionem sui relinquat, tanquam cuneum ejusdem. Non enim natura illas etiam cum nostro seculo procreare desiisset, si alias procreasset, atq; clarum est piscatoribus, nedum naturæ studiosis ob-*

servatoribus, testas in ipso mari, quibus animal periit, illas, ingredi cancellos pro sua tutela, nec unquam testæ illæ cum Cancello, aut sine, incrementum accepisse est observatum, sed contra, quod ob maris volutationem atteruntur: atque demum insanissimum, qui lapides Conchæ figuram integram, vel dimidiam, aut partem aliquam exprimentes illarum, sic vegetasse affirmaverit, cùm omnes illæ figuræ à Cadaveribus vegetantium, & obrutarum rerum originem traxisse non dubitemus. Qui verò non modò, quæ apud nos, sed quæ apud doctissimum nostrum Imperatum in suo Muséo servantur omnis generis testaceorum, aliarum rerum in lapides versa, vel repleta vario genere concretionis lapidea viderit, quin nostram, & antiquorum sententiam probaverit experientia non veremur. Lapides verò, qui spontè oriuntur figurati, nullam habent cum animalibus, vel partibus animalium, communitatem, sed propria figura, nec ita exactè reperiuntur, nec ejusdem generis ita sibi respondent, ut in supradictis rebus ex cadaveribus imaginem recipientibus. Sic etiam qui Fungi marini dicuntur lapidei, quia non ex Fungo-

rum cadaveribus, sed propria vegetatione ortum ducunt, strias habent in superiore parte, non inferna, ut in terrestribus, & pedi-

culo

culo etiam ex leviore parte præditi reperiuntur, ut doctissimus Clusius l. 6. Exot. depinxit, suntq; vegetabiles eodem modo, quo Coralii species porosæ à doctiss. Ferdinando Imperato l. 26. c. 3. Madreporæ *denominatæ. Differunt, quia non ramosi, & statim in latera se expandunt, Clusius in Nilo oriri, qui petiolum habent, asseruit. Nos ex porosâ Coralii specie, & hos pyxidatos ortos proponimus, cujus iconem damus. Horum Dentium, aliarumq; rerum intra candidam illam tophaceam Melitensem concretionem repertarum vires, easdem cum ipsâ terrâ Melitensi, quæ vulgò ab Empiricis circumfertur, & S. Pauli appellatur terra, esse asseritur. Caniculæ dentes allegati repentinos pavores tollere Plinius l. 31. c. 10. recitat. Rondeletius refert, dentes ab Aurificibus argento includi, quos Serpentis dentes vocant: hos è collo puerorum suspendunt mulieres, quia dentitionem juvare creduntur, ac etiam puerorum Pavores arcere. Confici etiam Dentifricia: nam etiam ignita duritiem servant; & Pulvis asperitate Dentes dealbat, illos detergendo. Bellonius verò: Lamias enim qui capiunt, ex earum Dentibus ac Maxillis magnum quæstum facere solent, quos ajunt, adversus Venena conferre: quamobrem Auro & Argento includere Vulgus eos solet. FINIS.*

Quâ occasione potuissem quidem (& aliquantò forsan utiliùs) datæ *Autoris nostri de Glossopetris Dissertationi*, subjungere de simili Materiâ aliam; scilicet ea, quæ more suo, h. e. perudítè ac curiosè disserit *Acutissimus hodie ac Celeberrimus Nicolaus Steno,* de *Canis Carchariæ* dissecto *à Se* Capite, Florentiæ quondam, penes Magnum Ducem Hetruriæ, annexa *Specimini Elementorum Myologiæ*, pag. 90. & seq. (edit. Amstelodamens.) ac imprimis pag. 110. usque ad 137. Sed quia Liber iste faciliùs obtineri in Bibliopoliis potest, quàm qui-

dem *Columnæ:* ideoq; inſuper habito Transſcriptionis labore, ſufficit, *Lectori Benevolo* digitum eò intendere; redeoque in viam, Brevis noſtri *Lexici Oſtracologici* complendi.

Lobus: Auricula Hominis aliàs; vel extremæ anguloſæ, & ſegmentis velut diviſæ partes Hepatis aut Pulmonis, ventriculum aut Cor ambientes. Item in Plantis, omnis Folliculus aut ſiliqua, quibus Natura Semen earum repoſuit. *Columnæ* noſtro autem, Majores, in angulum excurrentes portiones Teſtæ, quâ tegitur Concha altera Anomia Striata, Τείλοϐος Eidem (cap. 15.) dicta, quòd velut *ex tribus ſimul junctis Teſtis, mediâ magis extuberante, conſtructa* videatur, hâc effigie:

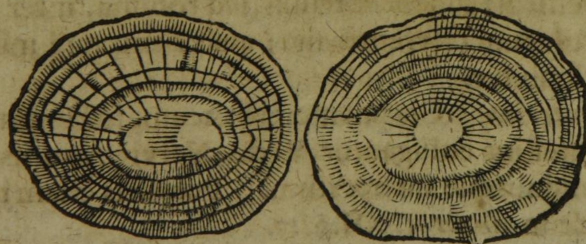
Lux: Particulæ, Guttulævè nativi Fluoris Lucidi, copioſiùsque congregati alicubi in Teſtaceorum quorundam, adhuc viventium, Succo aut Carnibus. Cujusmodi Guttulas, ſuavi fulgore argenteo-viridi micantes in tenebris, quamſæpe Venetiis vidi in Oſtreis, quæ illas, ſibi diu relictæ, circa commiſſuram Teſtæ foris monſtrabant, magnitudine Perlæ exiguæ; agitata verò, aut blandiùs quoque tacta, eandem agiliter retrahebant.

M.

M.

Macula: Confer, *Nota.* Maculæ, Inſcriptiones Coloratæ (1.) Teſtarum, tum foris, tum etiam intùs. *Column.* de Purp. cap. 1. §. 32: *Intus lævis eſt, &c. obliquè percurrentibus purpuro-nigris Maculis, ex oris magine, in internâ ventriosâ parte.* (2.) Ipſius etiam Carnis. *Ibidem* §. 33: *Animal* (Purpura) *Carne flavicante, denſis maculis, ex cœruleo purpurantibus depicta, aliis exiguis luteis immixtis, præſertim in Cervice.* Et cap. 10. §. 2. in Cochleâ Marinâ Exoticâ Marmoreâ Macuſas *Carnis aut Cutis* nigras, magnas, & inordinatas eſſe ait.

Ac imprimis in *Maculis Teſtarum,* aut Corticis, quo Teſta obducitur, inſignis paſſim occurrit Varietas. Nam habentur Magnæ, Mediocres, & Parvæ; Rectæ, Curvæ, & Recticurvæ; Æquales, & Inæquales; Latæ & Strictæ; Quadrangulares, Triangulares, Rotundæ, & Irregulariores, rectè, transverſim, & in obliquum poſitæ, e. g: *Column.* d. Purp. cap. 3. §. 2: (Turbo Exoticus) *Maculis Obliquis, Roſeo Colore variegatus tam Circa Umbilicum, quàm in reliquis Volutis.* Inordinatim item, aut parallelè diſpoſitæ; vel etiam raditim tendentes à centro ad Circumferentiam, ut in Lepade Exoticâ variegatâ *Columm.* c. 6.

Albæ denique, flavæ, rubræ, cœruleſcentes, brunæ, aureæ, Virides, lividæ, & atræ: & ex his uno aliquæ ornatæ Colorum

gene-

genere; vel diverſo, & variegatæ. Argentopalinus fulgor verò longè latèque non ex Concavo ſolum, ſed Convexo etiam Teſtarum multarum lætè emicat, ſi Cortex ſaltem ritè priùs dimotus ſit.

Margaritæ, Uniones: De his perſpicuè actum vide in Annotat. X. §. 12. & ſeq.

Margo: Orificii, aliarumvè Partium Teſtæ, in aperturam aliquam diductarum, determinatio. *Columm.* d. Purp. cap. 1. §. 28: *In extremâ Oris Margine, quâ Teſtæ Os definitur.* Et §. 30: *Statuto tempore quotannis latent Conchæ, Scopulis Oris Margine adhærente.*

Meatus: Pars oblongè concava in Teſtis, aut Teſtaceorum carnibus, quam aliquid Fluidius permeat.

Meatus Excretorius: vid: Anus.

Mecon: (Μήκων) Papaver; unde Μηκώνιον, *Meconium*, Paparculum; Succus, ex Papavere expreſſus. Tropicè dein idem, ac (1.) Excrementum craſſum ac nigricans, quod à recens-natis Infantulis primò excernitur. (2.) Lentor tenax, viſcidulus, fuſci Coloris, in Ventre Purpurarum, aliorumvè Turbinatorum, ſitus, habitusque cæteroquin pro illarum vel Corde, vel Hepate, uti ſupra (Annot. XII. §. 18.) monuimus.

Membrana, Cirris Nautili interpoſita: vide ſub Voce *Cirri*. Pellicula videlicet tenuis, ſed robuſta, inter brachia Nautili, Polypum referentis, ſita; quâ etiam, aurâ inſpirante, velificare ſcribitur.

Meſenterium: Corpus membraneum, in Hominis Ventre, quo Inteſtina colligantur, Venis, Nervis, Arteriis, ac aliis Vaſis, Glandulisque intertextum. Purpuris etiam tale quid tribui, vide in *Annotat.* XII. §. 17.

Micæ: Puncta aut Maculæ coloratæ in Teſtâ aut carne.

Columm.

Columm. de Purp. cap. 4. §. 1: *Corpus variegatum obscuris Micis purpureis, & infernè parum ad cœruleum tendens,* (in Buccino parvo.)

Mucra, Mucrones: Acuti processus Testarum tam univalvium, quàm ex bivalvibus, Conchæ Exoticæ; de quâ sic *Columna,* d. Purp. c. 17. §. 3: *In plures desinit Mucrones, totaque Margo mucronata. Quare Concha* μαχαιρεραβδώτη *apellari potest.*

Murices: de hoc nomine abundè actum; vide *Annotat.* VII.

N.

Nervus: Accipitur in Ostracologiâ, sat propriè quidem, pro Re Tubulatâ, molli, tereti, firmâ, candicante, Spiritibus motoriis irradiatâ, in Mole carneâ viventis Animalis: sed juxta modum Existendi intercedit quædam diversitas. Nam tale quid exstare solet, vel

- Solitariè; habetque se, ut funiculus nerveus albicans, ex Anatome hominis aliàs sat notus; immediatum Motûs localis organum.
- Sociatim; habetque se, ut breve quoddam Corpus tendinosum aut ligamentosum, circa cardines Bivalvium præsertim conspicuum, album (interdum & coloris alterius) durum, latum, crassum, ac tenax. *Worm.* lib. 3. Mus. c. 7. p. 254. *Cardinibus non junguntur farctis invicem* (Chamæ Piperatæ, Biveroni Italicè) *sed Nervo, ut Ostrea. Item Mytuli, Pectines,* &c. Aptiùsque *Nerveum Vinculum* dicitur.

Nodus: videtur idem esse, quod Ginglymus, vel Inarticulatio. *Columm.* d. Purp. cap. 11. §. 2: *Ad differentiam earum*

(Concharum) *quæ brevi Nodo ligantur.* Idem cap. 15. §. 4. *Hæ omnes Anomiæ brevi Nodo ligantur, ob Cervicis angustiam.*

Notæ: Maculæ. *Col.* de Purp. cap. 4. §. 2: *Circa Volutarum imum Castaneis Notis distincta.* Habenturque Muricum species Maculis virgatis, tanquam *Notis Musicalibus inscriptæ*; quales Clar. *Olearius* (Tab. 30. Camer. Gott. ad num. 4. 5. 6. 7. pag. 66.) *Conchas Musicales* nominat; ego verò in Testaceorum meorum Catalogo privatim appello eâ in parte, ubi de *Turbinatis muricatis* agitur, *Conchas in superno spiræ ambitu Muricatas*, Muricum *serie simplici*; *lividas, Virgulis multis russis disruptis, & velut Lineis Musicalibus inscriptas*, *Marmoreas quibusdam dictas*: aut breviùs; *Murices Marmoreos lineis velut Musicalibus inscriptos*; *qualem etiam depingit Beslerus in* Gazophylacio, Tab. 23.

O.

Oculus: Propriè quid sit, vel citra Anatomen notum est: hujusque generis Partibus Testacea aliqua destitui, *Aristoteles*, ni fallor, putavit, 1. Hist. An. c. 9. Sed aliquibus utique emissitii sunt, & in corniculis siti; ast diversimodè. Eorum enim apici, in Limacibus, aut Cochleis terrestribus, circa medium verò in Purpuris siti sunt: *Colum. n.* de Purp. cap. 1. §. 33: *Oculi non in summo, ut in Terrestribus, sed supra medium Corniculorum observantur, ubi Cornicula veluti resecta, per longum tenuiora efficiuntur.* Adde, quæ habet cap. 4. §. 1.

Onyx: Operculum Conchylii palustris turbinati Indici, juxta *Dioscoridem*; à lævore Unguis sic dictum. Vid. *Columm.* de Purp. cap. 1. §. 15. 17. & confer tit: *Operculum.*

Operculum: in genere, Res, quâ aliquid tegitur; in specie verò, durus & planus (interdum utcunque incurvatus)

tus) Orbiculus, vel Crustaceum Congelamen (confer etiam Vocem, *Crusta*) ex Salivali viscositate & sordibus Terræ obnatum transversim, Orificio Testarum Univalvium, & occludens hoc pacto Testam, molliores que Animalculi partes intùs defendens ab hybernis injuriis. *Nota est, Rugosa superficies orbiculatim,* ut ait *Columne.* de Purp. cap. I. §. 33. Præstaret, si pro voce, *Orbiculatim,* posuisset *Spiratim, aut spiraliter-convolutim. Onychem* etiam dici, sub Voce præcedaneâ modò diximus. Estque Turbinatis omnibus commune. *Columne.* cap. 18. §. 3: *Omnes Testas, quæ convolvuntur turbine, Operculum habere observatum est: nec nisi dimoto illo, Saxis adhærescunt. — Saxum pro illo, cui adhærere pro tutelâ possint, tribuendum.* Illudque in aliis crassum, in aliis (ut in Cochleis quibusdam minoribus striatis Holsaticis) tenuius esse constat. *Columne.* cap. 9. §. I: *Geritq; Operculum* (Cochlea Terrestris Turbinata) *crassum & Cochleatum, ut in marinis observatur.* Et tale proin conjecturam Cochleæ Marinæ Exoticæ marmoreæ tribuit, cap. 10. §. I.

Cremata olim, in Usum Tincturæ, Opercula videntur. *Columne.* de Purp. c. I. §. 17: *Easdem vires crematis Operculis palustris Conchylii, Dioscorides reliquis marinis Purpuris tribuit.*

Orbes: Ventriosæ Testæ Spirales Convolutiones *Columne.* de Purp. cap. 7. §. I: *Octo vel novem Orbibus definitur* (Turbo Terrestris non descriptus.) Ex quibus aliqui Annorum numerum supputant; sed falso, teste *Eodem,* cap. I. §. 28. ex Aristotele & Plinio: *Quibus* (Orbibus) *totidem, quot Annos habent:* addente: *Non enim ex Orbibus, quibus claviculatim contorquentur Testæ omnes* (intellige, Turbinatæ præsertim) *Anni earum observari debent, &c. Si Orbis nomine quamlibet*

orbiculatam ventricosam partem, claviculatim intortam Testarum, esse dicas. Et hujus ipsius negativæ suæ rationem ulterius (§. 31. & 32.) deducit.

Hoc verò imprimis etiam ut addam, videtur operæ precium: Convolvuntur Orbes Turbinatorum plerorumq; in sinistram partem. Contrà, ex sinistrâ in dextram, in Turbine Terrestri non-descripto (ab aliis nempe) & depicto apud *Columm.* de Purp. cap. 7. §. 1. ut & in

altero minore *Ejusdem*, depicto ibidem, cap. 8. Confer

itidem titulum, *Voluta*.

Orbium Anfractus: vid. sub Lit. A.

Oræ: Limbi extremi Aperturarum in Testis, præcipuè in convolutis aut Turbinatis protuberantes, & velut turgentes aliquantò plus, præ Testæ texturâ reliquâ; orti ab Humore Salivali impacto, quo Turbinata per Hyemem se ipsa Scopulis agglutinant, ut Humor iste in Eminentiam aliquam sensim crassescat, quoniam Testa ipsa, Orificium non undiq; Scopulorum superficiei parallelum habet.

Orificium: Cavitas subrotunda, per quam aditus ad interiora est. Confer *Oræ.*

Os, oris: (1.) Apertura amplior partis Carnosæ anterioris, quâ Alimentum intrò transmittitur; vel Fauces: quo sensu, de Ore Purpuræ, actum vide in *Annotat.* XII. §. 7. (2.) Idem, quod Ora, vel Ampliatio exterior Testaceorum univalvi-

valvium, quâ Scopulis adhærent, aſpera vel lævis, rotunda vel triangularis. *Columm.* de Purp. cap. 1. §. 20. ex Plinio: *Mutianus Muricem eſſe latiorem Purpurâ, neq; aſpero, neque rotundo Ore.*

Oſtrum: Quid ſit, & quænam circa hanc vocem conſideranda veniant, jam ſupra prolixè, in *Annotatione* III. eſt actum.

Ova: propriè quidem non ſunt Partes, ſed potiùs Fructus, & nova Individua Teſtaceorum, formâ Ovi ſe multiplicantium: communiter tamen pro Partibus habentur. Et ideò Vocem hanc nolui Silentio transmittere. Quin de Ovis Teſtaceorum, in *Annotationis* X. §. 24. & 25. actum vide: nec non *Annotat.* XI. §. 21. 22. & 23.

P.

Papaver: Græcè Μήκων: vid. Annotat. 12. §. 18. & conſer Vocem *Meconium.*

Perlæ: vid. *Margaritæ.*

Proboſcis: Elefantis propriè proprius: h. e. Prominentia longa, teres, flexilis, ac retractitis, quâ vel alimentum, vel qualescunque alias res attrahunt, aut minimò deguſtant, & ſic vulgò de Muſcis etiam dicitur, quarum Proboſcides duæ, ſunt quædam quaſi Linguæ illarum, & proceſſus exploratorii, hinc inde flexiles. Sed iſtiusmodi Excreſcentia etiam Buccinis, Purpuris, & Turbinatis aliis quandoque tribuitur; præſertim Purpuris: ut etiam Eſcas perforare dicantur illâ.

Proceſſus: Protuberantes teſtarum partes, tàm craſſæ in acumen tendentes, quàm planiores ac tenuiores, & velut Apophyſes.

Prominentiæ: Partes Teſtarum exſtantiores.

Pulpa: Caro Teſtaceorum quorundam planè tenera, e.g. Balanorum.

Pyramides: Concretiones Cryſtallinæ, conicæ, longæ in Conchâ lapideâ. *Columm.* de Purp. c.16.§.3: *In plures angulosas connexas pyramides concreti.*

Pyxis: Concavitas cavernulæ, in craſſiore Teſtarum parte, e.g. *Col.* de Purp. cap.17. §.2. de Conchâ Exoticâ mucronatâ, Striis fiſtuloſis donatâ: *Habeatq; ternas Connexiones pyxidatas.*

R.

Rhabdus: (ὁ ῥάβδος) Virga, Linea, Stria: unde ῥαβδωτός, virgatus; & inter Oſtrea quædam ῥαβδωτὰ vocantur, quaſi dicas Virgata, vel pectinatim diviſa, aut Striata: & *Fabius Columna,* Concham ſuam Exoticam mucronatam, eo quod Striis eminentibus, in mucrones exeuntibus ornatur, μαχαιροραβδώτην appellari poſſe ait: de Purp. c.17. §.3. Confer etiam *Annotat.* X. §.4.

Rima: (1.) in aliquibus Apertura totius Teſtæ Strictior, e.g. in Conchâ Venereà, & Conchâ utroq; latere ſe colligente *Col.* de Purp. c 20: *Rimam pro Ore habet lævem.* Icon eſt hæc:

(2.) In Partibus Carnoſis, Foramen oblongum acutangulum, ex commiſſurâ duorum laterum oblongorum ortum, aut ſtrictus intercedens hiatus. *Col.* de Purp. c. 2. §. 2. *Rimam pro ore*

(habet

(habet Cochlea Ianthina) *in medio* (Glandis carnosæ prominentis) *fœmininum ferè sexum referens*, *rubescente magis internâ parte.* Iconem iterum dedimus in hoc ipso Lexico sub titulo *Glandis.*

Rostrum: (1.) In Univalvibus, Productio Orificii Testæ, plûsminûs longa, recta, & repanda, angulosa, vel rotundior. *Columm.* de Purp. cap. 1. §. 20. ex Plinio: *Neque* (Muricem esse) *in angulos prodeunte Rostro, sed simplice Conchâ, utroque latere se colligente.* Rostro tamen aliquo, utut brevi, & repando, Purpuræ Testam gaudere, ex Effigie, suis in locis datâ, patet affatim. Ast impossibile esse, ut illo Conchylia alia perforet, postmodùm in *Annotationis* XII. §. 13. ostendimus. (2.) In Bivalvibus Rostrum dicitur quoque Eminentia oblonga Testæ alterutrius, quâ alteri, (sociæ suæ) committitur, eique incurvatim superincumbit; e.g. in Conchis Anomiis *Columnæ* de Purp. Cap. 12. §. 5: *Omnes peculiari notâ sunt præditæ, quod Cervice prominente Rostratâ pertusâ oriuntur, quâ Turbinatorum more Aquam haurire & exspuere possunt.* Iconemque hanc *Autor* addit:

(3.) Rostra in iisdem Bivalvibus dicuntur prætereà acutæ Cuspides aut Mucrones, quibus Limbus Conchæ Exoticæ exasperatur, descriptus â *Columnâ* de Purp. cap. 17. §. 1.

Ruga:

Rugæ: Eminentiæ Teſtaceorum in oblongum productæ, latiores,& velut Undæ, aut ſtrictiores; profundiores, aut ſuperficiales; obliquè, aut rectà ductæ; denſiùs compactæ, aut laxiùs à ſe diſtantes; molliores (in Carne quorundam) aut duræ præſertim, in Teſtis multis conſpicuæ, e.g. Chamarum, Pectinum, Cochlearum, Turbinum quorundam, noſtræ Purpuræ, ac ſimilium. Ita enim *Columm.* c. 10. §. 4. de Cochleâ Marinâ Exoticâ: *Rugis obliquè profundioribus, ut quodammodo aſpera ſit tangenti.* Et cap. 11. §. 3 de Conchâ πολυλεπτογίγγλυμῳ: *Obliquis denſioribus Rugis exaſperata.* Et cap. 12. §. 3. de Conchâ Anomiâ Rariore: *Concha parva eſt, —— obliquè parum additamentis Rugoſa, ſed non ob id aſpera, ſed lævis.* Icon inferiùs relata exſtat ſub Voce *Vertex.*

S.

Saliva Purpuræ: vid. *Annotat.* XII. §. 20.

Sanguis: Propriè ſatis de Humore Vitali Teſtaceorum purpureo, præſertim Purpuræ, dicitur. *Columm.* de Purp. cap. 1. §. 23. & 37. ex Martiali:

Sanguine de noſtro tinctas, ingrate, lacernas

Induis. —— —— Dicitur etiam Purpuræ Flos, Humor, Sanies, Lacryma: & confer Tit: *Oſtrum.*

Sanies: i. e. Sanguis vel Succus tingens Purpurarum. *Columm.* c. 1. §. 36: *A nemine verò hucusque* (conſpicitur depicta Purpura) *interno Animali obſervato; nedum Purpuream Saniem fundente.*

Semen, Seminale Principium Purpurarum, & aliorum Teſtaceorum. Vid. *Annotat.* XI. §. 16. ſeq.

Sinus: Arcuata, & velut lunata Teſtæ Concavitas. *Col.* de Purp. c. 18. §. 1; de Conchâ Natatili Netritode: *Caret illo Luna-*

Lunato Sinu circa Columellæ summum, quo Lingua exseri possit, ut in Congeneribus.

Spiræ: vid. Volutæ.

Spondylus: Ita Carnem Testaceorum Græcis dici, ait *Jonstonus*, de Aquatil. Exsang. pag. 36. b.

Spuma: Humor viscidus, in Bullas dilatatus. *Columm.* de Purp. c. 2. §. 3: *Copiosum extuberantem satis, atq; veluti cartilagineam spumam vitream fundebant omnes* (Cochleæ Ianthinæ) *non secus, ac Aquâ, diluto Sapone multo, & concussâ, atq; paleæ vel alterius rei exiguâ fistulâ intinctâ, & inflatâ, paulatim evenit, ut puerorum mos est Neapoli, &c.*

Stomachus: confer *Ventriculus*.

Striæ: Eminentiæ strictæ, sed in longum rectà aut obliquè, (per Convexum Testarum præsertim) ductæ. Confer, *Rhabdus*. Deque illis fusiùs paulò actum in *Annotat.* X. est. Sunt videlicet magnæ, aut parvæ: eminentes, (dictæ *Exochæ*) aut compressiores. Et Eminentes quidem vel solidæ, vel fistulosæ, in Conchâ Exoticâ. *Columm.* de Purp. cap. 17. §. 1. Vel latiores, aut strictiores: Læves, aut Asperæ: *Columm.* de Purp. c. 1. §. 28. *Ab his dependent tuberosæ, atque parum muricatæ Striæ, Testam per longum exasperantes.* Juxta longitudinem Testarum dispositæ, ut jam dictum, vel transversim excurrentes, ut in Lepade parvâ, Myrti Morbus dictâ, & depictâ apud *Columm.* c. 6. §. 2. hâc figurâ:

laxius dispositæ, aut densiùs, ut in Conchâ πολυλεπτογιγγλύμῳ *Col.* c. 11. §. 3: *Externè admodùm densè Striata.* (Testa.)

Striges: Interstitia forsan depressiora ac plana Striarum

*** *** *** emi-

eminentium, in Conchâ alterâ Anomiâ Striatâ *Columnæ* de Purp. c. 15. §. 1: *Senis Striis, totidemq; Strigibus in singulis lobis, quibus margines denticulatæ fiunt.* Icon est talis, ibi exstans:

Certè non tam Strias duplicatas & fistulosas, quàm ab his distinctum quid esse, patet tum ex adducto loco *Autoris*; tum ex *Ejusdem* etiam hoc, de Conchâ Exoticâ, cap. 17. §. 1: *Huic læves & latiores* (Striæ) *duplo ferè sunt Strigibus.* E contrario *Wormius* lib. 3. Mus. c. 7. p. 253. Striges habet pro Canaliculis, de Conchâ Echinatâ vel Aculeatâ sic scribens: *Notandum, quod aculei sint in Exochis tantùm, non verò in Canaliculis, (quas Striges quoq; & Strigiles quidam vocant) siti.*

Strigiles: idem quod Canaliculi, juxta *Wormium* jamjam adductum; quod Striæ verò, juxta *Vitruvium.*

Succus: Humor Testaceorum, tripliciter se habens. Vel enim (1.) intelligitur Succus inter concavum Testæ, & Convexum carnis natans, plerorumque Salsus; qui parum aliud, quàm mistura quædam Aquæ marinæ haustæ, cum Succo salivali proprio Carnis, transsudatione eò delato. Vel (2.) Succus ipse jam dictus, Carni immersus, dulcis, & albescens ut-

pluri-

plurimùm, si exprimatur, aut animal vulneretur. Quamvis Coloratum in Cochleâ Ianthinâ observarit *Columna*, sic scribens, de Purp. cap. 2. §. 4: *Et paxillo vel acu sauciatâ Animalis Cervice, tres aut quatuor guttæ ex Testâ decidunt; & quicquid tangunt, inficiunt purpureo cœruleo colore admodùm hilari, ut nihil suprà commendari possit.* Vel (3.) Succus Coloratus Carnis Testaceorum quorundam, maximè Purpuræ, in Venâ peculiari collectus; sicut & Cochleæ modò-dictæ Ianthinæ, de quâ proin ibidem: *Copiosum*, inquit, *sponte evomunt Conchæ istæ Succum purpureum Violaceum, ut se ipsas inficiant, & colligentium Manus.* De Succo Purpuræ homonymo, vide *Annotationem* XII. §. 20. ad *Columm.* Qui Succus, alias etiam dicitur *Flos*: & sic confer in hoc *Dictionario* superiùs, Titulum *Flos.*

Sulcus: Incisura simplex profundior, per medium (e.g. Conchæ cujusdam lapideæ Ferrugineæ) laxâ sui diductione excurrens.

Sutura: Inscriptio, aut Linea profundior Testæ, ipsam apparenter magis, quàm verè in partes, aut duas Testas secans. *Wormius* lib. 3. Mus. cap. 7. pag. 254: *Chamæ genus rarum, quod ad Peloridas referendum videtur.* —— *Oblongam, & intùs lævem testam habet, in duas quasi Partes sectam, junctamq; per Lineam simplicem dentatam, instar Suturæ: quæ Sutura tamen exteriore parte non apparet.*

T.

Testa: Durior pars Testaceorum, vel ὀστρακοδέρμων, per quam, forinsecus ipsis obnatam à Natitilibus teliquis, crustâ, pelle, membranulâve vestitis, distinguuntur: inserviens ipsis tam habitaculi, quàm munimenti loco. Et peculiari-

 ter

ter de Purpuræ Testâ, hujusque partibus fusè est actum suprà, *Annotat.* IX. totâ. Cui adde verba *Autoris* hæc, ex Præfatione: *Neminem ipsa Testis inhabitantia Animalia* (Purpuram exhibentia) *considerasse, mirum sanè videri potest.* Et mox: *Exponere hîc voluimus Purpuram, Testas simul, ipsaque Animalia in Physicam Contemplationem adducentes.* Et in ipsius Tractatûs Cap. I. §. 7: *Testa, Græcè* ὄστρεα, *ex* ὀστίον, *quod est Os, quia Ossium sit duritie Marina Concha.* Jam verò de voce Ostri, Ostracei, &c. ex professo actum vide *Annot.* III. & de Voce Conchylii, *Annotat.* IV.

Testulæ Testarum: de his in *Annotatione* X. §. 7. & seq; pertractatum est.

Trachàlum: Græcè τράχηλον. Muricum vel acutorum processuum in Testis summitates. Deque Voce hâc pluribus actum est in *Annotationis* IX. §. 14.

Tubera, Tubercula, Tuberositates: Eminentiæ subrotundæ, breves in Testis, Colliculorum instar, obtuso modo elatæ. *Columm.* de Purp. c. 1. §. 27: *Illorum* (Muricum) *vice brevioribus & crassioribus horret tuberculis.* Et cap. 5. §. 1. de Buccino Exotico parvo: *Tuberculis nigro-flaventibus, & Lineis elatis candida Testa exornatur.*

Tubulus: Canalis, Productio stricta & corcava Testæ, ab ejus præcipuè orificio emergens. *Columm.* de Purp. c. 1. §. 28: Brevi admodùm *Tubulo vel Canali, oris pars superior definitur.* Usus in aliquibus; Concedere Linguæ transitum, ut se proferat forâs. *Columm.* ibidem: *Quæ anteâ Tubuli sive Canales, ex quâ Linguæ ad usum proferebatur, fuère.*

Turbo: Accipitur hæc vox in modum vel Totius, vel Partis. *Priori modo* denotat Univalvium species, ex Columellâ intùs, tanquam axe, firmatam gerentes Volutam, vel Spiram, ex amplo orificio in tenuem apicem, breviùs longiusvè

usvè tortam: deque Turbinatorum istiusmodi charactere distinctivo aliquid dictum est in *Annotat.* IV. §. 5. *Posteriori modo* denotat spirales istas Volutæ revolutiones, abstractim à Columellâ suâ interiore spectatas; h. e. illam Testæ Partem, quæ foris præsertim conspicua, ex amplâ sui concameratione ventriositateq; paulatim definit, usque dum in centrum exile terminetur. Confer etiam Tit: *Voluta, Orbis, Spira.*

V.

Valvæ: Testæ Testaceorum. Specialiter illæ, quarum non una aliqua sufficit, ad Animalculi partes, intùs absconditas, protegendas; sed duæ plerumquæ, aut plures sibi conjunguntur. Unde Testacea ad summum in Univalvia, Bivalvia, & Plurivalvia, superiùs in *Tabulas* distributa sunt. *Columnn.* de Purp. c. 15. §. 1. de Conchâ Anomiâ Striatâ (quæ bivalvis est) loquens: *Cujus obesa Valva minor est, atquæ tribus simul junctis Testis constructa videtur.* Et cap. 17. §. 2: *Ut clausa testa se tangat cum alterius Valvæ cervice.*

Vena Purpuræ: de hâc vide *Annotat.* XII. §. 19.

Venter: (1.) Pars Carnosæ Testaceorum substantiæ concava, alimentis recipiendis inserviens, circa Meconium vel Papaver sita, in Turbinatis, & utcunque respondens Avium Ingluviei. (2.) Testæ pars amplior, concava, & velut formicata, distincta in Turbinatis à Turbine eorum strictiore, vel angustiore Collectione in Spiram.

A Ventre *Ventriosus*, vel *Ventricosus. Columnn.* de Purp. c. 1. §. 27: *Quod non sit ita ventricosa.* Et §. 32: *Ut ventriosiores efficiantur, non longiores.* Et §. 33: *Maculis, in internâ ventriosâ parte.*

Ventriculus, à Ventre jam-dicto parum discrepat: inque Turbinatis Ori continuò jungitur, magnitudine discrepans; in plerisque tamen exiguus. De Ventriculo Purpurarum etiam actum vide *Annotat.* XII. §. 17.

Verrucæ: Eminentiæ Orbiculares, breves, obtusæ, aut *Tubercula,* (de quibus etiam in præcedentibus actum, sub Lit. T.) muricibus vel aculeis mediocribus breviora, Testam forinsecùs inæqualem reddentia, e.g. in Purpurâ, apud *Columm.* cap. 1. §. 27. ut & in Buccino parvo Exotico, (cap. 5. §. 1.) cujus Iconem, huic Dictionario illatam, vide sub titulo: *Linea.*

Vertex: Retorta aliquorsum subrotunda & strictior Testæ pars. In specie verò (1.) Cardinis acutior Eminentia in Testis bivalvibus, quâ parte colligantur, aut mutuò sibi committuntur. Unde *Concha Anomia, Vertice Rostrato,* describitur ac depingitur apud *Columm.* de Purp. cap. 12. hâc figurâ: (2.) Pro-

cessus corniformis anomalus, in Conchâ quâdam Exoticâ *Ejusdem,* cap. 19. §. 2. 3. Iconque ibi habetur talis:

Villi: Languo muscosa, Testis aliquibus adnascens. *Col.* de Purp. c. 1. §. 30: *Non paucas habuimus Testas, villosas omnes.* Confer Tit. *Fibræ.*

Vinculum Nerveum: vide *Nervus.*

Umbilicus: (1.) Latior Columellæ pars, in Turbinatis, ponè quam eorundem Orificium incipit, ſuâque tortuoſitate ſpirali, in Teſtæ intimiora ſe abdens, & ipſa latior Columellæ baſis; quale quid imprimis conſpicuum eſt in Teſtâ Turbinis Exotici, apud *Columnam,* qui cap. 3. proin Umbilicatum nominat, datâ hâc figurâ:

nec non in Cochleâ Terreſtri turbinatâ & Striatâ *Ejusdem,* de quâ cap. 9. §. 1. ſic ſcribit: *Umbilicum ferè relinquens in Centro, & eodem Orbium Ordine ſtriantur Orbes, &c.* Figura eſt talis:

(2.) Centrum, etiam concameratum, vel medium Teſtæ Lepadum, quoad concavam earum ſuperficiem ſpectatarum. Vide *Columm.* de Purp. cap. 6. §. 1.

Unda: Rugarum Testæ structura minùs stricta, aut acutangula; sed amplior potiùs, & in rotundum oblongè elata; qualis est Concha Anomia rarior *Columnæ* de Purp. c. 12. cujus Icon paulò antè adducta hîc est, sub voce *Vertex.* Item Concha Anomia IV. margine Undosa ab *Ipso* dicta, cap. 14.

Unio: vide Tit. *Margarita.*

Volumina: idem quod *Volutæ* (de quibus mox) vel Turbinum Curvaturæ, in Spiram redeuntes. *Columnæ* de Purp. c. 3. §. 3: *Quinq; Voluminibus* (Turbo Exoticus) *inter quæ veluti Limbus apparet.*

Voluta: à Volvendo, vel revolutione spirali dictæ, Volumina aliàs, Orbes, Circuitiones, aut Helices Turbinatorum, circa columellam; præcipua, & distinctiva illorum pars, aut character universalis; in aliis simplex, in aliis duplex, triplex, &c. Simplicis enim exemplum *Autor noster*, de Purp. c. 10. §. 2. nobis suppeditat, scribens de Cochleâ marinâ Exoticâ: *Differt etiam, quia unicâ tantùm Volutâ sive Circuitione definitur, illâq; vix conspicuâ.* De duplici hæc notat, cap. 18. §. 5. circa Concham quandam Natatilem rariorem: *Volutas duas, quibus Testa contorquetur.* Ac de triplici, c. 2. §. 4: *Volutis tribus tantùm Constructa est Testa Cochleæ Ianthinæ.* Indifferenter verò, ex Numero Volutarũ an numerus Annorũ sit colligendus, vide *Annot.* XI. §. 2. seq.

Z.

Zona: cum *Fasciâ* ferè coincidit, de quâ superiùs, sub lit. F. *Columnæ* de Purp. c. 18. §. 5. de Conchâ Natatili Neritode: *Zonis distinguitur flavis & cinereis.* Iconemque hanc dat:

Et hic esto
DICTIONARII OSTRACOLOGICI
F I N I S.

KONSERVIERT DURCH
ÖSTERREICHISCHE FLORENZHILFE
WIEN 1967